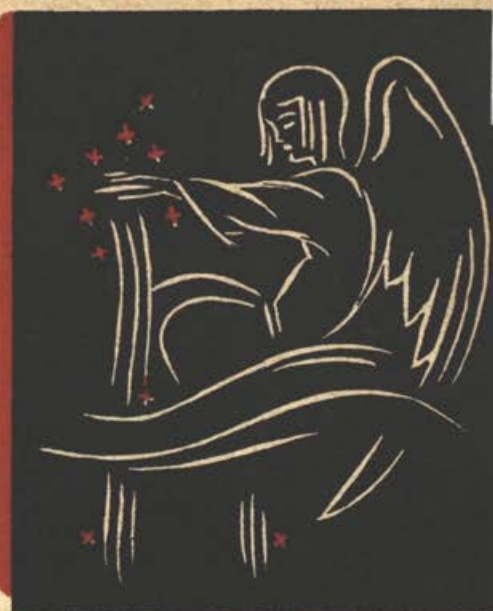

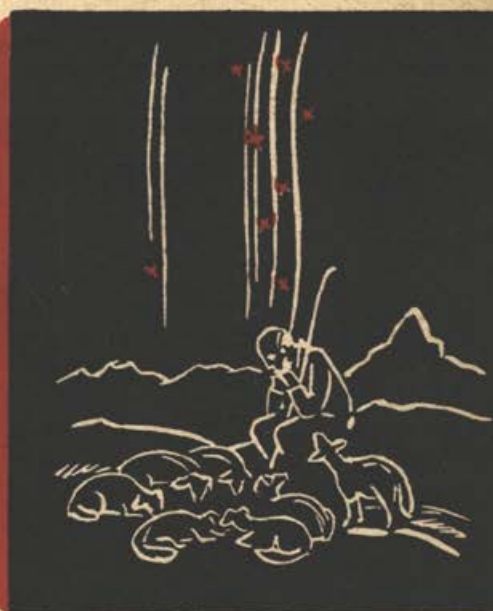
DRUŽBA
SV.

KOLEDAR ZA LETO 1932

MONJA

Vsebina.

Kalendarij in imenik svetnikov	2—32	Smrtna žetev	84—95
Poštne, kolkovanje, konzulati	33—36	O ljudskem štetju	95—97
Knjige za leto 1932, Glasnik Družbe sv. Mohorja	36—37	Marija Pomagaj z Brezij, izprosi nam za svetnika Barago	97—99
Kolednik	38—43	Razgled po svetu	99—103
Desetnica	44—49	Več umetnostil — Narodna galerija	103—105
Slovenska književnost	50—55	Bela Krajina — pozdravljenal	105—106
Ujetnik	56—57	Letopis	106—111
Slovenska Krajina	58—62	Gospodinjam	111
O sedanji splošni krizi	63—68	Seznam župnij, krajev in poverjenikov	112—122
Indija in indijsko vprašanje	69—73	Statistika Mohorjanov	122—127
Nebotičniki	74—75	Sejmi v Sloveniji in na Koroškem	128—131
Beseda o izseljeništvu	76—78	Pesmi: Dva psa, Nageljni, Na cvetno nedeljo. Ob jutranji zarji.	
Zablode o sodobnem gospodarstvu	79—83		

Naznanilo.

Vsak družbenik dobi letos za redno članarino (20 Din) šest knjig.

Redno izdanje:

1. Koledar za leto 1932.
2. Slov. Večernice, 84. zv.
3. Irenej Friderik Baraga.
4. Zgodovina slov. naroda.
5. Kuharica.
6. Da se poznamo!

Za doplačilo:

1. Splošno poljedelstvo.
2. Med nebom in zemljo.
3. Trdi orehi — veseli
smehi.
4. Kosmatin.
5. Svete maše.

Opozorilo! Vsak član naj prejme knjige tam, kjer se je vpisal, čeprav je med letom bivališče spremenil. — Stroške (za poštino, vozno, omot itd.) povrnejo člani poverjenikom. — Vpisovalne pole naj se s članarino vred pošljejo do 5. marca 1932 Družbi sv. Mohorja v Celju. — Prosim o. z. Gg. poverjeniki naj pri oddaji knjig že vpisujejo člane za bodoče leto. Nabrano udnino naj pošiljajo sproti. — Dosmrtniki se oglašite že jeseni pri poverjeniku, kjer želite dobiti knjige za bodoče leto.

Letnina za leto 1932 je — kakor lani — **20 Din**, in sicer za vsako posamezno osebo ali ustanovo. — **Dosmrtnina znaša 500 Din** za vsako osebo, za župnijske ali šolske knjižnice in društva (hiše ali cele družine se ne sprejemajo za dosmrtno ude). Dosmrtniki z izplačano dosmrtnino do 50 kron (do št. 3220) naj doplačajo 12 Din, z dosmrtnino 80 kron (št. 3221—3275) naj doplačajo 11 Din, z dosmrtnino 200 kron (št. 3276—3317) 10 Din, z dosmrtnino 400 kron (št. 3318—3331) 7 Din, z dosmrtnino 900 kron (št. 3332—3340) 3 Din.

Posamezni letni udje, ki se neposredno pismeno oglašajo pri Družbi sv. Mohorja v Celju, plačajo 29 Din, in sicer udnine **20 Din** ter za poštino in odpravnino **9 Din**. Kdor naroči knjige za doplačilo, naj doplača za poštino in odpravnino **15 Din**.

Udje v inozemstvu plačajo za knjige s poštino in odpravnino vred **36 Din**. Kdor naroči knjige za doplačilo, naj doplača za poštino in odpravnino še **10 Din**.

Za ude v Ameriki velja letnina **dolar 1.25**. Američani naj nakazujejo to vsoto po pošti ali po katerikoli banki vsak zase ali po več skupaj Družbi sv. Mohorja v Celju. Za knjige za doplačilo in za vezavo veljajo iste cene kot so označene zgoraj. Kdor pošlje zase naročnino, se mu dostavijo knjige na njegov naslov (prosimo točnih naslovov!); če jih naroči več skupaj, naj se določi ime in naslov onega člana, ki se mu pošljejo knjige za vse skupaj.

Odbor Družbe sv. Mohorja: **Dr. Fran Cukala, dr. Rudolf Blüml, Josip Zeichen, dr. Janko Brejc, dr. Lambert Ehrlich, Janez Hutter, dr. Franc Kotnik, msgr. Valentin Podgorc, Janez Vidović.** — Urednik družbenih knjig: **F. S. Finžgar**, v Ljubljani, Pleteršnikova 30.

1932

KOLENDAR

DRUŽBE SV. MOHORJA

IZDALA IN ZALOŽILA DRUŽBA SV. MOHORJA V CELJU
NATISNILA MOHORJEVA TISKARNA V CELJU, R. Z. Z. O. Z.
(FRAN MILAVEC, CELJE)

Vinko Munda
duhovnik

NAŠA KRALJEVSKA RODOVINA:

ALEKSANDER I.

kralj Jugoslavije, rojen 17. decembra 1888 na Cetinju;
regent od 24. junija 1914; kralj od 17. avgusta 1921.

MARIJA

kraljica, rojena kot romunska kraljična 9. januarja 1899, poročena 8. junija 1922.

PETER

prestolonaslednik, rojen 6. septembra 1923 v Beogradu.

TOMISLAV

kraljevič, rojen 19. januarja 1928 v Beogradu.

ANDREJ

kraljevič, rojen 28. junija 1929 na Bledu.

PAPEŽ PIJ XI.

rojen 31. maja 1857 v Desio pri Milanu z imenom AHIL RATTI; za mašnika posvečen 20. decembra 1879; apostolski nuncij na Poljskem 6. junija 1919; kardinal in nadškof v Milanu 13. junija 1921; za papeža izvoljen dne 6. februarja 1922, kronan 12. februarja 1922.

VLADIKE SLOVENCEM:

DR. FRANČISEK BORGIA SEDEJ

nadškof goriški, rojen 10. oktobra 1854 v Cerknem, posvečen za nadškofa v Gorici 25. marca 1906.

DR. ANTON BONAVENTURA JEGLIČ

škof ljubljanski v p., rojen v Begunjah 29. maja 1850, posvečen 12. septembra 1897 za škofa v Sarajevu, od 22. maja 1898 do 1. avgusta 1930 škof v Ljubljani, nato naslovni nadškof garelski, bivajoč v Gornjem gradu.

DR. GREGORIJ ROŽMAN

škof ljubljanski, rojen 9. marca 1883 v Šmihelu pri Pliberku, posvečen za škofa koadjutorja dne 14. julija 1929, od 1. avgusta 1930 škof v Ljubljani.

DR. ANDREJ KARLIN

škof lavantinski, rojen 15. novembra 1857 v Stari Loki na Gorenjskem, posvečen za škofa 19. marca 1911 v Trstu, škof v Mariboru od 29. julija 1923.

DR. IVAN TOMAŽIČ

naslovni škof bargalski, rojen 1. avgusta 1876 pri Sv. Miklavžu blizu Ormoža, posvečen za škofa koadjutorja mariborskega 1. avgusta 1928.

DR. ADAM HEFTER

knez in škof krški, rojen 6. decembra 1871 v Prienu na Bavarskem, posvečen za škofa 7. februarja v Solnogradu, ustoličen v Celovcu 12. februarja 1915.

DR. ALOJZIJ FOGAR

škof tržaški, rojen 27. januarja 1882 v Pevmi pri Gorici, posvečen za škofa 14. oktobra 1923 v goriški stolnici.

PRESTOPNO LETO 1932

ima 366 dni (med temi 67 nedelj in praznikov po starem štetju) ter se začne s petkom in konča s soboto.

Z A Č E T E K L E T A 1932 ZNAMENJA ZA MESEČNE SPREMENE

Cerkveno leto se začne 1. adv. ned. 27. novembra.
Občno in državno leto se začne dne 1. januarja.

Mlaj ☉ ščip ali polna luna. ☾
Prvi krajec ☾ Zadnji krajec . . . ☾

PREMEKLJIVI PRAZNIKI MRKI SONCA IN LUNE

Ime Jezusovo 3. januarja. Binkošti 15. maja.
Sedemdesetnica 24. jan. Sv. Trojica 22. maja.
Pepelnica 10. februarja. Sv. Rešnje Telo 26. maja.
Žal. Mati božja 18. marca. Srce Jezusovo 3. junija.
Velika noč 27. marca. Angelska nedelja 4. sept.
Oznanjenje M. D. 4. aprila. Roženv. nedelja 2. okt.
Nedelja varstva sv. Jožefa Posv. cerkvá 16. oktobra.
17. aprila. Kristus Kralj 30. okt.
Križev 2., 3., 4. maja. Zahvalna nedelja 6. nov.
Vnebohod 5. maja. Prva adv. ned. 27. nov.

Letos bosta sonce in luna dvakrat mrknila. Pri nas bo viden le drugi lunin mrk.

Prvi sončni mrk bo 7. marca. Začetek mrka bo ob 6:31 zjutraj in se konča ob 11:20 dopoldne. Viden bo na Južnem Ledenem morju, z južnega dela Nove Zelandije, v Avstraliji in v Nizozemski Indiji. — Drugi sončni mrk bo 31. avgusta. Mrk se začne ob 18:45 in se konča 23:22 ponoči. Viden bo na vzhodu Azije, na Sev. Ledenem morju, v Grenlandiji in Islandiji, v Sev. Ameriki, po sev. delih Južne Amerike in ob Tihem in Atlantskem oceanu.

Od božiča do pepelnice je 47 dni = 6 tednov 5 dni.

Prvi lunin mrk bo 22. marca. Začetek ob 11:59 dopoldne, konec ob 15:05 popoldne. Mrk bodo videli v Aziji in na Indijskem oceanu, v Avstraliji in na Tihem oceanu, v Severni Ameriki (izvzemši vzhodne dele) ter po zapadnem delu Južne Amerike. — Drugi lunin mrk bo 14. septembra. Začne se ob 20:18 zvečer ter se konča ob 23:43 ponoči. Viden bo na severovzhodu Severne Amerike, v Južni Ameriki, na Atlantskem oceanu, v Evropi, Afriki, Aziji, Avstraliji in na Indijskem oceanu.

Z zvezdico (*) zaznamovani prazniki: svečnica, oznanjenje Marije Device, velikonočni ponedeljek, binkošti ponedeljek, rojstvo Marije Dev., sv. Štefan niso več cerkveno zapovedani prazniki.

P O S T I I N Z D R Ž K I

1. Pomladne (postne) kvatre 17., 19., 20. februarja.
2. Poletne (binkoštnje) kvatre 18., 20., 21. maja.
3. Jesenske kvatre 21., 23., 24. septembra.
4. Zimske (adventne) kvatre 14., 16., 17. decembra.

1. Dnevi zgolj z držka (da se ne sme uživati meso, pa se sme večkrat najesti do sita) imajo *.
2. Dnevi zgolj posta (sme se uživati meso, pa se sme le enkrat do sita najesti) imajo †.
3. Dnevi strogega posta (se ne sme uživati meso in se sme le enkrat do sita najesti) imajo ††.

Razen tega naj se vsak vernik ravna po predpisih svoje škofije.

V R E M E N S K I K L J U Č

s katerim vsakdo lahko zvê za vreme celega leta naprej, ako le vê, kdaj se izpremeni luna (t.j.: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☉, zadnji krajec ☾ in mlaj ☉). — Ta vremenski ključ je napravil slavni zvezdovslovec J.W.Herschel in dunajska kmetijska družba ga je l. 1839 spoznala za najbolj zanesljivega.

Pomeni pa, kadar se izpremeni luna:

A S T R O N O M I Č N I L E T N I Č A S I

Pomlad se začne dne 20. marca ob 20. uri in 54 min.
Poletje se začne dne 21. junija ob 16. uri 23 min.
Jesen se začne dne 23. septembra ob 23. uri 16 min.
Zima se začne dne 22. decembra ob 2. uri 15 min.
Ure se štejejo od 1 do 24, t.j. od polnoči do polnoči.

G O D O V I N S K O Š T E V I L O

Zlato število . . . 14 Rimka številka . . . 15
Epakta . . . XXII Nedeljska črka . . . CB
Sončni krog . . . 9 Letni vladar: Mars.

N E B E Š K A Z N A M E N J A

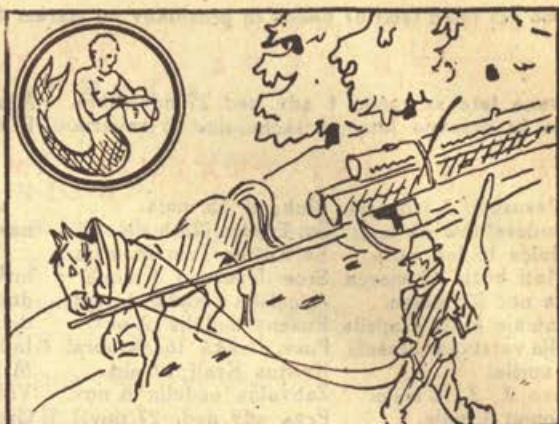
Pomlad: Jesen:
 oven ♈ tehtnica ♉
 bik ♊ škorpion ♋
 dvojčka ♋ strelec ♏
 Poletje: Zima:
 rak ♌ kozel ♍
 lev ♌ vodnar ♎
 devica ♍ ribi ♏

Ob uri	Poleti	Pozimi
od 24. do 2.	lepo	mrzlo, če ni jugozapadnik
od 2. do 4.	mrzlo in dež	sneg in vihar
od 4. do 6.	dež	sneg in vihar
od 6. do 10.	spremenljivo	dež ob severo-zapadniku, sneg ob vzhodniku
od 10. do 12.	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter
od 12. do 14.	veliko dežja	sneg in dež
od 14. do 16.	spremenljivo	lepo in prijetno
od 16. do 18.	lepo	lepo
od 18. do 22.	lepo ob severu ali zapadniku, dež ob jugu ali jugozapadniku.	dež in sneg ob jugu ali zapadniku
od 22. do 24.	lepo	lepo

Opomba. Celo leto se razdeli na dva dela, t.j. na poletje in na zimo; za poletje velja čas od 15. aprila do 16. oktobra, ostali čas pa velja za zimo.

O. Stanislav Škrabec * 7. januarja 1844
v Hrvači pri Ribnici — jezikoslovec
(† dne 6. oktobra 1918 v Ljubljani).
Anton Aškerc * 9. januarja leta 1856;
pesnik († 10. junija 1912 v Ljubljani).
Dragotin Kette * 19. januarja leta 1876;
pesnik († 10. aprila 1899 v Ljubljani).
Oton Župančič * 23. januarja 1878 na
Vinici; največji sodobni slov. pesnik.
Matija Čop * 26. jan. 1797 v Žirovnici
na Gor.; učenjak (utonil v Savi 1835).

Prosinec

PO HRVATSKO: SIJEČANJ. — PO SRBSKO: JAHYAP. — PO ČEŠKO: LEDEN.

Zapiski

1	P	Novo leto. Obrez. Gosp.
2	S	Makarij (Blaženko) Aleks.
3	N	NEDELJA PO NOV. LETU.
		Ime Jezus. Genovefa, d.
4	P	Tit, škof; Angela Folinjska.
5	T	Telesfor, m.; Emilijana, d.
6	S	Sveti Trije kralji. Razgl. G.
7	Č	Sveta Družina. Valentin.
8	P	Severin, op.; Teofil, muč.
9	S	Peter, pušč.; Julijan, muč.
10	N	1. PO RAZGL.; SV. DRUŽ.
		Pavel, pušč.; Viljem, škof.
11	P	Higin, p.; Pavlin Ogl., šk.
12	T	Alfred, op.; Arkadij, muč.
13	S	Veronika Mil., dev.; Juta.
14	Č	Feliks (Srečko) Nolanski.
15	P	Maver, opat; Habakuk, pr.
16	S	Marcel, papež; Berard, m.

(Zadnji krajec dne 1. ob 2:23 (sneg). ☉ Mlaj dne 8. ob 0:29 (viharno in mrzlo).
) Prvi krajec dne 15. ob 21:55 (sneg in dež). ☀ Ščip dne 23. ob 14:44 (jasno, mrzlo).
 (Zadnji krajec dne 30. ob 10:32 (mrzlo, vetrovno).

Sonce stopi v znamenje vodnarja dne 21. ob 7:06. — Dan zraste za 1 uro in 1 minuto.
 Dan je dolg od 8 ur 25 minut do 9 ur 26 minut.

**ČLOVEK IMA PRED SABO ŽIVLJENJE IN SMRT, KAR HOČE,
 MU BO DANO.**

Sv. pismo. Sir 15, 16.

Ce sv. Anton z dežjem prihaja,
se dolgo potem zemlja napaja.

Ce plohe v prosincu jamejo dreti,
ženjice poleti nimajo kaj žeti.

Ce Vinka sonce peče,
v sode vince teče.

Prosınca gorkota, jeseni sirota.

V prosincu mrzlo, da poka,
bo v jeseni ajda in moka.

Januar

PO BOLGARSKO: ЯНУАРИ. — PO POLJSKO: STYCZEN. — PO RUSKO: ЯНВАРЬ.

2. PO RAZGLAŠ. GOSP.

Anton, pušč.; Marijan, m.

Sv. Petra stol v R. Priska.

Marij in tovariši, mučenci.

Fabijan in Sebastijan, muč.

Neža (Janja), devica, muč.

Vincencij in Anastazij, m.

Zaroka M. D. Rajmund P.

1. PREDPEPELNIČNA N.

Timotej, škof; Evgenij, m.

Spreobrnj. Pavla; Ananija.

Polikarp, škof; Pavla, vd.

Janez Zlatoust, cerkv. uč.

Roger, Egidij in Odorik.

Francišek Sal., cerkv. uč.

Martina, d. m.; Hiacinta, d.

2. PREDPEPELNIČNA N.

Peter Nol.; Marcela, vd.

N 17

P 18

T 19

S 20

Č 21

P 22 *

S 23

N 24

P 25

T 26

S 27

Č 28

P 29 *

S 30

N 31

Zapiski

Prva: Jožef in Marija se vrmeta z Detetom iz Egipta. (Mt 2, 19—23.) / Božja previdnost ravná naša pota. // **1. po razgl. Gosp.:** Dvanajtsl. Jezus v templju. (Lk 2, 42—52.) / Spomni se, da posvečuješ Gospodov dan. // **2. po razgl.:** O ženitnini v Kani. (Jan 2, 1—11.) / Marija posredovavka med nami in Jezusom. // **1. predp.:** O delavcih v vinogradu. (Mt 20, 1—16.) / Bog, ki nas je ustvaril brez nas, nas ne bo zveličal brez nas. // **2. predp.:** Prilika o sejavcu in semenu. (Lk 8, 4—15.) / Božja beseda obrodi v preprostih, ne v prevzetnih.

Sveta družina — mesečna misel:

KRŠČANSKO ŽIVLJENJE V DRUŽINAH JE SREČA NARODA.

Valentin Vodnik * 3. aprila 1758 v Zg. Šiški — prvi slov. pesnik; »Ilirija oživljena« († 8. jan. 1819 v Ljubljani).
France Prešeren († 8. febr. v Kranju).
Franc S. Finžgar * 9. febr. 1871 na Breznici — pripovednik in dramatik.
Dr. Jožef Gruden * 14. februarja 1869 v Ljubljani — »Zgodovina slovenskega naroda« († 1. nov. 1922 v Ljubljani).
Matija Valjavec * 17. febr. na Sr. Beli; pesnik in jezikosl. († 15. marca 1897).

Svečan

PO HRVATSKO: VELJAČA. — PO SRBSKO: ФЕБРУАР. — PO ČEŠKO: ÚNOR.

Zapiski

* 1	P	Ignacij (Ognjeslav), šk., m.
2	T	Svečnica. Darov. Gosp.*
3	S	Blaž, šk., m.; Oskar, škof.
4	Č	Andrej K., šk.; Janez Brit.
* 5	P	Agata, d., muč.; Albuin, šk.
6	S	Amand, šk.; Doroteja, d., m.
7	N	3. PREDPEPELNIČNA N.
		Romuald, op.; Julijana, vd.
8	P	Janez Mat.; Juvencij, šk.
9	T	Pust. Ciril Aleks., c. uč.
†† 10	S	Pepelnica. Sholastika, dev.
† 11	Č	Lurška Matí božja. Adolf,
†† 12	P	Sedem sv. Ustanoviteljev.
† 13	S	Katarina Ričijska, devica; Gregorij II., p.; Benigen.
14	N	PRVA POSTNA NED.
		Valentin, muč.; Ivana Val.
† 15	P	Favstin, muč.; Jordan, sp.

☉ Mlaj dne 6. ob 15:45 (lepo, jasno). ☽ Prvi krajec dne 14. ob 19:16 (mokro, sneg).
 ☿ Ščip dne 22. ob 3:07 (sneg in vihar). ☾ Zadnji krajec dne 28. ob 19:03 (sneg).

Sonce stopi v znamenje rib dne 19. ob 21:26. — Dan zraste za 1 uro 30 minut.
 Dan je dolg od 9 ur 28 minut do 10 ur 56 minut.

JAZ SEM LUČ SVETA; KDOR HODI ZA MENOJ, NE HODI V
 TEMI, AMPAK IMA LUČ ŽIVLJENJA. Zveličar. Jan 8, 12.

Ob svečnici mraz in sneg,
kmalu bo zelen dol in breg.

Če na svečnico od strehe kane prej ko
od sveče, ne bo še kmalu konec zime.

Ako sneg dlje ko sedemnajst tednov
leži, slaba letina sledi.

Če ptiči ujeti so tolsti, mastnati,
bo dosti snega še in mraza prestatí.

Februar

PO BOLGARSKO: ФЕВРУАРИ. — PO POLJSKO: LUTY. — PO RUSKO: ФЕВРАЛЬ.

14 Onezim, šk., m.; Agaton, p.
Kvatre. Francišek Kle.

Simeon, šk., m.; Flavijan.

Kvatre. Konrad; Julijan.

Kvatre. Sadot, šk., in tov.

DRUGA POSTNA NED.

Feliks (Srečko), šk.; Irena.

Sv. Petra stol v Antiohiji;

Marjeta Kortonska, spok.

Peter Damiani, cerkv. uč.

Matija (Bogdan), apostol.

Valburga, d.; Feliks III., p.

Matilda, devica; Viktor.

Gabriel od Žalostne Matere

božje; Baldomir, spoznav.

TRETJA POSTNA NED.

Roman, op.; Antonija Flor.

Ozvald, škof; Serapion, m.

T 16 †

S 17 ††

Č 18 †

P 19 ††

S 20 ††

N 21

P 22 †

T 23 †

S 24 †

Č 25 †

P 26 ††

S 27 †

N 28

P 29 †

Zapiski

3. predpepelnična: Jezus ozdravi slepca. (Lk 18, 31—43.) / Vera odpre duši oči, da ume skrivnosti svete vere. // 1. postna: Jezus trikrat skušan. (Mt 4, 1—11.) / Skušnjav ne zmagáš razen z božjim orožjem. // 2. postna: Jezus se na gori izpremeni. (Mt 17, 1—9) / Ne v hrupu sveta, v samoti se nam razodeva Bog. // 3. postna: Jezus izžene hudiča iz mutca. (Lk 11, 14—28.) / Kdor ni s Kristusom, je zoper njega.

Pustni čas — mesečna misel:

ODRECI SI VSAJ ENO ZABAVO IN TROŠEK ZANJO DAJ
REVEŽEM.

O. Angelik Hribar * 3. marca 1843 v Zgornjem Tuhinju — cerkveni skladatelj († dne 5. aprila 1907 v Ljubljani).
 Josip Jurčič * 4. marca 1844 na Muljavi na Dol.; najplodovitejši slovenski pripovednik († 3. maja 1881 v Ljublj.).
 Jos. Murn-Aleksandrov * 4. marca 1879 v Ljubljani — pesnik († 18. jan. 1901).
 Josip Stritar * 6. marca 1836 v Podsmreki pri V. Laščah; pesnik, pisatelj, kritik († 25. nov. 1923 v R. Slatini).

Sušec

PO HRVATSKO: OŽUJAK. — PO SRBSKO: MAPAT. — PO ČEŠKO: BŘEZEN.

Zapiski

†	1	T	Albin (Belko); Antonina.
†	2	S	Sredpostna. Neža (Janja).
†	3	Č	Kunigunda, ces.; Marin, m.
††	4	P	Kazimir, sp.; Lucij, papež.
†	5	S	Janez Jožef od Križa, sp.
	6	N	4. SREDPOSTNA NED.
			Perpetua in Felicita, muč.
†	7	P	Tomaž Akvinski, cerkv. uč.
†	8	T	Janez od Boga, sp.; Julijan.
†	9	S	Franciška Rim.; Gregorij.
†	10	Č	40 mučencev; Makarij, šk.
††	11	P	Sofronij, šk.; Krištof Milan.
†	12	S	Gregorij Vel., p.; Bernard.
	13	N	5. POSTNA, TIHA NED.
			Teodora, m.; Kristina, m.
†	14	P	Matilda, kraljica; Pavlina.
†	15	T	Klemen M. H.; Ludovika.
†	16	S	Hilarij in Tacijan; Herbart.

☉ Mlaj dne 7. ob 8-44 (dež in sneg). ☽ Prvi krajec dne 15. ob 13.41 (dež, mrzlo).
 ☼ Ščip dne 22. ob 13-37 (mrzlo, deževno). ☾ Zadnji krajec dne 29. ob 4-44 (mrzlo).

Sonce stopi v znamenje ovna dne 20. ob 20-54. — Začetek pomladi. — Noč in dan sta enako dolga. — Dan zraste za 1 uro 46 minut. — Dan je dolg od 11^h 02' do 12^h 48'.

AKO BOŠ ISKAL GOSPODA, SVOJEGA BOGA, GA BOŠ NAŠEL,
 ČE GA BOŠ LE ISKAL IZ VSEGA SRCA IN Z VSO BRIDKOSTJO
 SVOJE DUŠE.

Sv. pismo. V. Moz 41. 29.

Sv. Jedert lepa — dobro letino obeta.

Če sušec vabi ovčice na paše zelene,
jih mali traven spet v hleve sežene.

Če sušec grmi — lakota beži.

Če v sušcu more kmet orati,
bo v malem travnu moral počivati.

Kar sušca zeleni,
se rado posuši.

Marec

PO BOLGARSKO: МАРТЪ. — PO POLJSKO: MARZEC. — PO RUSKO: МАРТЪ.

Jedert, dev.; Patrik, škof.
Marija sedem žal. Ciril Jer.

Jožef, ženin Dev. Marije.

6. POSTNA, CVETNA N.

Aleksandra, m.; Janez P.

Benedikt, opat; Serápion.

Lea; Katarina Genoveška.

Jožef Oriol; Pelagija, muč.

Vel. četrtek. Gabriel, arh.

Vel. petek. Dizma, d. razb.

Vel. sobota. Emanuel, m.

VELIKA NOČ. VSTAJ.G.

Janez Dam., c. uč.; Rupert.

Velikonočni ponedeljek.*

Janez Kapistran; Sikst III.

Ciril, m.; Bertold, spozn.

Janez Klimak, op.; Kvirin.

Modest, šk.; Benjamin, m.

Č	17	†
P	18	††
S	19	
N	20	
P	21	†
T	22	†
S	23	†
Č	24	†
P	25	††
S	26	†
N	27	
P	28	
T	29	
S	30	
Č	31	

Zapiski

4. postna (sredp.): Jezus nasiti pet tisoč mož. (Jan 6, 1—15.) / Brez božjega blagoslova je prazno naše delo. // **5. postna (tiha):** Judje hočejo Jezusa kamenjati. (Jan 8, 46—59.) / Pot resnice vodi skozi točo psov in laži. // **6. postna (cvetna):** Jezus jezdi slovesno v Jerúzalem. (Mt 21, 1—9.) / Od slave do križa je samo en korak. // **Velikonočna nedelja:** Jezus vstane od mrtvih. (Mk 16, 1—7.) / Do vstajenja vodi bogovdano trpljenje.

Materinski dan — mesečna misel:

DOBRE MATERE SO SVETI OGNJI, KI GORIJO ZA DRUGE.

Pavlina Pajkova * 9. apr. 1854 v Padovi; pisateljica († 1. jul. 1901 v Ljublj.).
Jurij Japelj * 11. apr. 1744 v Kamniku — cerkveni pesnik in pisatelj; Sveto pismo († 11. novemb. 1807 v Celovcu).
Rihard Jakopič * 12. aprila 1869 v Ljubljani, najodličnejši sodobni slikar.
Anton Janša * 20. maja 1734 na Breznici, čebelar in slikar († 13. sept. 1773).
Jan. V. Valvasor * 28. maja 1641 v Ljubljani († 19. septembra 1693 v Krškem).

Mali traven

PO HRVATSKO: TRAVANJ. — PO SRBSKO: АПРИЛ. — PO ČEŠKO: DUBEN.

Zapiski

* 1	P	Hugo, šk.; Venancij, šk., m.
2	S	Francišek Pavl.; Leopold.
3	N	1. POVEL., BELA NED.
4	P	Rihard, šk.; Hionija, d., m.
5	T	Oznanjenje M.D.* Izidor S.
6	S	Vincencij (Vinko) F.; Irena.
7	Č	Sikst I., p.; Krescencija, d.
* 8	P	Herman Jožef, sp.; Hegezip.
9	S	Albert, šk.; Julija Biliart.
10	N	Marija Kleof.; Tomaž Tol.
		2. POVELIK. NEDELJA.
11	P	Ecehiel, pr.; Marko Bolonj.
12	T	Leon Vel., pap., cerkv. uč.
13	S	Julij I., pap.; Angelus, sp.
14	Č	Varstvo sv. Jožefa. Ida, d.
* 15	P	Justin, m.; Valerijan in tov.
16	S	Helena, kr.; Teodor, muč.
		Benedikt Jožef Labre, sp.

☉ Mlaj dne 6. ob 2:21 (hladno in viharo). ☽ Prvi krajec dne 14. ob 4:16 (deževno).
 ☼ Ščip dne 20. ob 22:27 (lepo, vetrovno). ☾ Zadnji krajec dne 27. ob 16:14 (spremen.).

Sonce stopi v znamenje bika dne 20. ob 8:28. — Dan zraste za 1 uro 37 minut. —
 Dan je dolg od 12 ur 51 minut do 14 ur 28 minut.

NE BODI ZA POROKA ČEZ SVOJE MOČI; ČE SI PA SPREJEL
 POROŠTVO, MISLI NA VRAČILO.

Sv. pismo. Šir 8, 16

O svetem Juriju visoko žito
leto plodovito.

Slana v aprilu je bolj nevarna
kot poleti toča in suša soparna.

Dež v aprilu je res
božji dar iz nebes.

Ce je mali traven preveč gorak,
se veliki traven obrne naopak.

Kolikor pred sv. Markom žaba reglja,
toliko po sv. Marku počiva molkla.

April

PO BOLGARSKO: АПРИЛЪ. — PO POLJSKO: KWIECIEŃ. — PO RUSKO: АПРѢЛЬ.

3.; VARSTVO S. JOŽEFA.

Anicet, pap.; Rudolf, muč.
Apolonij, muč.; Antia, m.
Leon IX., papež; Konrad.
Neža Montepulčanska, d.
Anzelm, c. uč.; Simeon, šk.
Soter in Gaj, p.; Tarbula.
Vojteh (Adalbert); Egidij.

4. POVELIK. NEDELJA.

Jurij, m.; Fidelis Sigm., m.
Marko, evangelist; Ermin.
Mati božja dobrega sveta.
Klet in Marcellin, papeža.
Zita, d.; Peter K.; Peregrin.
Pavel od Križa; Lukezij,
Peter, muč.; Robert, opat.
Katarina Sienska, devica;
Jožef Benedikt Kotlonj.

N 17

P 18

T 19

S 20

Č 21

P 22 *

S 23

N 24

P 25

T 26

S 27

Č 28

P 29 *

S 30

Zapiski

1. povelik.: Jezus se prikaže apostolom. (Jan 20, 19—31.) / Kes je velesila za prenovljenje duš. // 2. povelik.: Jezus dobri pastir. (Jan 10, 11—16.) / Najemnik skrbi zase, dobri pastir za čredo. // 3. povelik.: Jezus napoveduje svoj odhod. (Jan 16, 16—22.) / Tudi, kdor krščansko živi, trpi, a za zmago in veselje. // 4. povelikon.: Jezus obeta svetega Duha. (Jan 16, 5—14.) / Ni vse, kar se človeku zdi hudo, vedno res tako.

Sv. Peter Kanizij — mesečna misel:

UČI OTROKA VEČNIH RESNIC: KATEKIZEM JE KNJIGA ŽIVLJENJA.

Ivan Cankar * 10. maja 1876 na Vrh-niki — naš najznamenitejši pisatelj, in borivec za narodne in človeške prā-vice († 11. decemb. 1918 v Ljubljani).
 Anton Medved * 19. maja 1869 v Kamniku — pesnik in dramatik († 12. marca 1910 na Turjaku na Dolenjskem).
 Anton B. Jeglič * 29. maja 1850 v Be-gunjah — nadškof, slov. preporoditelj.
 Janez Trdina * 29. maja 1830 v Mengšu — pisatelj († 1905 v Novem mestu).

Vel. traven

PO HRVATSKO: SVIBANJ. — PO SRBSKO: MAJ. — PO ČEŠKO: KVETEN.

Zapiski

1	N	5. POV., KRIŽEVA NED.
2	P	Filip in Jakob ml., apost.
3	T	Atanazij, c. uč.; Sekund.
4	S	Najd. sv. križa. Aleks.
5	Č	Florijan, muč.; Monika.
* 6	P	Kristusov vneboh. Pij I.
7	S	Janez Ev. predl. v.; Judita.
8	N	Stanislav, škof, mučenec.
9	P	6. POVELIK. NEDELJA.
10	T	Prikazen Mihaela, arhang.
11	S	Gregorij Nac.; cerkv. učen.
12	Č	Antonin, šk.; Janez Avilj.
13	P	Francišek Hier., Mamert.
* 14	S	Pankracij in tov., mučenci.
†† 15	N	Servacij, šk.; Peter Regal.
		Bonifacij, m.; Pashal I., p.
		BINKOŠTI. PRIH. SV. D.
		Izidor, kmet, spozn.; Zofija.

- Mlaj dne 5. ob 19:12 (lepo, spremenljivo). ☽ Prvi krajec dne 13. ob 15:02 (sprem.).
 ☿ Ščip dne 20. ob 6:09 (dež). ☾ Zadnji krajec dne 27. ob 5:55 (deževno, spremenlj.)

Sonce stopi v znamenje dvojčkov dne 21. ob 7:56. — Dan zraste za 1 uro 15 minut.
 Dan je dolg od 14 ur 31 minut do 15 ur 46 minut.

RAHEL ODGOVOR TOLAŽI JEZO, TRDA BESEDA VNEMA SRD.

Sv. pismo. Preg 15. 1.

Ce ta mesec je dosti dežja,
v jeseni bo dosti vsega blaga.

Ta mesec cedi najobilnejše, druga po-
lovica njegova najbolj zdrave rose.

Mokri trojaki — tolst božič.

O sv. Urbanu žito ni še dobljeno ne
izgubljeno.

Ce veliki traven večerno roso napaja,
bo dosti vina in obilna klaja.

Majnik

PO BOLGARSKO: МАЙ. — PO POLJSKO: MAJ. — PO RUSKO: МАЙ.

Bink. ponedelj.* Janez Nep.
Bruno, škof; Pashal Bajlon.
Kvatre. Erik, kralj; Aleks.
Peter Cel.; Pudencijana, d.
Kvatre. Bernardin; Plavtila.
Kvatre. Feliks (Srečko), sp.

1. POB.; PRESV. TROJ.

Emil (Milan); Margarita K.
Janez Krstnik Rosijski.

M. D. pom. kristj. Afra, m.
Gregorij VII., p.; Urban I.

Presv. Reš. Telo. Filip N.
Beda Č., c. uč.; Janez I., p.
Avguštin, šk.; Viljem, opat.

2. POBINK. NEDELJA.

Marija Magdalena Pazzi, d.
Ivana Orleanska, d.; Ferd.
Angela, dev.; Kocijan, m.

P 16
T 17
S 18 †
Č 19
P 20 ††
S 21 †
N 22

P 23
T 24
S 25
Č 26
P 27 *
S 28
N 29

P 30
T 31

Zapiski

5. povelik.: Jezus uči o moči molitve. (Jan 16, 23—30.) / Kdor ne moli, zaupa zgolj sebi; kdor moli, zaupa Bogu. // 6. povel.: O pričevanju svetega Duha. (Jan 15, 26—27; 16, 1—4.) / Mnogi napadajo vero, ker je ne poznajo. // Binkoštna: O svetem Duhu in o ljubezni. (Jan 14, 23—31.) / Usoda Cerkve je vedno enaka. // 1. pobink.: Jezusu je dana vsa oblast. (Mt 28, 18—20.) / Zaverovanost vase vodi v krivično sodbo o bližnjem. // 2 pob.: Prilika o veliki večerji. (Lk 14, 16—24.) / Prevelike časne brige so poguba duši.

Šmarnice — mesečna misel:

MAJNIK JE VISOKA PESEM MARIJI VEROVDANIH SRC.

Stanko Vraz * 3. junija 1810 v Cevrovcu pri Ljutomeru — glavni slovenski »Ilir« († 14. maja 1851 v Zagrebu).
Prim. Trubar * 8. jun. 1508 na Raščici pri Turjaku; prvi slov. pisatelj, protest. reform. († 25. jul. 1586 na Nemškem).
Anton Al. Wolf * 14. jun. 1782 v Idriji; škof; Slovar, Sveto pismo († 1859).
Frid. Baraga * 29. jun. 1797 v Dobrniču na Dolenjskem — duh. pisatelj in škof, apostol Indijancev († 1868 v Ameriki).

Rožnik

PO HRVATSKO: LIPANJ. — PO SRBSKO: ЈУНИЈЕ. — PO ČEŠKO: ČERVEN.

Zapiski

1	S	Fortunat, spoznav.; Kuno.
2	Č	Marcelin, muč.; Peter, m.
3	P	Srce Jezusovo. Pavla, dev.
4	S	Francišek Kar.; Kvirin, šk.
5	N	3. POBINK. NEDELJA. Bonifacij, šk., m.; Valerija.
6	P	Norbert, šk.; Bertrand, šk.
7	T	Robert, op.; Baptista V., d.
8	S	Medard, šk.; Pacifik; Maks.
9	Č	Primož in Felicijan, mučenca; Pelagija, mučenica.
10	P	Margareta, kralj.; Bogomil.
11	S	Barnaba, ap.; Marcijal, m.
12	N	4. POBINK. NEDELJA. Janez F.; Leon III., papež.
13	P	Anton Padovanski, spozn.
14	T	Bazilij, c. uč.; Elizej, prer.
15	S	Vid in tov., m.; Germana.

☉ Mlaj dne 4. ob 10·16 (spremenljivo). ☽ Prvi krajec dne 11. ob 22·40 (dokaj lepo).
 ☾ Ščip dne 18. ob 13·38 (veliko dežja). ☾ Zadnji krajec dne 25. ob 21·36 (nestalno).

Sonce stopi v znamenje **raka** dne 21. ob 16.23. — Začetek poletja. Dan zraste do 21. za 19 minut in se do 30. zopet skrči za 4 min. Najdaljši dan in najkrajša noč. Dan je dolg od 15 ur 48 minut do 16 ur 3 minute.

V MIRU SI LAHKO Z MNOGIMI LJUDMI, SVETOVAVEC PA TI BODI MED TISOČI EDEN.

Sv. pismo. Sir 6, 6.

Sv. Peter in Pavel lep,
brez dežnika greš lahko daleč po svet'.

Kakor vreme na Medarda kane,
tako ves mesec ostane.

Sever, ki v tem mesecu pogosto vleče,
nam v deželo obilo žita privleče.

Ce kres deži — orehov ni.

Ako se kukavica dolgo po kresu
oglaša, draginjo prinaša.

Junij

PO BOLGARSKO: ЮНИ. — PO POLJSKO: CZERWIEC. — PO RUSKO: ИЮНЬ.

Jošt; Jolanda, bl.; Franč. R.
Adolf, škof; Nikander, m.
Efrem Sirski, cerkv. učen.;
Marko in Marcelijan, m.

Č 16
P 17 *
S 18

Zapiski

5. POBINK. NEDELJA.
Julijana, d.; Gervazij in P.
Silverij, papež; Mihelina.

N 19
P 20

Alojzij (Vekoslav), spozn.
Ahacij; Pavlin Nol., škof.
Agripina, d., m.; Ediltruda.

T 21
S 22
Č 23

Kres. Rojstvo Jan. Krstn.
Viljem, opat; Henrik, škof.

P 24 *
S 25

6. POBINK. NEDELJA.
Janez in Pavel, m.; Vigili.
Hema (Ema), vd.; Ladislav.

N 26
P 27

Vidov dan. Irenej, škof, m.

T 28 ++

Peter in Pavel, apostola.
Spomin sv. Pavla; Lucina.

S 29
Č 30

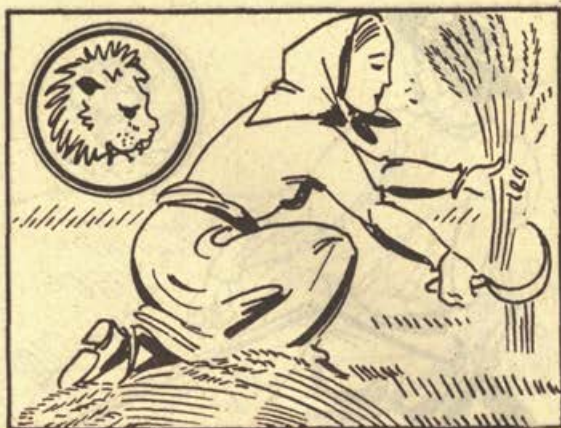
3. pob.: Priliki o izgubljeni ovci in o izgubljenem denarju. (Lk 15, 1—10.) / Misel božja o grešniku je redko po sodbi ljudi. // 4. pob.: Čudežni ribji lov. (Lk 5, 1—11.) / Bog ne tehta dela po uspehih, ampak po duhu, v katerem ga vršiš. // 5. pob.: O grehu v misli in besedi. (Mt 5, 20—24.) / Hudoben jezik je nevarnejši od noža. // 6. pob.: Jezus nasiči štiri tisoč mož. (Mk 8, 1—9.) / Glad po spoznanju resnice je večkrat hujši od telesne lakote.

Srce Jezusovo, Vidov dan — mesečna misel:

DOMOVINA JE MATI; LJUBI JO, TRPI IN MOLI ZANJO. TAK
JE ZGLED BOŽJEGA SRCA.

Franc Levec * 4. julija 1846 na Ježici pri Ljubljani — zgodovinar in leposl. urednik († 2. dec. 1916 v Ljubljani).
Ignacij Knoblehar * 6. jul. 1819 v Škocijanu pri Mokronogu; afriški misijonar ob Bel. Nilu († 13. apr. 1858 v Napolju).
Frančišek Lampe * 10. julija 1859 v Črnem vrhu nad Idrijo; modroslovec in vzgojn. († 24. nov. 1900 v Ljubljani).
Ign. Borštnik * 11. jul. 1858 v Cerkljah; najodl. gled. igravec († 1919 v Ljublj.).

Mali srpan

PO HRVATSKO: SRPANJ. — PO SRBSKO: ЈУЛИЈЕ. — PO ČEŠKO: ČERVENEC.

Zapiski

* 1	P	Presv. Rešnja Kri. Teobald.
2	S	Obisk. M.D. Martinijan, šk.
3	N	7. POBINK. NEDELJA.
4	P	Leon II., pap.; Bernardin.
5	T	Urh, škof; Berta, devica.
6	S	Ciril in Metod, slov. apost.
7	Č	Izaija, prerok; Bogomila.
* 8	P	Vilibald, škof; Pulherija, d.
9	S	Evgenij III.; Elizabeta, kr.
10	N	Nikolaj in tov., gork. muč.
	N	8. POBINK. NEDELJA.
11	P	Amalija, d.; Veronika Jul.
12	T	Pij I., papež; Olga; Savin.
13	S	Mohor in Fortunat, muč.
14	Č	Anaklet, p.; Evgenij, muč.
* 15	P	Bonaventura, škof in c. uč.
16	S	Henrik, kr.; Vladimir, kr.
	S	Devica Marija Karmelska.

- ☉ Mlaj dne 3. ob 23:20 (lepo in stalno). ☽ Prvi krajec dne 11. ob 4:07 (dež, hladno).
 ☿ Ščip dne 17. ob 22:06 (spremenljivo). ♄ Zadnji krajec dne 25. ob 14:42 (sprem.).

Sonce stopi v znamenje leva dne 23. ob 3.18. — Začetek pasjih dni. — Dan se skrči za 58 minut. Dan je dolg od 16 ur 3 minut do 15 ur 5 minut.

DOBRODELNOST JE KOT VRT, POLN BLAGOSLOVA; USMI-LJENJE OSTANE NA VEČNE ČASE. Sv. pismo. Sir 40, 17.

Sv. Aleš soparen in suh,
napravi za zimo si dober kožuh.
Če na Marijino obiskovanje deži,
potem dež štrideset dni trpi.
Ako mravlje preko navade mravljišča
znašajo, zgodnjo in hudo zimo oznanjajo.
Če na dan svete Marjete deži,
orehov pričakovati ni,
seno se ne more posušiti,
lešniki bodo črvoviti.

Julij

PO BOLGARSKO: ЮЛИ. — PO POLJSKO: LIPIEC. — PO RUSKO: ИЮЛЬ.

9. POBINK. NEDELJA.

Aleš, sp.; Marcelina, dev.
Friderik (Miroslav), muč.
Vinc. (Vinko); Avrea (Zlata).
Marjeta, dev., m.; Hieronim.
Prakseda, muč.; Angelina.
Marija Magd.; Lavrencij.
Apolinarij, škof, mučenec.

N 17

Zapiski

P 18

T 19

S 20

Č 21

P 22 *

S 23

10. POBINK. NEDELJA.

Kunigunda; Magdalena P.
Jakob (Rado), ap.; Krištof.
Ana, mati Marije Device.
Rudolf in tovar., mučenci.
Viktor (Zmagoslav), pap.
Marta, dev.; Beatrika, m.
Abdon in Senen, m.; Julita.

N 24

P 25

T 26

S 27

Č 28

P 29 *

S 30

11. POBINK. NEDELJA.

Ignacij (Ognjeslav) Lojola.

N 31

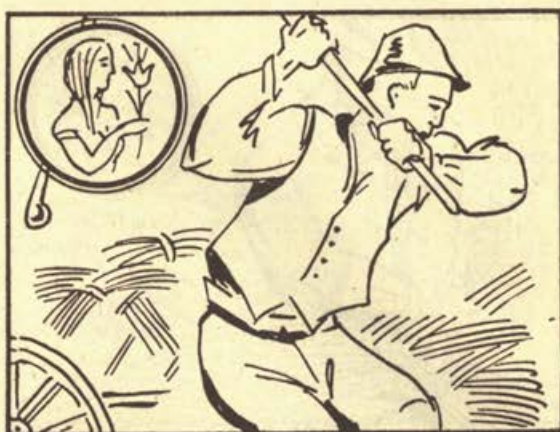
7. pob.: O lažnih prerokih. (Mt 7, 15—21.) / Nesreča za narod so vodniki, ki delajo ljudskim strastem po godu. // 8. pob.: O krivičnem hišniku. (Lk 16, 1—9.) / Rabi premoženje tako, da ti rodi večnih vrednot. // 9. pob.: Jezus joka nad Jeruzalemom. (Lk 19, 41—47.) / Blagor mu, kdor prizna božje obiskanje. // 10. pob.: Prilika o farizeju in cestnarju. (Lk 18, 9—14.) / Bog hoče ponižne vere. // 11. pob.: Jezus ozdravi gluhomemega. (Mk 7, 31—37.) / Strast lahko ogluši človeka tako, da ga ozdravi le izredna božja pomoč.

Sv. Ciril in Metod — mesečna misel:

PO EVANGELIJU JE PRIŠLA SLOVANOM PRVA PROSVETA.

Jernej Kopitar * 21. avgusta 1780 v Repnjah na Gorenjskem — jezikoslovec († 11. avgusta 1844 na Dunaju).
Ivan Tavčar * 28. avgusta 1850 v Poljanah na Gorenjskem — pisatelj in politik, izdal tudi »Slovenski Pravnik«. (umrl 19. februarja 1923 v Ljubljani).
Miha Kastelic * 1. sept. 1796 v Stični; pesnik, ustanovitelj in urednik »Kranjske Čebelnice« († dne 22. oktobra 1868).

Vel. srpan

PO HRVATSKO: KOLOVOZ. — PO SRBSKO: AVGUST. — PO ČEŠKO: SRPEN.

Zapiski

1	P	Vezi svet. Petra, apostola.
2	T	Porciunkula. Alfonz M. L.
3	S	Najdenje sv. Štefana; Lidiya.
4	Č	Dominik (Vladimil), spozn.
* 5	P	M. D. Snežnica. Ožbolt, kr.
6	S	Gosp. sprem. Sikst II., pap.
7	N	12. POBINK. NEDELJA.
		Kajetan, sp.; Donat, muč.
8	P	Ciriak, Larg in Smaragd, m.
9	T	Jan. Vianney, sp.; Peter F.
10	S	Lavrencij, m.; Pavla, dev.
11	Č	Tiburcij, m.; Suzana, dev.
* 12	P	Klara, dev.; Hilarija, muč.
13	S	Janez Berhmans; Kasijan.
14	N	13. POBINK. NEDELJA.
		Evzebij, sp.; Atanazija, vd.
15	P	Vnebovzetje Marije Dev.
		Tarzicij, muč.; Alipij, škof.

- ☉ Mlaj dne 2. ob 10:42 (toplo, deževno). ☽ Prvi krajec dne 9. ob 8:40 (spremenljivo).
 ☿ Ščip dne 16. ob 8:42 (spremenljivo). ☾ Zadnji krajec dne 24. ob 8:21 (hladneje).
 ☊ Mlaj dne 31. ob 20:55 (spremenljivo).

Sonce stopi v znamenje device dne 23. ob 10:06. — Konec pasjih dni. Dan se skrči za 1 uro 34 minut. Dan je dolg od 15 ur 2 minut do 13 ur 28 minut.

KJER VIDIŠ, DA JE MNOGO ROK, ZAKLEPAJ. VSE, KAR IZDAŠ, PREŠTEJ IN PRETEHTAJ; PREJEMKE IN IZDATKE VSE ZAPIŠI.

Sv. Lovrenc pa sv. Jernej lep,
še dolgo v jeseni bo topel svet.

Ako je vreme na sv. Lovrenca in na
sv. Jerneja lepo bilo,
se tudi v jeseni ne bo skazilo.

Če je o sv. Jerneju zrel grozd dobiti,
bo dosti sladkega vina piti.

Hladne rose sadje in žita zorijo,
pa tudi večkrat očrvavijo.

August

PO BOLGARSKO: АВГУСТЪ. — PO POLJSKO: SIERPIEN. — PO RUSKO: АВГУСТЪ.

Rok, sp.; Joahim, oče M. D.
Hiacint, sp.; Julijana, dev.
Helena (Jelena), cesarica.
Ludovik Tol., šk.; Julij, pr.
Bernard, opat; Samuel, pr.

T 16
S 17
Č 18
P 19
S 20

Zapiski

14. POBINK. NEDELJA.

Ivana Franč. Šantal, dev.
Timotej, m.; Hipolit, škof.
Srce Marijino. Filip Ben.
Jernej, apostol; Ptolomej.
Ludovik, kr.; Patricija, d.
Zefirin, papež; Bernard Of.
Jožef Kal., sp.; Antuza, m.

N 21

P 22
T 23
S 24
Č 25
P 26
S 27

15. POBINK. NEDELJA

Avguštin, c. uč.; Hermes.
Obgl. Jan. Krstn. Sabina.
Roza Lim., dev.; Pamahij.
Rajmund (Rajko), spoznav.

N 28

P 29
T 30
S 31

12. pob.: Prilika o usmiljenem Samarijanu. (Lk 10, 23—37.) / Čim več je notranjega krščanstva, tem več je samarijanske ljubezni. // 13. pob.: Jezus ozdravi deset gobavih. (Lk 17, 11—19.) / Mnogo prosimo, malo se zahvaljujemo, ker smo sebični. // 14. pob.: O božji previdnosti. (Mt 6, 24—33.) / Krščanstvo zahteva zase vsega človeka, doma in zunaj doma. // 15. pob.: Jezus obudi mladeniča v Najmu. (Lk 7, 11—16.) / Materinstvu gre spoštljivo usmiljenje.

Krstnikova smrt — mesečna misel:

**ŽIVA VERA SE NE BOJI NITI OBLASTNIKOV. TRPI DO
KRVI IN ZMAGE!**

Fran Erjavec * 4. septembra 1834 v Ljubljani; prirodopisec in pripovednik († dne 12. januarja 1887 v Gorici).
 Janko Kersnik * 4. sept. 1852 na Brdu pri Kamniku; pripov. († 28. jul. 1897).
 Anton Mahnič * 14. septemb. 1850 — začetnik slovenskega katoliškega gibanja († 24. decemb. 1920 v Zagrebu).
 Fran Levstik * 28. sept. 1831 v Retjah pri Vel. Laščah — jezikoslovec in pripovednik († 16. nov. 1887 v Ljubljani).

Kimovec

PO HRVATSKO: RUJAN. — PO SRBSKO: СЕПТЕМБАР. — PO ČEŠKO: ZÁŘÍ.

Zapiski

1	Č	Egidij(Tilen), opat; Verena.
* 2	P	Štefan, kralj; Maksima, m.
3	S	Evfemija, Doroteja in tov.
4	N	16.; ANGELSKA NED. Rozalija, dev.; Ida, grofinja.
5	P	Lavrencij J., šk.; Gentilij.
6	T	Caharija, prerok; Peregrin.
7	S	Marko in tovar., mučenci.
8	Č	Rojstvo Marije Device. * Adrijan, m.; Korbinijan, šk.
* 9	P	Peter Klaver, sp.; Serafina.
10	S	Nikolaj Tol.; Pulherija, ces.
11	N	17. POBINK. NEDELJA. Prot in Hiacint, m.; Emilija.
12	P	Ime Marija. Macedonij, šk.
13	T	Frančišek K.; Notburga.
14	S	Poviš. sv. križa. Ciprijan.
15	Č	M. D. sedem žal. Nikomed.

☾ Prvi krajec dne 7. ob 13:49 (deževno). ☼ Ščip dne 14. ob 22:06 (lepo, mrzlo).
 ☾ Zadnji krajec dne 23. ob 1:47 (lepo). ☼ Mlaj dne 30. ob 6:30 (spremenljivo).

Sonce stopi v znamenje tehtnice dne 23. ob 7:16. — Začetek jeseni. Dan in noč sta enako dolga. Dan se skrči za 1 uro 40 minut. Dan je dolg od 13 ur 25 minut do 11 ur 45 minut.

RAZUMNEGA HLAPCA LJUBI KOT SEBE, NE KRATI MU SVOBODE, NE PUŠČAJ GA V UBOŠTVU. Sv. pismo. Sir 7, 22.

Sv. Tilen deževen,
ves mesec bo pust in reven.

Kakršno vreme prvi dan kane,
rado ves mesec tako ostane.

Na svetega Matevža vreme ugodno,
tako bo ostalo štiri tedne prihodno.

Če ptice selivke pred svetim Mihelom
ne leté,
se pred božičem ni bati zime trdé.

September

BOLG.: СЕПТЕМВРИЙ. — PO POLJSKO: WRZESIEŃ. — PO RUSKO: СЕПТЯБРЬ.

Kornelij, papež; Ljudmila.
Lambert, škof; Hildegarda,

18. POBINK. NEDELJA.

Jožef K.; Zofija in tov., m.
Januarij, šk., in tov., muč.
Evstahij in tovariši, muč.
Kvatre. Matej, apostol.
Tomaž V., šk.; Mavricij, m.
Kvatre. Linus; Tekla, m.
Kvatre. Mar. D. rešiteljica
ujetnikov. Gerard, škof.

19. POBINK. NEDELJA.

Kamil in tovariši, mučenci.
Ciprijan in Justina, muč.
Kozma in Damijan, muč.
Venčeslav, kralj, mučenec.
Mihael, nadangel; Evtihij.
Hieron. (Jerko); Zofija, vd.

P	16	*
S	17	
N	18	
P	19	
T	20	
S	21	†
Č	22	
P	23	††
S	24	†
N	25	
P	26	
T	27	
S	28	
Č	29	
P	30	*

Zapiski

16. pob.: Jezus ozdravi vodeničnega in govori o ponižnosti. (Lk 14, 1—11.) / Kdor hoče biti povsod prvi, je sam sebi in drugim v napotje. // 17. pob.: O največji zapovedi. Mesija, sin Davidov. (Mt 22, 34—46.) / Strast zlorablja tudi najsvetejše stvari. // 18. pob.: Jezus ozdravi mrtvoudnega. (Mt 9, 1—8.) / Vera v pomoč božjo dela čudovite stvari. // 19. pob.: Prilika o kraljevi ženitnini. (Mt 22, 1—14.) / Kdor zameta klic božji, mu ni pomoči.

Angeli varíhi — mesečna misel:

GORJE SVETU ZARADI POHUJŠANJA! STARŠI, VARIHI NE-DOLŽNIH, S ČIM ZASTRUPLJA SVET SRCA VAŠIH OTROK?

Luka Svetec * 8. okt. 1826 v Podgorju pri Kamniku — pisatelj in politik († dne 21. januarja 1921 v Litiji).
Simon Gregorčič * 15. oktobra 1844 na Vrsnem pri Kobaridu; najbolj ljudski pesnik († 24. nov. 1906 v Gorici).
Luka Jeran * 16. okt. 1818 v Javorjah nad Šk. L.; cerkveni pisatelj; »Zgodnja Danica« († 27. aprila 1896 v Ljubljani).
Simon Jenko * 27. okt. 1835; pesnik; »Naprej zast. slave« († 1869 v Kranju).

Vinotok

PO HRVATSKO: LISTOPAD. — PO SRBSKO: OKTOBAR. — PO ČEŠKO: ŘÍJEN.

Zapiski

1	S	Remigij, šk.; Janez Dukl.
2	N	20. POB.; ROŽN. VENCA. Angeli varihi. Leodegar.
3	P	Terezika Deteta Jezusa.
4	T	Francišek Ser., sp.; Edvin.
5	S	Placid in tovariši, mučenci.
6	Č	Brunon, sp.; M. Franciška.
* 7	P	M. D., Kraljica sv. rožnega venca. Justina, devica.
8	S	Birgita; Starček Simeon.
9	N	21. POBINK. NEDELJA. Dionizij in tovariši, muč.
10	P	Francišek Borgia; Daniel.
11	T	Aleksander Sauli; Nikazij.
12	S	Maksimilijan, šk.; Serafin.
13	Č	Edvard (Slavoljub), kralj.
* 14	P	Kalist, papež; Just, škof.
15	S	Terezija, devica; Avrelija.

☾ Prvi krajec dne 6. ob 21:05 (prijetno). ☀ Ščip dne 14. ob 14:18 (veliko dežja).
 ☾ Zadnji krajec dne 22. ob 18:14 (lepo). ☀ Mlaj dne 29. ob 15:56 (lepo, prijetno).

Sonce stopi v znamenje **škorpijona** dne 23. ob 16:03. — Dan se skrči za 1 uro 43 minut. Dan je dolg od 11 ur 42 minut do 9 ur 59 minut.

KJER PIJANOST KRALJUJE, NI NOBENE SKRIVNOSTI; TAM PRAVICE POZABIJO IN PRAVDE UBOGIH PREVRŽEJO.

Sv. pismo. Preg 31, 4—5.

Sv. Lukež — repo pukež.

Sv. Gal — deževen ali suh,
prihodnjega leta ovaduh.

Konec vinotoka dež — rodovitno leto.

Prej ko v kozoprsku listje odpade,
rodovitnejše bo prihodnje leto.

Če se drevje pozno obleti,
huda zima sledi.

Oktober

BOLG.: ОКТОМВРИЙ. — PO POLJSKO: PAŹDZIERNIK. — PO RUSKO: ОКТЯБРЬ.

22.; POSVEČEV. CERKVA.

Margareta M. Al.; Hedviga.
Luka, evang.; Julijan, pušč.
Peter Alkant., sp.; Etbin.
Janez Kan., sp.; Felicijan.
Uršula in tovarišice, muč.
Kordula, m.; Fides (Vera).

23. POBINK. NEDELJA.

Klotilda, m.; Jožefina, d., m.
Rafael, arhangel; Kristina.
Krizant in Darija; Krispin.
Evarist, p.; Bonaventura.
Frumencij, šk.; Antonija, d.
Simon in Juda, ap.; Cirila.
Narcis, škof; Ida, devica.

24.; KRISTUS KRALJ.

Alfonz Rodrig.; Angelus.
Volbenk, škof; Krištof, m.

N 16

P 17

T 18

S 19

Č 20

P 21 *

S 22

N 23

P 24

T 25

S 26

Č 27

P 28 *

S 29

N 30

P 31 †

Zapiski

20. pobink.: Jezus ozdravi sina kraljevega uradnika. (Jan 4, 46—53.) / Vera zahteva ponižno srce, zato napuh ne veruje. // 21. pobink.: Prilika o neusmiljenem hlapcu. (Mt 18, 23—35.) / Usmiljenja je vredno samo usmiljeno srce. // 22. pobink.: O davku cesarju. (Mt 22, 15—21.) / Glej na stvar, ne na ljudi! // 23. pobink.: Jezus obudi Jajrovo hčer. (Mt 9, 18—26.) / Le napuh zamuje, česar ne ume. // 24. pobink.: Jezus med viharjem v ladji spi. (Mt 8, 23—27.) / V največem viharju življenja smo v božjih rokah.

Rožni venec - družinska molitev — mesečna misel:

KJER SO ZBRANI V GOSPODU, JE MED NJIMI TUDI ON.

Tomaz Hren * 13. nov. 1560 v Ljublj.; škof, reformator († 10. februarja 1630).
Janez Bleiweis * 19. nov. 1808 v Kranju; polit. vod.; »Novice« († 29. nov. 1881).
Fran Miklošič * 20. novembra 1813, jezikoslovec († dne 7. marca 1891).
Anton Mart. Slomšek * 26. nov. 1800; škof, vzgojni pisatelj († 24. sept. 1862).
Janez Evangelist Krek * 27. novemb. 1865 — politik, socialni organizator, pisatelj (umrl dne 8. oktobra 1917).

Listopad

PO HRVATSKO: STUDENI. — PO SRBSKO: HOBEMBAR. — PO ČEŠKO: LISTOPAD.

Zapiski

1	T	Praznik vseh svetnikov.
2	S	Spomin vernih duš. Just.
3	Č	Viktorin, šk.; Hubert, škof.
4	P	Karel Bor.; Vital; Modesta.
5	S	Caharija in Eliz.; Emerik.
6	N	25.; ZAHVALNA NED.
		Lenart (Lenko); Jelena, d.
7	P	Janez Gabriel Perb., muč.
8	T	Bogomir; Klavdij in tov.
9	S	Teodor (Božidar), mučen.
10	Č	Andrej Avelin, sp.; Trifon.
11	P	Martin (Davorin), škof.
12	S	Martin, papež; Avrelij, šk.
13	N	26. POB.; VARSTVO M.D.
		Stanislav Kostka, spoznav.
14	P	Jozafat Kunčević, šk., m.
15	T	Jedert, d.; Leopold (Levko).
16	S	Otmar, opat; Neža (Janja).

☾ Prvi krajec dne 5. ob 7:50 (mrzlo, deževno). ☀ Ščip dne 13. ob 8:28 mrzlo, vetrovno).
 ☾ Zadnji krajec dne 21. ob 8:59 (mrzlo, mokro). ☀ Mlaj dne 28. ob 1:43 (mrzlo, suho).

Sonce stopi v znamenje **strelca** dne 22. ob 13:10. — Dan se skrči za 1 uro 16 minut.
 Dan je dolg od 9 ur 57 minut do 8 ur 41 minut.

TRI REČI PRETRESEJO ZEMLJO: HLAPEC, ČE SE VLADARSTVA POLASTI, BEDAK, ČE SE NAJE, IN ZOPRNA ŽENSKA, ČE JO KDO VZAME V ZAKON.

Sv. pismo. Preg 30. 21.

Deževni vsi sveti — pozimi hudi zameti.

Če sv. Martin suši in zmrzuje,
kmet voljno zimo pričakuje.

Če sv. Martin še listje obdrži,
huda zima sledi.

Mecesen se vselej na kopno obleti,
prej zapadli sneg ne obleži.

Sneg, ki na sv. Andreja zapade,
sto dni leži in žita mori.

November

PO BOLG.: НОЕМВРИЙ. — PO POLJSKO: LISTOPAD. — PO RUSKO: НОЯБРЬ.

Gregorij Čudodelnik, škof;
Saloma, d.; Viktorija, m.
Odon, opat; Roman, muč.
Elizabeta, kr.; Poncijan, p.

Č 17

Zapiski

27. POBINK. NEDELJA.

P 18 *

S 19

N 20

Feliks (Srečko); Edmund.
Darovanje M. D. Kolumban.

P 21

T 22

S 23

Cecilija, d., muč.; Filemon.
Klemen (Milivoj), papež,
muč.; Felicita, mučenica.

Č 24

Janez od Križa, spoznav.
Katarina, d., m.; Mojzes, m.
Silvester, opat; Leonard P.

P 25 *

S 26

PRVA ADVENTNA N.

N 27

Virgilij, škof; Bernardin F.
Gregorij III., p.; Jakob M.
Saturnin, muč.; Gelazij, p.
Andrej (Hrabroslov), ap.

P 28

T 29

S 30

25. pob.: Prilika o pšenici in ljujki. (Mt 13, 24—30.) / Božje potrpljenje z grešnikom je neizmerno. // **26. pob.:** Prilika o gorčičnem zrnju in o kvasu. (Mt 13, 31—35.) / Edino živo krščanstvo prevladi človeško družbo. // **27. pob.:** O razdejanju Jeruzalema in poslednji sodbi. (Mt 24, 15—35.) / Tudi grehe narodov doseže božja pravica. // **1. adv.:** O poslednji sodbi. (Lk 21, 25—33.) / Kdor noče Kristusa-Odrešenika, bo moral sprejeti Kristusa-Sodnika.

Klic duš v vica — mesečna misel:

USMILITE SE, USMILITE, VSAJ VI, PRIJATELJI MOJI! VSA
DOBRA DELA DARUJ TA MESEC DUŠAM V VICAH.

France Prešeren * 3. dec. 1800 v Vrbi na Gor. — največji slovenski pesnik.
 Anton Tomaž Linhart * 11. dec. 1757 v Radovljici — prvi slovenski dramatik († dne 14. julija 1795 v Ljubljani).
 Anton Janežič * 19. dec. 1828 v Lešah na Kor.; slovničar in ustan. Družbe sv. Mohorja († 18. sept. 1869 v Celovcu).
 Anton Foerster * 20. dec. 1837 v Ose-
 nicah na Č.; preroditelj slov. cerkv.
 petja († 17. marca 1926 v Novem m.).

Gruden

PO HRVATSKO: PROSINAC. — PO SRBSKO: ДЕКЕМБАР. — PO ČEŠKO: PROSINEC.

Zapiski

1	Č	Zedinjenje. Edmund in t.
2	P	Bibiana, d., m.; Pavlina, m.
3	S	Francišek Ksaverij, spozn.
4	N	DRUGA ADV. NEDELJA.
		Barbara, devica, mučenica.
5	P	Saba, opat; Krispin, muč.
6	T	Miklavž (Nikolaj), škof.
7	S	Ambrozij, škof; Urban, šk.
8	Č	Brezmad. spočetje M.D.
9	P	Peter Fourier, šk.; Delfina.
10	S	Lavret. Matí božja. Melh.
11	N	TRETJA ADV. NEDELJA.
		Damaz, papež; Hugolin, p.
12	P	Aleksander, m.; Dionizija.
13	T	Lucija, d., m.; Otilija, dev.
† 14	S	Kvatre. Konrad Of.; Spir.
15	Č	Kristina, dekla; Valerijan.
†† 16	P	Kvatre. Albina, dev., muč.

☽ Prvi krajec dne 4. ob 22:45 (lepo). ☼ Ščip dne 13. ob 3:21 (sneg in vetrovno).
 ☾ Zadnji krajec dne 20. ob 21:22 (sneg). ☀ Mlaj dne 27. ob 12:22 (mrzlo, veter).

Sonce stopi v znamenje **kozla** dne 22. ob 2:15. — Začetek zime. — Dan se skrči do 21. za 19 minut in zraste do 31. za 5 minut. — Najkrajši dan, najdaljša noč. — Dan dolg od 8 ur 39 minut do 8 ur 25 minut.

**NE GOVORI, KAJ JE VZROK, DA SO BILI PREJŠNJI ČASI
 BOLJŠI. TAKO VPRAŠANJE JE NEUMNO.**

Če ob koncu leta veter hruje,
hudo leto oznanjuje.

Če je rimska cesta čista in svetla,
se kmet dobre letine nadeja.

Če ta mesec grmi,
prihodnje leto viharje rodi.

Če na sveti večer vina v sodih vró,
prihodnja letina dobra bo.

Zelen božič — bela velika noč.

December

PO BOLG.: ДЕКЕМВРИЙ. — PO POLJSKO: GRUDZIEN. — PO RUSKO: ДЕКАБРЬ.

21	Kvatre. Lazar, šk.; Vivina.	S	17	†	Zapiski
25	ČETRTE ADVENTNA N.	N	18		
26	Gracijan, škof; Teotim, m.	P	19		
27	Urban V., papež; Favsta.	T	20		
28	Evgenij in Makarij, muč.;				
29	Julij, muč.; Liberat, muč.	S	21		
30	Tomaž, apost.; Severin, šk.	Č	22		
31	Demetrij, muč.; Flor, muč.	P	23	*	
1	Viktorija (Zmagoslava), d.	S	24	††	
2	Adam in Eva; Hermina, d.	N	25		
3	BOŽIČ. ROJSTVO GOSP.	P	26		
4	Štefan, prvi m.*; Marin.	T	27		
5	Janez Evangelist, apostol.	S	28		
6	Nedolžni otročiči. Kastor.	Č	29		
7	Tomaž, škof, muč.; David,	P	30	*	
8	kralj; Kalist, mučenec.	S	31		
9	Evgenij, škof; Liberij, škof.				
10	Silvester, pap.; Melanija.				

2. adv.: Janez Krstnik pošlje svoja učenca do Jezusa. (Mt 11, 2—10.) / Resničnost krščanstva izpričujejo dejanja. // 3. adv.: Janez Krstnik pričuje o Kristusu. (Jan 1, 19—28.) / Značaju je resnica nad vse, tudi kadar ni prijetno. // 4. adv.: Janez Krstnik poklican v službo predhodnika. (Lk 3, 1—6.) / Vsako poboljšanje izvira iz pokore. // Bož. ned.: Jezus rojen v Betlehemu. (Lk 2, 1—14.) / Kristus je in ostane znamenje, ob katerem se ločijo duhovi.

Božič — mesečna misel:

OD HLEVCA DO KRIŽA JE ŠLO ODREŠENJE. MAMON NAS
TUDI ZDAJ IZ BEDE NE BO OTEL.

Abecedni imenik svetnikov in godov.

Tu so naštetni oni godovi in imena svetnikov, ki so pri nas najbolj v navadi. Popoln ni, zlasti ni marsikateriga imena, ki ga ljudje po svoje krajšajo in oblikujejo. Če kak član naše Družbe želi pojasnila, naj se oglasi; radi mu bomo ustregli.

Večkrat pa želijo starši dati otroku ime, ki ga med svetniki ne najdemo. Ali imajo pravico? Opozorjamo najprej: Naša, skozi stoletja v Slovincih udomačena imena so za nas najlepša in zaeno tudi značilna. Do tega spoznanja so prišli

zlasti slovenski izobraženci, ki dajejo svojim otrokom zopet krepka, stara imena: Peter, Miklavž, Majda, Meta, Spela, Janez, Marko, Vid itd. Če bi pa le kdo želel dati posebno ime, velja za katoličane sledeča zapoved: »Želja svete cerkve je, ne stroga zapoved, da starši dajejo otrokom imena svetnikov. Če pa starši izrečno žele dati drugo ime, naj se doda krščencu še ime kakega svetnika in se obe imeni zapišeta v krstno knjigo.« Dolžnost katoličanov je, da se ravna po tej odredbi.

A.

Abdon (in Senen), muč., 30. jul.
Abraham, očak, 9. okt.
Ada glej Adelhajda.
Adalbert (Vojteh), škof, 23. apr.
Adam (in Eva), prvi starši, 24. dec.
Adela glej Adelhajda.
Adelhajda, vdova, 16. dec.
Adolf, škof, 11. febr.
Adolf, spozn., 12. jun.
Adolf, škof, 17. jun.
Adrijan, muč., 8. sept.
Afra, muč., 24. maja.
Afra, muč., 9. avg.
Agapa, dev., muč., 5. marca.
Agapit (Ljubo), muč., 18. avg.
Agapit, papež, 20. sept.
Agata (Doroslava), d., m., 5. febr.
Agaton, papež, 16. febr.
Agaton, muč., 7. dec.
Agripina, dev., muč., 23. jan.
Ahacij (in tov.), muč., 22. jun.
Abilej (in Nerej), muč., 12. maja.
Akvilina, dev., 13. jun.
Alban (Belo), muč., 21. jun.
Albert, škof, muč., 8. apr.
Albert Vel., spozn., 15. nov.
Albin (Belko), škof, 1. marca.
Albina, dev., muč., 16. dec.
Albwin (in Ingenuin), šk., 5. febr.
Aleksander (Šaša), škof, 23. apr.
Aleksander, papež, muč., 3. maja.
Aleksander Sauli, 11. okt.
Aleksander, muč., 12. dec.
Aleksandra, muč., 20. marca.
Aleksandra, dev., muč., 18. maja.
Aleš, spozn., 17. jul.
Alferij, opat, 12. apr.
Alfonz, škof, 23. jan.
Alfonz Lig., škof, 2. avg.
Alfonz Rodr., spozn., 30. okt.
Alfred, opat, 12. jan.
Alozij Gonzaga, spozn., 21. jun.
Amadej, spozn., 30. marca.
Amalija (Ljubica), 10. jul.
Amand, škof, 6. febr.
Ambrož, škof, cerkv. uč., 7. dec.
Ambrozij Sien., bl., 20. marca.
Ana, mati Marije Device, 26. jul.
Ana, prerokinja, 1. sept.
Anaklet, papež, 13. jul.
Ananija, muč., 25. jan.
Ananija, muč., 1. dec.
Anastazij, muč., 22. jan.

Anastazij, papež, 27. apr.
Anastazij, muč., 7. sept.
Anastazija, muč., 6. febr.
Anastazija, muč., 15. apr.
Anastazija, dev., 14. avg.
Anastazija, muč., 25. dec.
Andrej (Hrabrosi.) K., šk., 4. febr.
Andrej Bobola, 21. maja.
Andrej Avelin, spozn., 10. nov.
Andrej, apostol, 30. nov.
Angela Folinjska, vdova, 4. jan.
Angela, dev., 10. maja.
Angela Merici, dev., 31. maja.
Angelina, 21. jul.
Angelus, spozn., 12. apr.
Angelus, 30. okt.
Anicet, papež, 17. apr.
Antia, muč., 18. apr.
Anton, pušč., 17. jan.
Anton Padovanski, 13. jun.
Anton M. Caharija, spozn., 5. jul.
Antonija, dev., muč., 29. apr.
Antonija, muč., 4. maja.
Antonija, dev., 27. okt.
Antonin, škof, 10. maja.
Antonin, muč., 22. avg.
Antonin, muč., 2. sept.
Antonina, muč., 1. marca.
Antuza, muč., 27. avg.
Anzelm, škof, cerkv. uč., 21. apr.
Apolinarij, škof, muč., 23. jul.
Apolonij, muč., 18. apr.
Apolonija, dev., muč., 9. febr.
Arkadij, muč., 12. jan.
Atanazij, škof, cerkv. uč., 2. maja.
Atanazija, vdova, 14. avg.
Avgustin, škof, ap. angl., 28. maja.
Avgustin, škof, cerkv. uč., 28. avg.
Avrea (Zlata), dev., muč., 19. jul.
Avrelij, škof, 12. nov.
Avrelija, dev., muč., 15. okt.

B.

Baldomir, spozn., 27. febr.
Baltazar (Boltežar), kralj, 6. jan.
Bara glej Barbara.
Barbara, dev., muč., 4. dec.
Barbea, muč., 29. jan.
Barnaba, apostol, 11. jun.
Bazilij, škof, cerkv. uč., 14. jun.
Bazilisa (in Julijan), muč., 9. jan.
Beatrika, muč., 29. jul.
Beda (Veda) Čast., c. uč., 27. maja.
Belo glej Alban.

Benedikt, opat, 21. marca.
Benedikt Niger, spozn., 4. apr.
Benedikt Jožef, spozn., 16. apr.
Benedikta, muč., 4. jan.
Benedikta, dev., 6. maja.
Benedikta, dev., muč., 8. okt.
Benigen, muč., 13. febr.
Benigen, muč., 1. nov.
Benjamin, muč., 31. marca.
Benon, škof, 26. jun.
Benvard (s tov.), škof, 25. okt.
Benvenut, škof, 22. marca.
Berard, muč., 16. jan.
Bernard, škof, 12. marca.
Bernard, opat, 20. avg.
Bernard Ofiški, spozn., 26. avg.
Bernardin Foški, 27. nov.
Bernardin Sienski, spozn., 20. maja.
Berta, dev., 4. jul.
Bertold, spozn., 29. marca.
Bertram, škof, 3. jul.
Bertrand, patr. oglejski, 6. jun.
Bibijana, dev., muč., 2. dec.
Birgita, vdova, 8. okt.
Blaž, škof, muč., 3. febr.
Blaženko glej Makarij.
Bogdan glej Deodat.
Bogdan glej Matija.
Bogo glej Bogomir.
Bogoljub glej Teofil.
Bogomil, škof, 10. jun.
Bogomila, 6. jul.
Bogomir (Bogo, Božo), šk., 8. nov.
Bojan glej Mohor.
Boltežar glej Baltazar.
Bonaventura, škof, c. uč., 14. jul.
Bonifacij, muč., 14. maja.
Bonifacij, papež, 25. maja.
Bonifacij, škof, muč., 5. jun.
Bonifacij, papež, 25. okt.
Boris, kralj, 2. maja.
Boštjan glej Sebastijan.
Božena glej Natalija.
Božidar glej Teodor.
Božo glej Bogomir.
Branimir glej Frančišek.
Branko glej Frančišek.
Breda glej Friderika.
Brezmad, spočetje M. D., 8. dec.
Brigita, dev., 1. febr.
Bronislava, nuna, 7. sept.
Brunon, škof, 17. maja.
Brunon, spozn., 6. okt.
Budislav glej Gregor.

C.

Caharija, papež, 15. marca.
 Caharija, prerok, 6. sept.
 Caharija (in Elizabeta), 5. nov.
 Cecilija, dev., muč., 22. nov.
 Celestin, papež, 6. marca.
 Celestin, papež, 19. maja.
 Cenon, muč., 5. apr.
 Ciprijan, škof, muč., 14. sept.
 Ciprijan (in Korneliji), mučenca, 16. sept.
 Ciprijan (in Justina), m., 26. sept.
 Cirijak (Larg in Smaragd), muč., 8. avgusta.
 Ciril Aleksandrijski, škof, 9. febr.
 Ciril Jeruzalemski, škof, cerkveni uč., 18. marca.
 Ciril, muč., 29. marca.
 Ciril (in Metod), slovanski apost., 5. julija.
 Cirila, muč., 5. jul.
 Cirila, dev., muč., 28. okt.
 Cita, dev., 27. apr.
 Cvetana, Cvetka glej Flora.
 Cvetko glej Florijan.

D.

Damaz, papež, 11. dec.
 Damijan (in Kozma), m., 27. sept.
 Daniel (Dana, Danica, Danilo), prerok, 21. jul.
 Daniel (in tov.), muč., 10. okt.
 Danilo glej Daniel.
 Darij, muč., 19. dec.
 Darinka glej Darija ali Martina.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Davorin glej Martin.
 Demeter, muč., 9. apr.
 Deodat (Bogdan), muč., 8. nov.
 Deziderij (Željko), škof, 23. maja.
 Didak Jožef, bl., 21. marca.
 Dinko glej Dominik.
 Dionizij, škof, muč., 9. okt.
 Dizma, desni razbojnik, 25. marca.
 Dobrega sveta Dev. Marija, 26. apr.
 Dominik (Vladimil), spozn., 4. avg.
 Dominika, muč., 6. jul.
 Donat, škof, muč., 7. avg.
 Donat, spozn., 29. okt.
 Dora glej Doroteja.
 Doroslava glej Agata.
 Doroteja (Dora), d., m., 6. febr.
 Doroteja (in tov.), d., m., 3. sept.
 Dragica glej Karel.
 Drago, spozn., 16. apr.
 Dragotin glej Karel Bor.
 Dula, muč., 25. marca.
 Dušan glej Spiridion.

E.

Eberhard, škof, 8. jan.
 Eberhard, škof, 23. jun.
 Eberhard, škof, 28. nov.
 Ezechiel, prerok, 10. apr.
 Edita, dev., 16. sept.
 Edmund, škof, 16. nov.
 Edmund (in tov.), muč., 1. dec.
 Edvard, kralj, muč., 18. marca.

Edvard, kralj angl., 13. okt.
 Efreim, cerkv. uč., 18. jun.
 Egidij (Roger in Odorik), 28. jan.
 Egidij od sv. Jožefa, 7. febr.
 Egidij (Ilij, Tilen), opat, 1. sept.
 Eleonora, dev., 21. febr.
 Elevation, škof, muč., 20. febr.
 Elevation, papež, muč., 26. maja.
 Elija, prerok, 20. jul.
 Elizabeta (Špela), kraljica, 8. jul.
 Elizabeta (in Caharija), 5. nov.
 Elizabeta, kraljica, 19. nov.
 Elizej, prerok, 14. jun.
 Ema, vdova, 19. apr.
 Emanuel, muč., 26. marca.
 Emeram, škof, muč., 22. sept.
 Emerencijana, dev., muč., 23. jan.
 Emerik, vojvoda, spozn., 5. nov.
 Emigdij, škof, muč., 9. avg.
 Emil (Milan), muč., 22. maja.
 Emilija (Milica), dev., 17. avg.
 Emilijan (Milan), škof, 11. sept.
 Emilijana (Milena), dev., 5. jan.
 Engelbert, škof, 7. nov.
 Epimenij, muč., 24. marca.
 Erazem, škof, muč., 2. jun.
 Erazma (s tov.), muč., 3. sept.
 Erik, kralj, 18. maja.
 Erna glej Ertruda.
 Ernest, škof, 12. jan.
 Ertruda (Erna), dev., 11. sept.
 Etbin, opat, 19. okt.
 Etelbert, kralj, 25. febr.
 Eva (in Adam), prvi starši, 24. dec.
 Evald, muč., 3. okt.
 Evarist L., papež, muč., 26. okt.
 Evfemija (in tov.), d., m., 3. sept.
 Evfrazija, dev., 13. marca.
 Evgenij, muč., 24. jan.
 Evgenij, papež, 8. jul.
 Evgenij (in Makarij), m., 20. dec.
 Evgenij, škof, 30. dec.
 Evgenija, dev., 25. dec.
 Evlalijsa, dev., muč., 12. febr.
 Evstahij (in tov.), muč., 20. sept.
 Evstohijsa, dev., 13. febr.
 Evstohijsa, dev., muč., 2. nov.
 Evtihij, m. iz Mezop., 14. marca.
 Evtihij, muč. iz Tracije, 29. sept.
 Evtihijan, papež, muč., 8. dec.
 Evzebij, muč., 6. marca.
 Evzebij, duh., spozn., 14. avg.
 Evzebij, škof, muč., 16. dec.

F.

Fabij, muč., 31. jul.
 Fabijan (in Sebastijan), m., 20. jan.
 Fabiola, vdova, 27. dec.
 Favsta, vdova, 19. marca.
 Favstin (in Jovita), m., 15. febr.
 Felicijan (in Primož), muč., 9. jun.
 Felician, škof, muč., 20. okt.
 Felicita, muč., 7. marca.
 Felicita s 7 sinovi, muč., 10. jul.
 Felicita, muč., 23. nov.
 Feliks (Srečko), duh., muč., 14. jan.
 Feliks, škof, 21. febr.
 Feliks Kantal, spozn., 21. maja.
 Feliks (in Fortunat), 18. jun.

Feliks (in Nabor), muč., 12. jul.
 Feliks Val., spozn., 30. nov.
 Ferdinand, kralj, 30. maja.
 Fides (Vera), dev., muč., 1. avg.
 Filemon (in Apolonij), muč., 8. marca.
 Filip (in Jakob), apost., 1. maja.
 Filip Nerij, spozn., 26. maja.
 Filip (Zdenko) Benicij, sp., 23. avg.
 Filomena, dev., 11. avg.
 Firmin, škof, muč., 25. sept.
 Firmin, škof, 11. okt.
 Flavijan, muč. (v Rimu), 28. jan.
 Flora (Cvetka, Cvetana), d., 12. jun.
 Flora, dev., muč., 24. nov.
 Florentin, škof, 16. okt.
 Florentina, dev., 20. jun.
 Florijan (Cvetko), muč., 4. maja.
 Fortunat, spozn., 1. jun.
 Fortunat (in Feliks), 18. jun.
 Fortunat (in Mohor), muč., 12. jul.
 Francišek (Branimir, Branko) Sa-leški, škof, cerkv. uč., 29. jan.
 Francišek Kle, muč., 17. febr.
 Francišek Pavl., spozn., 2. apr.
 Francišek Hier., 11. maja.
 Francišek Kar., spozn., 4. jun.
 Francišek Regij, spozn., 16. jun.
 Francišek Solan., spozn., 24. jul.
 Francišek Kald., spozn., 13. sept.
 Francišek Seraf., spozn., 4. okt.
 Francišek Borgia, spozn., 10. okt.
 Francišek Ksaverij, spozn., 3. dec.
 Franciška Rimska, vdova, 9. marca.
 Friderik (Mirko, Miroslav), škof, muč., 18. jul.
 Fridolin, opat, 6. marca.
 Frumencij, škof, 27. oktobra.

G.

Gabriel od Žal. M. B., 27. febr.
 Gabriel, nadangel, 24. marca.
 Gaj (in Soter), papež, muč., 22. apr.
 Gal, opat, 16. okt.
 Gala, vdova, 5. okt.
 Gaspar (Gašpar), kralj, 6. jan.
 Gavdioz (Veselko), škof, 25. okt.
 Genovefa, dev., 3. jan.
 Gentilij, muč., 5. sept.
 Gerard, muč., 8. marca.
 Gerard, škof, muč., 24. sept.
 Gerard Majella, 16. okt.
 Germana, dev., 15. jun.
 Gervazij (in Protazij), muč., 19. jun.
 Gizela, kraljica, opatinja, 7. maja.
 Godfrid (Bogomir), škof, 8. nov.
 Godhard, škof, 5. maja.
 Gorgonij, muč., 9. sept.
 Gracijan, škof, 18. dec.
 Gregorij, papež, 13. febr.
 Gregorij, papež, 17. febr.
 Gregorij Nis. (Budisl.), šk., 9. marca.
 Gregorij Vel., papež, 12. marca.
 Gregorij Nacijan., škof, 9. maja.
 Gregorij, papež, 25. maja.
 Gregorij Čudodelnik, škof, 17. nov.
 Gregorij, papež, 28. nov.
 Gvido, spozn., 12. sept.
 Gvidon, opat, 31. marca.

H.

Habakuk, prerok, 15. jun.
 Hadrijan, muč., 8. sept.
 Hedviga (Vika), 17. okt.
 Helena (Jelena, Jelka), kr., 15. apr.
 Helena, dev., 22. maja.
 Helena, mati Konstantina Vel.,
 1. avgusta.
 Hema, vdova, 27. jun.
 Henrik Suzo, spozn., 2. marca.
 Henrik, kralj, spozn., 15. jul.
 Hermagor (Bojan) glej Mohor.
 Herman Jožef, spozn., 7. apr.
 Hermenegild, muč., 13. apr.
 Harvard, škof, 16. marca.
 Hiacint, spozn., 17. avg.
 Hiacint (in Prot), muč., 11. sept.
 Hiacinta, dev., 30. jan.
 Hiacinta, dev., 6. febr.
 Hieronim Miani, spozn., 20. jul.
 Hieronim, cerkv. uč., 30. sept.
 Higin, papež, muč., 11. jan.
 Hilarij (Radovan), c. uč., 14. jan.
 Hilarij (in Tacijan), m., 15. marca.
 Hilarija, muč., 12. avg.
 Hilda, 18. novembra.
 Hildegarda, opatinja, 17. sept.
 Hipolit (in Kasijan), muč., 13. avg.
 Hipolit, škof, muč., 22. avg.
 Honorij, škof, 30. sept.
 Hrabroslov glej Andrej.
 Hrizogon, muč., 24. nov.
 Hugolin (in tov.), muč., 13. okt.
 Hugon, škof, 1. apr.
 Hugon, škof, 10. avgusta.

I.

Ida, devica, 13. aprila.
 Ida, grofinja, 4. sept.
 Ida, devica, 29. okt.
 Ignacij (Igo, Ognjeslav), šk., muč.,
 1. februarja.
 Ignacij Lojola, spozn., 31. jul.
 Igo glej Ignacij.
 Ime Marijino, 12. sept.
 Ingenuin (in Albuin), šk., 5. febr.
 Inocencij, papež, 22. jun.
 Inocencij, papež, 28. jul.
 Irena (Miroslava), dev., 21. febr.
 Irena, dev., muč., 5. apr.
 Irena (s tov.), muč., 18. sept.
 Irenej, škof, 5. maja.
 Irenej, spozn., 28. jun.
 Irenej, škof, muč., 4. jul.
 Irenej, škof, muč., 15. dec.
 Irmina, dev., 24. dec.
 Ivan glej Janez.
 Ivana (Jana, Joana) Val., vd., 4. febr.
 Ivana Orleanska, dev., 30. maja.
 Ivana Franciška Šantalska, 21. avg.
 Ivo, spozn., 19. maja.
 Izabela, kraljica, 4. jan.
 Izabela, dev., 31. avg.
 Izajja, prerok, 6. jul.
 Izak, menih, 11. apr.
 Izidor, škof, muč., 2. jan.
 Izidor, škof, cerkv. uč., 4. apr.
 Izidor, kmet, spozn., 15. maja.

J.

Jakob (Radoslav) ml., ap., 1. maja.
 Jakob st., apostol, 25. jul.
 Jakob, pušč., 6. avg.
 Jakob iz Marke, spozn., 28. nov.
 Jana glej Ivana.
 Janez Zlatoust, škof, cerkveni
 učenik, 27. jan.
 Janez Miloščinar, škof, 30. jan.
 Janez Matajski, spozn., 8. febr.
 Janez Jožef od Kr., opat, 5. marca.
 Janez od Boga, spozn., 8. marca.
 Janez Sarkander, bl., 17. marca.
 Janez Damaščan, c. uč., 27. marca.
 Janez Kapistran, sp., 28. marca.
 Janez Klimak, opat, 30. marca.
 Janez Ev. pred lat. vrati, 6. maja.
 Janez Nepomučan, sp., 16. maja.
 Janez de Rossi, sp., 23. maja.
 Janez, papež, muč., 27. maja.
 Janez Fakund, spozn., 12. jun.
 Janez Franc, spozn., 16. jun.
 Janez Krstnik, rojstvo, 24. jun.;
 obglavljenje, 29. avg.
 Janez (in Pavel), muč., 26. jun.
 Janez Gualbert, opat, 12. jul.
 Janez Kolumbin, bl., 31. jul.
 Janez Vianney, 9. avg.
 Janez Berhmans, spozn., 13. avg.
 Janez Kancijan, spozn., 20. okt.
 Janez Gabriel Perb., muč., 7. nov.
 Janez od Križa, spozn., 24. nov.
 Janez Evangelist, 27. dec.
 Januarij, škof, muč., 19. sept.
 Jedert Brab., dev., 17. marca.
 Jedert, dev., 15. nov.
 Jelena glej Helena.
 Jelislava glej Elizabeta.
 Jelka glej Helena.
 Jernej, apostol, 24. avg.
 Jernej, škof, bl., 19. okt.
 Joahim, oče Marije, 16. avgusta.
 Jolanda, bl., 16. junija.
 Jona, prerok, 21. sept.
 Jordan, spozn., 15. febr.
 Jošt, opat, 16. jun.
 Jovita (in Favstin), muč., 15. febr.
 Jozafat Kunčević, šk., m., 14. nov.
 Jožef, ženin M. D., 19. marca.
 Jožef Oriol, 23. marca.
 Jožef Kal., spozn., 27. avg.
 Jožef Kupertin, spozn., 18. sept.
 Juda (in Simon), apost., 28. okt.
 Judita, muč., 6. maja.
 Jukund, škof, 14. nov.
 Jukunda, dev., muč., 27. jul.
 Julij, spozn., 31. jan.
 Julij, papež, 12. apr.
 Julij, senator, muč., 19. avg.
 Julij, muč., 1. jul.
 Julij, muč., 20. dec.
 Julija, dev., 22. maja.
 Julija, dev., muč., 10. dec.
 Julijan (in Bazilisa), muč., 9. jan.
 Julijan, škof, 28. jan. (in 8. febr.)
 Julijan, muč., 19. febr.
 Julijana, vdova, 7. febr.
 Julijana, dev., muč., 16. febr.

Julijana Falk., dev., 19. jun.
 Julijana, dev., muč., 17. avg.
 Jurij, muč., 24. apr.
 Just, škof, 28. maja.
 Just, muč., 14. julija.
 Just, muč., 18. okt.
 Just, muč., 2. novembra.
 Justin, muč., 14. apr.
 Justina, dev., muč., 26. sept.

K.

Kajetan, spozn., 7. avg.
 Kalist, papež, muč., 14. okt.
 Kamil Lelijski, spozn., 18. jul.
 Kamil (in tov.), muč., 25. sept.
 Kancijan glej Kocijan.
 Kandid, muč., 3. okt.
 Kanut, kralj, muč., 19. jan.
 Karel (Dragotin) Bor., šk., 4. nov.
 Karmelska Mati božja, 16. jul.
 Kasijan (in Hipolit), muč., 13. avg.
 Kaster, muč., 28. marca.
 Katarina Rici, dev., 13. febr.
 Katarina Gen., 22. marca.
 Katarina Švedska, 22. marca.
 Katarina Sienska, dev., 30. apr.
 Katarina, dev., muč., 25. nov.
 Kazimir, spozn., 4. marca.
 Kilijan, škof, 8. jul.
 Klara, devica, 12. avg.
 Klavdij, muč., 30. okt.
 Klavdij (in Simforijan), m., 8. nov.
 Klemen M. Dvofak, sp., 15. marca.
 Klemen, papež, muč., 23. nov.
 Klet (in Marcelin), šk., m., 26. apr.
 Klotilda, kraljica, 3. jun.
 Klotilda, dev., muč., 23. okt.
 Kocijan (in tov.) muč., 31. maja.
 Koloman, muč., 13. okt.
 Konrad Plac., pušč., 19. febr.
 Konrad, škof, 26. nov.
 Konstancija, dev., muč., 19. sept.
 Konstantin, muč., 29. jan.
 Kordula, dev., muč., 22. okt.
 Kornelij (in Ciprijan), m., 16. sept.
 Korona, muč., 14. maja.
 Kozma (in Damijan), m., 27. sept.
 Krispin, škof, 19. nov.
 Krispin, muč., 5. dec.
 Kristijan, muč., 17. febr.
 Kristina, dev., muč., 24. jul.
 Kristina, dekla, 15. dec.
 Kristof Milanski, 11. marca.
 Kristof, muč., 25. jul.
 Kristof, 31. okt.
 Krizant (in Darija), muč., 25. okt.
 Ksist glej Sikst.
 Kunigunda, cesarica, 3. marca.
 Kutbert, škof, 20. marca.
 Kvirin, muč., 30. marca.

L.

Ladislav, kralj, 27. jun.
 Lambert, škof, muč., 17. sept.
 Larg (Cirijak in Sm.), muč., 8. avg.
 Lavra, nuna, 17. jun.
 Lavrencij (Lovro), muč., 10. avg.
 Lavrencij Just, škof, 5. sept.
 Lavretanska Mati božja, 10. dec.

Lazar, škof, 17. dec.
 Lea, 22. marca.
 Lenart glej Leonard.
 Leon, papež, cerkv. uč., 11. apr.
 Leon, papež, 19. apr.
 Leon, škof, 22. apr.
 Leon, papež, 28. jun.
 Leon, papež, 3. jul.
 Leonard (Lenart), opat, 6. nov.
 Leonard Portom., spozn., 26. nov.
 Leopold Gaj., 2. apr.
 Leopold, vojvoda, spozn., 15. nov.
 Lidija, vdova, 3. avg.
 Lin, papež, muč., 23. avg.
 Ljubica glej Amalija.
 Ljubo glej Agapit.
 Ljudmila, vdova, 16. sept.
 Lovro glej Lavrencij.
 Lucij, papež, muč., 4. marca.
 Lucija, dev., muč., 13. dec.
 Lucijan, muč., 7. jan.
 Ludgar, 26. marca.
 Ludovik Tol., škof, 19. avg.
 Ludovik, kralj, 25. avg.
 Ludovik Bertr., spozn., 10. okt.
 Ludovika Marillac, bl., 15. marca.
 Luka, evang., 18. okt.
 Lurška M. B., 11. febr.

M.

Magdalena (Majda, Magda) Paciška, dev., 29. maja.
 Magdalena, spokornica, 22. jul.
 Makarij (Blaženko), Al., op., 2. jan.
 Makarij, škof, 10. marca.
 Makarij (in Evegnij), muč., 20. dec.
 Maksencij, muč., 12. dec.
 Maksim, škof, muč., 29. maja.
 Maksima, muč., 26. marca.
 Maksimilijan, škof, 21. febr.
 Maksimilijan, škof, muč., 3. okt.
 Maksimilijan, škof, muč., 12. okt.
 Mamert, škof, 11. maja.
 Marcel, papež, muč., 16. jan.
 Marcela, vdova, 31. jan.
 Marcelijan (in Marko), m., 18. jun.
 Marcelin (in Klet), šk., m., 26. apr.
 Marij (in tov.), muč., 19. jan.
 Marije bl. Device godovi:
 Zaroka z Jožefom, 23. jan.
 Očiščenje (Svečnica), 2. febr.
 Lurška M. B., 11. febr.
 Oznanjenje M. D., 25. marca.
 M. B. dobrega sveta, 26. apr.
 Pomočnica kristjanov, 24. maja.
 Obiskanje Marijino, 2. jul.
 Karmelska M. B., 16. jul.
 Marija Snežnica, 5. avg.
 Vnebovzetje M. D., 15. avg.
 Rojstvo Marija Device, 8. sept.
 Ime Marija, 12. sept.
 Marija 7 žalosti, petek po tihi nedelji in tretjo ned. v sept.
 Rešiteljica ujetnikov, 24. sept.
 Rožnenska Kraljica, prvo nedeljo v oktobru.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Brezmadežno spočetje, 8. dec.
 Lavretanska M. B., 10. dec.

Marija Kleofova, 9. apr.
 Marija Magd. (Majda, Magda), 22. jul.
 Marija Magd. Pazzi, dev., 29. maja.
 Marijan, muč., 17. jan.
 Marijan, spozn., 19. avg.
 Marijana glej Ana.
 Marin, muč., 26. dec.
 Marjeta (Marg., Meta), d., 28. jan.
 Marjeta Kort., spok., 22. febr.
 Marjeta, kraljica, 10. jun.
 Marjeta, dev., muč., 20. jul.
 Marjeta Alakok, dev., 17. okt.
 Marko, evang., 25. apr.
 Marko (in Marcelijan), m., 18. jun.
 Marko (in tov.), muč., 7. sept.
 Marta (in tov.), muč., 19. jan.
 Marta, dev., 29. jul.
 Martin (Davorin), škof, 11. nov.
 Martin, papež, muč., 12. nov.
 Martina, dev., muč., 30. jan.
 Matej, apostol, 21. sept.
 Matija (Bogdan), apostol, 24. febr.
 Matilda, dev., 26. febr.
 Matilda, kraljica, 14. marca.
 Maver, opat, 15. jan.
 Mavricij (in tov.), muč., 22. sept.
 Medard, škof, 8. jun.
 Mehtilda, dev., 10. apr.
 Melanij, škof, 6. jan.
 Melhijad, papež, muč., 10. dec.
 Melhior, kralj, 6. jan.
 Metod (in Ciril), slov. apost., 5. jul.
 Mihael, nadangel, 29. sept.; njegova prikazen, 8. maja.
 Miklavž glej Nikolaj.
 Milan glej Emilijan.
 Milena glej Emilijana.
 Milca glej Emilija.
 Milka glej Ljudmila.
 Mirko glej Friderik.
 Miro, škof, 8. avg.
 Miroslav glej Friderik.
 Miroslava glej Irena.
 Modest, škof krški, 31. marca.
 Mohor (in Fortunat), muč., 12. jul.
 Monika, vdova, 4. maja.

N.

Nabor (in Feliks), muč., 12. jul.
 Nada, 24. sept.
 Narcis, škof, 29. okt.
 Natalija (Božena), muč., 27. jul.
 Natalija, spozn., 1. dec.
 Nazarij, muč., 12. jun.
 Nerej (in Ahilej), muč., 12. maja.
 Neža, dev., muč., 21. jan.
 Neža Praška, 2. marca.
 Neža, dev., 20. apr.
 Nicefor, patriarh, 13. marca.
 Nikolaj (in tov.), muč., 9. jul.
 Nikolaj Tol., spozn., 10. sept.
 Nikolaj (Miklavž), škof, 6. dec.
 Nikomed, muč., 15. sept.
 Norbert, škof, 6. jun.
 Notburga, dev., 13. sept.

O.

Obglavljenje Jan. Krst., 29. avg.
 Obiskanje Marijino, 2. jul.

Očiščevanje Marijino, 2. febr.
 Odilo, opat, 1. jan.
 Odon, opat, 18. nov.
 Odorik (Roger in Egidij), 28. jan.
 Ognjeslav glej Ignacij.
 Olga, 11. julija.
 Onezim, muč., 16. febr.
 Orest, muč., 9. nov.
 Oskar, škof, 3. febr.
 Ottilija, dev., 13. dec.
 Otmar, opat, 16. nov.
 Oznanjenje Marijino, 25. marca.
 Ožbolt, kralj, muč., 5. avg.

P.

Pankracij, muč., 12. maja.
 Pantaleon, muč., 27. jul.
 Pashal, spozn., 17. maja.
 Pastor, spozn., 26. jul.
 Patricij (Patrik), škof, 17. marca.
 Pavel, prvi pušč., 10. jan.
 Pavel od Križa, spozn., 28. apr.
 Pavel, škof, 7. jun.
 Pavel (in Janez), muč., 26. jun.
 Pavel (in Peter), apost., 29. jun.; njegovo spreobrnjenje, 25. jan.
 Pavla, vdova, 26. jan.
 Pavla, dev., muč., 3. jun.
 Pavlin, oglejski škof, 11. jan.
 Pavlin Nol., škof, 22. jun.
 Pavlina, 14. marca.
 Pavlina, muč., 6. jun.
 Pavlina, dev., 2. dec.
 Pavlina, dev., 31. dec.
 Pelagija, muč., 23. marca.
 Pelagija, spozn., 17. dec.
 Peregrin, spozn., 27. apr.
 Peregrin, spozn., 28. jul.
 Perpetua (in Felicita), m., 6. marca.
 Peter, škof, 9. jan.
 Peter Nol., spozn., 31. jan.
 Peter Dam., škof, c. uč., 23. febr.
 Peter Kanizij, 27. apr.
 Peter, muč., 29. apr.
 Peter Regalat, spozn., 13. maja.
 Peter Celestin, papež, 19. maja.
 Peter (in tov.), muč., 2. jun.
 Peter (in Pavel), apost., 29. jun.
 Peter Klaver, spozn., 9. sept.
 Peter Alcantara, spozn., 19. okt.
 Peter Zlatoslov., cerkv. uč., 4. dec.
 Peter Fourier, škof, 9. dec.
 Petra stol (v Rimu), 18. jan.
 Petra stol (v Antiohiji), 22. febr.
 Petra vezi, 1. avg.
 Petronij, škof, 6. sept.
 Petronila, dev., 31. maja.
 Pij, papež, 5. maja.
 Pij, papež, 11. jul.
 Placid (in tov.), muč., 5. okt.
 Placida, dev., 11. okt.
 Platon, menih, 4. apr.
 Polikarp, škof, muč., 26. jan.
 Pomočnica kristjanov, 24. maja.
 Poncijan, papež, muč., 19. nov.
 Prakseda, dev., 21. jul.
 Primož (in Felician), muč., 9. jun.
 Priska, dev., muč., 18. jan.
 Prokopij, spozn., 27. febr.

Prot (in Hiacint), muč., 11. sept.
Protazij (in Gervazij), muč., 19. jun.
Pudencijana, dev., 19. maja.
Pulherija, dev., 7. jul.

R.

Radegunda, kraljica, 13. avg.
Radgand glej Radegunda.
Radovan glej Hilarij.
Rafael, nadangel, 24. okt.
Rajmund Penjaforški, 23. jan.
Rajmund, spozn., 31. avg.
Rane sv. Frančiška, 17. sept.
Regina, dev., muč., 7. sept.
Remigij, škof, 1. okt.
Rihard, kralj, 7. febr.
Rihard, škof, 3. apr.
Robert, opat, 29. apr.
Robert, opat, 7. jun.
Roderik, muč., 13. marca.
Roger (Egidij in Odorik), 28. jan.
Rojstvo Marijino, 8. sept.
Rok, spozn., 16. avg.
Roman, opat, 28. febr.
Roman, muč., 9. avg.
Romana, dev., 23. febr.
Romuald, opat, 7. febr.
Roza Limanska, dev., 30. avg.
Rozalija, dev., 4. sept.
Rozina, vdova, 13. marca.
Roženv. Kraljica, 1. ned. v okt.
Rudolf, muč., 17. apr.
Rudolf, škof, 26. jun.
Rudolf (in tov.), muč., 27. jul.
Rupert, škof, 27. marca.

S.

Saba (Sava), muč., 12. apr.
Saba, opat, 5. dec.
Sabina, muč., 29. avg.
Sadot, škof (in tov.), m., 20. febr.
Saloma Mar., 22. okt.
Salvator, spozn., 18. marca.
Saturnin, muč., 29. nov.
Savin, muč., 11. jul.
Sebastijan (in Fabijan), m., 20. jan.
Sekunda, dev., muč., 10. jul.
Senen (in Abdon), muč., 30. jul.
Serafin, spozn., 12. okt.
Serapion, škof, 21. marca.
Sergij, muč., 7. okt.
Servacij, škof, 13. maja.
Severin, opat, 8. jan.
Severin, škof, 23. okt.
Severin, škof, 21. dec.
Sholastika, dev., 10. febr.
Sibila, dev., 17. avg.
Sidonij (Zdenko), škof, 23. avg.
Sigmund (Žiga), 11. maja.
Sikat, papež, 28. marca.
Sikat, papež, 6. apr.
Sikat, papež, 6. avg.
Silverij, papež, 20. jun.
Silvester, opat, 26. nov.
Silvester, papež, 31. dec.
Simeon, škof, muč., 18. febr.
Simeon, muč., 24. marca.
Simeon, škof, 21. apr.
Simeon, starček, 8. oktobra.

Simforijan (in Klavdij), m., 8. nov.
Simforoza, muč., 18. jul.
Simon (in Juda), apost., 28. okt.
Simon-otrok, muč., 24. marca.
Simplicij, papež, 2. marca.
Slavka, Slavko glej Alojzij.
Smaragd (Cir. in Larg) m., 8. avg.
Snežnica Marija, 5. avg.
Sofronij, škof, 11. marca.
Sonja glej Zofija.
Soter (in Gaj), pap., m., 22. apr.
Sotéra, dev., muč., 10. febr.
Spiridion (Dušan), opat, 14. dec.
Spočetje brezmadežno, 8. dec.
Spomin sv. Pavla, 30. jun.
Srečko glej Feliks.
Stanislav (Stanko, Stana), šk., 7. maja.
Stanislav Kostka, spozn., 13. nov.
Szana, d., (in Tiburcij), m., 11. avg.

Š.

Šaša glej Aleksander.
Štefan, opat, 17. apr.
Štefan, papež, muč., 2. avg.
Štefan, kralj ogrski, 2. sept.
Štefan, prvi mučenec, 26. dec.;
najdenje njegovo, 3. avg.

T.

Tacijan (in Hilarij), m., 15. marca.
Tarbula, dev., muč., 22. apr.
Tarzicij, muč., 15. avg.
Tarzila, dev., 24. dec.
Tekla, dev., muč., 23. sept.
Telesfor, papež, muč., 5. jan.
Teobald, pušč., 1. jul.
Teodor (Božidar), spozn., 7. jan.
Teodor, muč., 15. apr.
Teodor, muč., 9. nov.
Teodora, muč., 13. marca.
Teodozija, dev., 2. apr.
Teofil (Bogoljub), muč., 8. jan.
Teotim (in tov.), muč., 18. dec.
Terezika od Deteta Jez., 3. okt.
Terezija, dev., 15. okt.
Tiburcij (in tov.), muč., 14. apr.
Tiburcij (in Suzana), muč., 11. avg.
Ticijan, škof, 3. marca.
Tilen glej Egidij.
Timotej, škof, 24. jan.
Timotej, muč., 22. avg.
Tit, škof, 4. jan.
Tomaž Akv., sp., c. uč., 7. marca.
Tomaž Tol., muč., 9. apr.
Tomaž Vilan, škof, 22. sept.
Tomaž, škof, 3. okt.
Tomaž, apostol, 21. dec.
Tomaž, škof, muč., 29. dec.
Trifon, muč., 10. nov.
Turibij, škof, 24. marca.

U.

Ubaldo, škof, 16. maja.
Udalrik glej Urh.
Urban, papež, 25. maja.
Urban, škof, 7. dec.
Urban, papež, 19. dec.
Urh, škof, 4. jul.
Uršula (in tov.), dev., m., 21. okt.

V.

Valburga, dev., 25. febr.
Valentin (Zdravko), škof, 7. jan.
Valentin, muč., 14. febr.
Valentina, dev., 25. jul.
Valerija, muč., 5. jun.
Valerijan (in tov.), muč., 14. apr.
Valerijan, spozn., 12. sept.
Vekoslav glej Alojzij.
Venancij, škof, muč., 1. apr.
Venancij, muč., 18. maja.
Venčeslav, kralj, 28. sept.
Vendelin, spozn., 20. okt.
Venefrida, dev., muč., 3. nov.
Vera glej Fides.
Veronika, dev., 13. jan.
Veronika Jul., dev., 9. jul.
Veselko glej Gavdiz.
Vid, muč., 15. jun.
Vigilij, škof, muč., 26. jan.
Vika glej Hedviga.
Viktor (Zmagoslav), spoznavavec.
26. februarja.
Viktor, muč., 10. marca.
Viktor, muč., 12. apr.
Viktor, škof, 28. julija.
Viktor, škof, 23. avg.
Viktorija, dev., muč., 11. febr.
Viktorija, muč., 17. nov.
Viktorija, dev., muč., 23. dec.
Viktorin, muč., 25. febr.
Viktorin, škof, muč., 3. nov.
Vilibald, škof, 7. jul.
Vilibrord, škof, 7. nov.
Viljem, papež, 10. febr.
Viljem, opat, 6. apr.
Viljem, škof, 8. jun.
Viljem, opat, 25. jun.
Vincencij (Vinko), muč., 22. jan.
Vincencij Fer. spozn., 5. apr.
Vincencij Pavl., spozn., 19. jul.
Virgilij, muč., 13. sept.
Virgilij, škof, 27. nov.
Vital, muč., 28. apr.
Vital, muč., 4. nov.
Vivina, dev., 17. dec.
Vladimir, kralj, 15. jul.
Vnebovzetje Marijino, 15. avg.
Vojslava, dev., 27. maja.
Vojteh (Adalbert), škof, 23. apr.
Volbenk (Volfgang), škof, 31. okt.

Z.

Zaroka Marijina, 23. jan.
Zdenko glej Sidonij, Filip.
Zdravko glej Valentin.
Zefirin, papež, 26. avg.
Zlata glej Avrea.
Zmagoslav glej Viktor.
Zofija, 15. maja.
Zofija (in tov.), muč., 18. sept.
Zofija, vdova, 30. sept.
Zofronij, škof, 11. marca.

Ž.

Žalostna Mati božja, petek po tih
nedelji in tretjo nedeljo v sept.
Željko glej Deziderij.
Žiga glej Sigmund.

Poštne pristojbine.

Pisma				Tiskovine				Vzorci				Poslovni papirji				Navadne in povzetne nakaznice								Vrednostna pisma														
do		tuz.		inoz.*		do		tuz.		inoz.**		tuz.		inoz.		tuz.		inoz.		do				Navadne in povzetne nakaznice				do		tuz.		inoz.						
g		D		p		g		D		p		g		D		p		g		D		p		do				Navadne in povzetne nakaznice				do		tuz.		inoz.		
g		D		p		g		D		p		g		D		p		g		D		p		do				Navadne in povzetne nakaznice				do		tuz.		inoz.		
20	1	—	3	—	50	—	25	—	50	—	50	1	—	3	—	25	1	—	50	100	3	—	25	1	—	50	100	3	—	25	1	—	50	100	3	—		
40	1	50	4	50	100	—	50	1	—	50	1	—	3	—	50	1	50	—	50	200	3	50	50	1	50	—	50	200	3	50	50	1	50	—	50	200	3	50
60	2	—	6	—	150	—	75	1	50	—	75	1	50	—	3	—	100	2	—	300	4	—	100	2	—	300	4	—	100	2	—	300	4	—	100	2	—	
80	2	50	7	50	200	1	—	2	—	1	—	2	—	3	—	300	3	—	400	4	50	300	3	—	400	4	50	300	3	—	400	4	50	300	3	—		
100	3	—	9	—	250	1	25	2	50	1	25	2	50	—	3	—	500	4	—	500	5	—	500	4	—	500	5	—	500	4	—	500	5	—	500	4	—	
120	3	50	10	50	300	1	50	3	—	1	50	3	—	3	—	1000	5	—	1000	5	—	1000	5	—	1000	5	—	1000	5	—	1000	5	—	1000	5	—		
140	4	—	12	—	350	1	75	3	50	1	75	3	50	—	3	—	2000	6	—	2000	6	—	2000	6	—	2000	6	—	2000	6	—	2000	6	—	2000	6	—	
160	4	50	13	50	400	2	—	4	—	2	—	4	—	3	—	3000	7	—	3000	7	—	3000	7	—	3000	7	—	3000	7	—	3000	7	—	3000	7	—		
180	5	—	15	—	450	2	25	4	50	2	25	4	50	—	3	—	4000	9	—	4000	9	—	4000	9	—	4000	9	—	4000	9	—	4000	9	—	4000	9	—	
200	5	50	16	50	500	2	50	5	—	2	50	5	—	3	—	5000	12	—	5000	12	—	5000	12	—	5000	12	—	5000	12	—	5000	12	—	5000	12	—		
do	2kg	50	50	151	50	2kg	10	—	20	—	10	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Vrednostna pisma																																						
do tuz. inoz.																																						
Din D p D p																																						
100 1 — 5 —																																						
500 2 — 5 —																																						
1000 5 — 5 —																																						
3000 10 — 5 —																																						
5000 10 — —																																						
6000 11 — —																																						
7000 12 — —																																						
itd.																																						
a1000 1 — —																																						
prior. 3 — 3																																						
obvest. 50 — —																																						
all 3 — —																																						
Jost.† 3 — —																																						

Dopisnice	tuz.		inoz.*		Paketna tarifa									
	— 50		1 50		z obvestnino (= 50 p)					z dostavnino (= 5 Din) †				
	do	brez	do	brez	do	brez	do	brez	do	do	do	do	do	do
Priporoka za pis. poš. .	3	—	3	—	100	500	1000	5000	100	500	1000	5000	100	500
Povratnica za pis. poš.	3	—	3	—	Din vrednosti					Din vrednosti				
Ekspresnina za pis. p.	3	—	6	—	1	6*50	7*50	8*50	11*50	16*50	1	11*—	12*—	13*—
Reklamacije	3	—	6	—	5	10*50	11*50	12*50	15*50	20*50	5	15*—	16*—	17*—
Pokaznina	— 50	—	—	—	10	20*50	21*50	22*50	25*50	30*50	10	25*—	26*—	27*—
					15	30*50	31*50	32*50	35*50	40*50	15	35*—	36*—	37*—
					20	40*50	41*50	42*50	45*50	50*50	20	45*—	46*—	47*—

* V Italijo stanejo vsa pisma 50, dopisnice 25 par manj. ** Za Českoslovaško, in Italijo veljajo tuzemske pristojbine, dopustna teža v Italijo 3 kg.

Za ločenke se računa dvojna težna pristojbina. — Za ekspresne pakete je pristojbina z dostavnino za 1 Din višja. — Pri povzetnih paketih se še prištejejo nakazniške pristojbine.

† Vsakršne paketne in denarne pošiljke dostavljajo na dom tele pošte: V Sloveniji in Dalmaciji (Dravska in Primorska banovina): Bled (15./5. — 15./9.), Celje, Ljubljana, Maribor, Dubrovnik, Knin, Kotor, Makarska, Metković, Sinj, Split. Vse druge dostavljajo pakete samo do 3 kg teže in 1000 Din vrednosti, denarna pisma in nakaznice do 1000 Din, v Dalmaciji do 250 Din. Na Hrvaškem (Savska banovina) in prejšnj. madžarskem ozemlju dostavljajo paketne in denarne pošiljke: Bačka Palanka, Bela Crkev, Brod n. S., Čakovec, Djakovo, Novi Sad, Novi Vrbas, Osijek, Pančevo, Ruma, Senta, Sisek, Sombor, Subotica, Sušak, Varaždin, Vel. Kikinda, V. Bečkerek, Vinkovci, Vršac, Vukovar, Zagreb, Zemun. Druge pošte dostavljajo samo vrečnike v obsegu 1 dm³ in denar do 1000 Din. V Bosni in Hercegovini (Vrbaška in Drinska banovina) dostavljajo v večjih mestih vse pošiljke, drugod pa samo manjše pakete v obsegu 1 dm³ in vse denarne pošiljke. V ostalih banovinah (v bivši Srbiji in drugod): Beograd, Bitolj, Kragujevac, Leskovac, Niš, Požarevac, Skoplje, Smederevo, Šabac, Zaječar vse pošiljke dostavljajo, drugod obveščajo.

Pripombe.

Navadno se plačajo poštne pristojbine vnaprej ob predaji na pošti, in sicer za pisemske pošiljke z navadnimi poštными znamkami (frankovnimi znamkami), za pakete, nakaznice itd. pa v gotovini.

Za nefrankirane ali nezadostno frankirane pisemske pošiljke mora naslovljenec oz. pošiljatelj plačati kot porto dvakratni manjkajoči del pristojbine, pri inozemskih pošilkah najmanj 10 zlatih cent., t. j. tačas 1 Din.

Ako pošilja nefrankirano kaka oblast, ustanova itd., plača prejemnik za pošiljko le navadni franko. Ekspresne pošiljke (do 1000 Din vrednosti in 55 kg teže) se dostavljajo le tedaj po posebnem slu, če stanuje prejemnik v kraju, kjer je pošta.

Poštni nalogi (samo za tuzemstvo) do 1000 Din s pisemsko pošto. Pristojbina znaša kakor za priporočeno pismo iste teže in 50 par pokaznina. Izdajna pošta odbije od zneska pristojbino za nakaznico in 25 par za golio (nakaznico).

Položnice. Za pisemska sporočila na nakaznici treba plačati 50 par. Za prejemna potrdila pri davčnih položnicah se plača 50 par ali 1 Din, kakršno potrdilo pač zahteva vplačnik, ali z dopisnico ali s pismom.

Za nakaznice, denarna pisma in pakete od državnih oblasti in ustanov, naslovljene na urade in oblasti, ki so poštne proste, se ne plača niti dostavnina niti obvestnina. Za denarna pisma in pakete, naslovljene na vojake, gojence vojaške akademije, orožnike ali pa poštroležeče, se plača samo obvestnina.

Sprejemni list (potrdilo) se dobi za vsakršno priporočeno denarno in paketno pošiljko. Pošiljatelj naj pregleda, ali so na listu vsi podatki pravi in ali sta na njem poštni pečat in uradnikov podpis. Nato naj ga shrani za morebitno reklamacijo itd.

Poštninska prostost.

Drž. šole in cerkvene oblasti (župni uradi) vseh priznanih veroizpovedb so oproščeni poštne in priporočnine v medsebojnem prometu in v prometa z drž. oblastmi, uradi in organi. Službeno pri-

poročeno se smejo pošiljati samo važni, nenadomestljivi spisi. Občinski uradi so za spise na vojaške oblasti in referente oproščeni poštne in priporočnine. Krajevni šolski odbori so oproščeni navadne poštne z vsemi javnimi in drž. oblastvi, uradi in ustanovami. Okrajni kmetijski odbori, Okrajni cestni odbori in zastopi so oproščeni poštne za navadne pisemske pošiljke, ki jih pošiljajo v interesu javne službe državnim oblastvom. Zadruga so oproščene poštne za navadna in priporočena pisma, tiskovine, denarne pošiljke, ki jih pošiljajo združenim zvezam in glavni združni zvezi v Belgradu. Delodajalci so oproščeni poštne za navadna pisma na Okrožne urade za zavarovanje delavcev ter njih poslovalnice in sodišča. Obrtne zadruge so poštne proste za dopise, ki se tičejo javne službe ali se pošiljajo na uradni poziv državnim oblastvom, uradom in ustanovam.

Povzetne pošiljke.

Za pisemske pošiljke (razen vzorcev) in vrednostna pisma s povzetjem do 1000 Din se plača poleg drugih pristojbin še 50 par pokaznine. Od izterjanega zneska se odbije pristojbina za nakaznico in 25 par za golico (nakaznico). Za promet z Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo itd. veljajo inozemske pristojbine in še nekateri drugi pogoji.

Za pakete s povzetjem (do 5000 Din) se plača poleg pristojbin za težo, vrednost (ločenko, ekspres), tudi še za nakaznico, vstevši morebitno dostavnino ali obvestnino. Izdajna pošta nakaže povzetni znesek.

Raznovrstne druge pristojbine.

Za odjavo (obvest. o nevročljivosti) paketa 50 par. Za izplačilno potrdilo 3 Din. Kot ležnino se plača od vsakega paketa, ki od dneva prihoda odn. dostave aviza (spremnice) leži na pošti nad 3 dni, 1 Din na dan. Za izplačilno pooblastilo (dvojnik nakaznice), izdano po krivdi naslovnika, 5 Din kolkovine za prošnjo in še 4 Din v znamkah. Te pristojbine je plačati tudi za podaljšanje izplačilnega roka nakaznic, ki po krivdi stranke niso bile izplačane meseca vplačitve ali naslednji mesec.

Za vrnitev ali preklic pošiljke, premembo naslova, znižanje ali črtanje povzetta se plača 3 Din; pri pošiljkah v inozemstvo 6 Din.

Za zaposlane ali vrnjene pošiljke se plača pri paketih pristojbina za težo in vrednost kakor tudi dostavnina ozir. obvestnina; pri denarnih pisem samo dostavnina ozir. obvestnina; pri vseh drugih pošiljkah nič. Izkaznica o istovetnosti 10 Din.

Brzjavne pristojbine.

Brzjavna golica stane 25 par.

V notranjem prometu kraljevine se plača za vsako besedo privatne brzjavke 50 par, najmanj pa za vsako brzjavko 5 Din. Za hitno brzjavko se plača za vsako besedo Din 1-50, za vsako hitno brzjavko pa najmanj 15 Din. Pristojbina za potrdilo brzjavke (priznanico) znaša 1 Din.

Brzjavke za evropsko inozemstvo. Vsaka beseda stane: na Madžarsko Din 1-76, v Avstrijo, Bolgarijo in Rumunijo Din 1-98, v Italijo Din 2-31, na Češkoslovaško in v Švico Din 2-75, v Francijo Din 2-97, v Nemčijo Din 3-08, v Belgijo, Nizozemsko, Špansko Din 3-52, v Rusijo Din 5-83. Pri vsaki brzjavki se računa ena beseda več, pri hitnih se

računa ta beseda trikratno. Za brzjaven odgovor se lahko plačajo pristojbine primerno prometu naprej.

Splošne poštne določbe.

Naslov vsake pošiljke mora biti čisto in razločno (s črnilom) napisan, tiskan itd. z latinico ali cirilico (za inozemstvo se priporoča francosčina) in mora imeti vse potrebne podatke (polna imena, kraj, ulico, vas, hišno številko, zadnjo pošto, po uradnem imeniku [pečatniku] državo, pokrajino), da se more pošiljka hitro in zanesljivo odpraviti ter dostaviti pravemu namenjencu. Na pisemskih pošiljkah naj bodo znamke čiste (še ne rabljene ali izrezane) in nalepljene vedno na zgornjem desnem kotu naslovne strani. Priporočljivo je tudi, napisati na zadnjo stran svoj naslov.

Pismo ne sme na nobeno stran presegati 45 cm in mora biti zaprto tako, da je vsebina dobro zavarovana in da se brez vidne poškodbe ovitka ne more vzeti ven. Če priloži pošiljatelj tiskovini, vzorcu itd. pismo ali drugo sporočilo, mora te pošiljke zalpiti in frankirati kot pismo, da ga pošta ne kaznuje.

Dopisnice (razglednice), ki jih izdajajo privatniki, se morajo po obliki in kakovosti papirja ujemati z državnimi dopisnicami in ne smejo biti večje kot 15×10,5 cm ter ne manjše kot 10×7 cm. — Slike, dobredelne znamke in drugi okraski iz tankega papirja se smejo nalepljati le na zadnji strani in na levem delu naslovne strani.

Kdor hoče tiskovine, poslovne papirje, blagovne vzorce, mešane pošiljke in male pakete poslati po navedenih znanih pristojbinah, mora pošiljke pošti predati odprte, t.j. spravljene v pasico, povezani ovitek, škatlo itd., da se uradnik lahko prepriča, ali ni priloženo pismo ali kako drugo nedovoljeno pismeno sporočilo.

Za tiskovine se smatrajo knjige, brošure, muzikalije, fotografije in drugi razmnožki, ki so napravljeni na papirju s tiskom ali na drug mehaničen način, samo ne s pretiskom ali s pisalnim strojem. Zavojev ne sme na nobeno stran presegati 45 cm ali zviti meriti čez 75×10 cm. Tiskovine se ne smejo izpremeniti ali izpopolniti s podatki osebnega dopisovanja. — Dovoljeno pa je: v časnikih itd. članke označiti s črtami, na izrezkih iz časopisov napisati naslov in številko časopisa in kdaj in kje je bil izdan; na posetnice napisati voščilo, zahvalo ali drug izraz vljudnosti; največ 5 besedam ali pa z običajnimi kraticami: p.f., p.c. itd.; na vabilih omeniti namen, kraj in čas sestanka; na cenikih, reklamnih oglasih spremeniti številke; na knjige, brošure, muzikalije, slike itd. napisati posvetila (dedikacije) in priložiti račun; na položnicah nad nadpisom »Položnica« zapisati beležke vknjiženja, ki se nanašajo na vplačitev.

Poslovni papirji so spisi in listine, ki nimajo značaja osebnega in stvarnega dopisovanja, stara pisma, prevodi, tovarni listi, rokopisi za knjige, časopise ali muzikalije, neocenjene naloge učencev, poselske knjižice itd. Izmere itd. glej pri tiskovinah.

Kot blagovne vzorce odpravlja pošta majhne količine raznega blaga in druge majhne predmete, ki nimajo nobene prodajne vrednosti, ne merijo v svojih smereh več kot 45, 20 in 10 cm in če je vsebina tako zavarovana, da ne more poškodovati drugih poštinih pošiljk ali poštinih uslužbencev. — Ako pa imajo taki predmeti kako vrednost, se v mednarodnem prometu lahko pošiljajo pod istimi pogoji kakor za vzorce v »malem paketu« do 1 kg teže. Pristojbina za vsakih 50 g je Din 1-50, najmanj 6 Din.

Mešane pošiljke imenuje pošta tiskovine, blagovne vzorce in poslovne papirje, če jih isti pošiljatelj na istega naslovnika pošilja pod skupnim ovitkom. V takih primerih mora vsak predmet zase odgovarjati predpisom o teži, razsežnosti itd.

Pri nakaznicah mora pošiljatelj vse dele razločno izpolniti s črnilom po predtisku; izbrisati ali popraviti ne sme nič. V inozemstvo mora biti znesek napisan v valuti naslovne države, in sicer v francosčini. Pošta ga preračuna po borznem kurzu na dan predaje. Denarna ali vrednostna pisma v uradnih ovitkih je treba zapečatiti najmanj z dvema pečatom, v privatnih ovitkih pa najmanj s petimi pečati in napraviti tudi na naslovni strani čitljiv barvni odtisk pečatnika. Na naslovni strani se ne sme nič podčrtati, izbrisati ali popraviti.

Paketi. Natančno vsebino (splošne označbe kakor: obleka, jestvine itd. niso dopustne) morebitno vrednost, povzetek in druge pripombe (ekspres, pazil itd.) je treba zapisati na spremnico in

na paket. Oprema pošiljk mora biti glede na njihovo vsebino, težo, vrednost in daljavo pota primerno trpežna. Zavite oziroma zaprte morajo biti tako, da se ne pride do vsebine brez vidne poškode zavoja ali pečatov.

Paketi, katerih vrednost je označena s 600 Din in več, morajo biti tam, kjer se konci zavojne tvarine stikajo, zadostno zapečateni. Razločen barvni odtisk pečatnika se mora napraviti tudi na odrezku poštne spremnice. Vrvca mora biti primerno močna, ne sme imeti vozlov in oba konca vrvce je treba zapečatiti.

Za ločenke se smatrajo paketi, s katerimi mora pošta zaradi vsebine (razlomljivo blago, žive živali itd.) posebno previdno ravnati ter bolj paziti; kot take se smatrajo tudi pošiljke neprimerne oblike (košare, opletene steklenice itd.) in paketi, ki so daljši od 110 cm ali katerih obseg presega 180 cm; vendar pa ne smejo biti daljši ko 2 m, ozir. njih obseg ne sme presegati 240 cm.

Zaradi paketov v inozemstvo je treba vprašati pošto glede teže, vrednosti, car. predpisov itd.

Kolkovanje listin.

Vrsta listine	Din	P
Računi (trgovski in obrtni):		
do 100 Din	—	10
nad 100 Din	—	20
Oporoke	3	
Lepaki	—	10
Izpričevalo	20	—
Mojstrsko izpričevalo	60	—
Pomočniško izpričevalo	5	—
Izpričevalo osnovnih šol	5	—
Izpričevalo srednjih šol	5 in 10	—
Maturitetno izpričevalo	30	—

Listine o jamstvu in kavcijah 0-1% vpisan. zneska.

Zadolžnice in pobotnice 0-5% vpisanega zneska.

Odstopnice 2% vpisanega zneska.

Zastavne listine denarnih zavodov se kolkujejo.

Pogodbe: Kupne in prodajne premičnine 1% vrednosti; kupne in prodajne nepremičnine 4% vrednosti; zakupne 2% vrednosti.

Vloge in prošnje na oblastva 5 Din; za priložo (ako ne zahteva višje takse) 2 Din; za rešitev 20 Din.

Za dovolitev veselice, koncertov itd. 5 Din.

Pritožbe zoper odločbe administrativnega oblastva na višje oblastvo 20 Din; pritožbe na upravno in davčno sodišče 50 Din; na državni svet 100 Din.

Menice, tuzemske se ne smejo kolkovati, temveč se morajo kupiti znesku primerne golice.

Kupnina za menične golice in kolek za zast. listine:

za znesek	Din	44.001 do	50.000	79 —
do 300	—60	50.001	60.000	94 —
301	600	60.001	70.000	109 —
601	1.200	70.001	80.000	124 —
1.201	2.000	80.001	90.000	139 —
2.001	3.200	90.001	100.000	154 —
3.201	5.000	100.001	125.000	192 —
5.001	6.800	125.001	150.000	230 —
6.801	10.400	150.001	175.000	268 —
10.401	14.000	175.001	200.000	306 —
14.001	20.000	200.001	250.000	382 —
20.001	26.000	250.001	300.000	458 —
26.001	32.000	300.001	350.000	534 —
32.001	38.000	350.001	400.000	610 —
38.001	44.000	400.001	500.000	760 —

nad 500.000 Din od vsakih 1000 Din še po 1 Din. Vsota izpod 1000 Din se šteje za polnih 1000 Din.

Konzulati

v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, kjer dobiš vizume za potovanje v inozemstvo. Pristojbina za vizume navedena.

Ljubljana. Avstrijski (Dunajska cesta 31): Za eno potovanje Din 72—, za večkratno potovanje med letom od dne ko se prvič prekorači meja, Din 143—. Transzitni vizum za enkrat Din 15—. - Belgijski (Kralja Petra trg 2): Vizum stane belg. frankov 70—, t. j. okoli Din 110— ter velja 3 mesece od dneva izstavitve. Delavci, ki hočejo tam delati, morajo prinesiti 1. delovno pogodbo, 2. dovoljenje belg. ministra za soc. pol., ki jo mora prekrbeti delodajavec, 3. zdravstveno izpričevalo, 4. krstni list, 5. npravstveni list, 6. domovnico, 7. dve fotografiji. - Češkoslovaški (Bleiweisova cesta 18): Vizuma ni, zadostuje jugoslovanski potni list. - Danski (Gospodarska cesta 1): Enkratni vizum zlatih frankov 10—. Transzitni vizum danskih kron 3—. - Francoski (Beethovnova ulica 4): Vizum

Din 130— za 6 mesecev, za katere traja veljavnost potnega lista, ki velja tudi za več potovanj. Transzitni vizum Din 13—. - Italijanski (Erjavčeva c. 11): Enkratno potovanje Din 63-50; za večkratno Din 121—. Velja 6 mesecev od dneva izstavitve vizuma. Transzitni vizum za enkrat Din 17-50, za dvakrat Din 29—. - Portugalski (Dunajska cesta 38): Din 126—. Enkratni vizum. Pavšala ni. - Romunski (Emonska cesta 2): Vizum za enkrat Din 132—, velja 1 mesec po izstavitvi. Transzitni vizum za enkrat Din 24—. - Španski (Dunajska cesta 15): Normalni vizum stane Din 110—. Pavšala ni. Transzitni vizum za enkrat Din 11—. - Zagreb. U. S. A. (Amerika) (Zrinjski trg 19): Vizum za enkrat dolarja 2—. Transzitni vizum brezplačen. - Anglija (Strossmayerjeva ulica 3): Enkratni vizum zlatih

frankov 20.—, Transzitni vizum zlatih frankov 1.—, - **Argentinijska** (Mihanovčeva ulica 32): Enkratni vizum Din 180.—, - **Grška** (Jelačičev trg 24): Enkratni vizum Din 70.—, Transzitni vizum Din 12.—, - **Madžarska** (Draškovičeva ulica 15a): Enkratni vizum Din 131.—, Transzitni vizum Din 111.—, Transzitni vizum s povratkom Din 211.—, - **Nemčija** (Mihanovičeva ulica 2): Ni treba vizuma, zadostuje samo jugoslovanski potni list, - **Nizozemska** (Jurjevska): Enkratni vizum Din 180.—, Transzitni vizum Din 18.—, - **Peru** (Ribnjak 1): Podatke zveš tam, **Poljska** (Boškovičeva ulica 2): Trajni vizum zlatih frankov 20.—, enkratni vizum zlatih frankov 10.—, Transzitni vizum zlatih frankov 1.—, za tja in nazaj

zlatih frankov 2.—, - **Rusija** (Marovska ulica 3): podatke zveš tam, - **Švica** (Preradovičeva ulica 24): Trajni vizum Din 110.—, Enkratni vizum Din 55.—, Transzitni vizum brezplačen, - **Uruguay** (Starčevičev trg 4/II.): Podatke zveš tam, - **Beograd, Albanija** (Kosovska): Trajni vizum Din 110.—, enkratni vizum Din 55.—, Transzitni vizum za enkrat Din 11.—, s povratkom Din 22.—, - **Bulgarija** (Birčaninova 26): Enkratni vizum Din 72.50, Transzitni vizum isto toliko, - **Brazilija** (Terazije): Enkratni vizum Din 127.—, - **Norveška** (Katičeva 9): Enkratni vizum norveških kron 7.10, - **Turška** (Miloša Velikega 62): Enkratni vizum Din 175.—, Transzitni vizum stane Din 70.—.

Knjige za leto 1932.

Redno izdanje.

- I. **Koledar za leto 1933.**
- II. **Večernice: Beli menihi.**
Zgodovinska povest. Spisal Ivan Zorec.
- III. **Zgodovina slovenskega naroda.**
Zvezek 11, Spisal dr. Josip Mal.
- IV. **Pravljice in povesti.**
Z izvirnimi podobami. Za otroke in odrasle. Spisal Janez Rožencvet.
- V. **Življenje svetnikov.**
Zvezek 8., od 5. maja dalje.
- VI. **Kokošjereja.**
Z mnogo slikami. Pouk, kako in katere kokoši naj goji veliko in malo gospodinjstvo, da bo prireja (jajca, meso) res dobičkonosna. Spisal J. Razingar.

Redno izdanje.

1. **Koledar za leto 1933.** Kakor smo se pri letošnjem Koledarju ozirali na razne nasvete in želje naših članov, tako hočemo storiti tudi v bodoče. Letošnji Koledar skuša orisati zlasti sodobno gospodarsko krizo, razodeti nje vzroke in podati smernice, kako naj ravnamo v takih težkih časih. Za vezavo se doplača 8 Din.
2. **Večernice** bodo na 12 polah podale Zorčovo povest **Beli menihi**. Napisana je za tisočletnico, odkar so stiški beli menihi prišli na naše ozemlje. Za povest je pisatelj dolgo zbiral zgodovinsko gradivo in je sliko razmer na naši slovenski zemlji pred tisoč leti v tej svoji povesti živo in krepko podal. Povest veže zapleteno in napeto dejanje, ki bo bravca zajemalo prav ves čas in ne bo knjige odložil, dokler je ne prebere. Za vezane Večernice (v platnene izvirne platnice) se doplača 8 Din.
3. **Zgodovina slovenskega naroda**, ki bo letos v dokaj obširnejšem zvezku izšla, se bo bavila z dogodki pred pomembnim l. 1848. Vsa ta doba je za naš narod silno važna. Zato je pač vsak Slovenec lahko vesel in ponosen, da bomo imeli v celotnem delu Grudrove in Malove zgodovine tako izčrpno opisano vse zgodovinsko, kulturno, politično in gospodarsko življenje našega naroda v preteklosti.

Knjige za doplačilo.

- I. **Avguštinove izpovedi.**
(Confessiones.) Prevel A. Sovrè.
- II. **Krivični vinar.** Roman. Spisal Peter Dörfler, prevel Ivan Pucelj.
- III. **Bratje in sestre.** Novele in črtice. Spisal Bogomir Magajna.
- IV. **Ohijesa.** Mladostni spomini Indijanca Siú, Spisal dr. Ch. E. Eastman, prevel P. Holeček.
- V. **Irska.** Zgodovina, trpljenje, borbe in zmage malega naroda. Spisal dr. L. Ehrlich.
- VI. **Zlata vrv.** Pouk in premišljevanja o sv. spovedi. Spisal Janez Kalan.

4. **Pravljice in povesti** so izvirno delo Janeza Rožencveta. Vse pravljice bodo opremljene s slikami. Namenjene so po dogodivščinah otrokom od 7. do 14. leta, da jih poslušajo ali sami bero. Pravljice pa bodo uživali tudi odrasli in bodo v njih izsledili tudi ostro željo, ki pa otroka ne bo zbudilo. Naročajte vezane (8 Din); otroci jih bodo mnogo brali!

5. **Življenje svetnikov**, izide 8. zvezek, od maja dalje. Ugovori, češ, da prepočasi izhaja to delo, ne drže. Tako obširne knjige ni mogoče drugače skoro zastopaj podati družinam kakor na ta način. Vsako leto dobimo pisma, ki nam povedo, da je na tisoče bravcev, ki najprej prebero Življenje svetnikov. Je to zabavno, vzgojno in versko čtivo.

6. **Kokošjereja** pa izda Mohorjeva zato, ker bo vsem članom v korist. Saj danes že čisto mali hišarji rede kokoši, ne samo kmetje. Je pa to pridobitna panoga našega gospodarstva, ki potrebuje še mnogo modrega razvoja in bo marsikateri gospodinj ob sedanjih gospodarski krizi izdatna denarna pomoč. Knjiga bo imela vse potrebne podobe za kurnike, napajalnike, vališča — a vse pravšno po najnovejših preskušnjah in vendar tako poceni in preprosto, da si vsak sam vse to lahko zgradi. Tudi to knjigo, ki jo moraš mnogokrat jemati v roke, priporočamo vezano. Za vezavo se doplača 6 Din.

Knjige za doplačilo.

1. **Avguštinove izpovedi** — Confessiones — so vekovita knjiga enega največjih učenjakov, bogoskaltelja, učitelja govornišva in kesnejšega škofa, cerkvenega učenika sv. Avguština. Prevod te knjige imajo prav vsi kulturni narodi in je res zamuda, da je Slovenci doslej še nismo imeli. Res je, da je jezik tega velikega učenjaka dokaj težek za prevod. Kdor bi prevajal kar tako povprečno in bi podal medlo vsebino, bi ne zajel niti polovice lepote, ki je v knjigi. Avguštinov jezik je višek tedanje lepote, je kakor pesem, ki poje, zveni. In za tak prevod je treba moža, ki je sam pesnik zaeno pa sta mu klasično slovstvo in naš jezik pokorna na migljaj. In A. Sovrè je tak mož. Knjigi je dodal izčrpne opombe. Uvod in vsebino poglavij pa je napisal Jakob Šolar. Knjiga bo zelo obsežna in bo prvovrstno opremljena. Za vsakega izobraženca, duhovnika in lajka, neizčrpen vrec misli. Stala bo v platno vezana za ude 75 Din.

2. **Krivični vinar** je roman priznanega sodobnega nemškega pisatelja P. Dörfliera. Kakor se pri nas, tako se tudi drugod pisatelji vračajo nazaj na grudo. Krivični vinar je tak roman — drvarjev, voznikov. Tako se prilega po krepkih značajih, po življenju v gozdu in na vasi — vprav našemu hribovskemu življu, da bi skoraj mislil, da se godi med nami, na naši zemlji. Roman je doživel v Nemcih odlično priznanje in bo prvovrstna bogatitev

našega prevodnega slovstva. Obsegala bo okrog 400 strani. Za ude broš. 39 Din, v platno vez. 51 Din.

3. **Bratje in sestre** Magajnovi bodo kakor njegove priznane Primorske novele zares lepo izvirno čtivo. Vse polne so duše in srca. Preprosta gorkota veje iz njih. »Trpljenje bratov in sester od onkraj« nas boli iz njih. Blizu 200 strani obsegajoča knjiga stane broš. za ude 18 Din, v platno vez. 27 Din.

4. **Ohijesa** je Holečkov prevod angleške knjige, ki jo je spisal dr. Ch. Eastman — Indijanec. Ko otrok je preživljal mlada leta med svojci v pragozdu, dokler ga usoda ni zanesla v šole. Vse te spomine na prirodno življenje v indijanskem rodu Siú je kesneje kot izobraženec opisal. Knjiga je zlasti za mladino in posebej še za skavte pristen užitek. Za ude broš. 21 Din, vez. v platno 30 Din.

5. **Irska** je dežela malega naroda, ki je po trpljenju tako podobna Sloveniji. Njena zgodovina, trpljenje, borbe, preganjanje in končno osvobodjenje po zvestobi do krščanstva in do rodne grude je zgled malim narodom, kaj dosega vztrajnost in žrtve. Za ude broš. 15 Din, v platno vez. 24 Din.

6. **Zlata vrv** pa je nabožna, zelo potrebna knjiga. Opisuje, kaka je velikost in globočina božje ljubezni, ki nam je dala zakrament rešitve — sveto pokoro. Knjiga navaja, katere so napake pri spovedovanju, kako je opraviti dobro spoved in doseči spravo z Bogom. V platno vez. knjiga za ude 20 Din.

Klic bratov in naša prošnja!

Našemu lanskemu pozivu, da bi člani žrtvovali nekaj za revne naše brate Slovence, raztresene po svetu, zlasti še za uboge iz Slovenske Krajine, ni bil zastonj. Gospodje poverjeniki so nam poslali Din 15.052-80. Za ta denar smo dali 753 rednih izdaj (skupaj 4518 knjig) ter jih takole razdelili: 2958 knjig smo poslali v Prekmurje, 780 knjig v Francijo, 780 v Nemčijo našim

izseljencem. Vesel božični dar ste jim pravili vsi, ki ste darovali in pobirali. Bog plačaj! Ponavljamo isto prošnjo. Prihodnje leto bi se zlasti spomnili zapuščenih Slovencev po naši Jugoslaviji: v Zagrebu, Beogradu, Macedoniji. Pripominjamo, da je v isti namen darovala tudi dravska banska uprava 10.000 Din, za kar ji bodi iskrena zahvala!

Glasnik Družbe sv. Mohorja.

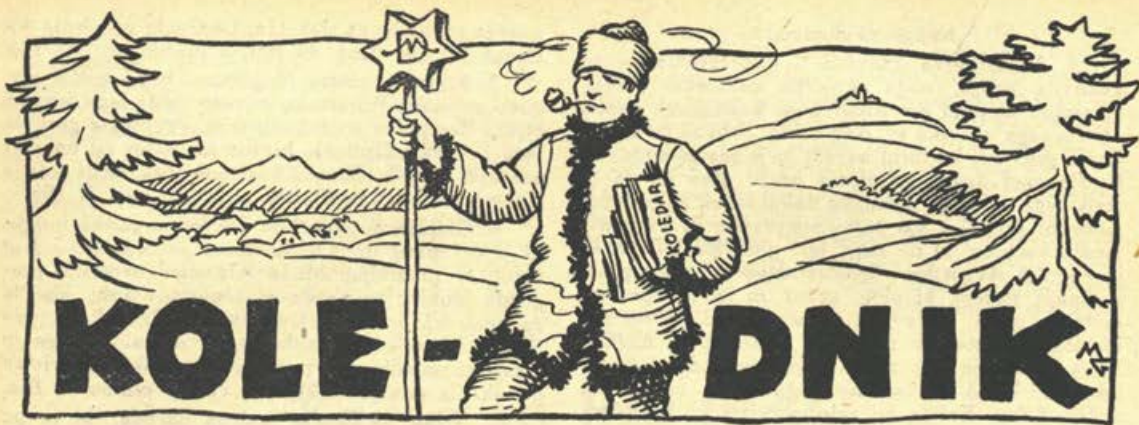
Lani je Glasnik obljubil spis o 80letnici, odkar je bilo osnovano v Celovcu prvo knjižno društvo (1851), ki je že leta 1852 izdalo prve knjige. Ko je to društvo leta 1859 prenehalo, se je iz njega razvila 1860 nova Družba sv. Mohorja. Odbor je pri seji dne 22. junija 1931 razsodil, da bi bilo praznovanje osemdesetletnice preskromno, ako bi se je spominjal samo kratek spis v Koledarju. Zato je sklenil, da to osemdesetletnico, ki spada prav za prav v dobo od 1852—1859, ki je bila s knjižnim društvom nekakšna priprava na Mohorjevo, praznuje kesneje. To pa radi tega, da bi bilo to praznovanje bolj slovesno. Odbor je naročil popis vseh knjig (g. bibliotekarju dr. Jožu Puntarju) in opis zgodovinskega razvoja Mohorjeve. To knjigo izda Mohorjeva kot brezplačen dar za vse poverjenike, za knjižnice in zavode, ki bi jih utegnili taka bibliografija zanimati. Pa tudi za redno izdanje bo oskrbel prav posebno lepe in pomembne knjige.

Za vse to je treba časa in je zato odmeknil proslavo 80letnice v razdobje od l. 1932 do l. 1937.

Dne 27. junija 1931 so se zbrali v Poznanju zastopniki katoliških književnih družb (iz Zagreba, iz Poznanja, iz Trnave, iz Prage in Celja) in osnovali načrt, da se tesneje sklenejo in skupno delujejo za katoliško slovansko prosveto.

Omeniti nam je nove opreme Koledarjeve. Koledar je postal nekakšna pratika, kakor so jo mnogi člani želeli. Risbe je izvršil Mirko Bambič.

Tudi letos ugotavlja izkaz članov nov porast. V krizi živimo. Pa prav v tej potrebuje narod duhovne pobude. Vemo, da so mnogi težko žrtvovali tudi skromnih dvajset dinarjev. Vemo, da so se poverjeniki zelo, zelo trudili ob nabiranju članov. Upamo, da je visoko število naročnikov in letošnji dar najboljšje plačilo za ves trud. Od odbora pa sprejmite vsi — člani in poverjeniki — najiskrenejšo zahvalo s prošnjo: Slovenci, ostanite zvesti svoji najstarejši in največji knjižni družbi!

Povečerjal sem. In sem spet sedel za pisalno mizo ter se zamislil v delo. Trrrink — trrrink — trrink! Zvonček je zapel z vso jezo.

»Prosim, kaj želite?«

Pred vrati je stal krepek mož, čedno oblečen.

»Odprite! Imam važne zadeve.«

Odprl sem mu in mu ponudil stol. Ni sedel.

»Torej, kaj bo dobrega?« ga vprašam spet.

»Vi me ne poznate. Nič ne de. Pa vam povem:

Jaz sem boljševik!

Jaz sem revolucionar! Jaz sem brezposeln. Imam ženo in tri otroke. Stradajo. Nimam pare, da bi jim dal vsaj kruha za večerjo. In iz stanovanja me mečejo. Da, da, jaz sem revolucionar! Poglejte jih, kako se vozijo z avtomobili, kako se oblačijo v svilo, kako plešejo, pojedine prirejajo — jaz pa brez dela in kruha, in ženo in otroke imam, pa nič nimamo — ho — jaz sem revolucionar, boljševik...«

Mož se je razgibal, zamahoval z rokami, in govoril ter govoril. Dolge minute sem ga mirno poslušal. Nazadnje sem ga le ustavil, segel v miznico po »kovača« in mu ga ponudil:

»Človek božji, dobro Vas umem. Vzemite to malenkost za nocoj. Oglasite se še jutri. Napravim prošnjo. Prav gotovo Vam preskrbim podporo dotlej, da dobite delo. Moj Bog, brez nič ne morete živeti ne Vi ne družina.

Mož pogleda bankovček.

»Ne enega! Sedem kovačev mimorate dati!«

»Vi ste pa debeli!« mu jo zarobim kakor nekdanj Vodnik Gorjušču.

»Sedem!« poudari še enkrat.

Zaradi ljubega miru mu določim še deset dinarjev in vstanem. Zakaj moj boljševik se je

že začel nekam rokaviti in je kar kazalo, da izbruhne v moji sicer tako mirni sobici državljanska vojska.

»Sedem!« je poudaril še enkrat, pa ne več s tako ihto. Pa kljub temu se je tudi meni, Koledniku, ki jih mora na cente požreti, vsa ta reč vendarle zaletela. Z vso odločnostjo sem mu velel, naj gre. Po stopnicah je še godel in brundal: »Jaz sem boljševik!«

Nič več nisem sedel za mizo. Gor in dol sem hodil po sobi in premišljeval. Kajkrat sem že slišal od delavcev, ki iščejo in ne dobe dela, od kmetov, ki ne morejo prodati pridelkov, od bajtarjev, ki jih nihče ne kliče v dnino: »Kar boljševiki bomo vsi skupaj!« In vendar so vsi ti ljudje dobri, pošteni, pridni, plačujejo davke, hodijo v cerkev — kako naj bodo ti ljudje boljševiki? In predobro sem spoznal, da jim je beseda boljševizem samo skupni izraz, s katerim dajo v težkih časih duška trpljenju, bedi, nezadovoljstvu in da o resničnem in pravem boljševizmu nimajo niti pojma. Prav zato sem se, Kolednik, nameril, da moram boljševizmu pogledati v obraz in ta pravi obraz potem ljudem razodeti. Mahnil sem jo na Poljsko (v Rusijo me sovjetska vlada ne pusti). Poljaki so sosedje sovjetske republike, glavno mesto Varšava je bila do svetovne vojne pod Rusijo. Tam utegnem kaj podrobnega dognati, ko imajo stalne stike z Rusi, ki so tu in tam med seboj poženjeni in pomoženi. In res sem dognal stvari, ki so mi bile prej neznane. Prezanimive zgodbe so. Izmed vseh podrobnih okoliščin se mi je najprej izluščila tudi jasna

podoba sedanjega sveta.

Velika zmota bi bila, ako bi kdo mislil, da je Rusija komunistična država. Nekdo je zapisal: »Trditev, da je Rusija komunistična,

je prav tako pogrešena kakor trditev, da je Evropa še krščanska.« To se pravi: Veliko je v Rusiji resničnih komunistov, kakor je v Evropi veliko pravih kristjanov. Toda kljub temu Evropa krščanstva tam, kjer bi ga morala najbolj poznati in najbolj priznavati, ne pozna in ne priznava; v Rusiji pa komunistično načelo: »Od vsakega zahtevaj delo po njegovih zmožnostih in vsakega plačaj in oskrbi samo po njegovih resničnih potrebah,« prav nič ne velja. Rusija ni sedež komunizma, tam je sedež najbolj brezobzirnega državnega kapitalizma prav tako, kakor je Zapad (Evropa in tudi Amerika) sedež brezobzirnega zasebnega kapitalizma. Oba kapitalizma sta odstavila Boga in dvignila na tron — materializem, malika mamona. Razlika je samo ta, da sovjetski državni kapitalizem brezboštvo uradno širi in zapoveduje ter proglašja vsako vero za strup, za opij, evropski kapitalizem si pa časih še rad natakne krinko krščanstva in ljudomilosti, da se njegova podoba ne zdi tako grda, kakor v resnici je.

In sedaj si poskusimo razložiti samo glavne sadove sedanjega kapitalizma.

Zgodovina nas uči tegale: Pred Kristusom je bila doba suženjstva. To se pravi: nekateri ljudje so bili kakor bogovi, vsi drugi ljudje, nizki sloji, so bili blago, ki se po mili volji lahko proda, zavrže, uniči. Prišel je Kristus. Ni se rodil v kraljevski palači. V hlevčku je prišel na svet, pri pastirjih, delavcih, sam član delavske družine. Iskal je samo človeka — in vsak človek mu je bil brat, silna dragocenost zaradi duše in zveličanja. Povišal je ponižane. Verige suženjstva so zapókale, poganstvo se je rušilo. Spoznanje, da so vsi ljudje bratje, ker otroci istega nebeškega Očeta, je dalo človeku, tudi najrevnejšemu, tisto božjo ceno, ki mu gre. Dobrine sveta so zaradi človeka in za človeka. Vse naj mu služijo, nobena pa ne sme biti njegov zadnji cilj — njegov bog: »Ne imej drugih bogov razen mene!« Sin človekov je prišel iskat in odreševati človeka. Človek mu je bil vse, materija, svet, denar — samo orodje, ki naj ga človek rabi tako, kakor mu velijo zapovedi s Sinaja.

In danes? Svet se je vnovič izmaličil. Zakaj? Odkar se je Evropa začela odtujevati resničnemu krščanstvu in je segla zopet po

poganskih nazorih o družbi in državi, se je morala tudi človeška družba začeti razkrajati. Ta razkroj je poostiril odnose med posameznimi stanovi in sloji, n. pr. med graščaki in tlačani. In vselej, ko je bilo življenje krivično ponižanih in trtih neznosno, so izbruhnili upori in revolucije. (Kmečki puntí!) V velikem je začel z uporom Luther, ki je nezadovoljnost slojev zvrnil na versko plat in je zato nastala verska revolucija. Za tem vseevropskim uporom je prišla francoska revolucija; v tej so se zaradi neznosnih bremen uprli meščani. Tudi francoska revolucija je pretresla in zajela vso Evropo. Danes pa je kajkrat tako težko življenje delavstva — proletarcev — povod ostremu nasprotju med proletarijatom in kapitalizmom. In tako smo spet v dobi, ki je čudno podobna dobi, ko je prišel na svet Kristus-Odrešenik. Spet je materija, svet, denar — postal bog, ki je kapitalizmu vse, človek — mu ni nič, komaj malovredno blago. Človek je kapitalizmu le še orodje: kramp, lopata, kladivo. Ko ga ne rabiš več, ga vržeš v ropotarnico. Kapitalizem vrže delavca takisto na cesto. Kaj ga briga njegova družina, beda, lakota. Zato strašni milijoni brezposelnih, ki so kakor glas daljnega groma. Vsemu svetu preti s strašno nevihto. Kapital se izgovarja, da ljudem dela dati ne more, ker opravijo stroji namesto ljudi in ker je preveč blaga. Toda če je človeški um iznašel stroje, morajo biti ti človeštvu v srečo, ne v pogubo. Danes pa so stroji človeštvu (brezposelnosti) v pogubo — in zato je jasno, da nekaj ni prav v človeški družbi. In kljub brezposelnosti jih gonijo še ob nedeljah na delo. (Menda tudi radi tega ni nobenega blagoslova več, ker se tako Gospodovi dnevi skrunijo z delom.) Ne podpor brezposelnim in z njimi beraško palico v roke! Stari so rekli: kdor nosi le eno leto beraško palico v roki in malho čez pleča, ne bo nikoli več delal. Zato pa dela, dela oskrbeti! To je naloga svetovnega kapitalizma in je naloga vseh držav. Resnične lenuhe in delomržeže pa dejati pod valptov bič. — Pa, Kolednikova koleda ne bo kaj zalegla pri velekapitalističnih mošotcih. Vemo vsi: Tako je v Evropi, tako je v Ameriki; in vemo vsi, da si državniki belijo glave, da sklicujejo draga zborovanja, kako bi brezposelnost pregnali. Že desetletje to de-

Pozor! Ne prezrite obvestil o knjigah, ki so navedene v Koledarjevih oglasih pod črto! Dobra knjiga je zaklad!

lajo, število brezposelnih pa raste. Jesti je preveč, blaga preveč — in vendar toliko revnih in lačnih! Hude reči so to. Vsi vemo: nekaj se bo zgodilo, nihče pa ne ve, ne kdaj ne kako.

Avto v sovjetski republiki bo nadomestil karavane kamel.

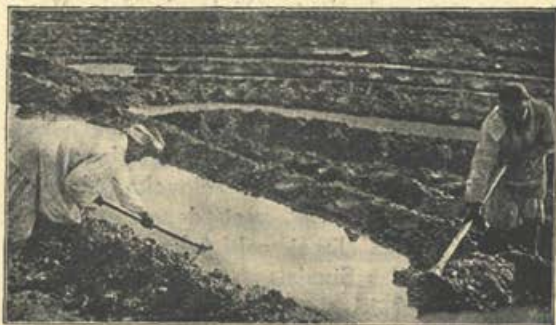
Poglejmo iz Evrope v Rusijo. Kaj pa tam? Vemo, da tam ni nobenega zasebnega imetja več (razen nekaj kmetij). Vse je last države: hiše, oprava v njih, gozdi, rudniki, reke. Tam ni tudi nobenega brezposelnega več. Če si brez dela, te zgrabi policaj in ti da v roke kramp, te postavi k skupnemu kotlu in stvar je v redu. Če mu nisi kaj po volji, te pošlje v pragozde drvarit, ali v Sibirijo, ali na divje otoke na sever, ali pa kar kratko na oni svet. Rusija namreč z blazno naglico gradi, zida, koplje, orje, stavi tovarne, nova mesta, napravlja jezove. In pravi takole: V petih letih (od 1928 do 1933 v pjetiletki) si mora sovjetska država zgraditi tako industrijo, da evropskega kapitalizma ne bo samo dosegla, marveč ga prekosila. Za sedaj pa ji treba evropskih strojev, evropskih in ameriških inženirjev. Vse to mora biti plačano z dolarji, ker ruski rubelj (červonec) v svetu nima veljave. Da dobi dolarje, je treba velikanskega izvoza — za vsako ceno. Zato preplavlja Evropo z lesom, žitom, galanterijskimi izdelki (iz kavčuka galoše itd.), s kožuho vino, z rudami, z maslom. Od tega ima dvojno korist: dobiva dolarje in izpodjeda evropski trg (dumping) ter širi in množi brezposelnost, z njo vred pa tudi nezadovoljnost — boljševizem. In sovjeti čisto dobro vedó, da če se jim posreči petletka, in za to še druga in tretja, da bodo s svojo proizvodnjo premoga, železa, jekla, strojev, žita, blaga vsake vrste (Rusija je tako bogata vsega tega, kakor nobena druga država na svetu!) — evropsko industrijo kar zadušili, s tem premagali zasebni kapitalizem, narode pehnili v bedo in zagospodarili po vsej Evropi. Da bi

pa to dosegli, so si usužnjili 150 milijonov državljanov. Človek jim je blago. O svobodi govore, o njej pa ni ne duha ne sluha.

Tak je torej danes v glavni črti svetovni obraz: Človek — malovredno blago, bog pa mamon.

Kaj in kako gradijo sovjeti?

Rusija je bila pred vojno predvsem poljedelska država. Velikanska carska in grofovska posestva so obdelovali kmetje-tlačani. Rusija je bila evropska žitnica. Za industrijo se ni mnogo skrbelo. Boljševiška vlada je kmete osvobodila, jim dala zemlje, a hotela, da delajo vsi tudi le za državo. N. pr. vsak kmet je moral napraviti 20 sežnjev drv; 4 sežnje bi smel porabiti zase, ostale pa oddati državi. Taki komandi se je kmet uprl. Boljševiki so spoznali, da je svoboden kmet samostojen, da se ne da z njim kar tako pometati. Zato so vso skrb posvetili industriji. Za industrijo je treba cenene gonilne sile — elektrike. Začeli so graditi električne centrale, med katerimi bo največja ob Dnjepru, imenovana Dnjepr o s t r o j. Vsa dela je zamislil ameriški inženir obrst Cooper. (Ta je v Rusiji vsako leto le po dva meseca. Zanj in za njegove ameriške pomočnike so morali Rusi sezidati krasne vile, igrišča, kopališča, tudi hrana prihaja zanje vsak dan iz Amerike!) Dnjepr o s t r o j bo prekosil Njagarol. Proizvajal bo letno dve milijardi in pet sto milijonov kilovatnih ur. — To se pravi: Dnjepr o s t r o j bo proizvajal električne sile za 111 takih central, kot je na Završnici in za 67 takih, kot je ljubljanska električna centrala.

V Taškentu umetno namakajo velikanske zelenjadne vrtove.

Dnjeper zapira nad eno miljo dolg jezik; visok bo 66 m, zabetonirali bodo vanj en milijon sto petdeset tisoč kubičnih metrov betona;

voda bo gnala 9 turbin, vsaka turbina bo imela 85.000 konjskih sil. Vsak dan naredo krog 3000 m³ betona, v oktobru lani pa so dosegli število 110.900 m³, česar se še nobenemu podjetju doslej ni posrečilo. Kam pa s tako električno silo? Tudi za to so že načrti narejeni. V bližini bodo postavili tovarne za aluminij, za lito železo, za jeklo, za cement, za opeko. Preostalo silo bodo odpeljali proti Donu (180 milj daleč!).

Seveda je treba za tako industrijo delavstva. Za to bodo zgradili mesto s pol milijona prebivalci — samimi delavci. Proračuni za jez, stroje, tovarne in za novo mesto znašajo okroglo štiri sto milijonov dolarjev!

To je en sam zgled, kaj in kako se gradi v sovjetski republiki.

Pravim, en zgled. Prav tako gradijo rudnike, neizmerne žage in stroje za lesno industrijo, topilnice za železo, baker, mangan, čistilnice za petrolej, premogovnike itd.

Sovjetsko kmetijstvo.

Kmetje so dobili zemljo. Toda cele dežele najlepše zemlje ima republika zase. Ker je samostojen kmet vendarle najbolj neodvisen in svoboden, čeprav se mu slabo godi, zato so sovjeti ustanovili posebno združeno kmetijstvo. Nad 130 velikanskih kmetij prideluje žito, da je za industrijske delavce dovolj kruha in da niso sovjeti odvisni od kmetov, pa tudi za to, da žito izvažajo in dobijo potrebnih dolarjev. Največja taka kmetija je »Gigant« (velikan), ki jo vodi direktor Bogomilkin. Leži severno na Kavkazu. 2800 delavcev je stalno zaposlenih. Sejejo pšenico in rž. Polje obsega

Magnetogorski pod Uralom, kjer bo največja jeklarna na svetu. Zaposlenih bo 35.000 delavcev.

256.800 hektarov, šest ur potrebuje železnica (s hitrostjo kakor naša dolenska), da prevozi to kmetijo od kraja do konca. Letni pridelek

je tri milijone korcev pšenice (korec = krog 50 litrov) in milijon korcev rži. Vse dela stroji! Orjejo velikanski traktorji (to so plugi na bencin, ki režejo po 12 in več brazd naenkrat),

Dve v Sibirijo izgnani družini na stepi pod plahto.

sejejo, žanjejo, mlatijo stroji. Bogomilkin trdi, da imajo lepe dobičke, ameriški veščaki to oporekajo. Pravijo, da delavci ravnaajo zaradi neprestanega priganjanja k delu tako grdo z dragocenimi stroji, da noben ne zdrži nad dve leti in se godi milijonska škoda samo pri strojih. Nihče sedaj še ne more prerokovati, ali se jim bo tako kmetovanje obneslo ali ne.

Prehrana in razredi ljudstva.

Iz Poljske ljudje svojim sorodnikom na Rusko mnogo pošiljajo. Dve pismi, ki so mi jih pokazali, sta zelo značilni. Ruski inženir prosi sorodnike v Varšavi, naj mu pošljejo pet kil bele moke in kilo riža, ker ima bolno ženo. (Pomislite — v Rusijo pa mokol in riž, ki ga tudi doma pridelajo!) Na koncu pisma moluje: Zavijte mi te stvari v kako še trdno kočenino, da jo bom imel za robce. Nobenega nimam! — Drugo pismo piše hči svoji materi. Ob robu pisma pa je vse polno edinih vzklikov: Masla! Masla! Masla! Samo ti dve pismi razodevata, da se godi ljudem silno slabo.

Boljševiki so razdelili vse mestno in tovarniško prebivalstvo na tri razrede. V prvem so delavci težke industrije, v drugem delavci, ki vrše lažja dela, v zadnjem pa so vsi nastavlenci — izobraženstvo. Prvi razred (črno delavstvo) je najbolje preskrbljeno. Za zadnje, za duševne delavce, redno zmanjka. Vsa živila (razen zelja, kumar, čebule in stročjega fižola in še nekaj zelenjadi) so na karte, kakor v naj-

hujši vojni. Delavci so plačani na mesec od 100 do 150 rubljev. (Rubelj, ki v zunanjem svetu nič ne velja, ima v Rusiji vrednost pol dolarja, 28 Din.) Na karte dobi delavec za

Stalinova mati,
čevljarjeva žena.

najtežja dela (v rudnikih, v tovarnah, pri gradnji itd.) dva funta kruha na dan; trikrat v 10 dneh po $\frac{3}{4}$ funta mesa; na mesec $\frac{3}{4}$ funta masla, en funt makaronov, tri funte sladkorja in 10 jajec. Razen tega ima še vsak delavec

pravico dobiti mesečno na karte štiri funte žitnih izdelkov (moke, riža itd.). Da je vsega tega mnogo premalo, je jasno. Duševni delavci dobe le po funt kruha na dan, le 2 funta žita na mesec in le $\frac{2}{5}$ funta masla. Mleko je samo za otroke. Vsak ga dobi pol litra na dan. Zato pa morajo ljudje kriti vsakdanje potrebe z dokupom po državnih zadrugah. Tam cene niso visoke, a za nas velikanske. Funt masla morajo plačati po 3 rublje (84 Din), funt mesa 4 rublje. Ker pa pri teh zadrugah, dasi imaš karto in pravico, nikdar ne veš, ali boš kaj dobil ali ne, se zatekajo še na »prosti trg«. Tam so cene (judje so tisti trgovci, ki plačujejo visoke davke) tako strašne, da jih Evropa ne ume. Tam stane funt masla 11 rubljev (313 Din), funt žilastega mesa 6 rubljev itd. Krčem kot pri nas — ni. So nekakšne državne ljudske kuhinje. Kdor gre tja jest, si mora preskrbeti karto in plačati naprej. Vedno se jih gnete kakih 50 pred okencem. Za to karto dobiš obed (po naši valuti za kakih 25 Din) in sicer: juho (ne mesne), brez cinka in vinka (krop, v katerem je nekaj zelja), arenk in nezabeljen krompir in košček kislega črnega komisa. Delavec mora imeti vsaj dva taka obeda na dan, kar mu požre $\frac{2}{3}$ plače. Za tujce so v Moskvi 3 hoteli. Tam stane hrana za dan (zajutrek, obed, večerja kakor je v Evropi v navadi) 15 dolarjev (855 Din).

Ker je hrana tako draga, je očitno, da ljudem za obleko in obutev skoro nič ne preostane. Tudi vse to je na karte. Najprej dobijo

težki delavci, vsi drugi čakajo. Ako duševni delavec zaprosi za čevlje v jeseni, je srečen, ako jih dobi drugo leto v poletju. Zato hodijo vsi razcapani, dobesedno v cunje in žakljevine oblečeni. Pripovedoval mi je nameščenelec, ki se je vrnil, da je tri leta nosil čevlje, ki mu jih je spletla žena iz ostankov špaga. Očividec je bil na dražbi obleke in je videl, da je bilo en par ponošenih čevljev prodanih za 19 dolarjev (za 1083 Din). Rekel pa je, da to strganost človek že še prenaša, toda največje gorje za dostojnega človeka pa je

stanovanje.

Ker so boljševiki vse veleposestnike, meščane, grofe pobili ali pregnali, so po teh hišah naselili delavce vsake vrste. Po dve in več družin prebiva v Moskvi v eni sobi. Vsaka se ugnezdi v svoj kot, postavi si pečico (gašperčka), da si kaj skuha, dimne cevi pa potegne kar skozi okno. Zato iz vseh oken po palačah v Moskvi molijo železni dimniki. Če se seliš, ne smeš vzeti iz stanovanja razen obleke nič s seboj. Vse je last države. Visoko izobražen mož, ki je bil 22 let v Rusiji in bil v službi sovjetske vlade, je rekel, da je bil zelo srečen, ko je dobil z ženo skromno sobico, da sta bila sama. Seveda skozi sobico je pa imelo vhod do drugih sob še pet družin!

Vera in nrvnost.

Boljševizmu je vsaka vera: krščanska, turška, judovska, poganska — strup. Zatirajo vse. Vse so državno prepovedane. Vsa mladina je popolnoma brezbožno vzgojena. Zanje vlada edini bog — ki je: državni kapitalizem. Kajkrat se zgodi, da pride domov sinček in pograbi sveto podobo v hiši ter jo razbije — mati zajoka, prijatelji fantovi ploskajo, ko gledajo skozi okna. Morale — nrvnosti v krščanskem smislu ni. Ob Črnem morju je velikansko kopališče nekdanjih carjev in grofov. Tja hodijo sedaj boljševiški delavci na dopust. Gorje mu, kdor bi se kopal v hlačkah! Opsujejo, opluiejo in spode ga. Celó v Moskvi so poleti začeli hoditi moški in ženske čisto goli, kar se je celó vladi zazdelo le preveč. Zato je izdala zakon, ki pravi, da je v Moskvi zaradi zdravju škodljivega prahu državljanom prepovedano hoditi čisto golim.

Otroci si želijo lepih povestí in zanimivih slik. Katere povesti pa so lepše kot so **Zgodbe sv. pisma**? Za otroke čisti užitek, spomin nanje v resni dobi, ogenj žive vere v božjo previdnost.

Ovaduhi in kazni.

Največji greh je protirevolucijsko govorjenje, hujskanje, dejanje. In zločin, kdor bi skušal kakorkoli izpodkopavati uspeh petletke. Ko so cepili kompanijo rdeče armade in so se pokazala po cepljenju kožna vnetja, so zaprli vse inženirje, ki so bili zaposleni pri dobavi cepiva, češ, da so hoteli ovirati delo, ker so vojaki nekoliko oboleli.

Krog tri milijone kulákov (bogatih kmetov), ki so se upirali oddati zemljo v zadrúge, so razlastili in jih poslali v gozde, kjer drvarijo in si ne smejo pomagati drugam, dočim so drugi delavci o tem, kateri tovarni se zadajo, svobodni. Ker je delo težko, zlasti v rudnikih, kjer delajo v nizkih rovih samo leže, se delavci silno menjavajo in službe prebirajo. To zelo ovira uspehe državnih podjetij. Splošnega prisilnega dela si pa boljševiki ne upajo uvesti. V gozde pošiljajo tudi duševne delavce, če so ovadeni, da so kaj godrnjali. Žena duševnega delavca, ki sem z njim govoril, je pogodrnjala zoper upravo, ker ni mogla priti do čevljev. Poslali so jo v vojašnico ribat stranišča in prat vojaško perilo. Ovaduštvo cvete. Izdan si, da ne veš od koga in ne zakaj. Aretirajo vsakega samo od polnoči do jutrnjega svita. Nihče nima pravice do zagovornika. Nobena sodba ni javna. Smrtne kazni izvršujejo ponoči v kletah velikanskega policijskega poslopja. Za grobe umorjenih ne zve nihče.

Vprašate, kako je vse to mogoče? Kako more 1.300.000 pravih boljševikov tako trdo vladati 150 milijonov ljudi?

In vse te prav za prav vlada neomejeno, kakor jih ni noben despot starega veka, Stalin (pravo ime je Soso = Jože), sin čevljarjev, bivši bogoslovec, rojen v Gori blizu Tiflisa, mongol po krvi. Njegovi ga imenujejo »zvestega razlagavca Leninovih nauk«, in ni ne kralj, ne predsednik, samo glavni tajnik osrednjega komiteja vlade. Njegovo ime je danes v Rusiji visoko češčenje polno obljub in groženj. Kako je torej tako vladanje mogoče?

Prvi vzrok je, da vladajoči drže tako trdno skupaj kot nobena druga organizacija na svetu. Pripravljeni so vsak hip dati življenje za svoje prepričanje. Prinašajo silne žrtve, delajo več

kot drugi, za najtežja dela se ponujajo, stradajo, če treba. Zato so tako močni.

Drugi vzrok je — strah. Ljudje so tako strašno ustrahovani, ruska duša potrpežljiva in vedno verujoča v boljše čase: »Bo že minulo«, se tolažijo. Do njih ne more noben list, nobena knjiga, noben človek, ki bi jim budil razum ali celó hujskal k upor. Vse je pod strašno zaporo in cenzuro. Noben slikar ne sme slikati po svoji volji. Vsaka podoba gre v cenzuro. Če ni po volji boljševikov, jo uničijo, pa naj bi bila največja umetnina.

Stalin, neomejeni gospodar Rusije.

Tak je v površnih potezah orisan obraz boljševizma. Z grozo občudovanja nas navdaja.

Kaj bo? Ako ne bo nenavadne zapreke (vojske ali bolezni ali uim, ki bi uničile vso žetev), bo petletka uspela. Ako bo še nekaj milijonov ljudi poginilo od vsega hudega, zato se boljševiki ne menijo. Država mora dobiti dolarjev za nove stroje, zato vse izvažajo, čeprav doma stradajo. Človek ni nič.

In potem? Ali bodo res udušili evropsko industrijo in s tem povzročili neumljivo gorje Evropi? Ne vemo. Vemo pa, da jim gre evropski, celó ameriški velekapital na roko, ker kupuje od njih sirovine, prodaja pa jim za drag denar stroje in jim posoja inženirje, a ne pomisli, da si sam zadrúge vrv za vrat.

Bodočnost je silno temna. Vse slutí, da se na svetu pripravlja nekaj groznega. Ali ni pomoči? — Je. Edinole v krščanstvu. Toda to mora biti živo, požrtvovalno, se vse izživljati v pravičnosti in ljubezni. Če bi svet hotel umeti in se vživeti v zadnjo papeževno okrožnico o socialni pravičnosti in o krščanski ljubezni, bi utegnil nastati na svetu res lep kos paradiža. Če bi pa človeštvo tega ne spoznalo, se utegne res dopolniti Šembiljino prerokovanje: »Tavžent in nič več tavžent, potlej pa še, in še!«

To se pravi: prvo tisočletje bo minulo, drugo pa le z velikanskim obletenjem sveta, nato pa bo srečno življenje še in še.

Zgodbe sv. pisma, ki sta jih spisala dr. Lampe in dr. Krek, obsegajo (v dveh knjigah) nad 2000 strani, na stotine podob. Vsaka knjiga 63 Din v polplatno vezana. Naročite, dokler je še zaloga!

Desetnica.

Lea Fatur.

1.

Gospod Gašper Zareški se postavi trdo na noge, zasuje dolgo kopje — zažene... Bela jesenovina z ostro železno konico sfrči preko grajskega dvorišča, se zaleti v tarčo, odskoči, poskoči, se zapiči v tla.

Gospodiči s Prema, Prestranka in Stranj, iz Šilentabra in Repentabra, iz Knežaka, Kalca, Koritnic in Bistrice zaženejo pohvalni vrišč: »Pomeril bi se naš gospod Gašper s samim Sékulom-junakom!«

Valpet, ki čaka pred hlevi s hlapci, ploska. Mojškre gospe Marjete mahajo z obokanega hodnika. Živka in Jelina, Vida in Boža, Breda in Zarjika vzklikajo ponosno svojemu očetu, Milka in Zlatka dvigujeta Lepo, najmlajšo izmed devetih sestra.

Gospod Gašper se ponese: »Ni ga viteza nad Kranjca in ni je igre nad kopjem in preskakovanjem konj. Naj se le bahajo Nemci in Lah s svojimi turnirji. Pa naj preskoči kdo devet konj kakor Sékula-junak! Urite se, dečki, da jim pokažemo v Ljubljani, kaj znamo!«

Gospodiči sučejo kopje, mečejo, se ozirajo po gospodičnih na obokanem hodniku. Tenke mrežice šivajo gospodične, pa zbadajo v prstek, ne v mrežico. Gospod Gašper pogleduje sinove svojih prijateljev, pogleduje svoje hčere, si popravi pas ob usnjati obleki in se razkorači. Iz hlevov udarja topot konj. Valpet s hlapci čaka. Gospod Gašper bo kazal, kako se skače preko konj. Pa ima devet hčera in pričakuje desetega otroka. Krepak je in uren kakor mladenič; gospa Marjeta je vedno lepša in mlajša. Gospod Gašper lovi občudujoče poglede, se nasmiha: Ne bo treba iskati Zareškemu snubcev za devet hčera. Prosiva z gospo Marjeto, da bi bilo deseto dete sin, a če bi bila hčerka — kaj ne bo v zareškem gradu tudi zanj kruha in bale? Ne, ne pojde po svetu hči Zareškega in če bi tudi bila deseta. Pa kje se mudi gospa Marjeta, ki gleda tako rada svoje prihodnje zete? Ne da bi stala zopet v lini nad grajskim mostom? Ne da bi strmela v gozd pod gradom, na cesto ob njem, na ajdovski grob? Ubij Bog tiste potepuške desetnike, Šembilje, bogarinje in prerokinje! Zmešali so gospe Marjeti glavo s pravljico o desetnici. Gospod Gašper se veri: »Bil sem na

Turškem, bil sem v Srbiji, na Nemškem in Laškem in Španskem. Nikjer nimajo takih vraž kakor pri nas. Moja hči da bi šla po svetu, ker bo desetnica? Poglejte grad, dečki: Od treh strani ga varuje Reka, četrto brani jarek, globok in širok. Sreča je tu doma, vam pravim, dečki. Iz vseh vojnih pohodov sem prišel zdrav in bogat. Ne puntajo se mi tlačani, desetina raste v kupe. Ne najde Turek v naš skriti kot, sosedje daleč na okrog so mi prijatelji, roparji se ne upajo v trdni grad. Skakavce, bičarje, predikante, prodajavce krivoverskih knjig ni sprejemal moj oče, ne sprejemam jih jaz. Zdaj ko se začne veseli jesenski lov, se bomo podili s sosednimi graščaki po Javorniku in Pivki in grad bo odmeval od veselja.«

Tedajci divje zatuli krog grajskih stolpov... Sliši se šum Reke, škripanje mostu, rožljanje verige. Roke s kopji se povesejo: »Kaj je planila burja tako iznenada? Saj je sončni jesenski dan in tihota je vladala še pravkar po hribih in vodi.« Pa burja prihrumi na dvorišče, prevrže kopja, odžene prah in pesek s streh, meče kamenje, stoče in tuli. Vrata po hodnikih butajo, okna šklepetajo, gospodične pobirajo konce. »Sam vrag se je obesill« vpije valpet.

»Ali pa se podi povodni mož za svojo ženo,« se nasmeji gospod Gašper in si briše z rokavom prah iz oči. »Bil sem nekoč na Bledu, pa je nastal nenadoma pravi sodni dan na jezeru. Voda je delala hribe, je metala krvave pene, nebo se je zmračilo, psi so tulili, ljudi je bilo strah. Takrat sta se stepla bohinjski in blejski povodni mož. S kom se pa tepe naša gospa burja s Krasa? S kakim čarovnikom ob morju. Pravim vam, dečki: tam okoli Reke je čarovnic... Kakšne uganjajo...«

Gospod Gašper pripoveduje robato šalo, se zakrohoče v burjo. Pa obmolkne hipoma. Vidi, kako hitijo hčere materi naproti, gospe Marjeti, ki se je prikazala ob koncu hodnika — bleđa, kakor da je šla mimo nje smrt. In nakrat prime gospoda Gašperja strah. In nakrat se spomni davne zgodbe: Na lovu ga je zaneslo v skalni grad nad Reko. Vino je bilo dobro in domača hči lepa. Pa se je zagovoril — obljubil. Oženil se je z gospo Marjeto. A ona iz Skalce? Ki ji je prej obetala. Divjala je. Bil

se je z vso njeno žlahto. Dali so jo v reški samostan, pa je ušla. Zaprli so jo pri klarisinjah v Ljubljani. Ni imela obstanka. In pravijo, da je uklela lastno dušo in da je zaklela Gašperja: »Naj bi dobil hčer desetnico, ki bo tavalá, kakor jaz, brez miru...« Pa to so spredle samo klepetave babe na preji. V klado in v trlco bi jih trebal Na sramotni steber z opravljavci, naj jim ščiplje rabelj strupeni jezik z razbeljenimi kleščami. In Mavra, stara pestunja, bi morala priti prva v klado. Vrag jih poberi in poteril!

V veliki sobi za desnim stolpom brnijo kolovrati. Stara Mavra vzpodbuja predice: »Urne, urne! Treba je napresti balo za devet hčera. Sokoliči letajo v grad — pri nas ne bo redovnice, ne bo opatice.« Pa zatuli burja v Mavrine sanje. Mavra prebledi in krikne: »Na delu so nečiste sile... Bog in sveta Taša jih poteši, Bog in sveta Klepa jih zaklepi, Bog in sveta Kropa jih pokropi! Vsa huda usta in jezike! Da nam ne bodo mogli reči hudega, bilo storiti žalega bilo malega. Sveta Trojica bdi nad namil« Pa se raztogoti Mavra: »Kaj ste okamenele, dekleta? Vzdihnite rajši za dušo, ki jo suče vihar...«

Predice se spogledajo, ko se je tako prestrašila Mavra. Ona pozna skrite sile, ona ve, da preti gradu nesreča. Kar leze sama vase in gubá sili v gubò na rjavem obrazu. Mavra vzdihá sama vase: »Deseto pomenja... Ne bo sina... Gospod je prepovedal pevcem in beračem govoriti o desetnikih — pa usode ne ustaviš, žlahtni gospod... Sramota in žalost pride na grad... Gospa Marjeta sluti. Zato hodi na okno in gleda na ajdovski kamen. Ovinek naredi tam cesta, z nje zagledaš prvič in zadnjič grad. Uboga gospal Burja otresa listje, ga suče v vrtincu... Kakor človeka usoda... Pa kaj čenčate ženske? Poženitel! Treba je bale za devet hčera.«

»Za deseto bo beraška bisaga,« de zlobno Kata iz Slamne vasi. Zasmeh je v očeh tlačank. Mavra zbesni: »Palica in ječa je za jezičnikel«

Divje lopne v vrata dekla Urša: »Mavra, gospa so dobili desetnico!«

Kolovrati obstanejo. Ves grad je čudno preplašen. Gospod Gašper hodi mrk iz kota v kot.

2.

Gozd pod zarezškim gradom šumi in poka. Jesenski dan je in gospod Gašper je odjahal na lov k Ravnaherju na Šilentabor, Gospa taborska pripravlja lovcem veliko pojedino.

Gospa Marjeta pa pregleduje kose platna v platnarni, kupe povosmov prediva, klopkov, štren. In pravi: »To bo tebi, Vida, to bo Bredi, to Jelini.« Ničesar ne namenja najmlajši, Alenčici. Gospa gre s hčera mi v sobo v stolpu. Tam so skladi sukna, čipk, zlatega brokata, srebrnih oblek. Pa namenja: »To bo tebi, Tiha, to bo tebi, Zala,« ne omenja Alenčice. Hčerke se prilizujejo materi: »Pa to bom še dobila, gospa mati? In bogato svatbo...« »Bogato svatbo naredim vam vsem, vso reško dolino povabimo,« žari gospa Marjeta, občuduje svojih devet hčera, ne pogleda Alenčice. Pa se izmuzne deseta hči tiho iz stolpa, krade se k lini nad mostom, gleda, kako leta listje cerov in bukev v jesenskem vetru. Zaželi si med drevje — na pot... Svet je velik — morda jo bodo imeli tam zunaj ljudje rajši kakor domači. Cesta pod gradom vodi v Senožeče, v Trst, do morja. In tam za morjem je široki drugi svet. Veriga zarožlja pod oknom. Most se spušča. Po cesti prihajajo vozovi drv. Tlačani preskrbujejo graščino s kurivom. O, ven iz tesnega zidovja! Kolikokrat je že bila kaznovana Alenčica, ker je ušla iz gradu — pa le še uteče, kadar more.

Alenčica sede na velik, z mahom obrasli kamen. Pravijo, da je to ajdovski grob in da podi krož njega veter nekrščeno dušo. Alenčica se ne boji te duše — ona toži vetru svoje gorje: »Zakaj me ne mara oče? Ko prihaja z lova, se obešajo sestre na konja, oče se smehlja vsem devetim, ne pogleda Alenčice. Pridejo gospodiči in gospodje, pridejo gospe. Klanjajo se sestram — nikdo ne pogleda Alenčice. Mati se smehlja, ko reže kruha devetim hčera mi, in se joče, kadar ga daje Alenčici. Mati jo objemlje, se joče. Sestre jo zmerjajo: »Saj nisi naša — prinesla sta te burja in povodni mož.« »Negodnica,« »postržek« jej pravijo celó tlačani. Saj res ni podobna svojim sestram. One žarijo zdravja, šapelj se jim sveti na visokem čelu, kite jim opletajo kolena. Grad se trese od vedrega smeha sester. Alenčica pa je zelena sirotka, drobiž. Vse jo prezira, samo Lipe iz Repentabra se igra z njo, samo Mavra jej pripoveduje, kako je bilo, kako je po svetu. —

Gospa Marjeta je zaprla shrambe in došlo hčera mi delo. Ozre se po Alenčici, prebledi: »Je že ušla... hitro, Mavra, hitro...« »Zakaj hodiš v gozd?« karajo sestre Alenčico. »Povemo gospodu očetu.« Nič ne reče mati, samo k sebi pritisne svojo najmlajšo hčer. In Alenčica vpraša mater... In izve: »Pravijo,

da moraš v svet, desetnica, pa imaš komaj sedem let. A jaz te ne pustim in oče pravi, da so to samo neumne vraže.»

Žalostno in jezno se oglasi Mavra: »Kar je usojeno, ne premeniš. Boгу gre desetina od vsega.« A gospa Marjeta stiska Alenčico k sebi: »Jaz te ne dam.« Čez teden dni se vrne z lova na Šilentabru gospod Gašper. Slabe volje, četudi so privlekli hlapčiči z njim merjasca in medveda. Gospa Marjeta pripoveduje,

k njej angel iz nebes in jej prinesel prstan zlat. »Desetnici za popotnico!« Gospa zamesi zjutraj res pogačo in vmesi prstan. Speče in razdeli na deset kosov: »Katera bo prstan dobila, ta pojde v desetino.« Alenčica komaj vgrizne v pogačo, že čuti prstan v ustih: »Naredite mi, mati, črn romarski plašč, pripravite mi palico in bisago...«

Šivala je mati romarski plašč, zalivala ga je s solzami. In ko je jemala Alenčica slovo

Nj. Vel. kraljica Marija s sinovi kraljeviči.

gospod Gašper se jezi in kolne: »Pes jih poberi in poteri vse te pevce desetnike in pre-rokarje. Bila je na Šilentabru čarovnica, ki me je opomnila, da imamo v gradu desetnico in da preti gradu nesreča. Toliko, da jej nisem preklal glave.«

»Opomini kakor pri kralju Savlu«, je rekla Mavra. »Zvezde pravijo, da je prišel čas — odpraviti se mora desetnica po svetu.«

»Ne pustim je!« je jokala gospa Marjeta. »Naj gre rajši starejša hči, če moramo dati Boгу desetino, laže se bo branila psov.« Pa še tisti večer se je sanjalo gospe, da je prišel

od sester: »Ve bote v gradu prangale, jaz bom po svetu vandrala,« jo je mati stisnila k sebi in vzdihovala: »O, bridkosti je mojih dosti, kdaj se vrneš k nam v gosti?« In Alenčica je ponavljala vsa v solzah: »O, bridkosti je mojih dosti, vrnem jaz se k vam v gosti, ko bom obhodila trikrat svet, ko bote slavili sedem praznikov zaporedoma in dve nedelji vkup.« »To ne bo nikdar,« je omedlevala mati, »nikdar te ne bom več videla.«

S sklonjeno glavo je šla desetnica preko mostu; tok, tok, tok! je delala romarska palica. Sestre so klicale za njo: »Vrni se, Alen-

čica! Oče in mati medlé! »Naj jim pomaga Bog!« vzdihne Alenčica in stopa do ajdovskega groba. Obrne se in pogleda še na grad.

3.

Gospa Marjeta stopi iz kuhinje na obokan hodnik. Mrzlo udari jesenski zrak v njeno žareče lice. Prišla je iz kuhinje, kjer obračajo tlačani na ogromnem ognjišču divje in domače prašiče, zajce in jerebice, kopune in jarce. V

Sékuli, o treh barkah, ki plavajo po morju, o Mariji, ki gre preko morja, o pomorski deklici in ptičici. Vse napojejo, vse pripovedujejo, samo tiste ne, kako je šla iz belega gradu deseta hči v beli svet...

Sproščeno vzdihne gospa Marjeta: »Ah! vse hudo je minilo! Po sedmih letih gorja in sramote.«

Prazen je postal prej tako živi zarezki grad, ko se je razneslo, da so dobili desetnico.

Nj. Vel. kralj Aleksander I.

velikanskih loncih se kuha kisl juha, goveja juha, posušeno sadje vseh vrst, v širokih kozicah se pari kislo zelje, srna v omaki, medvedje stegno. V pekarni poleg kuhinje se kopičijo vrste šartljev in povitic, pogač, štrukljev in kolačev. Na ognjišču v mali kuhinji pripravljajo morske in domače ribe, rake, jegulje. Kletarji natakajo dalmatinska in primorska vina, nosijo velikanske sire na mizo. Sama obilnost povsod: Moži se najmlajša in zadnja izmed deveterih hčera.

Gospa postoji, gleda na dvorišče. Pod lipo so pevci in koledniki. Pojejo in pravijo o kralju Matjažu, o kraljeviču Marku, o junaku

Vitezi snubci so izostali, devet hčera je jokalo; pa ne za deseto, ki mora bloditi sama po svetu. Po snubcih se jim je tožilo. In še tlačanski predrzneži so se norčevali in imenovali gospoda Gašperja plemenitega 'Bisago'. Dokler ni onemelo nekaj jezikov v grajski ječi...

In materina muka, ko je sledila hčeri po njeni težki poti! Vse noči jo je videla, kako stopa preko kamenja in trnja, kako jo lovijo, kako jo podijo psi... Izmučena se je prebujala iz težkih sanj, hujšala je in medlela. In gospod Gašper je bil strupen in togoten. Grozna je zavest, da ti prosi in strada hčer kruha, ko ga mečeš doma psom...

Berači od vseh koncev in krajev so javljali, kje da so bili videli desetnico. In nakrat je prišla vest, da se je potopila ladja, na katero se je ukrcala Alenčica, da obhodi svet prvič. Umrla je! Nikdar več ne pride ubožica domov v goste... Pa preukrenilo se je v gradu, kakor da je izprosila Alenčica. Zopet so se oglašali prijatelji in zopet so prihajali snubci. Kolovratni so brneli, Mavra je hodila od kolovratov k statvam, od statev v perilnico. Po vseh travnikih, vse poletje so belili platno. Pa so odhajale druga za drugo Vida in Breda, Jelina in Zarjika.

Zdaj odhaja deveta in njena svatba naj prekosi vse druge. Povabljen je visoko plemstvo, grad kar mrgoli gospode, oprod in hlapcev. Ves teden ne umolkne rog na stolpu, ves teden škriplje škripec, rožlja veriga, se dviga in pada most. Danes bo poroka in svatba. Zbral se je cvet reške doline, prišli so gospodje iz Primorja in Ljubljane. Že so se postavili godci v veliki dvorani. Dude tožijo, strune vris-kajo, trobenta piska in po dvorišču gre veselo kolo okoli gospoda Gašperja: Devet hčera in devet zetov se je prišlo za roke in se vrstijo... Med njimi skače zbor vnukov in vnučic. Ne, nikdar nista bila tako srečna gospod Gašper in gospa Marjeta...

V glas piščal in dud udari nenadoma zamolklo tuljenje grajskih psov. Tulijo, kakor da naznanjajo smrt — pa je v gradu svatba, veselje... Kakor da bi presekal, umolkne godba, ustavi se kolo, prestraši se vse dvorišče. Pa še glasneje udarijo hip nato godci, trobente prepiskajo zlovešči glas. Zdaj se pre-rekajo hlapci z nekom, umikajo se čudni postavi, ki sili h gospodu Gašperju. Zetje in hčere, vnuki in vnučice se umikajo — kakor v strahu se strese gospod Gašper, zmaje z rameni, kaže navzgor. Neznanka se obrne k stopnicam. Po hodniku zadiši kakor po mahu na starih grobovih, zadiši po bedi, zadiši po potu, ki ga poti človek, izmučen na duši in na telesu. Gospa Marjeta se spomni, da je čas, da si obleče z zlatom pretkano obleko, da si nadene visoko, zlato avbo. Hoče v oblačilnico, da se izogne nadležni beračici. Pa so jej odrevele noge, srce se je ustavilo. In že prihaja sloka postava. Preko ramen ji visi bisaga, v roki je težka palica, obraz zakriva oglavnica, telo plašč, ki je iz

krpe na krpi, vseh barv in blaga. Opanke visijo še ob tenkem jermenu na nogah, zmršeni lasje silijo v oči, ki zro tako vroče v gospo Marjeto, kakor da bi jo rade poljubile — in vse to izsušeno telo se zaganja, kakor da bi hotelo v objem gospe Marjete...

Gospa ne spravi glasu iz ust — samo z roko ustavi beračico. Tedaj spregovori v žalosti in veselju drhteči glas: »Za prenočišče vas prosim, žlahtna gospa! Sem že prosila gospoda, pa me je poslal k vam. Slišala sem, da slavite poroko svoje devete hčere...«

Gospa Marjeta pride do sape: »I, kje naj te prenočim, sirota? Slišala si, da slavimo poroko. Vse plemstvo od blizu in daleč je v gradu. Samih hčera je devet in zetov devet, prenočujem vnuke in vnučice. In skednji in hlevi in kašte so polne hlapčičev in oprod. Ti pa nisi, sirota, za med svatovske ljudi, imaš, sirota, bele uši...«

Vsa se stisne vase beračica. Vsa se obesi onemogla na svojo palico. Počasi se obrne k vratom, bridko prihaja do gospe Marjete solzni glas:

»Bog vas obvaruj, žlahtna gospa, žlahtna gospa moja matil Koderkoli hodila bom, povsod za vas molila bom.«

Pisani kolobarji zaplešejo pred očmi gospe Marjete. Poprej tako žareči obraz prebledi. Gospa izteguje roke, omahne, krikne: »Alenčica!« in se zgrudi Mavri v naročje. Krik prihiti do gospoda Gašperja, zveni strašno v dušo mladega ženina in neveste. »Alenčica!« »Desetnica!« Vsi hitijo za gospodom Gašperjem. V oblačilnici leži na pisani skrinji gospa Marjeta. Mavra jej moči senci, izprašuje: »Kaj vas je prestrašilo, žlahtna gospa?« Gospa se prebudi, vidi, da prihaja gospod Gašper, krikne: »Alenčica ni mrtva. Tecite ponjo. Vrne naj se. Naj se gosti z nami in ostane naj tu. Devet zetov ima devet gradov, Zareški grad naj bo Alenčice.«

Mavra kliče: »Hitro za Alenčico!« Pa se ne gane devet zetov, žalostno gleda devet hčera. In ženin najmlajše spregovori: »Blede se žlahtni gospe...«

Prebledi še bolj gospod Gašper. Pa potrdi: »Blede se žlahtni gospe. Beračica je prosila za prenočišče. Pa mi je ženo vročila!«

Odlično znanstveno delo je **Država**, ki jo je spisal dr. Leonid Pitamic. Učbenik za vseučiliščal. Za vsakogar, ki ga zanima postanek, razvoj, uredba in način vladanja držav, edinstvena knjiga. Broš. Din 100— (135—), vez. na pol v platno 108— (144—), v platno 114— (152—).

»Vročila je gospo!« Kima devet zetov in ponavlja devet sestra. Gospa Marieta pa vije roke: »Vrni se, Alenčica!« Mavra hoče iz sobe, pa vsi stojijo kakor zid pred njo. Pa za devetimi zeti stoji oni, ki bi bil deseti zet, Lipe iz Repentabra.

4.

Gozd se zamaja, burja se zapraši Alenčici v oči, jej trga plašč s suhih ramen, se krohoče: »Ej, desetnica! So te posadili za svatovsko mizo? Hahaha! — Zbere se ti vse plemstvo Kranjske, Štajerske in Hrvaške, pa ti pride med nje gospodična Bisaga! ... Pa ti imaš bele uši in ne sodiš sirota med svatovske ljudi ... Pa kaj si mislila, da je konec tvojih poti, da poseliš v belem gradu? Hoj! Ti si naša! Gozdna, cestna, pokopališna znanka in prebivalka. Kaj siliš med ljudi? Primi za vejo — gospodična Bisaga — boš onim tam svatbena zastava ...«

Alenčica se opoteka, opira ob palico. Toči krvave solze v krohot burje. Matil! Matil! Ni spoznala svoje rodne hčere! ...

Trikrat okoli sveta je velela desetnici nemila usoda. Preko grap in trnja, preko gor, rek in morja. Skozi gozdove, med volkove in kače, med pse in zle ljudi. Na taki prebridki poti jo je bodril up, da se odpočije na materinem srcu. Pa roparji v gozdih, še zverine, so bili bolj usmiljeni ... Lastna mati je odrekla hčeri streho in kruh. Ni mislila na revo, bahala se je s svojimi devetimi hčerami in z bogatim svaštvom. Matil! Naj bi se prestrašil oče, naj bi se umikali pred njo sestre in njih možje in otroci, — toda mati bi morala spoznati svojega otroka ... »O, zakaj sem silila, reva, v grad, ko me je svarilo tuljenje psov! Odpri se, črna zemlja, črna zemlja, ajdovski grob! Naj počivam, nesrečnica, na mrtvih kosteh!«

Alenčica omahuje ob ajdovskem grobu. Rahlo jo vabi iz njega: »Počivaj pri meni, Alenčica, boljši so mrtvi od živih ...«

Še se upre Alenčica in zastrmi v rodni grad: »Matil! Videli ne boste mene več na sveti, da bi saj slišali o meni petil!«

Pa omahne na grob, pritiska na kamen svoje žalostno srce. Tako vroče so njene solze, da se topi trdi kamen in se vznemirijo mrtve kosti, tako bridka je njena tožba, da umolkne krohot burje in se zamisli gozd. Že zastaja ubogo srce, duh se prepušča sencam, ki rastejo

iz groba — kar odmeva iz gozda, se bliža grobu: »Alenčica!« »Mati?!« Iz mrtvila se prebujata duša, težka glava se dviga, do solz nabrekne trepalnice se odpirajo trudoma. Ne — ni mati ... Mlad gospod jo motri z usmiljenjem, hiti: »Vrni se domov, Alenčica, tvoja mati bolna leži. Jej boš posteljo popravljala, jej boš vzglavje prerahljevala.«

Ah! To je Lipe, iz detinskih dni! Ta bi bil njen mož, ko bi ne bila desetnica. Lipe ji gleda s strahom v obraz, ki je izpit od trpljenja. Trdo odbije Alenčica: »Naj streže materi devet hčera, devet hčera in zetov devet. Ne vrnem se desetnica.«

Glava udari ob kamen, huje je srcu kakor prej. A sence jo objemljejo: »Pojdi z nami, Alenčica, hujši so živi od mrtvih.«

Pa spet gre po gozdu klic: »Alenčica!« »Matil!« Dvigne se težka glava, z muko se odpirajo trudne oči. Pa to je le očetov hlapček. Prepadel strmi vanjo, hiti: »Pojdi domov, Alenčica! Tvoji materi svečo držijo. Jej boš dušo priporočala, jej boš potno čelo brisala.«

Dvigne se trudno telo, omahne na kamen: »Naj drži materi svečo zetov devet, naj jej briše čelo hčera devet.«

»Alenčica! Uboga moja Alenčica!« »Matil!« Rahle roke se dotaknejo Alenčinega čela, vroče kane materina solza na njeno lice. »Matil! Matil!« vzklika Alenčica, »pa ste vendar prišli, pa so mi rekli, da umirate.« Žalosten vzdih odgovori Alenčici — in ni je več matere ... V gradu zacinglja zvonček-navček, na vasi zapoje zvon ... Grajska gospa je izdihnila. Alenčica zdrkne na kolena ...

Pa zopet odmeva po gozdu: »Alenčica!« »Mavra!«

V naročju svoje stare pestunje se razjoče Alenčica.

Rahlo tolaži Mavra prežalostno: »Le vrni se z menoj domov, boš mater umivala, na pare devala.«

Dvigne se Alenčica — pa otrese:

»Koder hodila bom, za mater molila bom. Obvaruj vas vse Bog! Kadar izveš, Mavra, da je končano trpljenje desetnice, tedaj poišči moj grob, nasadi nanj trnja in pelina, zasadi vanj javor zeleni, da bo vedel popotni brat, da počiva tu desetnica. Naj se lovi veter v javorjeve veje, naj toži svetu gorje desetnice.«

Iz duhovnega življenja družine, spisala Milica Grafenauerjeva. Za starše, za zaročence je knjižga pravo novo razodetje o zakonskem življenju. Stane broš. Din 18.— (24.—), vez. Din 27.— (36.—).

Slovenska književnost.

France Koblar.

Uvod.

Med svetovno vojno sem pokazal pruskemu častniku, ki je bil po poklicu profesor na univerzi v Berlinu, nemški dopis, naslovljen na vdovo padlega vojaka. In sem rekel nejevoljen: »Glejte, kako nam je vlada krivična! Kako naj ta žena zve, kaj hočejo, ko ne zna besedice nemški!« Častnik je pomolčal, nato zaprosil: »Pokažite, kakšne knjige imate Slovenci?« Pokazal sem mu knjižnico; v njej slovarje, slovnice, znanstvene, gospodarske, leposlovne knjige, časopise. Na to pruski častnik: »Te knjige so mi dokaz, da imate Slovenci pravico do samostojnega narodnega življenja.« In kaj se je doseglo, odkar smo v narodni državi! Ne glejmo samo na težave, ki so po vojni prišle nad ves svet. Poglejmo, koliko smo se Slovenci razvili! Imamo univerzo, naše ime je zašlo v svet, ko nas prej nihče ni poznal. Danes se uči in predava o slovenski književnosti tudi zunaj v velikem svetu: v Parizu, v Berlinu, v Londonu in drugod. Če pa cenijo dela slovenskega uma taki narodi, je potreba, da cenimo tudi mi sami tista dela in tiste može, ki so našo omiko in naš jezik izoblikovali, našo slovensko dušo pokazali svetu — po slovenski knjigi. Danes se namreč prevajajo naša najboljša dela v svetovne jezike: na francosko, angleško, nemško, laško, srbsko, češko itd. Mnogo pa jih je doma Slovencev, ki niti teh glavnih stebrov — nosilcev naše omike, kulture — ne poznajo. Prav zato hoče Koledar letos seznaniti najširše plasti po slovenskih krajih s temi možmi.

Prinašamo namreč kratek pregled o slovenski knjigi in književnosti. Za mnoge bo nov pouk, za mnoge koristna ponovitev tega, kar so že slišali in brali, pa jim je morda v spominu obledelo. Pomnimo dobro: če se sami ne bomo poznali in se ne cenili, nas drugi tudi ne bodo. Na zemlji bomo imeli samo toliko svobode in pravic, kolikor je bomo vredni. Vsiljeval nam svoboščin ne bo prav nihče. Vse si moramo priboriti sami.

Urednik.

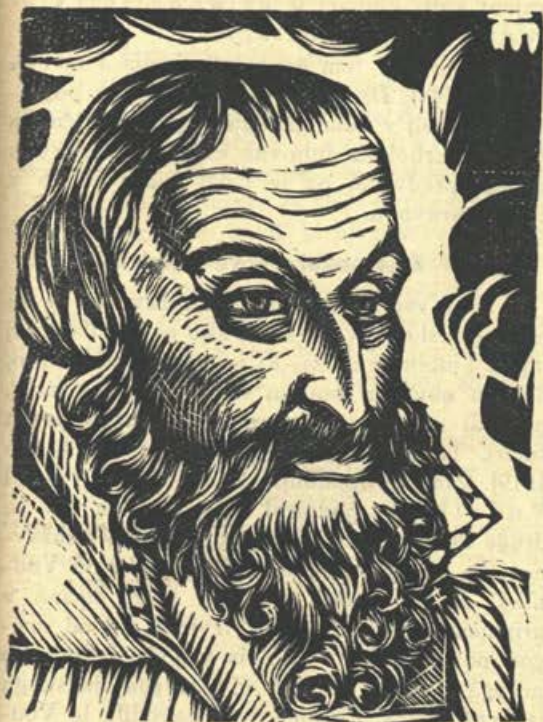
Letošnji Mohorjev koledar nam vsak mesec posebej obuja spomin na rojstne dneve naših pisateljev in nekaterih drugih mož, ki so bili v tesnejših stikih z našo književnostjo. Te letnice skrivajo v sebi našo najlepšo zgodovino. Govore namreč o možeh, ki so vso svojo nadarjenost, večji del svojih telesnih in duševnih moči, včasih tudi vso svojo srečo žrtvovali zato, da se naš jezik ohrani in povečiča, in da v njem izpričajo svetu duševno zrelost in pravico naroda in njegove lepe posebnosti v družini človeštva.

Najstarejši slovenski spomeniki.

Vemo, da se je naša književnost, taka, kakor jo pojmuje danes, mogla razviti zelo

pozno, šele v drugi polovici XVIII. stoletja, dvignila pa se je v polni meri v XIX. stoletju in je narasla danes tako, da se je nam ni sramovati pred velikimi narodi. Poprej, v najstarejši dobi, je bilo za naše narodno duševno življenje težko, saj kakor hitro smo izgubili svojo državno samostojnost, smo Slovenci prišli pod vpliv zapadne in južne kulture, ki je bila nemška in latinska, in vse, kar je bilo domačega, je bolj in bolj ginilo. Naše narodno plemstvo (graščaki) se je potujčilo, in ker se je tudi meščanstvo najrajši odtujevalo, je edino kmečko ljudstvo ostalo docela slovensko. V najstarejših časih je naš jezik našel nekoliko veljave samo v cerkvi in zelo malo v javnem življenju; zato imamo od X.—XIV. stoletja le posamezne slovensko pisane priče, ki jih imenujemo spomenike. Najstarejši tak spomenik so brižinski spomeniki, ki nam hranijo očitno izpoved in pridigo v slovenskem koroškem narečju, in so obenem najstarejša priča živega slovenskega jezika sploh. Toda število slovenskih jezikovnih spomenikov je vendarle tako pičlo, da se komaj da iz njih kaj posneti o življenju naših prednikov v srednjem veku. So tudi priče, ki govore, da je veljala slovenščina za slovesni jezik na dvoru koroških vojvod, toda v celoti sta bila ponemčevanje in vpliv zapadne kulture tako močna, da je naš jezik v tem času zelo trpel. Dočim imamo v brižinskih spomenikih lep, čist slovenski, oziroma starocerkveni jezik, mrgole poznejši spomeniki tujih, posebno nemških besed.

Mnogo več nam govori o tem času naša ljudska pesem. Iz nje razberemo, kako so še dolgo živeli med narodom ostanki poganstva; bodisi v vražah bodisi v raznih predstavah o zlih duhovih vidimo, da je krščanstvo šele počasi prerodilo tedanjega človeka. V ljudski ali narodni pesmi se nam je ohranil tudi spomin na marsikak zgodovinski dogodek, kar nam dokazuje, da je poleg stare cerkvene pesmi, katera je navadno posneta po nemških in latinskih pesmih, živela med narodom samostojna posvetna pesem, nekaka sporednica tedanjega viteškega pesništva. Toda te pesmi so se nam žal ohranile v zelo poznih zapisih, tako da njihovo prvotno podobo moremo komaj slutiti.

Primož Trubar.

Prve slovenske knjige.

Slovensko književnost nam je dala lutrovska reformacija. Primož Trubar (1508 do 1586) je iz svoje verske vneme začel pisati slovenske knjige, da bi z njimi čim uspešneje širil novo ali kakor je sam trdil, »to staro krščansko vero«. Leta 1551 je izdal svoji prvi dve knjigi. Bila sta to abecednik in katekizem. Ker sta bili knjigi tiskani v tuji, gotski pisavi, nista imeli posebnega uspeha, in šele, ko ju je Trubar l. 1555 ponatisnil v latinici, sta dosegli svoj namen. Trubar je bil plodovit cerkveni pisatelj in književni organizator. Njegovi sodelavci so ta jezik, narečje Trubarjevega domačega kraja, v kratkem času tako spopolnili, da je dosegel veliko popolnost. V teku dobrih tridesetih let so protestantski pisatelji, med njimi najvažnejši Sebastijan Krelj, Jurij Dalmatin in Adam Bohorič, dali Slovencem vse potrebne knjige od abecednika do slovnice in slovarja, od katekizma, cerkvene pesmarice, domačega verskega branja do celotnega sve-

tega pisma. Vrh vsega tega književnega dela pa je Dalmatinova Biblia (1584), ki so jo plačali kranjski, koroški in štajerski deželni stavovi. To veliko književno delo je ostalo še dolgo potem, ko je bil protestantizem pri nas zatrt, šola za pisatelje.

Veliko zaslug za našo prvo književnost si je pridobilo tedanje plemstvo. Čeprav je bilo po jeziku tuje, je v svoji verski vnemi požrtvovalno podpiralo pisatelje in njihovo prizadevanje. Z njihovo pomočjo se je večina protestantskih pisateljev izšolala na nemških univerzah; večina protestantskih knjig je izšla na Nemškem, ker je Ljubljana dobila svojo prvo tiskarno šele leta 1575, in še to za prav kratek čas, in ker je zlasti Trubar bival večji del svojega življenja v pregnanstvu na Nemškem.

Slovenski protestantski pisatelji, s Trubarjem na čelu, so nam ustvarili lepo izoblikovan književni jezik, do kakršnega drugi južni Slovani še dolgo potem niso prišli. Dasi je ta jezik pomešan z mnogimi nemškimi tujkami, ki so se bile do tedaj vrinile v ljudsko govorico, je v bistvu tak, kakršen se je ohranil še danes. Trubar je bil predvsem zaveden Slovenec. Tudi tako velikansko delo, kakor je Dalmatinova Biblia, ki je bila namenjena širšemu krogu južnih Slovanov, ima čisto slovenščino. Da bi pa bila Biblia umljiva tudi drugod, ima na koncu tolmača tistih besed, ki bi jih drugi, zlasti Hrvatje, ne razumeli.

Za lutrovsko reformacijo je prišla doba katoliške književnosti. Tomaž Hren, najvažnejši protireformator, je imel široko zasnovan književni načrt, ki ga je radi slabih razmer mogel le malo uresničiti. V naslednjih dveh stoletjih so posamezni pisatelji oskrbeli ljudstvu molitvenike in spodbudne knjige, toda manjkalo jim je enotnega delovnega načrta. Predvsem so se uveljavili redovniki, zlasti kapucini, s svojo pridigo. Med pridigarji, ki so zbrali svoje cerkvene govore v knjigah, sta bila kapucina Janez Svetokrižki in o. Rogerij ter jezuit Jernej Basar. Ta dela nam kažejo velik razmah cerkvenega življenja pri Slovencih. Dasi so knjige, ki govore o bratovščinah, devetdnevnica, romanjih, procesijah in raznih drugih pobožnostih, prirejene po tujih vzorih, se vendar v njih kaže del te-

Zametene stopinje so roman dveh ločenih zakonskih. Vse muke napeto, pa umetniško-opisane. Roman je spisal sloviti francoski pisatelj Bordeaux, prevela iz francoščine Krista Hafner.

Broš. Din 27— (36—), vez. Din 39— (12—).

danjega domačega čustvovanja, posebno v pesmih in razmišljanjih. Zadnji pomembni tak pisatelj je Miha Paglovec, župnik v Tuhinju. Pri Paglovcu že vidimo prve znake ljudskovzgojnega dela, zakaj poleg versko poučnih knjig je osnoval ljudstvu v domači župniji nekako hranilnico in učil ljudi varčevanja in jih v času potrebe varoval pred oderuhi.

Prosvetljena doba.

Kmalu v drugi polovici XVIII. stoletja se tudi pri nas začno prvi sledovi takozvane prosvetljene dobe. Vladarji samodržci so spoznali, da je za državljana potrebno tudi nekaj izobrazbe, zato so poskusili, dvigniti kmetški stan. Začno se prve posvetne šole in izdajajo se knjige za kmeta. Tak prosvetljen pisatelj je avguštinec o. Marko Pohlin, ki je obenem pobuditelj našega posvetnega pesništva. Toda to pesništvo je popolnoma uklejneno v goli razum in kaže le malo ali pa nič pesniškega navdihnjenja; večinoma je posneto po tujih vzorih. Edini Anton Linhart (1756—1795), zgodovinar in pesnik, se dvigne nadnje. Poskušal se je najprej v nemških pesmih, toda šele s tem, da je pripravil dve naši prvi igri »Županova Micka« in »Veseli dan ali Matiček se ženi«, je postal njegov pomen

Tomaž Hren.

trajen; kajti Linhart je ustanovitelj slovenskega gledališča.

Važno je v tem času delo Jurija Japlja (1744—1744). Da bi cerkveno življenje poglobil, je Japelj v duhu tedanjega janzenističnega gibanja skrbel za duhovne knjige in cerkveno pesem, predvsem pa je izdal sveto pismo v novem prevodu.

Zois pokaže nove smeri.

Toda vse delo za našo književnost ne bi bilo prineslo pravega sadu, ako ne bi bila tedaj imela Ljubljana moža, ki je s svojo učenostjo, dobrim okusom, tenkim sluhom za naš jezik, pa tudi s svojo radodarnostjo pokazal novih smeri. To je bil baron Žiga Zois (1747 do 1819). Zois je spodbujal Linharta, vzgajal Vodnika in podpiral Kopitarja, in še druge delavce, ter takó postavil našo književnost na zdrava tla; zahteval je zlasti od Vodnika, da mora biti vse, kar piše, pisano v pristnem ljudskem jeziku, izvirno, ne od drugod posneto. Tako je Zois vzgojil v Vodniku prvega našega pesnika in pravega ljudskega izobraževalca. Po njegovem navodilu je Vodnik začel izdajati »Veliko pratiko« in »Ljubljanske novice«, kjer je v šegavem tonu pisal vsakovrstne poučne sestavke. Vodnik se je posebno izkazal za francoske okupacije. Francozi so v naših krajih uvedli v nižjo šolo slovenščino kot učni jezik in Vodnik je za te šole spisal slovenske učne knjige. Ta čas sta Zois in Vodnik odločila tudi važno jezikovno vprašanje v naših krajih. Francozi so hoteli, da se raztegne dalmatinski jezik kot upravni jezik tudi na naše kraje, toda Vodnik in Zois sta v posebni spomenici pojasnila, da nikakor ne kaže, da bi se en jezik dvignil nad drugega in da je pri tako sorodnih jezikih, kakor sta slovenščina in srbsčina, tudi v upravi mogoča samo vzajemnost; zato naj se vsak potruži, da se priuči tistih besed, ki jih njegov jezik nima, in tako bomo dosegli tako jezikovno skupnost, da se bomo med seboj razumeli tudi tedaj, kadar bo vsak govoril v svojem čistem jeziku. Ta korak je pri francoski vladi imel uspeh, in Vodnik, ki je nato napisal prvo slovensko slovnico v slovenskem jeziku, je postavil na čelo svoji knjigi znamenito hvalno pesem »Ilirija oživljena«, kjer gleda, kako vstaja Slovincem nov rod, prerojen in svobodnejši.

Ob tistem času je na Dunaju začel svoje veliko delo Jernej Kopitar (1780 do 1844),

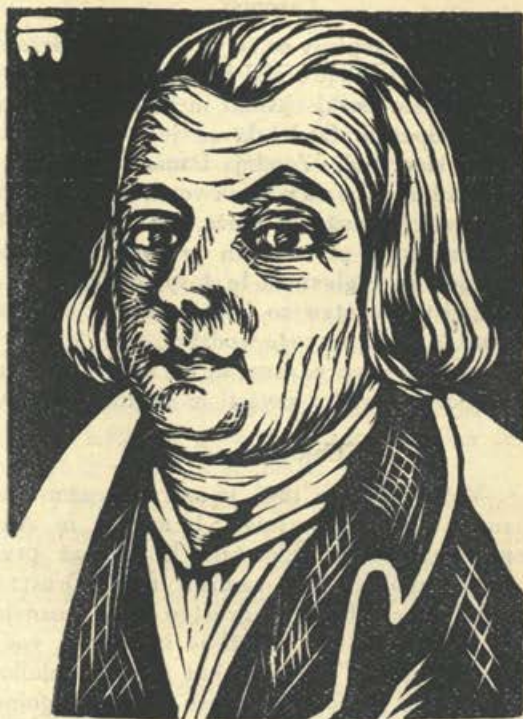
ki je nanovo uredil naš književni jezik. Organiziral je po vseh slovenskih pokrajinah delavce, da so se tega enotnega jezika oprijeli in pisali knjige za ljudstvo. Najznamenitejši taki delavci so bili Urban Jarnik na Koroškem, na Kranjskem pa Matevž Ravnikar in Franc Metelko. Značilno je, da veliki učenjak Kopitar ni imel zmisla za višjo književnost; zahteval je le tistih knjig, ki jih potrebuje kmet, kajti edini ta je še slovenski, izobraženec je bil po njegovem mnenju itak že ponemčen. Zato pa je hotel, da so ljudske knjige pisane v pravem ljudskem jeziku, v takem, ki ga govori kmet, le da mora ta jezik biti slovnično pravilen in enoten.

Zaradi te enostranosti se je kmalu vnel na Slovenskem hud boj, saj je ta nazor oviral svobodni razvoj književnosti. V Ljubljani je začel izdajati Miha Kastelic pesniško zbirko »Kranjska Čbelica«. »Čbelica« ni bila več namenjena ljudstvu, ampak izobražencem, njen glavni pesnik je bil Prešeren, svetovavec in vodnik pa njegov prijatelj, veliki učenjak Matija Čop (1797—1835). »Čbelica« je izšla samo v štirih knjižicah, kajti Kopitar ji je kmalu začel nasprotovati in ni bilo več upanja, da jo kot vladni cenzor še dovoli. Toda s »Čbelico« je bil podan temelj naši umetni književnosti. Prešeren in njegovi prijatelji so podarili, da je za svobodni narod treba tudi zavrednih domačih izobražencev in da je narod celota, ki mora svojo književnost raztegniti na vse strani.

Največji Slovenec.

France Prešeren (1800 do 1849) pomeni še danes najvišji vrh v naši književnosti; z njim smo Slovenci prvič stopili v krog evropskih narodov. Prešeren je oznanjal svojemu narodu v dneih najhujšega hlapčevanja upanje v boljše čase. Njegova vera v svobodo in pravo človeško lepoto se sicer najrajši preobrača v tožbe o nesrečni domovini in v obtožbo tistih, ki se sramujejo svojega slovenskega rodu, toda vedno se s preroškim zadržilom dvigne v klic vstajenja. Prešernovo življenje je bilo žalostno in nesrečno; morda ni nihče izmed Slovencev tako bridko občutil vsega nesoglasja na svetu kot on, toda tudi nihče ni tako poveličal ljubezni in človeške lepote, kakor je poveljučana v njegovih »Poezijah« (1847).

Prešeren je odklonil tudi »ilirizem«, katerega glavni zastopnik pri Slovencih je bil Stanko Vraz. Ilirizem naj bi združil Slo-

Žiga Zois.

vence s Hrvati v skupen ilirski jezik, kar bi za nas pomenilo odpoved tistemu jeziku, ki se je rabil dotlej v knjigi že skoraj tri sto let; bila bi to tudi odpoved svojemu lastnemu narodnemu razvoju. To gibanje pri Slovencih ni obrodilo književnih sadov, bili pa so »ilirci«, zlasti na Štajerskem, navdušeni narodni buditelji. Ilirec je bil v mladih letih tudi poznejši slavni jezikoslovec Franc Miklošič.

Sodobniki niso Prešerna dovolj razumeli in cenili. Samo mladina, ki je doživela leto svobode 1848 in takoj za tem občutila še hujši pritisk novega absolutizma, je našla v Prešernu svojega preroka in pesniškega vzornika. Toda čas je vse preveč potisnil javno in duhovno življenje deloma v široke tokove slovanske skupnosti ali pa v ozki tir pogrešene domače zadovoljnosti.

Če izvzamemo Janeza Trdino (1830 do 1905) in Simona Jenka (1835—1869), književnost po Prešernu ni ustvarila kaj posebnega. Trdina je s svojimi narodnimi in umetnimi pripovedkami opisal življenje in mišljenje slovenskega ljudstva ter v njih izražal svoje neprikrito sovraštvo do ljudskih in narodnih tlačiteljev. Jenko pa je vnovič po Prešernu občutil nesrečo svoje domovine in pričakoval zanj rešitve v velikem slovanskem vstajenju.

Časopisi.

Izmed časopisov so se v tem času obdržale le »Novice«, ki jih je urejal dr. Janez Bleiweis, vsi drugi slovenski časniki in listi so drug za drugim opešali. Obdržala se je kot cerkven časopis sicer tudi »Zgodnja Danica« pod uredništvom Luke Jerana, za versko in narodno vzgojo zelo zaslužnega moža, toda književnost je Jeran sodil preozko in preostro. Pa tudi »Novice« so v glavnem le gospodarski in politični list; slovstvo so gojile pozneje sicer z vnemo, a brez pravega vodstva, zato je pravi pomen »Novic« predvsem ta, da so družile vse Slovence v narodni zavesti in enotnem jeziku.

Celovec vodi.

V času po letu 1848. je nad vse važno delovanje Antona Martina Slomška in Antona Janežiča. Slomšek, ki je naš prvi ljudski vzgojitelj, je zamislil tudi »Društvo sv. Mohorja« (1851); to društvo se je pozneje razvilo v današnjo »Družbo« in je pod vodstvom Antona Janežiča kot njenega tajnika vzrasla do najpomembnejše naše vzgojne ustanove. Anton Janežič je pritegnil v Mohorjevo družbo in v svoj list »Glasnik« vse tedanje pisatelje, kakor so Luka Svetec, Fran Erjavc, Fran Cegnar in drugi, tako da je bilo dolgo časa središče vsega slovenskega književnega življenja v Celovcu.

Novi čas.

Toda novi čas, ki se je začel okoli l. 1860 z obnovo političnega življenja, je zahteval nove usmeritve. V času, ko je narodna vzgoja zahtevala popolne odločnosti in ko je del slovenskih omahljivcev s Karlom Dežmanom odpadel in prešel v nemškutarski tabor, starejši voditelji pa so postali premalo odločni in preveč časti lakomni, je nastopil Fran Levstik (1831—1887) in neizprosno rešetal vse jezikovne, književne in politične dogodke. S svojo pesmijo in pripovedjo je pokazal književnosti pot nazaj k narodu in postavil slovenski književnosti nove temelje. Levstik je s svojim nastopom dal književnosti smer za trideset let, saj so njegove zahteve, da pisatelj piši v čistem ljudskem jeziku in da opisuj narodno življenje tako, kakor je v resnici, še danes v veljavi pri takozvanih pisateljih realistik. Iz Levstikove smeri je vzrasel naš najboljši ljudski pripovednik Josip Jurčič, pa tudi Ivan Tavčar in Janko Kersnik sta učenca njegove šole.

Levstik je središče vsega preporoditeljnega dela v letih od 1858 do 1872; borbo z nasprotniki je moral plačati s trdim življenjem, ki je bilo nad vse poniževalno in uborno, in šele kasno je prišel do stalne službe.

Poleg Levstika je nastopil deset let kesneje Josip Stritar (1836—1923). Z Dunaja, kjer je služboval, je začel uvajati v naše slovstvo čut za lepo obliko in bi bil rad premeknil našo književnost iz domačnosti na široka evropska tla. Pojasnil nam je prvi Prešerna in povedal, da je to pesnik svetovne veljave; v svojem listu »Zvon« je vzgajal pisatelje in se tudi sam uveljavil kot vodilni pesnik in pisatelj. Stritarjeva, skoraj bolehná čustvenost, imenujemo jo pesimizem ali svetobolje, ter njegova poučna vnema za vzore, ki naj dvignejo človeštvo, je najbolj vplivala na Simona Gregorčiča (1844—1906). Gregorčič je naš najbolj domač in najbolj priljubljen pesnik; v času narodnih preganjanj je on najbolj izrazil našo narodno bolečino in vlival tihe tolažbe in upanja, večkrat pa tudi poklical na odgovor zatiravce in krivične. Za mehkim Gregorčičem je nastopil Anton Aškerc (1856—1912); ta je s svojo trdo besedo klical k odporu in brezobzirno zahteval narodne pravice. V svojih pripovednih pesmih, baladah in romancah, je slikal prizore iz ljudskega življenja v zgodovini in sedanjosti, kazal na trpljenje in krivice zatiranih slojev ter postal izraziti socialni pesnik. Polagoma se je njegova pesem spustila tudi v verska vprašanja, in je, sam duhovnik, začel borbo s krščanstvom.

Načelna ločitev duhov.

Aškerc je s svojo kritiko začel zavračati Anton Mahnič, ko je poprej že brezobzirno sodil Gregorčiča in tudi druge pesnike in pisatelje. Dasi je bila ta kritika prestroga, je vendarle Mahnič začetnik načelne ločitve duhov na Slovenskem. Tedanje naše narodno življenje se je bilo že toliko utrdilo in razraslo, da je zahtevalo jasnosti v verskem in družabnem oziru, zlasti pa v politiki, kjer se odločajo vsa ta vprašanja. A. Mahnič je pobudil živahno katoliško gibanje, ki ga je dovršil J. Ev. Krek (1865—1917). Sporedno z Mahničem, toda zase, je deloval dr. Frančišek Lampe kot modroslovec in pisatelj. Poleg »Ljubljanskega zvona«, kjer so se pod vodstvom Franca Levca zbirali dotlej vsi slovenski pisatelji, je ustanovil Lampe list »Dom in svet« in z njim dal temelje katoliški književnosti med Slovenci. Iz Lam-

Fran Levstik.

petovega »Doma in sveta« sta se razvila predvsem pesnik in dramatik Anton Medved ter naš najboljši novejši pripovednik in dramatik F. S. Finžgar. V »Domu in svetu« je objavljaj svoje povesti tudi Fran Detela, eden naših najbolj zdravih pisateljev.

Važen preobrat.

Proti koncu devetnajstega stoletja se je v našem slovstvu izvršil važen preobrat. Nastopila je nova smer, ki jo imenujemo »Moderno«. Njeni glavni zastopniki so: Dragotin Kette, Ivan Cankar, Oton Župančič in Josip Murn-Aleksandrov. Kette in Murn sta umrla že zelo kmalu, a zapustila sta za seboj trajno sled v našem pesništvu, Cankarju in Župančiču pa je bilo dano, da sta svoje bogate darove razvila do popolne moči in postala glavna glasnika novega časa.

Ivan Cankar (1876—1918) je napisal ogromna dela; njegovih zbranih spisov je izšlo

dosedaj že 12 zvezkov, obsegali pa bodo v celoti do 20 obširnih knjig. Ta neizprosni kritik narodnih in splošnih človeških napak je bil v svoji brezobzirni odkritosrčnosti enak samo Levstiku, v svoji veri in ljubezni do naroda pa edino Prešernu. Njegovo delo preveva globoko sočutje z vsemi trpečimi, ko išče zanje zadnje, popolne pravice, katere ne najde na svetu.

Tudi Otona Župančiča (rojen leta 1878) boli usoda naroda, ki je stisnjen v ozke meje in pritiskan k tlom, toda njegova misel se najrajši zamika v skrivnostne globine človeške duše in išče svoje utehe v modrosti in spoznanju življenja. Njegova pesem je polna vere v moč in voljo do življenja.

Finžgar, Cankar, Župančič, in ob njih dolga vrsta mlajših pesnikov in pisateljev, so naš jezik izoblikovali do tolike popolnosti in v njem napisali toliko odličnih del, da naša književnost stoji pred svetom brez sramu in ponižanja.

O najnovejših pesnikih in pisateljih skoraj ni mogoče v kratkem pisati, tako se je naša književnost razrasla v zadnjih štiridesetih letih. Obširno delo, polno ljubezni do domovine, ubogih in majhnih, nam je dovršil predvsem Ksaver Meško (rojen leta 1874), poleg njega nam je napisal mnogo lepe verske poezije Silvin Sardenko (rojen leta 1878); ako bi navedli še druga imena, starejša in mlajša, ne da bi segli preko okvira tega spisa, bi bilo treba začeti z novo razpravo. Naš namen je bil, da pokažemo, kako se je iz majhnih razmer močno razrasla naša književnost in narod ohranila pred potujčevanjem ter ga vzgojila v svobodnega človeka. Danes se je naša književnost tudi gospodarsko zelo razrasla, saj imamo dovolj družb in založb, ki jim je slovenska knjiga na srcu. Imamo društva in knjižnice, ki naj skrbe, da se naša knjiga čim bolj razširi in rodi svoje dobre sadove.

Izmed rodu, ki je sledil tik za »Moderno«, sta se najbolj razvila Ivan Pregelj s svojimi globokimi zgodovinskimi povestmi, in France Bevk, ki nam prikazuje z živimi zgodbami, kako daleč je zablodil današnji človek.

Za dijake in za vsakogar je važna knjiga: Pirjevec, **Slovenski možje**. Spoznajmo jih in bodimo hvaležni graditeljem naše kulture! Broširano stane 30 Din (40 Din), vezano stane 39 Din (52 Din).

Ujetnik.

Mačajna Bogomir.

Na vsakem koncu jih je čuval po en orožnik, vmes pa so stali v dolgi vrsti s strmečimi očmi, kot da bi se bogvekaj moralo dogoditi z njimi. Kaj bi država s temi ujetniki! Pripegljali so jih v ponudo kmetom: »Nič vam jih ne bo treba plačati, Zastonj dobite tu delavnih moči. Če pobegne — naznaniti seveda takoj!« A kdo bi pri zlomku pobegnill! Rusija je daleč, nekje tam, kjer se pričinja začetek sveta. Pa še uniforma! Pet ur bi bežal in nič več. »Ali veste,« jim je rekel orožnik, »kaj je to?« in zamahnil z bikovko po zraku. V širokih in dobrih očeh ujetnikov se je kar nekaj zgenilo, ko jim je omenil bikovko in »špange«. Morda so že okusili tako nekoliko le-te stvari. »Glejte drobno stvarco tole, ki je dovolj nežna, da vam razkadi misli, ki bi se vam utegnile zavrtinčiti v možgane in vas nagovarjati k begu.«

Stari Tomažin je imel sina v vojni, zato je šlo gospodarstvo bolj tako po krivi poti. »Mlada ne zmore vsega, že radi otroka ne. Štirinajstletni pobalini pa so dobri za krave in gmajno. Kaj bi z njimi pri težkem delu? Takle Rus pa ti pride kot nalašč.«

Tomažin je korakal ob vrsti gori in doli in tipal mišice ujetnikov. »Dobro je treba pregledati, prav previdno in počasi, kajti lahko se ti zgodi, da si izbereš kakega učitelja ali profesorja, ki samo misli, drugače pa niti kile ne vzdigne in ni sploh za nobeno rabo na svetu.«

Ob visokem, s črno ščetinasto brado poraslem ujetniku se je Tomažin ustavil. Potipal je roki in se zasmel zadovoljno. »Kako je tebi, Ruski, ime, kaj?« Ujetnik je na široko odprl usta in zastrmel v kmeta. »Lačen,« je zamomljal potem z debelim basom. Kdovek je se je naučil to besedo.

»Seveda si lačen, toda...« Tomažin je pokazal s prstom na svoje prsi in rekel: »Jaz Tomažin, ti?«

Rus je razumel: »Miškov, Gubernija...«

»Dobro, dobro, Miško. kar z menoj pojdi, da ti dam kruha in dela.« Prijel je orjaka in ga vodil za seboj, kot da je malo dete, k orožniku, ki je zadovoljen napravil zapisnik in izročil ujetnika staremu.

Menda je Rus šele takrat, ko je gospodinja postavila pred njega skledo krompirja in hleb kruha, spoznal, kaj se godi, in se mu je razlezel obraz v neznansko veselje. V kratkih trenutkih je izginil kruh in krompir med dve

široki čeljusti. Gospodinji je bilo všeč. Tomažin pa je rekel: »Pravi divjak! Delal bo za tri.«

In Miškov je res delal, kot vol, vam rečem. Zbrali smo se iz različnih hiš otroci in ga strmé občudovali. Ob stari mlatilnici, kjer sta bila včasih pri eni ročici dva in sta omagala v treh urah, je stal sedaj Miškov sam in vrtel zdaj z eno roko zdaj z drugo ves božji dan in še drugi in še tretji. Zrna so mu štrcala v obraz, lasje so mu štrleli kvišku, prah mu je zakadil oči, on pa je le vrtel in še pel zraven: »Aj, aj, aj, aj,« in še marsikaj drugega, kar pa seveda mi nismo razumeli.

Pa je drugič dvignil hlod, otroci božji, vrag bi ga ne, on ga je pa le, tak bukov ali gabrov, ki je najtežji. Čez kolena ga je privabil na trebuh in se zavrtel počasi krog samega sebe, hlod je zakrožil po dvorišču in obstal naenkrat na trinožni kobili. Potem pa je pela žaga od jutra do večera. Miškov je žagal, žagal in prepeval: »Aj, aj, aj, aj!«

Mi otroci smo dobro vedeli, kako je mogoče Miškova ujeziti. »Kot divji petelin je, kadar poje,« smo rekli, »Nič ne sliši, nič ne vidi.« Nabrali smo okroglih kamenitih orehov in smo jih iz ozadja metali na njegovo glavo. Visoko so odskakovali orehi, Miškov pa je kar naprej pel: »Aj, aj, aj, aj!« A končno se je le razjezil, strašno je zakričal, mi pa v dir po bregu, on za nami, a smo mu ušli, ker je bil hudo velik in neroden. Z daljave smo mu potem kričali: »Čort, čort,« prav tako, kot je kričal za nami on. Seveda ga je vse to jezilo do brezmejnosti, a vsi smo vedeli, da bo dober takoj, ko mu prinesemo tobaka. Prinesli smo ga in tako se je razveselil, da nas je razporedil po dva in dva na vsako stran deske in se šel vrtiljak z nami, ali pa nam je podaril tisto škatlo, iz katere skoči kača in te zbode v prst, če jo odpreš in ki jo je naredil sam.

Mi otroci nismo vedeli, zakaj nas ima Miškov tako rad, a povedala nam je gospodinja: »Tudi on ima malega, pa se mu toži po njem.«

Čez poletje se je navadil Miškov govoriti tudi nekoliko po naše; ko pa je prišla zima, je govoril tako dobro, da smo ga razumeli celo mi otroci. Na širokem ognjišču smo sedeli v krogu in pekli krompir. Miškov je v kotu pestoval malega Frančeka, ki je bil že štiri leta star, a se je tako rad igral z Miškovom, da ga je mati težko spravila z njegovih kolen. Miškov

pa nam je pravil zgodbe iz vojske in Rusije, na koncu vsake pa je pristavil: »Če bi moja Mašenjka vedela, koliko sem moral prestati jaz!«

Vsi smo že dobro vedeli o Mašenjki, a kljub temu smo ga vprašali vsak večer: »Kdo pa je Mašenjka, Miškov, povej!«

»Da bi jo videli, mojo ženko Mašenjko, kako je lepa, kadar žito žanje. Rečem vam, nič ni hribov tam in videti je na vse strani konec neba. Greš, greš po dolgi poti in kar naenkrat jo zagledaš, ženko Mašenjko. Že oddaleč jo vidiš tako popoldne, ko se sonce že prevrne v drugo stran. Zavriskaš in vidiš, da te je slišala Mašenjka. Vstane in dvigne roko, kot bi se hotela sonca dotekniti, potem pa dela, dela naprej. Jaz pridem potihem do nje in ji z rokami zakrijem obraz. 'Čort,' pravi ona, 'tako sem se ustrašila, a saj vem, da si ti. Kolja, kaj pa Kolja dela?' 'Lačen je, kar domov pojdi, Maša, Mašenjka! Kolja bi rad pil. Kar domov pojdi.' A Kolja, veste, to je moj sin in od Mašenjke. Tako mora biti sedaj star kot tale Franček. Lepo je bilo, otroci moji, včasih, da, včasih, da, a sedaj? Čort je prišel v duše ljudi in se pobijajo med seboj. Jaz nisem ustrelil nikogar, tudi Avstrijaka ne, pa so me pripeljali semkaj. Mašenjka joka, joka doma in sam Bog ve, ali je Kolja še živ.« In Miškovu so se zarosile oči. Dvignil je Frančkov ročici in udaril z njimi skupaj in rekel: »Pač, pač,« potem pa je zastrmel skozi okna. »Res, komaj Bog ve, ali je Kolja še živ.«

* * *

Nihče bi ne mislil, da bo Miškov pobegnil. Vsem nam je pravil, kako daleč je Rusija in da ne pride človek peš niti v treh mesecih tja. Pa tudi kruha mu ni manjkalo, saj so Tomažinovi najpremožnejši v vasi in lepo so ravnali z njim. Čudili smo se tudi, da je pobegnil takrat, ko je ležal debel sneg vsenaokrog in je burja tulila kot malokdaj poprej. Še volk bi omaгал na begu. Kakih deset igrač je naredil za malega, jih položil v njegovo ležišče in izginil. Seveda je morala gospodinja naznaniti orožnikom, kajti sicer bi bila kaznovana. Takoj so se ti spustili na lov za njim in svojega velikega psa so vzeli s seboj, tistega, ki smo se ga otroci tako zelo bali. Po sedmih urah iskanja je pes zavohal Miškova. Miškov je sedel brez suknje vrh naše gore pod skrivenčenim borovcem v snegu in nič ni poskušal bežati, ko je zagledal orožnike, kajti uro naokrog se je razprostirala sama kraška goličava, polna snega in burje. Niti nebeški angel bi ne

mogel tam ubežati krogla, če bi orožniki streljali. Kar sam je dvignil tiste velike roke k njim, da so jih uklenili in ga privlekli v vas nazaj. Gospodinja je zopet šla k njim in jih prosila, naj ga ne tepo, pa so ga le pretepli z bikovko, tako da je moral ležati dva dni, dasi so ga hoteli že drugi dan poslati na fronto. Tako pa je šel seveda šele tretji dan. Gospodinja mu je prinesla jedil za na pot. Rekli so, da je takrat zajokal, ko med pretepanjem ni nič.

Prosil jo je, naj piše Mašenjki kako dobro pismo, da pa ne sme pisati, da se mu hudo godi, da bi ne bila Mašenjka žalostna, in sinka naj pozdravi in vse ljudi v njihovi vasi.

Seveda je gospodinja obljubila pisati, dasi je komaj verjela, da bo prišlo pismo v tisto Rusijo, ki je tako daleč.

Mi otroci nismo več videli Miškova, a dopustniki, ki so prišli za božič s kraškega bojišča domov, so povedali, da so pripeljali k njihovim jarkom, ni dolgo tega, Rusa, da bi kopal utrdbe, pa ga je kmalu zasula mina in da je bil to najbrž Miškov, kajti bil je zelo visok in je nosil veliko ščetinasto brado.

Nova cerkev v Bogojini (v Slovenski Krajini).
(Po načrtu arhitekta Joža Plečnika.)

Slovenska Krajina.

Jože Godina.

Znani nabiratelj prekmurskega narodnega blaga, panonski Slovenec Božidar Raič (Sv. Tomaž pri Ormožu, 1827—1886), je leta 1862 napisal naslednje: »Od Radgone tri četrt ure

Slovenska Krajina je najbolj severni del Jugoslavije. Z ostalo Jugoslavijo jo veže reka Mura, kakor je že Raič zapel: »Hrupne Mure sopot, ki veže Prekmurce z nami.« Meji tudi

na Ogrsko in Avstrijo. Slovenci, ki bivajo na tej zemlji, so potomci nekdanjih panonskih Slovencev, ki jim je že knez Pribina pridobil politično neodvisnost v devetem stoletju. Pribinova Panonija je segala na vzhodu do Donave, na severo-

Dr. Franc Ivanoci.

Jožef Klekl.

Ivan Baš.

hoda proti vzhodu stopiš na zemljo, ki je našemu jeziku zares klasična. Neka sveta groza obide človeka, ki je Prekmurje in njihov krasni jezik že poprej poznal, kadar se njegova noga prvič dotakne tal, koder so že od nekdaj naši slovenski dedje in pradedje orali mastno zemljo, kopali gorice, prepevali starinske pesmi, mirno pripovedovali okoli ognjišča povesti svojih blagih prednikov.«

Leta 1931 je pa geograf dr. Valter Bohinec zapisal takole: »Izberi si katerokoli razgledno točko v Slovenski Krajini, stolp kake cerkve v Soboti, vrh Srebrnega brega na meji med Jugoslavijo in Madžarsko, stolp Plečnikove cerkve v Bogojini, Gorice nad Dolnjo Lendavo, povsod boš v prekmurski zemlji odkril nekaj novega, doslej neznanega in vendar tako domačega, tako slovenskega, kakor sicer malokje v naši domovini. Ko te prepelje prvič vlak čez novi veržejski most, boš morda pričakoval iznenadenj v veri o tisočletnih madžarskih vplivih na to slovensko zemljo in njenega človeka, ko se pa vračaš iz Krajine, si prišel do prepričanja, da so Prekmurci najbolj pristni Slovenci, ker so morda najbolj ohranili značaj davnih dedov. Kakor da je bila selitev iz ravne vzhodnoevropske pradomovine v obmursko planjavo le sprememba naslova, sicer se pa življenje ni bogve kaj predrugačilo... Sila prvotnega slovanskega bistva je ostala tako močna, da madžarizacija na teh 960 km² slovenske zemlje ni imela nobenega uspeha.«

zapedu nekako do Rabe, na jugu pa do Drave, in sicer od Maribora do izliva v Donavo. To je bil prvi primer, da so bili Slovenci združeni na obeh bregovih Mure v eni državi. Politično in tudi zemljepisno središče takratne panonske Slovenije je bilo v Pribinovi prestolnici v Blatogradu ob Blatnem jezeru. Po Pribinovi smrti (861) je vladal v Panoniji knez Kocelj. Enako kakor njegov prednik je tudi le-ta veliko storil za širjenje krščanstva. Leta 869 je poslal poslanca k papežu Hadrijanu s prošnjo, da bi mu poslal škofa Metoda. Škof Metod je

Prekmurska kmečka hiša. (Fot. Bajlec.)

prišel in nekaj let deloval z velikim uspehom med panonskimi Slovenci. Sodijo, da je cerkve v Turnišču, Sv. Nedelji, v Rožanovcih in v Selu dal zidati knez Kocelj. Tako imamo torej

v Prekmurju znamenite spomenike na najstarejšo slovensko davnino.

Okoli leta 874 je Kocelj umrl in potem so prišli panonski Slovenci pod nemško in malo pozneje pod ogrsko oblast. Prekmurški Slovenci so ostali skoro nepretrgoma ves čas pod Madžari, dočim so štajerskim panonskim Slovincem vladali nemški vladarji. Vendar vsa tisočletja umetna ločitev ni mogla zbrisati skupnosti med prekmurškimi in prleškimi Slovenci, kakor se n. pr. vidi iz pisma (25. februarja 1919), dr. A. Korošca, podpredsednika ministrskega sveta, izvedencu za Prekmurje na pariški mirovni konferenci, dr. Matiju Slaviču: »Pišem, da te pozdravim in zopet zaprosim, da nam rešiš našo Prlekijo tokraj in onkraj Mure, našo Veliko Prlekijo.«

Prvič, toda le začasno, so zasedle jugoslovanske čete Prekmurje 24. do 28. decembra 1918. Vrhovni svet pariške mirovne konference je dne 9. julija 1919 določil meje sedanjega Prekmurja. Jugoslovanska delegacija s tem ni bila zadovoljna in je zahtevala vsaj še tiste župnije na severu do reke Rabe, ki so še danes popolnoma slovenske, to je mesto

Jožef Sakovič.

Dekan Ivan Jerič.

Franc Bajlec, pravnik.

državni razdelitvi spada Prekmurje v Dravsko banovino in je razdeljeno v dva sreza s sedeži v Murski Soboti in Dolnji Lendavi.

Zanimivo je, koliko so pri zadnjem štetju (l. 1931) naštel prebivalstva na 960 kvadratnih kilometrih prekmurske površine.

Prebivalstvo Slovenske Krajine

po narodnosti in veri	v srezu Mur. Soboti	v srezu Dol. Lendavi	Skupaj
Prebivalcev	52.661	38.053	90.714
Slovencev	49.168	31.881	81.059
Madžarov	1.878	5.543	7.421
Nemcev	1.350	89	1.439
Katoličanov	29.968	37.108	67.074
Protestant.(evang.)	21.911	665	22.576
Judov ¹	261	214	475

Pri pregledu opozarjamo zlasti na gosto naseljenost. Skoro 100 ljudi na en kvadratni kilometer. Dalje vidimo, da so protestantje le v murskosoboškem srezu (na takozvanem gorickem Prekmurju). Tu so tudi Nemci, dočim je Madžarov največ v dolnjelendavski okolici.

Prekmurska zemlja, čeprav je — zlasti v ravnini — rodovitna, ne rodi dovolj, da bi mogla prehraniti vse številno prebivalstvo. Sicer se je z agrarno reformo, ki je velik del prejšnje grofovske zemlje razdelila med potrebno prebivalstvo, nekoliko položajboljšal, vendar še danes zapušča Prekmurec, zlasti ob

Državna gimnazija v Murski Soboti. (Fot. Bajlec.)

Monošter (Št. Gothard) in župnije: Dolnji Sinik, Gornji Sinik in Štefanovci. Vrhovni svet je bil mnenja, da so sedanje meje zemljepisno boljše in ni pristal na jugoslovansko zahtevo. Do-

sezoni (v poletju), svojo domačijo in gre, da si prisluži denar. Leta 1930 je šlo v sezonsko delo okoli 10.000 Prekmurcev, in sicer največ v Vojvodino in Slavonijo ter h gradbenim de-

Kapelica v Selu (Slov. Krajina), slovita po starih slikah na presno. (Fot. Bajlec.)

lom v Slovenijo. Mnogi gredo tudi v Francijo in Nemčijo. Leta 1930 so zaslužili 25 milijonov Din. Tem delavcem posebno pomaža ekspozitura borze dela v Murški Soboti.

Odkar so prišli prekmurški Slovenci pod madžarsko oblast, niso imeli pravega narodnega šolstva. Madžarska vlada je zahtevala, da so se učili madžarski. Slovenščina se je ohranila le, ker so jo govorile prekmurske matere ob zibelkah. Svojim malim so pele in jih učile govoriti, kakor so jih naučile njihove davne babice in kakor so pele njim njihove matere. Ob domačem ognjišču so otroci slišali vedno le domačo slovensko govorico. Tu sta jih oče in mati učila slovenski moliti in jih spraševala slovenski katekizem, ki se je edini smel poučevati v šoli v domači prekmurščini. Slovensko govorico so čuvali tudi mnogi narodni običaji, ki so se ohranili prav do današnjih dni. Posebno veliko zaslug za ohranitev slovenščine ima zlasti duhovščina. Besedo božjo je razlagala v cerkvi v slovenščini, poskrbela je za slovensko sveto pismo. Za protestante je prevedel v prekmurščino sveto pismo župnik Štefan Küzmič (1771), za katoličane pa župnik Mikloš Küzmič (1780). Mikloš Küzmič je sploh dal z raznimi svojimi slovstvenimi deli trdno podlago za prekmursko

narodno življenje in narodno slovstvo ter je za Prekmurce to, kar je Slomšek za ostale Slovence. Neznani prekmurški zgodovinar pravi, da ga je sobotiški škof k temu delu navduševal, »videvši, da Küzmič Miklosi... bogoljubnost z csela szija (čela sije), z perszih pa domorodstvo dija (dih).« Od začetka 20. stoletja je za prekmursko narodno slovstvo zlasti veliko storil kanonik dr. Ivanoci (umrl 1913), ki je ustanovil s svojim kaplanom Jožefom Kleklom (bivšim narodnim poslancem v jugoslovanski narodni skupščini) in s pred kratkim umrlim župnikom Ivanom Bašom, Kalendar najsvetejšega srca Jezušovega. Jožef Klekl je ustanovil kot kaplan v Črensovcih tudi Marijin list. Kmalu je tudi Kalendar prevzel sam. Marijin list je leta 1930 praznoval 25letnico, Kalendar je eno leto starejši. Leta 1913 je začel izdajati tednik Novine. Med narodnimi in slovensko-slovstvenimi delavci moramo še imenovati župnika Jožefa Sakoviča (rodil se je 2. februarja 1874 v Vádarcih v Slovenski Krajini, umrl 22. septembra 1930 na Dolnjem Seniku na Madžarskem) in mlajšega Jožefa Klekla, ki je nekaj časa urejeval Novine.

Prekmurske predice.

Prav tako je Ivan Jerič, bivši narodni poslanec, dekan v Dolnji Lendavi, mož, ki nesebično deluje s Kleklom za blagor Slovenske krajine. Razveseljivo je zlasti še to, da se mladi rod zaveda važnega dela, ki ga ima še

vršiti v Prekmurju in oteti dragoceni zaklad prelepih slovenskih besedi, ki so po naših knjigah še neznane. Lep pisateljski talent razodeva Miško Kranjec, Franc Bajlec, pravnik in bivši urednik »Novin«, pa vneto goji prosvetno delo v Prekmurju.

Radi prekmurske slovenske govorice imenuje Božidar Raič Prekmurje najbolj klasično slovensko ozemlje. Prekmursko narečje ima mnogo lepih, v resnici starih slovenskih izrazov, ki bi jih bilo dobro spraviti v književno slovenščino. Tudi naglas in način izgovarjanja je značilen. Zanimivo je poslušati govore Prekmurcev, ki še niso ničesar brali ali slišali o pismeni slovenščini. Človek ima res vtis »starega slovenskega« jezika. S slovensko šolo se bo vse to spremenilo. Poglejmo, kako je Mikloš Kūzmič prevedel sveto pismo in kako so zapisali ljubljanski bogoslovni znanstveniki v najnovejši izdaji sv. pisma začetek petega poglavja evangelija po Luki.

Nova izdaja sv. pisma se glasi:

»Ko je pa množica pritiskala za njim, da bi poslušala božjo besedo in je on stal ob Genezareškem jezeru, je zagledal dva čolna, ki sta bila pri bregu; ribiči so bili stopili iz njih in so izpirali mreže. Stopil je v enega izmed čolnov, ki je bil Simonov, in ga prosil, naj odrine malo od kraja; in sedel je ter iz čolna množice učil... Ko je pa nehal govoriti, je rekel Simonu: 'Odrini na globoko in vrzite svoje mreže na lov'.«

Kūzmičev prevod (1780) pa slove:

»(Vu onom vremeni) gda bi se vnožina sūnola na Jezusa, ka bi poslušala reč Božo, i on je stal poleg ribnjeka Genezaret. I vido je

Cerkev v Beltincih. (Fot. Bajlec.)

dve ladji, stoječivi kre ribnjeka; ribičje so pa vō stopili, ino so prali mreže. Stopivši pa vu edno ladjo, štera je bila Simonova: proso ga je, ka bi jo od zemlje odrino edno malo. I sedeči, včio je z ladjice vnožino. Gda bi pa henjao gučati, pravo je Šimoni: pelaj na globočino, i prestrite mreže vaše na lovenje.»

Izmed narodnih običajev so najbolj značilni ženitovanjski. Pri ženitninah ali gostüvanjih, ki se vrše jako slovesno, imajo lepe staroslovenske obrede, prepojene z verskim duhom. Novoporočenci se imenujejo »mladoženec« in »sneha«. Nekaj tednov pred poroko vabi zvač ali pozvačin sorodnike na gostijo (gostüvanje). Pozvačin je ves obložen s pisanimi trakovi in brisačami. Od visokega, pisano obloženega klobuka, mu visijo številni trakovi, da mu povsem zakrivajo obraz. Na komolcih in kolenih ima pritrjene zvonce, ki močno zvonijo med hojo. Od časa do časa zatrobi na poseben rog. Številne otroke, ki ga spremljajo v primerni razdalji, straši in preganja s takozvanim »ježem«, t. j. lesena sekira na običajnem držalu in na topem delu sekire pritrjena ježeva koža. Na dvorišče sorodnikov, ki jih pride vabit, ne gre skozi vrata ali čez običajni prelaz pri vratih, ampak čez ograjo, v veliko zabavo številnih gledavcev. V sobi vabi sorodnike z dolgim naštevanjem, kaj vse so pri-

Prekmurski »zvači« (vabljevci na svatbo) in »kopünar« (krošnjar). (Fot. Bajlec.)

pravili za gostüvanje, koliko sinic so oskubili, kako pod streho že dlje časa visijo debele slanine, od katerih so se nekatere odtrgale in bi bile padle ter vse podrle, ko bi k sreči ne bile obvisle na pajčevini.

Konji, ki vozijo poročne pare in goste, so pisano okrašeni in obloženi z zvonci. Na gostüvanju, ko so že vsi gostje za mizo, prinesejo vodo v skledi. Starešina pove na izust evangelij o krstu Jezusovem ter poškropi goste. Nato prinesejo orehe, katere deli sneha ali nevesta gostom v dar. Nevesta deli tudi kruh in kolač v spomin na dom. Sedaj šele prinese strežnik juho in se »pokloni« s tem, da pozdravi: »Hvaljen bodi Jezus Kristus! Bog vam blagoslovi malo večerje!« Nato reče starešina moliti in godba zaigra »Oče naš«. Potem se vrsti jed za jedjo. Govorijo tudi napitnice. Gost za gostom pove rek, ponajveč iz sv. pisma, ter dá po pitju vino svojemu sosedu. Proti

koncu večerje se poslovi nevesta od gostov s tem, da poljubi vsakega gosta, gostje pa ji dajo kak dar v denarju.

H koncu še odgovor na vprašanje: Kakšna je narodna zavednost Prekmurcev? Vprašanje ni prisiljeno, ampak utemeljeno v dveh dejstvih: Slovenska Krajina je bilo tisočletje pod madžarsko oblastjo. Tudi slišalo in bralo se je, da Slovenska Krajina ni domoljubna z ozirom na skupno jugoslovansko domovino. Odgovor je lahek: Pisali in govorili so o njih nedomoljubnosti ljudje, ki Prekmurja ne poznajo, ali pa ljudje, ki govorijo iz zlobnosti, ker se jim v Prekmurju njih sebični računi niso sponesli. Svojo ljubezen do skupne domovine je narod Slovenske Krajine ponovno slovesno in z žrtvami dokazal. Vsekakor pa ostanejo resnične besede narodnega voditelja Slovenske Krajine, g. Jožefa Klekla, da zadovoljnost ljudstva veliko bolj čuva naše meje kakor pa topovi.

Dva psa.

I. A. Krylov.

Dvorišča zvesti pes-stražar, Korzár,
gosposkega imetja vnet čuvar,
zagleda starega poznanca,
Žužúja, kodrastega Španca,
na mehki pernatí blazini v okencu.
Sladkaje bliža se mu kakor žláhtniku,
od gínjenosti skoraj plače,
pod oknom pa cvileč repká in skače...

»Kako se kaj imaš, Žužú, kako živiš,
odkar te je gospoda v hišo vzela?
Še veš, kako sva včasih glad trpela?...
Kakovo službo ti vršiš?»

»No, tóžiti ne smem,« veli Žužú prešerno,
»gospod me ljubi neizmerno!
Živim v obilju dobrega
in jem in pijem iz srebrá.
Z gospodom se igram, a ko se utrudim,
na mehki divan se ali na preprogo zgrudim.
Kako pa ti?»

»O, jaz«, Korzar zašepeta,
podvije rep in nos povesi v tla,
»živim ko prej: trpim od glada
in hlada;
in varujoč gospodu dom jaz tu
pod mejo spim in močim se v dežju;
a če se mi nepravi čas zalaja,
od batin sapa mi pohaja.
A s čim si ti, Žužú, postal tak odličnjak,
ki si poprej bil majhen in šibak,
medtem ko jaz zastonj garam stradaje?
S čim služiš ti?»

»S čim služim?! Ah, imam
prekrasno službo!« mu dé Žužú smehljaje:
»Po zadnjih nogah stopicljam!»

Takole marsikdo do srečice priblodi
samo s tem, ker lepo po zadnjih nogah hodil

Iz ruščine preložil B. Vdovič.

Nageljni.

Anton Žužek.

Nageljni rdeči goré,
za dne so se sonca napili,
kako bi ga utajili:
v uri večerni goré.
Svetloba je, kjerkoli grem,
in tebe, moja, skožnjo zrem povsod.

Čuj, od nekok
se pesem je oglasila,
narahlo in sladkó,
in mimo odhitela.
O dobra, meni je lepo.
Na nebu je zvezda vzžarela.

O sedanji splošni krizi.

Anton Oblak.

1. Odkod sedanja kriza?

Beseda kriza je bila pred nekaj desetletji širšim plastem čisto neznana. Danes jo pozna že vsak kmet in delavec. Kaj pomeni? Beseda je grška in pomeni: spor, prepir, boj, pa tudi preskušnja, pretres, pravda; v svetem pismu celo kazen. Če govorimo torej o krizi, hočemo reči: je trd boj (za kruh, za denar), je preskušnja nad vsem svetom (preveč je blaga, pa premalo kupcev), je huda pravda (med delodajavci in delavci — slabo plačanimi in brezposelnimi); kriza po svetopisemsko je tudi kazen: ker na svetu ne vlada ljubezen in pravica, marveč mamon in dobičkaželjnost. Sedaj veste, kaj pomeni ta tuja beseda, ki je pa udomačena po vsem svetu.

Pred vojno je bilo veliko milijard evropskega denarja naloženega v drugih delih sveta. Ameriške železnice, velike tovarne in vse moderne naprave so se gradile z zlatom ali premoženjem Angležev, Francozov, deloma tudi Holandcev in Nemcev. Kakor mogočni kapitalisti so se nosili Evropci, katerim so morali tujci plačevati visoke obresti.

Z vojno so se končali ti zlati časi; danes so pa evropske države dolžne Američanom, naši reveži se znojijo za tuji kapital, vse je spremenjeno. — Okoli leta 1880 se je začela industrializacija v Evropi. Napravili so velike tovarne, zaposlili na sto tisoče, na milijone delavcev. Blago se je lahko oddalo deloma drugam deloma doma. Zdelo se je, da bo ta sreča vedno trpela. Kmetom se je dobro godilo, saj so vse izdelke lahko dobro prodali, in kar so potrebovali, so tudi za primerno ceno lahko kupili.

Vojna je kakor za vselej končala te srečne čase. Milijoni mož so bili vpoklicani. Neizmerne množine hrane in materiala je porabila vojna. Tovarne, ki niso za vojno proizvajale, so bile ustavljene. Amerika je prevzela velike dobave materiala in hrane. — Takrat se je rodilo moderno gospodarstvo z vsemi groznimi posledicami. Američani so hoteli kriti vse potrebščine Angležev in Francozov. Iznašli so nove stroje in napeli vse sile. Isto število delavcev je zadostovalo za trikratno množino industrijskega blaga. Oddalo se je vse, plačano je bilo prav dobro, milijarde

so šle iz Evrope v Ameriko. Že med vojno pa so Nemci in tudi drugi narodi posnemali Američane: da bi namreč s pomočjo strojev več proizvajali in tako manj ljudi pri delu zaposlili.

Po končani vojni je bilo v Evropi veliko pomanjkanje obleke, orodja, hrane in vsega drugega. Saj še danes vemo, kako težko se je obleka dobila, kakšno ceno je imela mast, kako so se plačevali železni izdelki. Zato so prav vse tovarne hotele povsod posnemati ameriški zgled, to se pravi — veliko proizvajati, stroške poceniti, dobro zaslužiti in konkurenco uničiti. Zidali so nove tovarne, slišali smo prelepo pesem o industrializaciji Slovenije, o blaženih časih, ko bomo imeli vse polno domačih delavcev, katerim bo kmet lahko dobro prodal izdelke. — Doseglo se je veliko. — Na Nemškem so sezidali novo tovarno za pločevino. Poprej so imeli za ves obrat 250 delavcev. Ko so delali novi stroji, je zadostovalo 170 delavcev, pa so trikrat toliko blaga naredili kakor poprej. Prvi namen: poceni proizvajati in stroške zmanjšati, se je sijajno posrečil. Toda odpuščeni reveži so bili brez dela. Kaj bo z njimi? Tovarnar - kapitalist se ne briga za take malenkosti. — Naenkrat so pa spoznali grozno zmoto v računu: blaga je bilo preveč. Če eden proizvaja še toliko peči, lesenih oken, železnih lopat in drugih izdelkov, prodal bo le toliko, kolikor bodo ljudje res potrebovali. Poprej so mislili, da naj se veliko blaga poceni proizvaja, vse se bo prodalo, če bo cena nižja. Strašno so se zmotili! Čim več je bilo strojev, tem manj je bilo treba delavcev, pa tudi manj tistih, ki bi kupiti mogli. Odpustili so jih na sto tisoče, danes je brezposelnih že na milijone. Stroj je postal človeku največji dobrotnik in obenem najhujši sovražnik.

Pred desetimi leti je bilo že veliko vprašanje, kako bodo dobili premož za vse nove tovarne. Danes je premoža preveč, prodati ga ne morejo. Odtod spet beda rudarjev in njih družin, za kar imamo v Sloveniji dosti žalosten zgled v Trbovljah in drugod. Industrijski izdelki se dajo tako pomnožiti, da bi zadostovali za trikratno število vsega človeštva, toda kdo bo kupil? Sladkorja iz pese in trsta bi lahko še enkrat toliko pridelali kakor zdaj, toda kam z njim? Mnoge tovarne so ustavile obrat,

topilnice železa so ugasili, kriza je vedno hujša. Jasno je postalo, da mora vsaka industrija imeti močno in gospodarsko zdravo ljudstvo z dobrim zaslužkom, ker se drugače zida velika stavba, ki temelja nima in jo bo porušil prvi vihar.

2. Karteli — pijavke ljudske krvi.

Nevarnost in lastno pogubo so kmalu razumeli tovarnarji sami. Z obilnim blagom in ceneno produkcijo ne bo šlo, drug drugega bomo ubili. — Torej se moramo vsi v eni državi, v Evropi, po vsem svetu združiti, da se dogovorimo, koliko blaga bomo izdelali, kako bi, delo in trge med sabo razdelili. Kolikor tovarn je preveč, morajo delo ustaviti ali omejiti obrat.

Strnile in združile so se torej vse tovarne, ki so izdelovale ene vrste blago v kartele.

Karteli hočejo vso industrijo sveta enotno urediti na najbolj moderni podlagi. Vsaka tovarna naj ima moderne stroje, izrabi najnovejše pridobitve, izdelava le toliko blaga, kolikor ga gotovo proda, vse delavce, ki niso nujno potrebni, naj odpusti, ostale pa izrabi popolnoma in jih dobro plača. Izrabi popolnoma! Usmiljenja do revežev kapital ne pozna, človek mu je le živ stroj. Napeti mora vse moči, da hitreje dela in več proizvaja, čeprav se potem izrabi in postane za delo nesposoben.

Do 20 milijonov delavcev je izgubilo delo, ne vedo, česa bi se poprijeli, da bi mogli vsaj za silo živeti. Angleži so jih veliko poslali v kolonije, drugi pa doma stradajo. Ker se v kartelih proizvaja le toliko, kolikor se more prodati, zato so brez skrbi zopet zvišali cene železu in drugim izdelkom. Ker so cene vsej hrani zelo padle, zato so cene za industrijske izdelke veliko previsoke, ljudje jih ne zmorejo, ker premalo zaslužijo. Nekatere države so varovale svoje tovarne z visokimi carinami. Pri nas je sladkor izredno drag, za Italijo najdražji na svetu, zaradi visoke carine. Prav ista je v manufakturi. Država ščiti tovarne, v katerih je le tuji kapital, z visoko carino, toda dobiček gre le na tuje. Domači delavci so prav beraško pla-

čani — lastniki delnic — tuji kapitalisti pa spravljajo velikanske dobičke.

Ljudstvo čuti, da mu ti karteli pijejo srčno kri. Poljski pridelki nimajo skoraj nobene vrednosti, toda sladkor se je podražil, cene oblek gredo le neznatno nazaj. Iz odpuščenih delavcev pa se nabirajo obupani reveži, ki groze z bojem zoper sedanji družabni red. Ni se jim čuditi. Obup žene človeka do grozodejstev...

S tem je podan v glavnih obrisih vzrok svetovne krize. Ni kriza zato, ker vsega manjka. Kriza je radi tega, ker je vsega preveč. Kljub temu pa milijoni stradajo, ker nimajo zaslužka, da bi si kupili. Svetovni kapitalizem se pa za to ne zmeni. Da le sam razkošno živi in se mu bogastvo množi, bednih mu ni mar.

3. Kaj pa kmetijstvo?

Podobno, kakor so ameriške tovarne vpejlale »racionalizacijo« — več izdelkov pa manj delavcev — so tudi farmerji-kmetje v Združenih državah in v Kanadi s pomočjo strojev in umetnih gnojil pomnožili množino pridelane žita, da so mogli s hrano zalagati Francoze in Angleže. — Pred vojno je Amerika obenem s Kanado, Argentinijo in Avstralijo izvažala 14 milijonov ton žita v Evropo ali 1.400.000 vagonov. Danes 2.800.000 vagonov! Te države pridelajo toliko žita, da ga danes ni mogoče použiti in ne prodati. Velekapitalisti kurijo stroje s staro pšenico, da dvignejo ceno novil — To se pozna tudi pri nas. Zato so boljši kmetje v Banatu in drugod žito krmili živalim, ki so se še vedno dobro prodale. Pitana živina je prišla na trg, bilo pa je preveč, cene so pri živini tako grozno padle, kakor še nikdar poprej. Še pred nekaj leti smo se šalili: Misliš, da bom dal prašiče po »kovaču«? Danes ni mogoče niti najboljših prodati po 10 Din. Bili so časi, ko se sploh prašiči niso mogli oddati. Reveži, katerim je krme zmanjkalo, so jih morali dajati po 6 do 7 Din. Dobili so komaj toliko zanje, kolikor so spomladi plačali za mladiče. Ko bi nekateri mesarji videli revščino po kmetskih hišah in nepopisno zadrego siromakov, ki niso mogli prodati živali, bi ne hodili na Hrvaško po prašiče, ko naši ljudje še za sol nimajo.

Ali ste brali **Primorske novele** od Magajne in **Kamnarjevega Jurija** od Bevka? In še Pogačnikovke pesmi **Sinje ozare**? Tri lepe, izvirne slovenske knjige iz sodobnega našega slovenskega življenja in trpljenja! Glej oglas zadaj!

Drugod so bolj domoljubni. Neki izvoznik iz Slovenije je lani ponudil lepe prašiče celovškemu mesarju. »Kaj,« mu pravi ta, »naši domači kmetje so v zadregi, pa naj jaz na tujem kupujem. Mesarji pri nas imamo navado, da vselej najprej domače pokupimo.«

Ko bi se naši mesarji tega povsod držali, bi naši domači kmetje prav lahko krili vse ljubljanske potrebe. Komu bodo pa prodajali ljubljanski trgovci, če bo naš kmet propadel? Kaj bo z banovino, kaj z državo, če se glavni steber, kmetijski stan, poruši?

Goveja živina je držala ceno dlje časa. Letos je tudi njo zadel ta val prevelike množine. Pri goveji živini najbrže debelih volov ni preveč, pozna se le, da ljudje nimajo denarja. Če je 20 milijonov delavcev brez dela, kako si naj kupujejo meso kakor ob dobrih časih? Prav pri goveji živini se bodo še najprej cene uredile, če ne bodo ljudje popolnoma obubožali. Toda davki so vedno višji, izdatki za šolstvo naravnost grozni, dohodkov pa ni. Naš kmet je čisto »suh«.

Glede **vinogradništva** smo prav na slabem. Pri nas se pridelava na človeka povprečno po dva hektolitra vina na leto. Po vsem svetu se množi pridelovanje vina. Zaenkrat ni nobene izgleda na boljše razmere. Ako ne bo dobrih trgovskih pogodb s tujimi državami, kamor bi vino izvažali, bo naš vinogradnik revež. Poljska n. pr. kupuje drago vino na Ogrskem in v Franciji. V krčmi na Poljskem stane liter vina, ki je komaj zatorej kot naš banačan, 80 Din!!

Kdor pazno opazuje razmere, bo tudi pri kmetijstvu videl moderni način gospodarstva, da rabijo vedno bolj stroje in skrajšajo človeško delo. Vpeljali so mlatilnice. V nekaj urah omlati stroj vse, kar so prej mlatiči mlatili ves teden. Stroj za košnjo, planeta pri okopavanju, povsod si človek pomaga, tudi kmetje so začeli, toda mnogi reveži so prišli ob zaslužek. Nekdaj so šli odvišni delavci na tuje, v Ameriko, v Nemčijo, v Francijo... Danes se jih povsod branijo. Skoraj povsod je namreč še huje kakor pri nas. Mi bomo morali doma dati zadosti kruha domačim ljudem, tujci ga bodo slabo rezali. Splošno še pri nas nimamo zadosti strojev v kmetijstvu, ker le z njimi se da dobro in lahko delati. Toda revežev in ma-

lih bajtarjev ne smemo pozabiti, za svoje posle moramo skrbeti kakor starši za otroke. Če res dobro delata, se morata tudi danes hlapec in dekla pošteno plačati. Koliko se več pridelava, kakšna je živina, če imaš skrbno deklo, dobrega hlapca!

Prav žalostno je stanje našega **mlekarstva**. Mali posnemalniki so pomagali le tovarnam. Kako drugače so delali v Avstriji. Z vsa silo so se vrgli na izboljšanje pasme, na pridelovanje krme in dobro mlekarstvo. Pred leti sem videl mlekarno v Schärdingu. Imeli so na dan po nekaj sto kilogramov masla. Lani so na teden izvozili po dva vagona masla na Holandsko. Vso veliko potrebo denarja zalaga domače mlekarstvo. Pri nas ne morejo mlekarne prodati sira, zelo velike množine pravega emendolca pa prihaja še vedno iz Švice k nam. Čudno je, da nimamo človeka, ki bi si pridobil švicarsko umetnost, izdelovati najboljši emendolski sir.

4. Skrivnostna moč.

Na Japonskem je okoli tisoč družin visokega plemstva. Za njihove otroke je umrl Admiral Nogai, ki je zmagal Ruse pri Čušimi, zidal moderno šolo za dečke in deklice. Cesarski principi, prihodnji voditelji naroda, se šolajo v njih. Poslopja so lesena, vse je tako preprosto, da bi bili naši razsvetljenci komaj na vasi z njo zadovoljni. Čeprav ljubijo Japonci mehke blazine tako, da jih prinesejo še na univerzo s sabo, da na njih sedijo, ni v teh šolah nobenih blazin, vse je trdo, močno in preprosto. Za kosilo dobijo nekaj rib, topel riž in prikuho, nazadnje čaj. Otroci družin visokega plemstva naj se navadijo na zatajevanje in premagovanje. Nobeden si ne sme kaj posebnega kupiti ali privoščiti. Taki so sploh Japonci: preprosti, zmerni in delavni. Zato pa raste moč države in se širi azijska nevarnost, da imajo že Angleži strah pred njo. To je ona skrivnostna moč za dvig naroda: sebi odreči, da ostane krepak za delo in se dvigne narodna moč. Splošno je znano, kako francoski gospodar varčuje, da bi imel vsaj nekaj na strani za otroke in stara leta. Francosko bogastvo je le sad tega pridnega dela in varčnega življenja.

Dobre tri četrtine našega ljudstva živi bolj ali manj na težko, če ne že v pomanjkanju. Poglejte, koliko si pa privoščijo nekateri v pi-

Če si želiš dober **Molitvenik**, preberi oglas zadalj v Koledarju in si naroči nabožno knjigo za v cerkev ali za doma!

jači, hrani, obleki in veselica! Kako hrešči harmonika v gostilnah! Nekaj stot milijonov damo le za pijačo brez najmanjše koristi. Že otroci se navadijo kupovati čokolado in sladkarije. Vse si hoče le privoščiti. Majhna je vstopnina v kino, igre in zabave, toda čez leto se veliko nabere. Če je revščina, bo treba pustiti vsako nepotrebno zapravljanje. Tobaka porabi povprečno pri nas vsak človek za 150 Din na leto, samo Slovenci torej za 150 milijonov Din. Polovico bi prav lahko manj pokadili brez škode. Zelo visoka je trošarina na sladkor. Polovico manj bi ga lahko porabili in bi prav tako dobro živeli. V teh hudih časih bi se morali vsi pametni zavzeti za to, da mora vsaka potrata popolnoma prenehati.

To je stara umetnost skrivnostne moči. Vse naše najboljše družine so po tej poti varčevanja prišle do blagostanja.

Naj nihče ne misli in napačno ne sodi, češ, ta človek nam pa nič ne privošči. O, vse, vse, sam paradiž. Toda če so stiske, si odrecimo vsaj vse nepotrebno. Čemu čaj, rum, sladkor, tobak, žganje, kava, da trošimo denar za tuje blago, ko pridelamo doma boljše in bolj zdrave hrane dovolj?! In stiske na kmetih so že prehude. Saj so družine, kjer ni več »kovača« pri hiši, in prodati, dasi imajo, nimajo komu. Zavedajmo se, da je po vsem svetu zanič, še huje kot pri nas. Če imamo streho, kurivo in hrano — Boga zahvalimo — saj mnogi še tega nimajo. Pri vseh izdatkih pa štedimo, štedimo, dokler se ti težki časi ne popravijo!

5. Gnojila.

Dva dobra kmeta sta se skušala, kdo bo imel boljše peso, ker sta dobro vedela, da je prav pesa zunanji dokaz umnega gospodarstva. Molzne krave, plemeni prašiči, doječe svinje — vsi vedo ceniti dobroto pese. Lepa, debela pesa v veliki množini še spomladi kaže umnega gospodarja, ki pozna sedanje razmere. — Od teh dveh gospodarjev je vsak ubral svojo pot. Oba sta dobro pognojila s hlevskim gnojem. Eden si je hotel pomagati še z umetnimi gnojili, posebno s čilskim solitrom, nekaj malega je pridejal tudi fosfata in kalijeve soli. Drugi jo je pa vsejano prav dobro zalil z gnojnicco. Na veliko začudenje obeh je bila jeseni gnojnična pesa znatno boljša, čeprav je bilo gnojenje z gnojnicco trikrat ceneje. Izvid je čisto naraven. Čilski soliter ima 15,5 kg dušika, natančneje natronovega solitra; 100 kg stane

300 Din. Za en hektar ga mora biti, da se poleg drugih gnojil popolno pognoji, 400 kg, torej 62 kg dušika.

V navadni gnojnici je v sodu za 100 litrov okoli tri kilograme dušika, torej je sod vreden čez 40 Din, če ga računamo po čilskem solitru. Ker se pri tem skoraj nič ne izgubi, je potemtakem še več vreden. Ako se na gnojnicco pazi da je skrbno zaprta (napredni gospodarji jo še pokrijejo s plohom iz močnih pooljenih desk), mora imeti sod od 1000 litrov do 10 kg dušika, torej bi bil vreden do 200 Din. Ali ni neumljiva nespamet, če pustijo, da se gnojnicca odteka na cesto ali izpuhti, brez koristi, potem pa kupujejo draga umetna gnojila, ki so slabša kakor domača. Štedimo tudi tukaj!

Potreben je čilski soliter ali apneni dušik le v krajih, kjer je veliko polja in razmeroma malo živine, kakor v ogrski ravnini, v Kanadi in drugod. Saj imajo do 60% samega polja. Pri nas je njiv le malo. Ko bi se vsa gnojnicca porabila, bi ne potrebovali nikdar nobenega dušičnatega gnojila. Prav lahko dosežemo, da bo sod gnojnice pri skrbnem ravnanju vreden 100 Din. Dela je pa veliko manj, ako razpelješ tri sode gnojnice, kakor če potreseš 100 kg solitra ali apnenega dušika. Neumevno je, kako morejo v sedanjih časih strokovni listi priporočati revnim kmetom nakup dušičnatih gnojil, ko imajo zadosti gnojnice doma. Ko bi se pri nas vsa gnojnicca res porabila, bi imeli prav lahko še enkrat toliko živine, kolikor je imamo sedaj, in bi vseh drugih pridelkov pridelali veliko več.

Rabili so gnojnicco s prav dovoljnim uspehom tudi pri vinogradih. Primeša se navadno nekaj superfosfata, kalija je pa nekaj v gnojnicci. Rabimo pa na vsak način veliko superfosfata, ker fosforna kislina da žitu zrnje drugim rastlinam pa boljše rast. Brez dokupa superfosfata je prav težko doseči boljši uspeh.

Nakup gnojil je postal težji, ker je k denarni krizi prišel še prometni davek — od vsakih 100 Din mora tvornica plačati po 1:20 Din prometnega davka.

Pri nas so v najhujšem času udarili nov davek na to krvavo potrebno potrebščino. Ni čudno, če se je poraba omejila le na najbolj potrebno. Zahtevalo se je, naj vso podporo dobi edinole Kmetijska družba. Zakaj neki? Mali kmet mora danes do skrajnega omejiti izdatke, tako da marsikateri res še udnine ne more plačati. Pred vsem bi bilo potrebno podpirati male zadruge po deželi. Ko bi se pri nas

vpeljala premija za porabo fosfata, bi se naše kmetijstvo hitro dvignilo. Vsem malim zadrugam po deželi bi se dal za vsak stot prodanega fosfata določen znesek za podporo.

Mešanih gnojil ne morem priporočati. Zemlja je zelo različna. Gnojenje se mora ravnati po potrebi. Če je kalija dosti, čemu ga kupovati? Če morem dati gnojnico na njivo, čemu nabavljati dragi dušik, ki je večkrat strup za ljudi in rastline. Dajte zemlji le to, kar res potrebuje.

6. Prašičereja.

Za vsakega kmeta je važno vprašanje, kako se rešimo ali vsaj obdržimo v teh gospodarskih težavah. Po vojni je kmetom največ dal les, ker so ga na tisoče vagonov prodali v razne kraje. Ko se je začel ruski naval na svetovna tržišča, mora naš les čakati boljših časov.

Govedoreja in z njim združeno mlekarstvo bo tudi za naprej ostalo kot eden glavnih virov narodnih dohodkov. Dobre mlekarice se bodo vedno izplačevale. Neumljivo pa je, zakaj so začeli veččaki tako vsiljevati k nam tuje montafonce. Res je, da lepo rastejo, toda to je planinska živina, ki bo v naših krajih kmalu izgubila svoje dobre lastnosti, kakor vsaka, ki pride v druge razmere. Znano je, da je najboljša švicarska živina v ogrski nižini dobila dolge roge in zgubila vse dobre lastnosti. Montafonci imajo črno meso in velike kosti. Mesarji jih ne marajo, ker se jim slabo koljejo, za izvoz pa tako niso. Nekaj bikcev se je prodalo v Srbijo in Črno goro. Ko bodo tam spoznali lastnosti, bodo kmalu prenehali z nakupom. Z uvozom tujih goved sploh nismo imeli nikdar sreče. Milijone smo po krivdi nekaterih zavrgli, ko bi si lahko doma po izbiri napravili iz domače pasme, ki je na vse vajena, najboljšo živino.

Večina naših kmetov je imela doslej iz prašičereje glavne dohodke. Zdaj so kmete oplašile razne bolezni in padec cen, ki je tako hud, da se reja komaj še izplača. — Bolezni so nam v veliki meri od drugod zanesli. Preden se je odprla hrvaška meja, je bilo pri nas malo kuge. Zdaj je skoraj v vsaki vasi enkrat na leto ta nesreča, ki kmeta za dolgo časa potare. Imeli smo lepo domačo pasmo, ki je imela glas tudi v tujini.

Lani v jeseni se je ustavil izvoz na Francosko, ker kvaliteta ni ugaljala. Avgusta 1930 je bila cena za kg žive teže še Din 12.50 do Din 12.75; decembra in januarja je padla na 6 do 7 Din. Na tuje se niso mogli prodajati, ljubljanski in drugi mesarji so dobivali prašiče iz Karlovca, naših prašičev nobeden ni maral. — Hotel sem poizvedeti za prave vzroke tega padca cen in se obrnil na največjega slovenskega izvoznika g. Janka Predoviča v Ljubljani, ki ima s tovariši stalno zastopstvo za prodajo na Dunaju in je sam prepotoval v ta namen razne evropske dežele. Rekel mi je, da je vzrok vsej nesreči slaba pasma in napačna reja. On redno izvažja pršutnike, prave jorkširce, iz Hrvatske v Švico in Francijo. Plača jih lahko po 2 Din dražje kakor našo mešanico. Naših prašičev nobeden ne mara, ker niso taki, kakršne zahteva trg na tujem. Da me popolnoma prepriča, mi je pokazal trgovska pisma, za kar ga javno zahvaljujem. Priobčujem le nekatera pisma, ki so čisto jasen kažipot, kaj nam je storiti. — Vsebina je naslednja:

Basel, 20. 12. 1930. — Brzjojavka.

Črnopasasti prašiči se ne dajo prodati, ker so predebili. Mesarji z mesom nezadovoljni. S prodajo so največje težave.

Basel, 15. 10. 1930. — Brzjojavka.

Došlo 79 prašičev. Deloma so predebili in pretežki, deloma prelahki. Prodali bomo po možnosti na Vaš račun. (To je gotova izguba.) Pri dveh prejšnjih vagonih smo imeli največje pritožbe. So predebili in pretežki. Če ne bodo v ponedeljek v Buchsu (to je postaja v Lichtensteinu, kjer se nalaga za Švico in Francijo) boljši, Vam stavimo prašiče na voljo. Za enkrat ne pošljite več, dokler ne bomo zahtevali.

Basel, 25. 10. 1930. — Pismo.

Kupčija s prašiči je zelo slaba. Živali je obilo. Mesarji so izbirčni, domače prašiče rajši kupujejo. Kakor sami veste, se jugoslovanski prašiči ne morejo meriti z nemškimi, ki so drugače pitani, in imajo Vaši redno več masti kakor nemški. Če imajo Vaši prašiči tudi malo špeha na hrbtu, je vendar meso mastno. Mesa na hrbtu (kremenatcelcev) je malo, kremenatcelci so majhni in šunke še daleč ne tako polne, kakor od nemških ali francoskih prašičev. Zavoljo teh vzrokov se ne dajo za jugoslovanske prašiče doseči visoke cene. Pošiljate vse

Za umnega živinorejca je nujno potrebna knjiga Fr. Černetova *Živinoreja*. Krasne slike. Tudi barvast. Broš. Din 80.— (108.—), vez. Din 90.— (120.—). Za nadalj. in kmet. šole kot učbenik.

prej kakor dobre in pripravne živali. Pisali in brzojavili smo Vam, da moremo rabiti le suhe prašiče v teži 75—85 kg, Vi pa nam pošiljate čisto drugačne živali.

Mühlhausen-Dornach, 20. 11. 1930. — Pismo.

Prašiči so predebeli. Prodali bomo, kolikor bo mogoče na Vaš račun (torej zopet gotova izguba). Za enkrat ne pošljite več, ker so na Francoskem prašiči cenejši. Prišel je še drugi vagon iz Jugoslavije. Lepo blago, ne predebelo. (Ti so bili iz Hrvatske.) Vaši so predebeli. Za enkrat ne več poslati.

Gospod Predovič dostavlja: »Povejte ljudem, da naši prašiči niso za izvoz, ker so večinoma črni in pasasti, trg pa hoče bele, polnomesnate jorkširce. Razen tega se povsod kaže, da naši prašiči ne znajo hoditi. V Buchsu jih moramo za Francijo izvagonirati v druge vgone. Naši prašiči niso bili nikdar zunaj. Ko jih denemo iz vagona, nori prašič okoli, vselej se kateri polomi ali je kaka druga nesreča. Očito je, da jih niso veliko na prosto spuščali, vedno so bili v svinjari zaprti. Če hočemo narodu pomagati, mu moramo oskrbeti pravo pasmo, prašiče prav rediti in jih redno na prosto puščati.«

Pot nam je jasna. Tuji trg zahteva bele prašiče, nizkih nog, širokega hrpta, zavaljenega, dolgega trupla. Črni in pasasti morajo popolnoma izginiti. G. Predovič je pravkar bral v Kmetovalcu poročilo veččaka, ki je hvalil nemškega prašiča, ki je imel v starosti enega leta do 200 kg. »Kaj pomaga teža,« je dostavil, »če se pa prodati ne more!« Le z belo barvo nam ni pomagano. Pošiljali so merjasce, visokonoge, tenke, spodrezane. Mladiči od takih živali niso nikdar lepi in rastni.

Mi smo doma izredili krasne živali. Mladiček, star dva meseca in dva dneva, je imel 30 kg. Konec marca je prodala posestnica pet prašičev, ki so bili stari po osem mesecev. Imeli so skupno 752 kg. Bile so krasne živali, polne in široke, da jih je bil vsak mesar vesel. Na vsak način se mora vpeljati več jorkšircev. To, kar se zdaj pri nas priporoča in širi, ne zadostuje. Čudno, neverjetno je, da so nas Hrvati toliko prehiteli.

Avstrija je hotela pomnožiti število doma izrejenih prašičev na dunajskem trgu. Osnovala jim je ceneno vožnjo koruze po Donavi iz naših krajev. Banaška in sremska koruza je na Dunaju cenejša nego v Ljubljani. Da bi dala kmetom še več poguma, jim je obljubila za vsak kilogram žive teže domačih prašičev, ki bo prodan na Dunaju, po 15 grošev, t. j. en dinar nagrade, torej pri enem prašiču v teži 100 kg 100 Din. Gospodarsko je račun pravilen. Država je dala podpore 15 šil.; pri ceni 1:70 se je izkupilo za prašiča 170 šil., torej je doma ostalo 155 šil., to je čez 1200 Din, ki bi šli drugače na tuje. Uspehi so čudoviti. Poprej je bilo na dunajskem trgu na tedenskem sejmu po 200—300 domačih prašičev, zdaj jih je 4000 do 5000. Nemška država je dala posebne premije, nagrade za izvoz. Kdor izvozi, dobi državno znatno nagrado.

7. Proizvajaj le to, kar prodaš!

Lani sem šel pogledat na Gorenjsko. Povsod so mi pravili, da dobe za letoviščarje jajca in perutnino od drugod, večinoma iz Hrvatske. Ali ni to škoda? Tako težko izhajamo, izseljenci se vračajo, gospodarstvo nam nazaduje, kjer bi si najlažje pomagali, nam pa drugi kruh odjedajo. Vprašal sem trgovko, zakaj drugod naroča piščeta. »Moram,« mi reče, »naši ne znajo, piščeta so presuha.«

Jajec bi lahko imeli štirikrat toliko, kolikor jih imamo sedaj. Le večje paznje in izbire je treba, kar se za naprej porabi. Pred leti so bile tudi molzne krave zaničevane. Dobra gospodinja je mogla sivkam in rdečkam komaj na skrivnem kaj boljšega privoščiti. Danes je mlekarstvo za prašičerejo prvi vir naših dohodkov. Prav isto bo v perutninarstvu. Gospodinje, lotite se tega nujnega dela. Jajca se vedno lahko prodajo. — Če so piščeta presuha, dajte jim obilo in dobre piče. Saj zna vsaka gospodinja svoje kure zapirati in jih dobro pitati. — Mi moramo le to proizvajati, kar se proda. (Zato dobite prihodnje leto med mohorskimi knjigami tudi knjigo o kokošereji.) Tudi glede zelenjave in gob bi se dalo še veliko doseči.

Prihodnost naroda je v božjih pa tudi v naših rokah.

Splošno poljedelstvo, spisal Primož Simonič, je za novodobno kmetovanje prepotrebna knjiga. Le dobro poučen kmečki gospodar bo mogel premagovati krizo sedanjih dni. Knjiga ima veliko slik, obsega pouk za vse vrste kmetovanja. Stane broš. Din 63.— (84.—), vez. Din 75.— (100.—).

Indija in indijsko vprašanje.

Sestavil dr. V. Bohinec.

Po svetovni vojni, zlasti v zadnjih treh, štirih letih, so oči Evrope in vsega sveta uprte bolj kot kdaj prej na Prednjo Indijo, kjer se vrše nenavadni dogodki. Evropa čuti, da je s potekom teh dogodkov v tesni zvezi tudi njena lastna usoda, kajti vsako zmanjšanje politične in gospodarske moči Velike Britanije v svetu zmanjšuje tudi veljavo in ugled ostalih evropskih držav, zlasti še, ker je že svetovna vojna ta ugled občutno omajala. Radi važnosti indijskega vprašanja je gotovo primerno, da si vsaj v glavnih obrisih ogledamo deželo, okrog katere se suče dobršen del današnje svetovne politike, in da pregledamo na kratko tudi dosedanj potek indijskih dogodkov.

Prednja Indija je ostro omejen kos azijskega sveta; leži namreč med dvema morjema, Arabskim in Bengalskim, na severu pa jo omejuje velikanska, 2400 km dolga in 6000 do 8000 m visoka stena Himalaje, največjega pogorja na zemlji. Z Beludžistanom na zahodu in Birmo na vzhodu meri kot »Angleško-indijsko cesarstvo« nič manj kot pet milijonov km², kar je 20kratna površina kraljevine Jugoslavije. V zemljepisnem oziru jo sestavljajo tri velike enote. Prva, južna, je tako zvana Dekanska planota, dolgočasna, 500 do 700 m visoka pokrajina, ki je le tu in tam prekinjena po nizkih gorskih vrstah. Rastlinstva je tu malo in še to je pustinskega značaja; vendar pokriva tla ponekod dobra črna zemlja, ki je prav ugodna za saditev bombaža. Dekansko planoto obrobajo na zahodni strani polotoka višje gore, Zahodni Ghati, v splošnem se pa niža svet proti Bengalskemu zalivu, kjer tvorijo mnogo nižji Vzhodni Ghati neznaten rob. Ob obalah je nekaj ravnega sveta, kjer so se mogla razviti večja pomorska mesta (Bombay, Madras). Med Dekanom in Himalajo se širi 3200 km dolgo, iz same mastne ilovice sestavljeno Indijsko nižavje ob mogočnih veletokih Indu, Gangesu in Brahmaputri. Slika tega nižavja je v splošnem prav enolična. Povodnji so kar redne in zlasti Brahmaputra preplavlja Bengalijo, pokrajino na vzhodu, prav vsako leto; zato pa je zemlja tu zelo rodovitna. Tretja velika sestavina indijskega sveta je že imenovano pogorje Himalaja, ki kipi iz vroče indijske nižine do nebotičnih višav Mount Everesta (Čomolungme), najviš-

jega vrha zemlje (8882 m). Gorovje prebija v slikovitih soteskah reke, le sveti Ganges izvira na njegovem južnem pobočju.

Indija je zelo vroča dežela. Njeno podnebje uravnava stalni vetrovi, ki se imenujejo monsuni. Pozimi piha od Himalaje sem enakomerni severnovzhodni monsun, ki je v splošnem zelo suh; pod njegovim vplivom je Indija v mnogih delih pusta in neplodna. Poleti pa veje, prihajajoč od Indijskega oceana, južnozahodni monsun. Toplina in vlažnost se tedaj zvišata, na vso Indijo lega težak, zatohel zrak. Živali in ljudi se polašča naraščajoča razdraženost, strupene kače postajajo vedno nevarnejše, milijoni žarečih oči strmé dan za dnevom na ovenela, po vlagi koprneča polja in proti nebu, ki se polagoma pooblačuje. Končno se ulije iz črnih oblakov neskončno deževje skoraj po vsej Indiji; največ ga je ob Zahodnih Ghatih in ob podnožju Himalaje. Seveda pa so v Indiji tudi nekatere trajno suhe pokrajine; na severozahodu dosega poletna vročina povprečno 33° C (v Ljubljani 19,5° C).

V najožji zvezi s podnebjem je tudi indijsko rastlinstvo in živalstvo. Rastlinstvo je najbolj bujno ob Himalaji, kjer so najlepši gozdovi sveta. V Indiji imata svojo domovino tiger in indijski slon, lev oživlja pustinja, nosorog močvirja, neznansko pa je število strupenih kač, ki pomore s pikom vsako leto blizu 20.000 ljudi.

Glede narodnostnih razmer vlada v Indiji tolika mešanica različnih rodov, ras, plemen in jezikov, da je kulturna slika dežele v različnih delih različna. Vzrok za to je predvsem v tem, da so bujni indijski zakladi privabliali v deželo razna številna ljudstva, ki so vsa prevzela nekakšno lenivost v vročem podnebj, tako da niso imela več moči, da bi se ubranila še novih priseljencev in osvojevavcev. Od najstarejših narodov so se ohranili zlasti v južnem Dekanu Dravidi, ki so majhne postave in temne polti. Med 222 jeziki, ki jih govoré indijski narodi, je 14 dravidskih. Ob dolnjem Gangesu in Brahmaputri bivajo Bengali, ki so mešanica Dravidov in mongolov — do Zadnje Indije in Kitajske tu ni več daleč. So bolj upornega značaja in Angleži so imeli z njimi vedno velike težave. Njihov jezik govori 49 milijonov ljudi. Naj-

globlji vpliv na indijsko plemensko, jezikovno in kulturno sliko pa so imeli Hindujci, ki so prišli krog l. 2000 pr. Kr. s Turanskih step. Izprva so bili na pol pastirski narod, pa so

Najlepši tempelj Hindu, 170 m visok, kupola je iz čistega zlata.

kmalu postali poljedelci ter so polagoma potisnili Dravide v Dekansko planoto, sami pa so zasedli vso Severno Indijo. Hindujci so Indoevropejci, lepih teles, gostih črnih las in žarečih, mandljevitih oči. Njih govorico uporablja danes 230 milijonov ljudi, vendar je usodno, da ni enotna, temveč šteje 25 različnih jezikov. Hindujcem se ima Indija zahvaliti tudi za oba stebra svoje kulture, namreč za brahmansko vero in za uredbo kast.

Prvotna religija Hindujcev je bila vera v duhove in v razne čarovnije, poleg katere se je razvilo še češčenje sonca, meseca, ognja, nevihte itd., v poznejši dobi pa še zamisel Brahme, vsepričujoče svetovne duše. Te predstave so se kmalu mešale z verskimi pojmi dravidskih narodov, nastal je hinduizem. V njem nastopata poleg posebljenega Brahme še bog Višnu, ohranjevalec, in Šiva, razdirajoči zli duh, vsi trije v najrazličnejših živalskih in človeških utelesbah. Iz vere v duhove je nastal tudi nauk o preseljevanju duše, t. j. mišljenje, da se preseli duša po telesni smrti v novo živalsko ali človeško telo. Odtod izvira češčenje živali (n. pr. krav, slonov, krokodilov) in prepoved uživanja živalskega mesa. V Hindostanu

stoje po vseh mestih visoki, s pozlačenimi kupolami okrašeni templji; še vse večja pa so svetišča Južne Indije s štirimi stolpi, v katere so vklesana divje zveržena strašila. Na stotisoče ljudi roma v Benares ob Gangesu in v druga mesta k tempeljskim slavnostim. Predvsem hrepeni vsak Indijec po tem, da očisti svojo dušo s kopeljo v Gangesu, ki jim je sveta reka, in da najde tam, če mogoče, tudi svoj grob. Kdor more, prenese zato pokojnikovo truplo v Benares ter ga tam sežge, ali pa prinese v sveto mesto vsaj pepel, da ga strese v sveto reko. To je najvišji cilj marsikaterega Indijca in mnogokrat se odpravljajo starejši ljudje umirat v Benares.

Kaste (ločitev ljudi v višje in nižje razrede) imajo v Indiji še danes silno važen pomen. Prvotni Hindu so se hoteli z njih pomočjo ohraniti plemensko čiste, vendar se jim to ni povsem posrečilo. Izprva so bile le štiri kaste. Najodličnejša je še sedaj duhovniška kasta, ki ji pripadajo brahmani, nosilci indijske duševne kulture. Drugo so tvorili kšatrija, vojaki, ki so se menda ohranili v plemenitah severnovzhodne Indije. V tretjo so sprejeli vse one Hindujce, ki so obdelovali tla s svetim plugom, torej poljedelce. V četrto, najnižjo kasto so uvrščali vse domačine, ki so se podvrgli prostovoljno, medtem ko je zadela z mečem podjarmljene kot težka kazen izločitev iz vseh kast: te najnižje Indijce imenujemo parias. Odtlej je število kast naraslo na stotine, da, na tisoče. Najhujše je pri tej uredbi to, da

Maharadže (indijski plemiči) so prišli k svečani otvoritvi prestolnice Novi Delhi.

velja vsakemu pripadniku višje kaste nižja za nečisto in da je z njo prepovedana vez zakona, občevanje v katerikoli obliki, da celo približevanje in dotik. Parias gredo n. pr. brahmanu že od daleč s poti, kajti celo njihova senca velja za nečisto! Ta stroga ločitev kast je seveda težka ovira za gospodarski razvoj dežele in je predmet neprestanih trenj in bojov ne le med Indijci samimi, temveč tudi med Indijci in angleško vlado.

Hindujci seveda niso bili edino plemo, ki se je naselilo v Indiji. Posebno je treba omeniti še mohamedanske mongole, ki so od l. 1000 po Kr. dalje prihajali v Indijo in polagoma osvojili pustinski in puščavski svet na severovzhodu. Tudi topi prebivalci vzhodne Bengalije so mohamedanci, tako da dosega njihovo število v vsej Indiji 69 milijonov pripadnikov, t. j. 28% vseh prebivalcev. Mohamedanski osvojitelji so razvili svojo največjo moč v 16. in 17. stoletju, ko so veliki moguli, t. j. mongolski vladarji, vladali vsej Prednji Indiji. Iz te dobe so ohranjene krasne palače in templji, n. pr. palača mogulov v Agri, nagrobnik cesarja Akbarja Velikega v Sikandri in nagrobnik Tadž Mahal v Agri, po mnenju nekaterih najlepša stavba sveta. Nasprotje med Hindujci in mohamedanci je zelo veliko in zato odločilnega pomena tudi v politiki. Na indijskih kolodvorih so morali Angleži povsod zgraditi po dva vodnjaka, enega za Hindujce, drugega za mohamedance!

Svatje ob poroki sedemletne indijske deklice. Take otroške poroke je angleška vlada prepovedala in pred 14. letom ni več dovoljeno deklice možiti.

Kljub kugi, koleri in pogosti lakoti, kljub tigrom in strupenim kačam so našli l. 1930 v Indiji nad 351 in pol milijona ljudi, to je več

kot ena šestina človeštva. To strašno maso Indijcev vladajo Angleži z vprav smešno majhnim številom vojakov in uradnikov. Leta 1921 je bilo v Indiji vsega skupaj le 113.000 Angležev. Angleška armada šteje 60.000 mož, civilnih uradnikov, ki se vrh tega zaradi neugodnega podnebja stalno menjavajo, je komaj nekaj tisoč. Moč Angležev moremo razumeti le iz zgoraj očitane plemenske verske in socialne razrvanosti in iz neizobraženosti indijskih narodov, ki poleg tega tudi nimajo posebno razvitega političnega čuta, medtem ko so Angleži naravnost mojstrski diplomati. Glavno mesto indijskega cesarstva je bila do leta 1911 Kalkuta. Ker pa je lega tega mesta zelo nezdrava, so Angleži preložili prestolnico v Delhi, akopprav leži v morda najbolj vroči indijski pokrajini. Storili so to gotovo tudi zaradi tega, ker je bil Delhi nekdanje glavno mesto velikih mogulov. Že blizu dvajset let grade Angleži izven starega Delhija Novi Delhi, razkošno, ugledno prestolnico angleško-indijskega cesarstva z ministrstvi, novim parlamentom, spomenikom v vojni padlim Indijcem itd. Otvorili so jo slovesno v februarju 1931.

Ghandi.

73% Indijcev je poljedelcev. Riž je glavna indijska poljedelska rastlina, važen pa je še pridelek prosa, pšenice, jute, bombaža, ječmena, sladkornega trsta, maka in tobaka. Mnogo teh pridelkov izvažajo, zato pa uvažajo velikanske množine evropskih, predvsem seveda angleških tovarniških izdelkov. Indija ima pomembne rudnike za premog in železo, in tudi dovolj petroleja za lastno uporabo. Razmeroma malo se je razvila industrija, vendar pa so pričeli Indijci že s samostojnim pridelovanjem jute in bombaža v Kalkuti in Bombayu ter so na ta uspeh zelo ponosni, zlasti, ker so v teh podjetjih zaposleni sami domačini.

Vrednost Indije je za Veliko Britanijo neprecenljiva. Mnogo Angležev dobi dobro plačano zaposlitev v indijski upravi in vojski, trgovina med Veliko Britanijo in Indijo je zelo živahna, saj je še pred kratkim šla ena devetina vsega angleškega izvoza v Prednjo Indijo; pred-

vsem pa ima angleški kapital tu priliko, da denar plodonosno nalaša v železnice, v naprave za umetno namakanje, v tvornice itd. Še pred nekaj leti se je izrazil angleški notranji minister Hicks, konservativec, o odnosih Angležev do Indije takole: »Indijo smo osvojili kot prodajno ozemlje za angleško blago. Zavzeli smo jo z mečem in bi jo morali tudi držati z mečem. Nisem tolikšen hinavec, da bi trdil, da držimo Indijo zaradi Indijcev. Držimo jo zato, ker je najboljši odjemavec angleškega blaga, zlasti tistega iz Lancashira (kjer so največje angleške predilnice).«

Danes ni Angleža, ki bi si upal tako govoriti o Indiji. Kajti časi so se temeljito izpremenili. Že pred svetovno vojno so bile indijske osvobodilne težnje glasne, vojna sama pa je boj Indijcev za neodvisnost le pospešila. Zastopstvi Indijcev in mohamedancev v Indiji, vseindijski kongres in mohamedanska liga, ki sta prej delovali proti Angležem vsako zase, sta se zbližali in l. 1916 so odposlanci obeh strank v Lucknowu proglasili za svoj cilj neodvisnost Indije ali vsaj dosego položaja, kakor ga imajo danes v okviru angleškega imperija Kanada, Avstralija, Nova Zelandija in Južna Afrika, Irska in Egipt. Angležem je bilo seveda mnogo do tega, da preprečijo med vojno vsakršno vstajo v Indiji in da si pridobijo vojaško podporo svoje najvažnejše kolonije. Zato so takrat obljubili Indijcem avtonomijo po končani vojni in indijski podkralj je podpisal celó že poročilo o novi ustavi. Ko pa je bil boj končan — 100.000 Indijcev je izkrvavelo na evropskih bojiščih — je Velika Britanija pozabila na svoje obljube, ukinila celó nekatere starejše svoboščine, poostrila cenzuro in nastopila strogo proti vsakršnim osvojevalnim težnjam. Tedaj se je razdelila narodna stranka v Indiji v dva tabora. Zmerni tabor je bil pripravljen sodelovati z Anglijo na podlagi obljubljenih sprememb in tudi mohamedanci so bili za to. Toda odločni Indijci so hoteli več in tudi Ghandi, mahatma, t. j. »velika duša« Indije, ki je bil že l. 1920 za sodelovanje, je spremenil svoje stališče.

Ghandija so Indijci spoštovali kot duhovnega voditelja indijske stvari že od začetka našega stoletja, ko je uspešno branil pravice

indijskih delavcev v Južni Afriki; sedaj pa je namah postal znan vsemu svetu. O njem bremo po knjigah in listih vprav čudovite, za našo dobo težko pojmljive stvari. Imenujejo ga zvezdo Azije, človeka, v katerem so se tako rekoč zbrale vse dobre sile Vzhoda, imajo ga celó za največjega svetnika in junaka naše dobe. Doma je iz Porbandara na polotoku Gudžeratu in je sedaj star 63 let. Njegov vpliv na indijsko ljudstvo je ogromen, kajti ta vpliv ni toliko političnega kakor moralnega in verskega značaja. Preprečil je krvavo revolucijo v Indiji z vprav trdovratno vztrajnostjo na ta način, da je dokazoval svojim rojakom, da bodo mogli doseči svoj smoter edinole z izvajanjem pasivne rezistence, to se pravi: Zahteval je od njih, naj bojkotirajo vse angleške urade, šole, sodišča in druge državne ustanove, ter razglašal venomer, potujoč od pokrajine do pokrajine, načelo nesodelovanja, nenasilja in civilne nepokorščine. Polagoma je prepričal vso Indijo, da se morajo Indijci kot najviše stoječa rasa boriti za svobodo z najpopolnejšimi sredstvi. Izjavil je tudi, da bodo mogli Indijci le z uporabo domačeg angleškega blaga. V nekem govoru je dejal: »Iz oblačil, ki so jih stakale roke indijskih revežev, diha njihova zahvala, čista kakor molitev, blago iz Manchester (Menčestra) iz Anglije pa ima v sebi pečat ponižanja in uklonitve.«

Ghandi je imel popoln uspeh. Njegov klic je v začetku l. 1930 dosegel višek uspeha; da pokaže neposlušnost proti angleškim zakonom, je takrat nastopil pot k morskimi obali. Velikanske množice so ga spremljale na tej poti. In pri morju je dal znamenje, da naj Indijci sami dobivajo sol iz morske vode. Pridobivanje soli iz morske vode pa je v Indiji državni monopol in zato vsem zasebnikom strogo prepovedano. Zaradi tega je indijska vlada, ki je doslej mirno gledala vse to narodno gibanje, posegla vmes in zaprla nekaj voditeljev. Ob tej priliki pa se je pokazalo, da indijski narod še ni zrel za tako nekrvavo, a tem bolj junško revolucijo, ki zahteva toliko potrpljenja in samozatajevanja. Ko so aretirali nekatere voditelje, je v ljudstvu zavrelo.

Okrasne spenjavke za vrt in dom. Spisal ing. agr. Ciril Jeglič. Hiša in vrtna uta in plotovi v cvetju in zelenju so lepota. Kako si jih okrašaš, te temeljito pouči ta knjiga o spenjavkah. Stane Din 21.— (28.—), vez. Din 30.— (40.—).

Zoper Ghandijevo voljo je prišlo do krvavih nemirov po vsej deželi. Kmalu so Angleži aretirali in zaprli tudi Ghandija, v London pa so sklicali v novembru 1930 »round table« — konferenco, zborovanje ob okrogli mizi, ki naj bi razmotrivalo indijsko vprašanje. Te konference, ki se je vršila z velikim sijajem, se je udeležilo 73 indijskih knezov. Navzočni so bili tudi zastopniki mohamedancev, manjkali pa so pripadniki narodne, najmočnejše indijske stranke. Kljub slabemu prerokovanju je konferenca vendarle imela uspeh. Sklenila je izločitev pokrajine Birme v zahodnem delu Indije iz indijskega cesarstva in očrtala je novo ustavo zvezne Indije, ki naj pripravi težko preskušeni deželi pot do dominiona (do popolnoma svobodne države, ki pa je zvezana z Anglijo). Zaključek konference je konec januarja 1931 prinesel svobodo tudi Ghandiju, ki je sedaj spoznal, da je na podlagi london-skih sklepov možen sporazum z Angleži. Zaprošil je angleškega podkralja lorda Irwina za razgovor v političnih zadevah. Ob zanimanju vsega sveta je prišlo do pogajanj in dosegla se je poravnava. Skozi 14 dni je bila usoda medsebojnih odnošajev 350 milijonov Indijcev in 45 milijonov Angležev v rokah teh dveh moč. To je bil velikanski uspeh Ghandija; Angleži pa so bili pametni dovolj, da so ga razumeli; obenem so seveda imeli srečo, da je bil njihov

zastopnik mož tako širokega pogleda in velikih političnih zmožnosti kakor lord Irwin. Ob čaju, ki ga je pil Anglež, in ob kozjem mleku, ki ga je srebal mahatma Ghandi, so se vodila v Delhiju morda najpomembnejša pogajanja naše dobe. Zaključila so se z mirovno pogodbo, ki je namah ustavila civilno neposlušnost v Indiji, dasi bojkot proti angleškim tkačinam ni prenehal. Ghandi je tudi obljubil, da se bo udeležil sam bodoče indijske konference v Londonu.

Ta sporazum pomenja vsekakor velik napredek v mirni rešitvi indijskega vprašanja. Zaradi nasprotja med Hinduji in mohamedanci in zaradi nešteti drugih narodno-političnih, narodno-gospodarskih in tehničnih težav bo seveda še dolgo trajalo, preden bo indijska državna tvorba gotova. Važno je pred vsem to, da dobi indijsko ljudstvo možnost za lastno vladanje svoje usode. V tem velikem boju med Zahodom in Vzhodom pa je razveseljivo zlasti dejstvo, da so najodličnejši zastopniki obeh taborov prišli do prepričanja, da se bo to vprašanje moglo rešiti brez prelivanja krvi. Tako dokazuje Indija vsemu svetu, da bo mogoče doseči tudi svetovni mir, ki je človeštvu tako zelo potreben, ne morda s topovi in bombami, temveč s potrpežljivostjo in z odkrito voljo za medsebojno razumevanje: Zmagata naj pravica in ljubezen.

Na cvetno nedeljo.

Mirko Kunčič.

Vzpel škrlanček se je v zrak
in zletel čez holmce
dramit, klicat iz noči
zlato božje sonce.

Hej, fantički, zdaj pa brž
butarice v roko!
V parih odkorakajmo
čez zeleno loko.

Sonček vstal je, en, dva, tri! —
okence odprl je
in s pogledom svetlim se
v širni svet ozrl je —

K farni cerkvi sred polja
vabijo zvonovi...
Tam že čakajo na nas
božji blagoslovi.

Ob jutranji zarji.

Lado Jerše.

V jutranji zarji
se koplje planina,
megla izginja,
bel dan je nad nami.

Sonce sije,
gozd poje,
bistrica vije
svoj val.

Naše misli — dragulji,
naše želje — ptice,
mi gremo naprej
v sinjine od tal.

Nebotičniki.

J. T.

»Pridite, sezidajmo si mesto in stolp, katerega vrh naj se neba dotika, in storimo sloveče svoje imel« Tako nam opisuje sv. pismo sklep ljudstev o zidavi prvega nebotičnika — babilonskega stolpa.

Želja po velikanskih stavbah se je razodevala tudi pri mogočnih faraonih, ki so zgradili v Egiptu za svoje grobove krog 80 velikanskih piramid iz rezanega kamna. Najvišja je Keopsova piramida, ki meri 146,5 m, v dnu pa meri v obsegu 233 m. V srednjem veku so bili stolpi cerkvá nebotičniki, ki so bili ponos raznih mest. V najnovejši dobi pa je bila zgradba iz železa po načrtu inženirja Eiffela — Eiffelov stolp v Parizu tista, ki je zbujala občudovanje sveta. Visok 300 m, zgrajen je bil leta 1889. Toda to je samo razgledni stolp. Američani pa so začeli v obliki takih stolpov staviti hiše. Prvo tako poslopje je imelo 13 nadstropij. To še zdaleč ni bil nebotičnik. Današnji nebotičniki pa so poslopja s številnimi nadstropji, zidana iz jeklenega ogrodja. Američani jih imenujejo »sky scrapers«, »nebotičnik« v slovenskem prevodu. Njihova uporabna vrednost je v tem, da imajo v enem posloppu najrazličnejši poklici svoje delavnice in svoja stanovanja, kar krči tratenje časa. Draga zemljišča in odmerjeni stavbni prostori so pobudili gradbenikom misel, da so začeli graditi hiše v višino. Vrh tega se z zidavo visokih hiš prihrani prostor za široke ceste in obsežne gaje (parke), edino zatočišče prebivalcem velikih mest v urah odmora.

Misel nebotičnika je prišla iz Chicaga. Sedaj prvači Newyork s svojimi velikimi zgradbami. Prvi newyorški nebotičnik je zgradila leta 1908 znana tvornica šivalnih strojev »Singer«. Ta stavba je bila 202 metra visoka in je imela 47 nadstropij, zaradi svoje arhitektonske lepote in velikosti je veljala tedaj za svetovno čudo. Toda kmalu so jo prekosile druge, še višje zgradbe. Največji nebotičnik na svetu je »Empire State Boilding«, ki ga kaže naša slika. Ima 102 nadstr. in je visok 420 m. Gradili so ga več let in so za gradnjo porabili: 40.000.000 kg jekla, 1.350.000 kosov opeke, 175.000 m³ železne žice, 2.400.000 kvadratnih čevljev smrekovih desk, 18.000 m² stekla itd. Zgradba ima 10.000 oken, 90 dvigal in prostora

bo v njej za 25.000 prebivalcev, t. j. dobra tretjina Ljubljane, največjega slovenskega mesta.

Taka zgradba je kakor svet zase. V njej lahko dobiš in kupiš vse, kar potrebuješ. V svojih velikanskih telesih imajo nebotičniki restavracije, krčme, družabne prostore, brivnice, pralnice, kopalnice, prostore za odmor, potovalne pisarne, sobe za pisanje in branje, trafike, prostore za snaženje obutve, brzojavne in telefonske prostore, menjalnice, prodajalne za vse mogoče stvari. Neki nebotičnik ima vežo, iz katere dospete (ne da bi vam bilo treba stopiti na cesto) pod zemljo na kolodvor, na pet postajališč podzemeljske železnice, v šest hotelov in v nekaj desetih raznih prodajaln. Armada slug, kurjačev, strojevodij, elektrotehnikov, čistilcev, snažilcev oken in pomival, pismonoš itd. je uslužbenih v vsaki taki zgradbi.

Stopnic v nebotičnikih ni. Kdo bi šel peš v 102. nadstropje, če že v tretjem včasih težko loviš sapo? Dvigala so nekakšni vlaki v nebotičnikih. Imajo dvojne vrste dvigal: »brze vlake«, ki vozijo s strašno hitrostjo in se ustavljajo samo v vsakem desetem nadstropju, »osebne vlake«, ki se ustavljajo v vsakem nadstropju in zato vozijo mnogo bolj počasi.

Tudi Ljubljana dobi v kratkem svoj nebotičnik. Ta naj bi bil stavbno središče sodobne Ljubljane na križišču vzhodnozpadne in severnojužne mestne osi. Zgradba nebotičnika bo del velike palače Pokojninskega zavoda, visoka bo 53 m in bo imela 12 nadstropij. V primeri z največjim newyorškim nebotičnikom: newyorški je 7-8krat višji kakor bo ljubljanski. To se pravi, da je treba skoraj 8 ljubljanskih nebotičnikov za višino newyorškega. Toda kljub temu bo ljubljanska stavba še vedno najvišja stavba v Jugoslaviji. Stal bo na 16 ogromnih betonskih stebrih, ki segajo 12 do 16 metrov globoko. Za sedanjo srednjo, že stoječo zgradbo in za temelje pravega nebotičnika so porabili 96 vagonov cementa, železa 90.000 kg, votlih opek 93.000 kosov, navadnih opek 78.000, stavbnega lesa 285 kubičnih metrov. Te številke pa bodo seveda še narasle, ko bo stala vsa zgradba. Palača bo zgrajena po najmodernejših izledkih za gradnjo visokih stavb. Načrt je naredil arhitekt Vladimir Šubic, zida pa ga Ljubljanska gradbena družba.

Najvišji nebotačnik na svetu (420 m visok). Na desni ljubljanski nebotačnik (53 m visok), v Jugoslaviji najvišja stavba — in vendar, tako majhna v primeri z američanom.

Beseda o izseljeništvu.

P. Kazimir Zakrajšek.

Težka je borba, katero bije pravkar mali človek za svoj obstanek, pa naj je kmet ali delavec. Košček kruha, ki ga zahteva zase, je že itak majhen, pa še od tega mu ščipljejo od vseh strani. Ni čudno, ako se ozira okrog po svetu, kje bi si olajšal svoje težko stališče. Ni čudno, ako sili v tujino.

Izseljeništvu je pa tudi že kar bolezen. Nemiren duh se je polastil tudi našega ljudstva. Doma je postalo kar vse tako zanič. Pa tudi upanja ni več, da bi se kedaj zboljšalo. Naš človek si je naslikal v svoji domišljiji zlate gradove, ki ga čakajo pa samo v tujini. Zato le ven, le na tuje!

Nad tri sto tisoč naših ljudi je danes že v tujini. V Združenih državah ameriških jih je nad dve sto tisoč, drugod po svetu jih je pa tudi do sto tisoč. Več sto tisoč tu doma jih pa samo težko čaka, če bi se zlasti v Ameriko vrata zopet odprla, da bi pohiteli tja. Da ta »bolezen desetega brata«, to hrepenenje po tujini ubija v narodu veselje do dela tu doma, do podjetnosti, je umevno in naravno.

Potek našega izseljeništv.

Prvi naši izseljenci v Ameriko so bili naši slovenski misijonarji in njih sorodniki sredi preteklega stoletja. Ljudstvo se je pa začelo v večjih množinah izseljevati nekako okrog 1880, in sicer najprej v Nemčijo, potem v Združene države ameriške in v Brazilijo. Vrhunec je izseljeništvu doseglo okrog leta 1910. Tudi prva leta po vojni je bilo naše izseljeništv v Ameriko znatno.

Leta 1924 je pa ta država začela slutiti, da se tudi njej bliža gospodarska preskušnja (kriza) in je priseljevanje znatno omejila in zadnja leta ga skoraj popolnoma prepovedala, zlasti za narode vzhodne in južne Evrope.

Od tedaj se je pa tok izseljevanja obrnil v Francijo, Belgijo, Holandijo, v Kanado in v države južne Amerike, zlasti v Argentino. Toda zadnja leta je zajela gospodarska kriza tudi vse druge države in vse so začele priseljevanje omejevati bolj in bolj. Kanada n. pr. ga je celó popolnoma prepovedala.

Ali naj greš v tujino za kruhom?

Ne! Nikar, če le moreš, nikar! To je prvo pravilo za vse.

Pri nas v Jugoslaviji nas res tare gospodarska kriza. Toda po svetu je prav tako, v mnogih državah še slabše. Še celó bogata Amerika se zvija v hudih krčih, ker ima na milijone brezposelnih.

Zato: ne v tujino! Čas vlade »vsemogočnega dolarja« je minil povsod. Bog nam je dal lep košček sveta za našo domovino. Tujci nas zavidajo zanjo radi njene krasote, pa tudi radi mnogih prilik za blagostanje. Ne, Jugoslavija ni revna dežela. Je še veliko bogastva zakopanega v tej deželi. Tudi preobljudena še ni. Česar potrebuje, je samo nova podjetnost in razumno gospodarstvo. Tuji kapital vidi to bogastvo, zato tako sili v deželo. Toliko stoletij smo bili pod oblastjo tujcev in nismo imeli prilike, da bi razvili lastno podjetnost. Tujec je izrabljaj nas in zemljo zase. Danes smo sami gospodarji na svoji zemlji. Danes je čas, da popravimo, kar je zakrivila zgodovina, da si vzgojimo potrebno podjetnost, da začnemo iskati novih načinov in novih potov, kako bomo bogastvo svoje domovine, svoje »zaklade« sami dvignili in se z njimi okoristili. Zato ne glejmo več v tujino. Proč z »zlatimi gradovi v oblakih«! Sreča ni v tujini, temveč tu doma! Seveda jo je treba iskati z delom, varčnostjo in potrpljenjem!

Če moraš v tujino — kako in kam?

Zgodi se pa marsikomu, da pride v razmere, v katerih mu res drugega ne kaže, kot da gre v tujino. Ne, izseljeništv ni samo zlo. Kar pomislimo, kaj bi bilo s tisoči naših kmetij, ko bi ne bilo Amerike, zlasti po vojni! Milijoni dinarjev na leto prihajajo v deželo. Marsikaki slovenski družini so samo ameriški dolarji, morda tudi francoski franki, ohranili streho nad glavo in obvarovali kmetijo pred bobnom.

Ako pa že moraš iz domovine, potem pa ne pozabi, da ni vseeno, kako in kam odhajaš.

Kdor odhaja v tujino na »slepo srečo«, je tako, kakor če kdo kupi srečko. Na tisoče naših ljudi je v tujini, ki preklinjajo dan, ko so zapustili mejo svoje domovine. Šli so »brez glave« v tujino, tam pa naravno potem zabredli v toliko nesrečo in gorje, da zanje ni več rešitve v življenju.

Preden pa greš v tujino, stori tole:

1. Pridi v pisarno Družbe sv. Rafaela v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 24 (Delavska zbornica). Tu se prej posvetuj, ali bi šel ali ne, kako bi si uredil svoje stvari pred odhodom in kam bi šel. Tu zveš vse podrobnosti o delavskih razmerah po raznih državah. Tu dobiš odkritosrčne nasvete, kam pojdi, da boš imel največ gotovosti, da ti tvoja izselitev ne bo v nesrečo. Tu boš pa tudi izvedel o vseh predpisih naše in tuje države, kako si boš najceneje in najlažje uredil vse potrebne listine za odhod iz domovine in za vstop v tujo državo, v katero si se namenil.

2. Prav resno moramo pa svariti vsakogar pred raznimi agenti in sleparji, ki hodijo po deželi med kmeti in med delavstvom po mestih in se mu ponujajo za posredovavce pri izselitvi. To so brezvestni ljudje, ki živé od samega sleparjenja takih žrtev. Kaj jim mar, v kolike težave spravijo svojo žrtev pri domačih oblasteh, še bolj pri tujih državah? Kaj jim mar, v koliko bedo in gorje ga zapeljejo v tujini, morda celo v popolno propast? Zato pozor pred njimi! Za tvoje časno, dostikrat tudi večno življenje gre. Jok in stok v tujini, ko je prepozno, bo zaman! Družba sv. Rafaela dobiva iz raznih delov sveta obupna pisma takih nesrečnih revežev. Toda, kakor nas srce boli in se nam siromaki smilijo, vendar dostikrat ni več pomoči. Zato rajši pamet, ko se izseljuješ. Zaupaj Družbi sv. Rafaela, ki je samo zato ustanovljena, da ti pomaga.

Ko si v tujini.

V tujini, vsaj prva leta, ne pozabi, da si na tujem in ne doma, da te tam samo »milostrno« trpe, da nimajo srca zate, da si jim samo nadležen tujec. Kaj jim mar, če nesrečno pogineš? Zato ne pričakuj usmiljenja in ne sočutja v nesreči!

Torej ne pozabi, da si zlasti v tujini s a m svoje sreče kovač, da si navezan samo nase.

Dolgoletna izkušnja življenja v tujini med izseljenci je pisca teh vrstic naučila, da je naš človek v tujini, posebno prva leta, kakor bi bil omoten. Denar in prostost ga zmešata. Prav nič se mu ne zdi škoda težko prisluženega denarja. Na jutri prav nič ne misli, dokler ne pridejo bridke in grenke ure nesreče, bolezni. Te ga šele zmodre.

Zato, ko greš v tujino, nikar doma ne pozabi p a m e t i i n B o g a !

1. Ostani v tujini zvest svojemu Bogu. Samo življenje po veri te bo obvarovalo težkih moralnih zablod, pijančevanja in nenravnega (nemoralnega) življenja. Če se boš prva leta obvaroval teh zablod, tudi pameti ne boš izgubil. Ko sem v Ameriki po naselbinah vabil naše ljudi v cerkev, so mi marsikje rekli: »Kaj bom hodil v cerkev? Kaj mi pa tam duhovnik dá?« — Kaj ti dá? Veliko, silno veliko! Podlago za srečo — za pošteno in krščansko življenje. Redki so, ki so se izgubili, ki so v cerkev hodili!

2. Kamor prideš, ne pozabi, da nimaš nikjer zapisano, da te danes ali jutri ne bo zadela nesreča, da se ne boš v rovu ali v tovarni ponesrečil, da ne boš zbolel ali umrl. Tudi tvoje krepko zdravje, da, celó tvoja mladost naj te ne premoti. Zato skrbi, da se takoj zavaruješ za bolezen in smrt. Kjer imajo izseljenci sami podporna društva ali jednote, takoj se jim pridruži! Če teh ni, se zavaruj pri zavarovalnih podjetjih. Koliko nezmerno bede in gorja, koliko obupov je že povzročila med našimi izseljenci taka brezskrbnost! Koliko bede in pomanjkanja pa tudi tu doma pri otrocih, družinah izseljencev! Kjer takih društev ni, ustanovite si jih! Družba sv. Rafaela vam bo rada pri tem pomagala z nasveti in posredovanjem.

3. Ko si se zavaroval, takoj piši domov svojcem, kje in za koliko si zavarovan. Milijoni denarja so se že zgubili v tujini samo od zavarovalnine naših izseljencev. Teža ali onega je ubilo pri delu. Morda je umrl nena doma. Domači niso vedeli, da je bil zavarovan, in zavarovalnine seveda tudi ne zahtevali. Tako se je polasté kakí odvetniki ali drugi »dobri prijatelji« v tujini. Tu v domovini je družina zgubila svojega očeta in je pahnjena v bedo in pomanjkanje, v tujini se pa tuji polasté včasih velikih vsot.

4. Ako si fant in imaš poštene dohodke, prej ko prej se poroči! Dobra žena bo tvoj najboljši angel varih. Postave naše države dajejo posebne ugodnosti izseljencem, da pridejo lahko domov po nevesto. Mnogo fantov so dobre žene otele, da niso zašli v slabe družčine in propadli na duši in telesu.

5. Če si oženjen, pa greš v tujino brez žene, naj gre prvi zaslužek v to, da pošlješ potnino ženi, da pride za teboj. Tudi tebi bo žena angel varih. Ne reci: »Saj ne bom dolgo v tujini!« Tudi ne reci: »S a m bom več prihranil«, ker to ni res. Iz dolgoletne izkušnje vem, da ni res. Vem tudi, da so izjeme; mož

ni mogel dolgov plačati in tudi kmetije ne pustiti najemnikom ter živino in orodje prodati. Žena je gospodinjala, mož v tujini vlekel in štedil, da je otel dom. To so junaške izjeme! Navadno je pa tako, da gre doma in v tujini vse po zlu, ko sta mož in žena pretrgala zakon. Gorje domu, ker mož pozabi svojcev, gorje pa tudi možu, ker se tako rad izgubi in propade na duši in na telesu.

6. Živi krščansko in človeka dostojno življenje! To bo tvoja lastna sreča. Po izseljencih pa tudi tujina sodi ves narod. Zato ne delaj s slabim, morda pijanskim in zapravljivim življenjem sramote svojemu narodu v tujini!

7. Ostani v stalni zvezi z Družbo sv. Rafaela. V tej družbi je tvoj narod organiziran samo zato, da ti v tujini pomaga in te varuje. Obračaj se nanjo v vseh svojih zadevah, zlasti v vseh nesrečah in stiskah, ako se ti je zgodila krivica. Saj smo samo za to, da tebi pomagamo.

Družba sv. Rafaela.

Tri sto tisoč svojih bratov in sestrá, svojih bližnjih sorodnikov imamo v tujini. Nam li more in sme biti v nemar, kako se jim godi? Ali jih moremo prepustiti mrzli in brezsrčni tujini brez naše skrbi, brez našega varstva? Ali jih smemo popolnoma prepustiti samim sebi? Tega vendar nel Naša kri so. Naše pridne čebelice so, ki so šli v tujino, da tudi za domovino naberó medu — zaslužkov za domače in tudi za naše javno blagostanje. In res, koliko tega »medu« pošiljajo v domovino! Kar poglejmo pri naših podeželskih poštah, pa bomo videli! Nad 20 milijonov dolarjev pride vsako leto v Jugoslavijo od žuljev naših izseljencev. Velikanske vsote! Ali bi ne bilo grdo in brezsrčno, pa tudi skrajno nevhvaležno, ako bi svoje izseljence samo izkoriščali, samo sprejemali od njih njihove žulje, zanje same pa se ne bi zmenili? Ne, tega ne smemo! Težek, v nebo vpijoči narodni greh bi storili. Tega ne smemo ne z narodnega ne s človekoljubnega, še manj pa z verskega stališča. Za njimi moramo s svojo skrbjo in ljubeznijo, pa tudi s svojimi žrtvami zanje, če so v bedi in nesreči.

Družba sv. Rafaela je ustanovljena, da v imenu naroda vrši to nalogo. In da bi mogla to svojo veliko nalogo res uspešno vršiti, je pritegnila v to delo vse vladne in zasebne

kroge, kateri bi na kakršenkoli način mogli kaj storiti za izseljence. Združila jih je v takozvani »Narodni izseljeniški svet«. Tu smo združeni duhovska in svetna oblast, finančni, trgovski, narodni, karitativni krogi, da damo vsak vse svoje moči na uporabo za koristi izseljencev.

Ali nima zato družba sv. Rafaela pravice, vabiti v svoj krog ves narod? Da, ves narod naj bo združen v tej organizaciji, ker je to delo vsega naroda in ker je to najvažnejša naša narodna zadeva. Naj začitijo vsi izseljenci v tujini, da smo mi tu doma kot eno srce z njimi in za njimi. S koliko večjim veseljem bodo potem izseljenci pošiljali domov svoje žulje, koliko bolj bodo ostali zvesti veri in narodu v tujini in se toliko rajši vračali nazaj v domovino, ki jih ljubi in ki skrbi zanje.

Zato pristopite k Družbi sv. Rafaela, Miklošičeva cesta št. 24 v Ljubljani.

Ostanite pa vsi, če se le dá, če prav so zdaj težki časi — doma!

Nehajmo sanjati o kakih zlatih gradovih v tujini! Ne v tujini, tu doma nas čaka prava sreča, boljša in laže dosegljiva kakor v tujini. Tu jo iščimo s pridnostjo, podjetnostjo, z varčevanjem! V tujino pa samo v skrajnem slučaju, pa še takrat previdno in modro.

Na bridko žalost naj dodam še en opomin. Mnogo Slovencev se seli sedaj tudi na jug naše velike Jugoslavije. Prav je. Marsikdo si s pridnim delom opomore, marsikdo s svojim znanjem koristi bratom na jugu. Toda prežalostna pa so zanesljiva poročila, ki trdijo: Po južnih mestih naše države je v nočnih zabaviščih, kjer uboge dekleta prodajajo telo in dušo, naj več Slove~~n~~k! Poročila trdijo, da se zadá v to ostudno življenje vsako leto krog tisoč novih Slove~~n~~k. To je strahota in sramota. Starši, društva, varuhi, svarite, svarite! Boljši je reven košček kruha v poštenju, kot žida in pečenka v največji sramoti človeštva. Pazite na one »prijateljice«, ki vam izvablajo hčerke v »dobre službe«. Ne hodite na slepo. In če greste, nesite s seboj vero očetov, imejte ponos in moč, da vas ne pahne v močvirje prva priliznjena sapica, da vas ne omami prvi blesk praznega hrupa ter omotične izgubite — vse: dušo in telo.

Opozarjamo na **Mohorjevo knjižnico**! Doslej je izšlo 45 knjig. Vse zanimive. Vse enake oblike. Celoten seznam vseh doslej izišlih zvezkov te knjižnice glej v oglasu na zadnji strani koledarja!

Zablode o sodobnem gospodarstvu.

Dr. A. Gosar.

I.

Sodobni svet se gospodarsko naglo razvija. Komaj nekaj desetletij je minilo, ko je še velika večina naših družin živila vsaka svoje samostojno gospodarsko življenje. To se pravi, da je ljudem v glavnem zadoščalo, kar so si sami pridelali oziroma izdelali. Danes pa je drugače. Danes živi velik del vsega našega naroda sredi takozvanega denarnega ali menjalnega gospodarstva. To se pravi, da so navezani na trg, da tamkaj svoje pridelke, oziroma izdelke, prodajajo in da tamkaj zopet svoje potrebščine kupujejo.

Nekdaj so bili ljudje odvisni predvsem od letine. Slaba letina je pomenila zanje pomanjkanje, morda celo lakoto, pravo, resnično lakoto. Dobra letina pa je prinesla izobilje in s tem tudi mirno in brezskrbno življenje. Danes pa je to drugače. Danes da lahko tudi slaba letina razmeroma dobre dohodke in obratno. Tudi najboljša letina ne obvaruje pred pomanjkanjem in bedo, ako ne moreš svojih pridelkov prodati za primerno ceno. Kar je bila nekdanja lakota, to je danes takozvana gospodarska kriza. Le, da je bila lakota prej navadno omejena na posamezne kraje ali kvečjemu na poedine dežele. Moderne gospodarske krize pa zajamejo največkrat cele kontinente (dele sveta), ako ne kar vsega kulturnega sveta.

Tu seveda ni mesto za to, da bi razlagal, v čem tiči bistvo modernih gospodarskih kriz, kateri so njihovi vzroki in zakoni njihovega poteka. To tudi ne bi bilo potrebno. Tudi brez tega ve danes tako rekoč vsak, kaj je gospodarska kriza, ali vsaj, kaj mu le-ta prinaša.

Kmet n. pr. ve, da pomeni gospodarska kriza zanj, da ne bo mogel spraviti svojih pridelkov v denar, ali pa jih bo mogel prodati le za neznatno ceno, dočim bo moral sam različne svoje potrebščine razmeroma drago plačevati. Podjetnik, obrtnik in trgovec vedo, da pomeni gospodarska kriza omejitev ali celo popoln zastoj v obratu, oziroma v trgovini, s tem pa tudi zastoj novih dohodkov. Delavci vedo ali pa vsaj čutijo, da pomeni gospodarska kriza za nje toliko kot pomanjkanje dela in s tem tudi pomanjkanje zaslužka, znižanje mezd ali celo brezposelnost in stradanje deset in stotisočev in milijonov, ki nimajo drugega, od česar bi mogli živeti, kot svoje žuljave roke in to, kar si z njimi prislužijo.

Zato tudi ni nič čudnega, če danes tako rekoč vsi govorijo o gospodarski krizi, če se vsi vprek zanjo zanimajo ter ugibljejo o njenih vzrokih in njenem trajanju. Posebno časopisje ima tu široko področje, da poroča o obsegu in poteku gospodarske krize ter domneva, kakšen utegne biti njen razvoj.

Kljub splošnemu zanimanju pa so o vzrokih gospodarske krize razširjeni mnogokrat popolnoma zmotni nazori. Zato so tudi sredstva, ki jih priporočajo za omiljenje njenih posledic, največkrat napačna. Dogaja se celo, da iščejo leka proti njim prav tam, kjer tiči eden glavnih njihovih vzrokov:

V naslednjem hočem pokazati predvsem dve taki usodni zablodi, ki sta splošno razširjeni in ki silno veliko škodujeta zdravemu razvoju gospodarskega življenja.

II.

Prva taka zabloda je trditev, da premalo trošimo.

Če prebiraš gospodarske članke v dnevnem časopisju ali tudi razprave v strokovnih gospodarskih listih, naletiš zopet in zopet na trditev, da tiči eden glavnih vzrokov sedanje gospodarske krize v tem, ker ljudje baje premalo kupujejo, premalo trošijo. To, pravijo, je pravi vzrok, da kmet ne more prodati svojih pridelkov in da mora industrija omejevati ali celo popolnoma ustavljati svoje obrate. Če bi ljudje več trošili, trdijo, bi bilo takoj pomagano kmetu, industriji, obrti in trgovini in prav posebej še delavstvu. Kmet bi laže in bolje prodal svoje pridelke, z izkupičkom pa bi si nabavil različne potrebščine, katerih nima sam doma. Posledica tega bi bila, da bi industrijski obrati zopet stekli, obrt bi dobila novih naročil, trgovina bi znova oživela in — kar je prav za prav najvažnejše — delavstvo bi zopet dobilo dela in zaslužka. Armada brezposelnih, ki predstavlja danes v takozvanem kulturnem svetu največjo nevarnost, bi v kratkem skopnela in izginila.

Vse to je na prvi pogled resnično tako. Ako pa se v te trditve le malo globlje zamisliš, te bo vse to modrovanje spomnilo na psa, ki lovi samega sebe za rep, pa ga seveda nikdar ne ujame.

Ljudje namreč ne trošijo tako malo zaradi tega, kakor da ne bi hoteli, ali ker ne bi imeli

prilike za to! O ne, večina, velikanska večina ljudi bi kaj rada trošila še veliko, veliko več, če bi le imeli kaj trošiti! Koliko stotisočev in milijonov lačnih je povsod na svetu, ki bi radi jedli več kruha, mesa itd., ako bi si ga le mogli privoščiti; koliko je strganih ali slabo oblečenih ljudi, ki bi si silno radi kupili vsaj vsak eno novo obleko, ako bi le mogli! Koliko jih je brez stanovanj, vsaj brez primernih stanovanj, pa bi si najrajši postavili svoj dom, ko bi le količkaj mogli to storiti! Če torej govorimo o nadprodukciji najraznovrstnejših potrebščin, potem je to danes pač jasen dokaz, ne za to, da ljudje premalo trošijo, marveč da nimajo sredstev, da bi vse blago, ki si ga želijo in ga tudi potrebujejo, resnično kupili.

Zato pa je za človeka z navadno, zdravo pametjo nerazumljivo, kako so na osnovi takega in sličnega modrovanja ponekod drugod in celó pri nas doma prišli na misel, da bi bilo dobro skrajšati delovni teden v industriji na pet dni (skupno število delovnih ur naj bi seveda ostalo isto, kakor je bilo dosedaj), zato da bi delavci imeli več časa in prilike, da bi svoj zaslužek lažje potrošili!

Človek začudeno vprašuje, odkod ti nenaavadni nazori? Ali je to res tako nespametno, da ne rečem noró, kot se zdi na prvi pogled? O ne, stvar je čisto pametna, seveda ne za vse!

Treba je namreč pomisliti, odkod ti nazori izhajajo, pa nam bo takoj vse jasno. Dejstvo je namreč, da so ti pogledi na moderno gospodarsko življenje doma v industrijskih državah, ki velik del svojih izdelkov prodajajo v tujino. Tu pa ima ta stvar svoje posebno lice. Glede industrije, obrti in trgovine je namreč popolnoma res, da se jim obeta tem več dela in zaslúška, čim več ljudje trošijo. (To velja končno tudi za poljedelstvo. Samo, da je poraba poljedelskih pridelkov mnogo bolj enakomerna in stalna, dočim se poraba industrijskega in obrtnega blaga mnogokrat v kratkem času podeseteri in še večkrat pomnoži.) Zato je s stališča držav, ki izvažajo velike množine industrijskih izdelkov, popolnoma pravilno in razumljivo, ako se na vse mogoče načine trudijo, kako bi si pridobili čim več odjemavcev ter bi jih pripravili do tega, da bi kolikor mogoče veliko trošili.

Drugačna pa je ta stvar za nas, ki moramo velikanske množine obrtnih in industrijskih izdelkov drugod kupovati ter jih uvažati. Za nas velja vprav obratno. Čim manj bomo ku-

povali, čim manj bomo trošili, tem lažje bomo izhajali, tem manj gospodarskih težav in neprilik bomo čutili. To je tako očito in jasno, da mi tega menda še ni treba dokazovati. Kakor je popolnoma naravno, da si tisti, ki prodaja, želi čim več kupčije, čim več prometa, ker je potem tudi njegov dobiček toliko večji, prav tako se samo po sebi razume, da mora tisti, ki kupuje, kolikor mogoče omejiti svoje potrebe, da mora kolikor mogoče malo trošiti.

Zato bi bila ena največjih, vprav usodnih zmot in napak, če bi se hoteli v svojem gospodarstvu ravnati po geslih, ki jih širijo v svet glasniki in zastopniki industrijskih držav. Mi moramo hoditi v svojem gospodarstvu svojo lastno pot. Svoje gospodarstvo moramo uravnati po svojih razmerah in po sredstvih, ki so nam na voljo. To se pravi, mi moramo svoje potrebe po tujih, uvoženih izdelkih kar najbolj omejiti, da bomo v tujini kolikor mogoče malo kupovali. Zakaj naša gospodarska moč in osamosvojitev leži vprav v tem, da bomo kolikor mogoče malo navezani na tuje blago, da bomo kolikor mogoče malo blaga od drugod uvažali.

To je tem bolj važno, ker je naša država izrazito poljedelska. Mi izvažamo skoro izključno le poljedelske pridelke, ki imajo na svetovnem trgu redno le razmeroma nizko ceno. Kupujemo pa v tujini industrijske in obrtne izdelke, ki so razmeroma dragi. Naravna posledica tega je, da se nam v celoti godi nekako tako, kakor se godi nasplošno vsakemu kmetu posebej. Vse leto se kmet muči in gará, ko pa spravi na jesen svoje pridelke na trg, izkupi zanje razmeroma le malo denarja. Nasprotno pa mora razne industrijske in obrtne izdelke, n. pr. obleko, obutev, razno orodje itd. razmeroma drago plačevati. Odtod znano dejstvo, da živijo kmetje kljub težkemu in napornemu delu slabo, največkrat slabše od drugih stanov.

Tudi tega ne bom še dokazoval. Pribiti hočem le, da je to nujno in da drugače vsaj v doglednem času niti ne bi moglo biti. Staro gospodarsko pravilo je namreč, da mora cena vsakega blaga kriti njegove produkcijske (proizvajalne) stroške, poleg tega pa mora producentu ozir. prodajavcu ostati vsaj še običajni najmanjši dobiček. Drugače namreč noče nihče nobenega blaga trajno proizvajati in prodajati.

Preprosto se to pravi: Če kupujemo različne industrijske izdelke v Nemčiji, Angliji ali celó v Ameriki, potem moramo v ceni, ki jo zanje damo, plačati poleg najnujnejših proizvodnih stroškov in dobička, ki ga ima tuji producent, tudi vse ugodnosti, ki jih uživa nemški, angleški ali ameriški delavec v primeri z našim domačim, poljskim, pa tudi industrijskim delavcem. To se pravi, da moramo v ceni uvoženega blaga plačati nemškemu delavcu za osemurno delo poleg mesa, ki si ga redno privoščí, in sirovega masla in marmelade, ki si jo pri zajtrku namaže na kruh, razmeroma udobno stanovanje, kakršnega nima pri nas niti večina takozvanega srednjega stanu, plačati moramo njegovo bolezensko, nezgodno, starostno in brezposelno zavarovanje itd. itd. In če naročimo kako blago iz Amerike, moramo zopet poleg vsega drugega plačati ameriškemu delavcu dobro, po naših pojmihi vprav gosposko življenje z lastnim avtomobilom in najrazličnejšimi drugimi udobnostmi, o katerih se pri nas veliki večini ljudi niti ne sanja.

Popolnoma drugače pa je, ako prodamo mi svoje pridelke v tujino. Mi dobimo v ceni svojega blaga samo toliko, kolikor potrebuje naš kmet in naš poljski delavec za najbolj bedno življenje ob hrani, ki je mnogokrat komaj človeška, s stanovanjem, ki mnogokrat niti ne zasluži tega imena, z najskromnejšo obleko itd. Skratka, mi plačujemo drugim vprav gosposko življenje, moderna, udobna stanovanja, avtomobile itd., oni pa nam vračajo samo, kolikor treba za malo kruha in česna in pa za opanke in raševino, v katero se oblači velik del prebivalstva v naši državi.

In tudi to ni morda le slučajno tako. Ne, drugače danes niti ne more biti. Zakaj poljskih pridelkov, proizvedenih na najcenejši način, z najbolj skromnimi delovnimi močmi, je na svetu še toliko, da bi se zaman trudil, kdor bi jim hotel dvigniti ceno na tako višino, ki bi zadostovala za boljše, človeka vrednejše življenje. Poljski pridelki so bili v normalnih (rednih) časih vedno razmeroma najcenejši in ni dvoma, da bo še dolgo, dolgo tako ostalo.

Poleg tega pa tiči težava še v tem, da se poljska produkcija (pridelki) ne more tako sproti prilagajati tržnim razmeram, kakor je to možno v industriji. Industrijalec lahko vnaprej točno ve, koliko kakega blaga bo v določenem času proizvajal in lahko svojo produkcijo vsak čas omeji. Kmet pa sredi leta ne more menjati posetve, marveč mora čakati, da dozori, kar je pač vsejal. Poleg tega je uspeh njegovega dela mnogo bolj negotov nego v obrti in industriji. Če je slabo leto, pridelava z enakim trudom in enakimi troški morda komaj tretjino ali celó le desetino tega, kolikor dobi ob dobri letini.

Tako je gospodarski položaj poljedelskih držav in njih prebivalcev v menjalnem gospodarskem redu tako rekoč po naravi mnogo slabši od položaja industrijskih držav. Zato pa se ne smemo mamiti z gesli in nazori, ki jih širijo v svet iz industrijskih držav; zato se ne smemo dati preslepiti mikavnim besedam, češ, čim več boste trošili, tem bolje bo. Da, tem bolje bo, vprašanje je samo, komu?

Za nas, ki lahko izvažamo skoro izključno le cenene kmetijske pridelke, uvažamo pa drage industrijske izdelke, je po vsem tem, kar smo pravkar videli, popolnoma jasno, da si od obilnega denarnega prometa še ne moremo obetati nikakih dobrot. Za nas velja zgled, ki ga nam nudi s svojim gospodarstvom pameten kmet in ne morda trgovec in industrijalec. Osnovno pravilo pa, po katerem uravnava vsak pameten kmet svoje gospodarstvo, je, da skrbno pazina vsak izdatek, da kolikor mogoče malo troši.

Kolikor gre za neposredne, domače potrebe, leži tako rekoč v bistvu kmečkega gospodarstva, da uravnava svoj konzum predvsem po tem, kar ima doma, oziroma kar lahko doma pridelava ali izdelava. Pameten kmet se za domačo rabo in porabo zadovolji, kjerkoli je to možno, le z domačimi pridelki in izdelki. Samo tako more varno živeti ter v svojem gospodarstvu polagoma napraviti. (Izkušnja uči, da so kmetje še povsod hitro dogospodarili, ako so se v izjemnih, ugodnih prilikah, ko so imeli veliko denarja, navadili veliko trošiti.)

Popolnoma isto velja tudi o poljedelski državi kot celoti. Denarni dohodki prebival-

Priznано najboljši sedanji družinski list je »Mladika«. Bogato ilustriran. Vsak zvezek (mesečnik) obsega 40 strani. Naročiš ga: »Mladika«, Celje. Stane Din 84—, s krojno prilogo Din 100—. Kdor želi knjižnico popolniti, lahko dobi tudi še vse prejšnje letnike »Mladike«.

cev takih držav so nasplošno zelo majhni. Zato pa se mora tudi vse gospodarstvo v takih državah držati načela: Trošimo kolikor mogoče malo, zadovoljujmo se kolikor mogoče z domačimi pridelki in izdelki!

Sicer pa ni to niti ne izključna posebnost poljedelskih držav. Enako ravnaajo končno tudi industrijske države. Istočasno, ko poskušajo z reklamo in vsakovrstnim ponujanjem po vsem svetu vzbuditi nove potrebe po najrazličnejšem, potrebnem, pa tudi manj potrebnem, modnem in sličnem blagu, omejujejo vedno bolj uvoz poljskih pridelkov iz tujih držav ter se skušajo zadovoljiti s svojimi lastnimi pridelki. Z njihovega stališča je tudi popolnoma v redu in pravilno. Zakaj tu, kjer so oni sami kupci, velja tudi zanje, da je tem boljše, čim manj bodo kupovali, čim manj bodo trošili.

Iz vsega tega se jasno vidi, kako blodno je tisto tekmovanje, ki ga pri nas vsevprek opazamo in ki mu posebno dnevno časopisje mnogokrat nevede in nehote, pa zvesto služi, da bi namreč čimprej navadili ljudi na vse najraznovrstnejše moderne potrebe, ki mnogookrat stvarno niso nikake potrebe, marveč so le bolj razvade.

Svoj čas sem na drugem mestu obdelal našo izvozno in uvozno statistiko ter sem na osnovi uradnih podatkov pokazal, koliko nepotrebne ali vsaj manj potrebne, pogrešljivega blaga uvažamo vsako leto iz tujine. Dejstva, ki sem jih pri tem našel, so naravnost presenetljiva in porazna za vse naše gospodarstvo. Ne bom ponavljal podrobnosti, ki sem jih tamkaj ugotovil. Samo to naj pribijem, da uvažamo vsako leto za eno milijardo blaga, ki bi ga lahko vsaj do polovice brez večje škode utrpeli. Na ta način bi v treh, štirih letih vsaj toliko prihranili, kolikor znaša naše najnovejše stabilizacijsko posojilo, ki ga smatramo za važen finančen uspeh svoje države. Še neprimerno več pa izdamo vsako leto za najrazličnejše tuje blago, ki bi ga lahko nadomestili z domačimi pridelki in izdelki. Ali naj se potem čudimo, ako gospodarsko slabo stojimo? To je povsem naravna in neizogibna posledica tega, ker v potrošnji prenažno posnemamo bolj razvite industrijske države, z eno besedo, ker živimo preko svojih gmotnih razmer.

III.

Druga zabloda, ki jo hočem tu omeniti, je v zvezi s prvo. Če čitaš razne razprave, programe in resolucije (načrte in sklepe) o modernem socialnem vprašanju, njegovih vzrokih in njegovi rešitvi, naletiš vsak hip na obsodbo modernega kapitalističnega gospodarskega reda. Tega treba porušiti ter ga nadomestiti z nekim novim sostavom, z nekim novim družabnim redom, pa bo naenkrat vse dobro, bo naenkrat zavladala na svetu socialna pravičnost. Pri tem se obrača navadno ves gnev nad krivičnostjo današnjega gospodarskega reda, proti kapitalističnim podjetnikom, tovarnarjem, bankirjem in sličnim njegovim nositeljem.

Kritika današnjega kapitalističnega gospodarskega in še prav posebej družabnega reda je sama po sebi brez dvoma upravičena. Današnje kapitalistično gospodarstvo bolehla zaradi vprav usodnih hib in napak. Milijoni in milijoni brezposelnih, ki nas v sedanji gospodarski krizi navdajajo s skrbjo, pomenijo pač najhujšo obsodbo današnjega gospodarskega sostava.

Še manj pa bi bilo mogoče zanikati ali tudi le omiljevati mnogotere krutosti današnjega kapitalističnega družabnega reda. Kapitalistični delodajavci izmzgavajo danes svoje delavce in nameščence mnogokrat do skrajnosti brezobzirno, ne meneč se niti za najosnovnejše človeške pravice in dolžnosti. Prav tako izkoriščajo kapitalistična podjetja, oprta na monopolistične organizacije (karteli, trusti) tudi svoje odjemavce.

Vse to so dejstva, ki bi jih lahko dokazali z neštetiimi zgledi. Odpor proti kapitalističnim podjetnikom je torej razumljiv in do gotove mere tudi popolnoma upravičen. Samo, da ta kritika in ta odpor ne sega vedno tja, kjer leži jedro zla, kjer je prav za prav glavni izvor težav, s katerimi imamo v modernem gospodarstvem življenju vedno znova opraviti.

Težišče modernega družabno-gospodarskega vprašanja leži prav v tem, da vsa ogromna množina produkcijskih sredstev (tovarn, strojev in drugih tehničnih naprav) ne služi v prvi vrsti za proizvodnjo stvari, ki bi bile ljudem na splošno najbolj potrebne. Namesto tega se trošijo mnogokrat kar velikanske množine najrazličnejših produkcijskih sredstev in posebej tudi

človeških delovnih moči za manj važne in manj potrebne luksuzne stvari. Namesto vsakdanje obleke in drugih sličnih potrebščin se n. pr. proizvaja najraznovrstnejše, mnogokrat popolnoma nepotrebno modno blago. Namesto da bi najprej postavili dovolj hiš, da bi vsaka družina dobila primerno stanovanje, zgradijo vsako leto na deset in stotisoče luksuznih avtomobilov itd. itd.

Ce bi produkcija ustrezala v prvi vrsti občin, družabnim potrebam, bi kaj kmalu odpadle tudi ostale težave današnjega gospodarskega reda. Toda tega, da v resnici ni tako, niso krivi najprej in najbolj kapitalistični podjetniki. Oni so sicer veliko pripomogli k temu, vendar leži glavna krivda drugje: namreč pri odjemavcih, ali bolj točno: pri konzumentih.

Kapitalističnemu podjetniku je namreč končno popolnoma vseeno, kaj proizvaja. Glavno mu je edino le, da ima pri tem kolikor mogoče veliko dobička. Manufakturst, ki izdeluje in prodaja razno nepotrebno modno blago, bi prav tako rad izdeloval navadne obleke, ako bi si le upal pri njih enako zaslužiti. Tovarnar, ki gradi avtomobile, bi prav tako rad izdeloval, n. pr. poljedelske stroje, različno potrebno orodje ali kaj sličnega, ako bi se mu le pri tem obetal enak dobiček.

Skratka: tisti, ki določajo pravec vsemu gospodarskemu življenju, tisti, ki odredajo koliko in kakšno blago se proizvaja, niso producenti, kapitalistični podjetniki, marveč so to v prvi vrsti odjemavci, ki po različnem blagu povprašujejo ter plačujejo zanj dovolj visoko ceno. Tu je glavni izvor nereda v modernem gospodarskem življenju, tu tiči pravi vzrok, da proizvodimo silne množine najrazličnejšega luksuznega blaga, ko tisočem in milijonom ljudi primanjkuje najnavadnejših in najnujnejših potrebščin.

Sicer je res, da kapitalistični podjetniki mnogokrat širijo z vsemi možnimi reklamnimi sredstvi nepotrebno luksuzno blago med ljudi ter jih zavajajo k temu, da ga kupujejo. Toda končno velja vendarle, da ne more podjetnik nobenega blaga ljudem vsiliti ter jih primorati, da bi ga kupili. Reklama, s katero kapitali-

stični podjetniki iščejo odjemavce za svoje blago, je, in če hoče biti uspešna, mora biti prilagojena željam, težnjam in sredstvom ljudi, ki jih hoče pridobiti. Zato je kljub vsemu vendarle res, da so končno le odjemavci, da so končno le konzumenti tisti, ki določajo, koliko in kakšno blago se za trg proizvaja. To se pravi, če danes v tem pogledu ni pravega reda, potem je to zaradi tega tako, ker ljudje trošijo svoj denar za različno manj važno in nepotrebno blago.

Ce si to stvar tako pogledamo, in samo tako gledanje na moderno gospodarsko življenje in njegova vprašanja je pravilno, potem se nam naenkrat pokaže, da so pravi krivci današnje gospodarske mize-rije prav za prav na drugi strani, nego jih navadno iščemo. Mi se jezimo na kapitalističnega podjetnika, ki proizvaja radi dobička razno luksuzno blago. Tistega pa, ki je tega kriv, ker tako blago naroča in ga drago plačuje, ne vidimo, ali pa se mu celó klanjamo ter si na tihem še sami želimo, da bi mogli tako bogato in razkošno živeti, stanovati v krasni palači, se voziti z elegantnim avtomobilom in kolikor je še takih sličnih vzorov, ki lebdijo danes tako mnogim pred očmi. V resnici pa bi morali videti v vsakem človeku, ki preko mere troši, škodljivca in zapravljivca našega skupnega imetja. Zakaj kolikor več eden trosi, toliko manj preostane za druge.

To je tako in drugače vobče ne more biti. Zakaj končno sedimo vendar vsi okrog iste mize, ki jo je za vse pogrnil dobri Bog, in vsi jemljemo iz iste sklede. Če torej zajme eden več, dobijo drugi toliko manj. Če trošijo nekateri stotisoče in milijone za nepotreben luksuz, potem preostane vsem drugim prav toliko manj denarja in s tem tudi toliko manj vseh drugih sredstev za najbolj nujne in važne življenjske namene in potrebe. Tako je v zasebnem in v javnem, n. pr. občinskem in državnem gospodarstvu; tako je končno tudi v takozvanem narodnem in vobče vsem družabnem gospodarskem življenju.

Najnovejša zgodovinska dognanja po izkopinah v Egiptu in v Uru, domovini Abrahamovi, ti poljudno znanstveno opisuje bogato ilustrirana knjiga dr. Jehartova: **Iz Kaire v Bagdad.** Broš. prvi in drugi zvezek po Din 30.— (Din 40.—); oba zvezka vkup vezana Din 68.— (90-60).

Smrtna žetev.

»Vse meso je kakor seno. Božja sapica dahne in cvetica se osuje.« Tako sv. pismo o človeškem življenju. Mnogo mož, mnogo žena je spet zatoniло v večnost. Mnogo res zelo starih, a mnogo v najboljši moči na veliko škodo družinam, občinam in nam vsem. Koledar se jih spominja s tem, da jim postavlja skromne spominčke, ki naj bodo priča njih delu in naše hvalečnosti. Vemo, da je še marsikdo, ki bi spadal v ta zbor rajnih. Žal, da nismo dobili od njih slik. Spet prosimo vse svoje one, ki jim umrje kdo, ki je bil kakorkoli pomemben v javnem in zasebnem delu, da nam takoj ob smrti pošljete sliko in kratek življenjepis. (Naslov: Uredništvo publikacij Družbe sv. Mohorja v Ljubljani, poštni predal 337.)

POŽEK JURE, posestnik, umrl 16. novembra 1930 v Črnomlju. Doma iz Gorenjcev pri Adlešičih,

je bil izrazita slika skrbnega belokranjskega kmeta. Iz male kmetije, ki mu jo je zapustil oče, je prigrisnil lepo domačijo z obsežno zemljo in vinogradi. Tudi politično se je živahno udeleževal. Dolga leta je bil občinski odbor-
nik, svetovavec, odbor-
nik in predsednik
krajnega šolskega sveta. Njegov vpliv je bil od-
ločilen in marsikatero zadevo je izpeljal v ljudski
blagor. Kot cestni odbor-
nik se je mnogo trudil za
izboljšanje slabih belokranjskih cest. Še letos je
dal v svoji gostoljubni hiši prostor tkalskemu tečaju
in bil izrednega uspeha zelo vesel. Član Mohorjeve
družbe je bil nad 40 let in stalen naročnik kato-
liških časopisov in Kmetovalca. Dobil je visoko
priznanje leta 1929 z zlato kolajno za javne za-
sluge. Družini najboljši oče, je prav dobro vzgojil
svojih devet otrok.

JAMNIK ANTON, zlatomašnik, duhovni svet-
nik in župnik v pokoju, rojen v Stari Loki 3. jan.
1849, kjer je tudi umrl 2. aprila 1931. Iz škofjeloške
ljudske šole je rajnika vzel k sebi v Ljubljano daljni
sorodnik Luka Jeran, pri katerem je pomagal raz-
pošiljati »Zgodnjo Danico«, katere urednik je bil
Luka Jeran, kaplan v
Trnovem. Že tedaj je
rad kaj napisal za
»Danico«. Leta 1872 je
bil posvečen v mašnika
in kot kaplan služil 4
leta v Selcih nad Škofjo
Loko, potem 2 leti v
Moravčah, nato je prišel
za župnika v Sorico,
kjer je »gospod Anton«
25 let vodil župljane
v življenju in spravljal
v večnost. Ker je osla-
bel in opešal, je prišel
v Sele nad Kamnikom in ostal tu 14 let, nato pa
radi oslabeledi oči stopil v pokoj ter živel v
Kamniku, končno pa se umeknil domov v Staro
Loko, kjer je popolnoma oslepel, vendar pa maše-
val do zadnjega, ker je bral sv. mašo po spominu.
»Gospod Anton« je bil povsod priljubljen kot vse-
skozi vzoren duhovnik. Pokojni dr. Krek je spadal
med mnogoštevilne njegove prijatelje. Z njim je
»gospod Anton« šel v Sorici večkrat na lov, a

Krek je bil preslab lovec in se ni mogel kosati z
»gospodom Antonom«, ki je nekoč »na štantu«, dre-
motnemu in s puško
med nogami, svetoval,
naj drugič prinese po-
leg puške s seboj še
pernico. Bil je pobo-
žen gospod, tako, da
so Staroščani rekli:
»Ni treba moliti nam,
saj Klamfarjev gospod
moli za vso faro!«

KNIFIC JOŽEF,
župnik v Gorjah pri
Bledu, umrl po kratki
mučni bolezni 20. dec.
1930 v splošni bolnici

v Ljubljani. Rajni je bil član načelstva Hranilnice
in posojilnice v Gorjah pri Bledu, častni član Kato-
liškega bralnega društva in kraj. šolskega odbora.
Pokojni župnik je bil rojen 30. oktobra 1868. Kot
izanski kaplan je šel v Tomišelj, tedanjio izansko
podružnico, in tamkaj ustanovil faro. Vodil jo je do
po vojni, ko se je preselil v Gorje. Bil je nena-
vadno preprostega in dobrega srca, mož, katerega
ime se v javnosti ni mnogokrat bralo, pa je bil zato
v svoji zadovoljni skromnosti ves duhoven, zvest
svojemu poklicu in neomadeževan do konca. Majhno
zastrupljenje je podrla tega tako orjaškega moža.

COTIČ MAKSO. Pokojnik je bil dolgo let
ravnatelj političnega lista »Edinosti« v Trstu. Rodil
se je leta 1856 v Vipavi. Studiral je realko v Gorici.
Radi družinskih razmer je moral po materini smrti

pustiti studij in je po
petletni vojaški službi
stopil v uredništvo lista
»Edinost«, kjer je bi-
kmalu prevzel eno glav-
nih mest, dokler ni pod
pritiskom fašistov bila
Edinost ustavljena, a
on moral zapustiti svoj
ljubljeni Trst ter se
preseliti v Jugoslavijo.
Naselil se je kot mar-
sikateri Primorec v Ma-
riboru in tu užival do
svoje smrti 12. septem-
bra 1930 v vseh krogih kot ugleden narodni delavec

velik ugled, priljubljen zlasti v krogih primorskih
izseljencev. Makso Cotič je bil gotovo veteran slo-
venskih novinarjev. Po svojem rodoljubnem persu
je dal pečat tržaški »Edinosti«, s katero je vzgojil
več pokolenj narodnih delavcev v Primorju, zlasti
pa utrdil narodno zavest v Trstu in okolici. V
Maksu Cotiču je bila vtelesena požrtvovalnost in
nesebičnost. Kot vsi resnični narodni idealisti tako

je tudi le-ta živel in umrl — brez denarja, zato pa zapustil sloveče ime in hvaležen spomin slovenskega rodu.

POGRAJC FRANC. Dne 13. junija 1931 je na Bregu pri Celju v krepki moški dobi star 47 let zatisnil oči Franc Pograjc, ravnatelj Vzajemne zavarovalnice (podružnice) v Celju. Rodil se je 2. jan. 1884 v št. Rupertu na Dolenjskem. Kot mladenič je prevzel leta 1905 zastopstvo pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani. Leta 1908 se je poročil z g. Zofijo Kovačič in se preselil kot glavni zastopnik za Štajersko v Maribor. Ker je bil imenovan za ravnatelja podružnice Vzajemne zavarovalnice v Celju, se je l. 1914 preselil v Celje. Bil je značajan, pošten in odkritosrčen katoliški mož, ki ni poznal sovraštva do nikogar. Vedno je bil veselega srca in vedrega obraza. Zato je imel veliko znanecv in prijateljev povsod, kjerkoli ga je vodila življenjska pot. Bil je občinski odbornik okoliške občine Celje, delaven član Vincencijevne konference v Celju. Kot izvrsten pevec basist je sodeloval v pevskem odseku Katol. prosv. društva v Celju in v cerkvenem zboru. Bil je tudi član nadzorstvenega sveta Ljudske posojilnice v Celju itd. Zapustil je svojo ženo in devet nedoletnih otrok. Zadnje njegove besede ob smrtni postelji stoječim so bile: »Molitel« Tudi pri njem so se uresničile besede: »Kakršno življenje, taka smrt.«

ZURC JOŽEF, po domače »Štembur« iz Kandije pri Novem mestu je umrl 6. oktobra 1930 v 70. letu starosti. Rajni je bil znana osebnost, o kateri živi med ljudstvom vse polno šaljivk. Kot dolgoletni župan in gostilničar občine Šmihel-Stopiče je imel obilo stika z ljudstvom, a tudi novomeški uradniki so bili stalni gostje v njegovi splošno znani in ugledni hiši. Bil je 25 let župan, 27 let načelnik cestnega odbora. Njegova zasluga je, da so zgradili železobetonski most v Vavti vasi, preuredili cesto v št. Peter in ovinek ceste pri Otočecu. Da je Kandija dobila svojo postajo, je večinoma njegova zasluga. Na njegovo pobudo so bile zgrajene šole na Rupčah, v Šmihelu, Podgradu, Stopičah in Vavti vasi. To mu je bilo možno doseči tem laže, ker je bil sam več let deželni poslanec in nekdanjem kranjskem deželnem zboru in imel polno znanecv na odličnih mestih. Poleg omenjenih častnih mest je imel tudi še posla v gostilničarski zadruzi, ki ji je bil predsednik od ustanovitve pa do smrti. Odlikovan je bil z redom sv. Save V. Podpiral je domala vsa društva. Bil je vešč v živinorejskih zadevah in je rad vsakomur pomagal tudi sredi noči. V dobrem spominu ga bo

ohranila vsa spodnja Dolenjska okrog Novega mesta, zlasti pa ne bo kmalu dobiti takega šaljivca, kot je bil pokojni »Štembur«.

Prelat DR. JOŽEF LESAR, rojen 13. sept. 1858 v Sušju pri Ribnici, umrl 19. januarja 1931 za pljučnico v Ljubljani. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani kot gojenec Alojzijevejšča, kjer je bil pol-drugo leto tudi urednik dijaških »Domačih vaj«. V duhovnika je bil posvečen leta 1881, koj nato je odšel v Avguštinaj na Dunaj, kjer je leta 1885 postal doktor bogoslovja. Le nekaj mesecev je služboval v Višnji gori, nakar ga je tedanji škof Missia imenoval za škofijskega kaplana in ordinarijskega tajnika v Ljubljani. L. 1889 pa

je prevzel stolico za biblijske vede na ljubljanskem bogoslovju in jo obdržal 30 let. Dobro se je zavedal važnosti katol. tiska in pomagal pri vseh organizacijah, na katerih je zgrajena naša katol. kultura. 15 let je bil tajnik Katol. tiskovnega društva, l. 1892 je postal tajnik in blaginik Duhovniškega podpornega društva, l. 1925 pa predsednik. 9 let je bil ravnatelj Alojzijevejšča, pozneje član prosinodalne izpraševalne komisije. V deželnem šolskem svetu je 17 let zastopal ordinarijat. V 17 letih ravnateljstva v semenišču je vzgojil cele generacije slov. duhovščine. Poleg tega je bil tudi zelo plodovit pisatelj in sodrudek »Doma in sveta«, »Zgodnje Danice«, »Voditelja«, Mohorjeve družbe, »Duhovnega pastirja« in »Slovenca«. V njem se je družil vzoren duhovnik, iskren domoljub, pisatelj, učenjak, velik dobrotnik revežev in oče mladega duhovniškega naraščaja.

NOVAK IVAN, posestnik, trgovec, gostilničar in poštar v Doleh pri Litiji v širšem svetu ni bil mnogo znan, v kraju samem pa je bil zelo spoštovana oseba. Naduha, ki mu je težila njegovo delo, ga je čez noč položila v 70. letu na mrtvaško posteljo dne 4. januarja 1931. V mladih letih je studiral na novomeški gimnaziji, a v njem je tičal trgovski duh, ki ga je kmalu zvalil v trgovino. Kupil je na Doleh trgovsko podružnico in jo pripravil v dobro hribovsko prodajalno. Bil je pošten, praktičen katoličan in mož na svojem mestu. V svoji gostilni ni trpel razgrajavev. Večkrat je prišel sam in med gosti molil Zdravo Marijo. Velika dobrota za Dole je bila njegova pridobitev pogodbenne pošte, ki jo je sam vodil skoro 40 let. Nič čuda, da je podjetni mož bil skoro 40 let občinski odbornik in svetovavec, večkrat tudi župan, skoraj vedno predsednik šolskega odbora. Cestni odbor je izvedel marsikateri njegov nasvet, po njegovi brigi popravil zapuščene poti in cestne jarke.

Svojim otrokom je vcepil živo vero, ker je bil sam globoko veren.

KATARINA RESMAN, rojena 1. 1859, umrla 14. maja 1931 v Radovljici. Bila je soproga bivšega župana Vinka Resmana, lesnega veleindustrijalca, in mati Josipine, poročene z okrajnim podnačelnikom dr. Vidicem ter Janka Resmana, obeh iz prvega zakona. Rajnka ni nastopala v javnosti, poznala je le cerkev in dom, a vendar so jo nešteti poznali in ljubili. Sovražnikov ni imela, prijateljev pa mnogo, zlasti v vrstah revežev in bolnikov. Bila jo je sama ljubezen do potrebnih, sama skrb do domačih. Že na obrazu je bila razlita tolika dobrohotnost in milina, da si bil, stopivši v njen gostoljubni dom, pri priti kar domač kot otrok ob krilu dobre matere.

OBERŽAN JOŽKO, semeniški duhovnik, umrl 16. aprila 1931, rojen 20. oktobra 1905 v Zidanem mostu. Gimnazijske studije je pričel v Celju, dokončal v Mariboru, kjer je dovršil tudi bogoslovje. Kljub hiranju na pljučih se je z veseljem učil in bil vedre volje. Večkrat je moral učenje prekiniti, končno pa je le pel 20. jul. 1930 novo mašo v Loki pri Zid. mostu, kjer je ostal pri svojem duhovnem očetu in dobrotniku gosp. župniku Šketu, dokler ni jeseni odšel v Maribor za semeniškega duhovnika. Težak udarec za starše je bila smrt tega sina tem bolj, ker so tri dni prej v Cankovi v Prekmurju pokopali brata Franca, ki je za pljučnico, dobljeno pri popisovanju ljudi, umrl šele 23 let star. Pokojna sta bila brata izseljenškega duhovnika Drag. Oberžana v Holandiji.

PIRNAT JANKO, bogoslovec. Dne 19. jul. 1931 je šel na novo mašo v Mežico, kjer jo je daroval Matej Močilnik, 34 let star, ki je z železno voljo začel studirati šele po opravljeni vojaščini in res dokončal vse šole ter dosegel poklic, za katerega je tako trpel in gorel. Bogoslovec Janko se je vračal popoldne z mežiškim rojakom nazaj iz Mežice v Jarše. Pri Gomilskem se je avto prevrnil in edini Janko je bil tako nesrečen, da mu je ob padcu počila lobanja. Umrl je v celjski bolnici, pokopan pa je bil 23. julija v Mengšu. Nad 90 duhovnikov in bogoslovcev ga je spremilo do groba,

V cvetu mladosti, sredi najvišjih vzorov je odšel k Vozoru vzorov — k Bogu.

FINŽGAR MINA-ČEHLJA, vdova-posestnica v Zabreznici, roj. 3. januarja 1857, por. 5. febr. 1877, vdova 10. dec. 1909, umrla 22. marca 1931. Bila je mati dvanajsterih otrok, od katerih sta umrla dva v detinski dobi, dva ji je vzela vojna. Vse življenje je bila »močna žena«, dasi neskončno mehkega srca. Vse težko gospodarstvo je skrbno vodila kot vdova in prebila vojni čas na kmetiji brez sinov. Njena hiša je bila tista, kjer so se zvečer zbirali vaščani, in je bila tista, kamor se je vsak brez skrbi zatekel po pomoč, ali po konja, po voz, po kruh, ali po karkoli.

Nesrečna je bila menda samo takrat, kadar ni mogla deliti strežbe in dobrot z obema rokama. Bila je dolgo let prednica Marijine družbe žena. Vse hčere in sinove je vzgojila globoko verno in oskrbela, da so vsi dobro preskrbljeni. Bila je res svetopisemska odlična mati — vzor dela in ljubezni.

ČRVAR ŠIME je bil župnik v pokouju, brat dr. Črvarja, odvetnika na Sušaku. Umrl je 20. jan. 1931 v Skopem na Krasu. Pokopal ga je ob veliki udeležbi ljudstva tamošnji dekan Kjuder. Šime Črvar se je rodil pred 56 leti v Poreču v Istri. Vse svoje življenje je posvetil ubogi Istri. Celih 25 let je bil dušni pastir v Zrenju pri Oprtlju. Bil je odločen delavec v javnem življenju in bil izvoljen tudi v nekdanji poreški deželni zbor. V pokoj je stopil dobro leto pred smrtjo, zapustil ustrahovano Istro in se preselil na Kras, da bi živel v miru daleč proč od svojih nasprotnikov. Istra žaluje za enim izmed najboljših sinov.

RAKTELJ RU-DOLF, župnik. Rojen 16. aprila 1861, kot sin učitelja Fr. Raktelja na Dobrovi, umrl 23. jan. 1931. Ljudsko šolo in gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, kamor mu je bil oče prestavljen in pozneje tudi imenovan za voditelja in šolsk. rav. II. mestne deške lj. šole. 1879 je vstopil Rudolf v bogoslovje in bil 1. 1883 v Mariboru za mašnika posvečen. Kaplan in veroučitelj je bil v Marenbergu, Kamnici, v Dolu pri Hrastniku, Slov. Bistrici, Mozirju in Čadramu, pri Sv. Jederti nad Laškimi in v Dobjem. L. 1894 je bil imenovan za župnika na Kalobju in se po treh letih preselil k Sv. Jerneju nad Muto, kjer je bil 10 let

na straži na slovensko-nemški meji in dve leti tudi pomožni učitelj. Leta 1908 pa je šel za župnika na Bizeljisko. Do smrti je bil 47 let neprenehoma vero-učitelj in dve leti učitelj na osnovni šoli. Kot dober pevec, družabnik in izboren govornik si je pridobil zaupanje in ljubezen vseh, ki so z njim v dotiko prišli. Ustanovil je v Dolu pri Hrastniku Ciril-Metodovo društvo, na Bizeljskem Marijino družbo in Katol. prosv. društvo.

RING PETER, trgovec in posestnik ob naši skrajni narodni severni meji, je umrl 63 let star 17. jan. 1931 v Libeličah. Stal je vedno v prvih vrstah slovenskih narodnih delavcev. Miren značaj in radodarnih rok do ubogih in potrebnih. Bil je zelo ugleden mož, spoštovan in cenjen tudi onstran naše meje — v bližnjih krajih Avstrije.

ZGRABLIČ MARTIN, profesor na II. drž. real. gimnaziji v Ljubljani, umrl 21. marca 1931. Tri mesece pred smrtjo ga je zadela kap, nakar je bolehal, dokler ga ni smrt rešila trpljenja. Rajni je bil rojen leta 1872 v selu Zgrabliči v Istri. Niže razrede gimnazije je dovršil v Pazinu, višje na Sušaku. Vseučiliške nauke je dovršil na dunajskem vseučilišču, nato stopil v proforsko službo na hrvatski gimnaziji v Pazinu. Nekaj let je bil tudi okrajni šolski nadzornik za okraj Pazin. Tu je ostal do l. 1920, ko je moral radi pritiska italijanskih oblastev pustiti službeno mesto in se preseliti v Jugoslavijo, kjer je najprej služboval v Čakovcu, nato pa v Ljubljani. Sin uboge, zelo zapuščene istrske rodbine je pokojni moral mnogo preiskusiti, a ostal je vedno človek plemenitega srca, ki je vedno čutilo z ubogim zatiranim istrskim ljudstvom. V vseh stiskah je ostal zvest svojim vzorom, predvsem veri svojih očetov.

BAJEC JANKO, nadučitelj v p., rojen 3. avgusta leta 1860 na Mirni, umrl 2. maja 1931. Obiskoval je gimnazijo v Novem mestu, učiteljske pa v Ljubljani, kjer je napravil zrelostni izpit l. 1883. Služboval je na Brezovici pri Ljubljani, v Polhovem gradu, v Spodnji Idriji in končno kot nadučitelj v Št. Vidu nad Ljubljano, kjer je bil l. 1924 stalno upokojen. Bil je vesten učitelj, ljubezniv tovariš in voditelj podrejenemu učiteljsstvu. Zelo se je zanimal za šolsko vrtnarstvo in je bil skoro do zadnjega tajnik šentviške

podružnice »Sadjarskega in vrtnarskega društva«. Sodeloval je pri gasilnih društvih službenega kraja. V Polhovem gradu in v Spodnji Idriji je bil tudi organist, v Št. Vidu pa je orgljal pri šolarskih mašah do konca šolskega leta 1930. Bil je zvest član

»Slomškove zveze« in skoro ves čas odbornik njene podružnice v Idriji, pozneje pa podružnice za ljublj. okolico. Mnogo let je bil tudi odbornik »Društva za varstvo sirot« v Ljubljani in krajevnega odbora tega društva v Št. Vidu.

MAJDIČ PETER.

Sredo 12. nov. 1930 je po dolgem mučnem trpljenju izdihnil na Spodnji Hudinji pri Celju eden najuglednejših slovenskih industrijalcev — Peter Majdič. Pokojnik je bil lastnik staroslavne železne trgovine »Merkur« v Celju in v Kranju, dalje lastnik šamotne tovarne in tovarne volnenih izdelkov v Celju. Pod njegovim smotrenim vodstvom so se vsa ta podjetja izpopolnjevala in v slovesu razširjevala

po vsej državi. Pokojnik je bil zgled marljivega, podjetnega in razboritega slovenskega človeka, ki je znal sredi nekdanje nemškutarke mestne nadmoči ustvariti močno narodno, trgovsko in industrijsko postojanko.

NOČ MARTIN, posestnik na Koroški Beli, rojen 10. novemb. 1872, umrl 13. januarja 1931.

Bil je občinski odbornik nad 30 let, večkratni načelnik in odbornik podružnice Kmet. družbe, načelnik Kmetске zveze, odbornik cestnega odbora, prvi predsednik Katol. prosvetn. društva na K. Beli, pozneje odbornik; zadnja leta tudi cerkveni ključar. Odlikovan je bil s srebrno kolajno za zvesto delo pri gasilcih in z zlato kolajno za javne za-sluge. Odločen katoliški mož, vzoren družinski oče in stalen narčni katoliških listov in Mohorjeve družbe.

HOČEVAR ALOJZ, okrožni sodnik v Nov. mestu, utonil zadet od kapi na sprehođu ob Krki 21. maja 1931. Rodil se je 11. maja 1883 v Gornj. Logatcu. Po dovršenih gimnazijskih razredih v Ljubljani se

je posvetil pravnemu studiju l. 1904 na dunajskem vseučilišču. Po dovršenih pravnih izpitih je najprej služboval pri okrožnem sodišču v Litiji, nato pa prišel kot avskultant v Ljubljano, potem premeščen v Novo mesto, kjer je postal sodnik. Med svetovno vojno je bil »leteči sodnik«, seleč se od sod-

nije v sodnijo po Dolenjskem in potem na štajersko v Kozje. Končno se je zasedral v Novem mestu, kjer si je ustanovil družinsko zatišje. Bil je vesela, pevška, v domači zemlji vkoreninjena narava, mož, ki je postal povsod namah priljubljen. Vedno dobre volje je prepeval najrajši narodne slovenske pesmi.

KONČAN FRANČIŠKA, soproga ključavničarskega mojstra in odličnega društvenega ter zadružnega delavca Franca Končana v Domžalah, je umrla 9. aprila 1931. Tudi rajna gospa je z veliko vnemo sodelovala pri katoliških društvenih prireditvah. Veliko let je bila vneta cerkvena pevka. Pokojnica, ki je bila od vseh spoštovana zaradi svojega vedrega značaja, je bila stara 36 let. Zapustila je 5 malih otročičev.

POGAČNIK ANTON se je rodil 28. jan. 1883 v Radečah, umrl 5. jan. 1931. Njegov oče je imel mlin in majhno posestvo. Po končani osnovni štiri-razredni šoli v Radečah je stopil Anton v ljubljansko gimnazijo, na kateri je l. 1904 napravil tudi maturo. Posvetil se je studiju prava in se vpisal na dunajsko univerzo, kjer je naredil prvi državni izpit z dobrim uspehom. Resno se pa menda s pravom ni bavil. Ko mu je umrl oče, že večletni vdovec, je opustil studij in prevzel kot edini sin dediščino po očetu. Obenem je od zdaj naprej stalno opravljal službo občinskega tajnika, kar je bilo prav med svetovno vojno občinarjem v veliko korist; saj je pokojni v teh hudih časih poleg vodstva tajništva s številnimi prošnjami za oprostitev in omilitve zahtevanih vojaških rekvizicij mnogo dosegel. S svojim vsem pravičnim delom si je pridobil splošno priznanje, ki se je l. 1922 pokazalo v tem, da mu je radeški občinski odbor soglasno poveril župansko mesto, katero je, razen zadnje leto, ko je bil hudo bolan, opravljal vestno in pravično v splošno zadovoljstvo. Že kot dijak je sodeloval pri Orlu in izobraževalnem društvu »Kmetiki knjižnici«. Bil je duša vsega društvenega in izobraževalnega pokreta. Zlasti kot režiser in igravec bo ostal v neizbrisljivem spominu vsem, ki so kdaj videli njegove nastope, ki se jih niti kot župan ni sramoval. Smisel za javno delo si je Anton Pogačnik pridobil kot akademik v Slov. katol. akad. društvu »Danici« na Dunaju, ki je vodila vse prosvetno in versko vzgojno delo med dunajskimi Slovenci, zbirajočimi se v Slov. katol. izobraževalnem društvu »Straži«, kjer je pokojni »Miha spod Gaja« večkrat nastopil na odru.

BIDOVEC FERDO je bil rojen 4. febr. 1908 v Trstu kot drugi sin trgovca Ivana Bidovca. Oče, ki še sedaj vodi svojo trgovino v Trstu, je doma iz

Žirovnice na Gorenjskem, mati Antonija je pa rojena Tržačanka. Med svetovno vojno je mali Ferdo obiskoval ljudsko šolo na Breznici pri Žirovnici, po končani vojni pa je pri svojem stricu v Zgornji Šiški končal osnovno šolo in hodil nekaj časa v gimnazijo v Ljubljani. Kot dvanajstletni deček se je vrnil v Trst, kjer je dovršil meščansko in dvorazredno

trgovsko šolo, nakar je stopil v trgovino svojega očeta. Bil je versko vzgojen, dober in ljubezniv sin, bistrega uma in vedrega značaja ter v trgovini desna roka svojega očeta. Bidovčeva družina je številna, dobro znana in ugledna v Trstu ter spoštovana tudi pri Italijanih. Bog jo je obdaril z desetero otroki, 5 sinov, 5

hčera. Otroci, vzgojeni v globoki vernosti in zvestem slovenskem duhu, so ponos svojih staršev. Ivan, najstarejši sin, je daroval na praznik sv. Trojice dne 31. majnika 1931 v cerkvi sv. Antona v Trstu svojo prvo sv. mašo. Ferda je iztrgala nemila usoda iz naročja družine, ker je bil kot žrtev svoje vzorne slovenske zavesti ustreljen 6. septembra 1930 v Bazovici pri Trstu. V znanem tržaškem procesu septembra 1930 proti slovenskim nacionalistom je bil namreč od izjemnega fašističnega sodišča, sestavljenega izključno iz bivših frontnih bojnikov in aktivnih fašističnih častnikov, obsojen s tovarišem Valenčičem Alojzjem, Marušičem Francem in Milošem Zvonimirjem na smrt s strelom v hrbet. Samozavesten, odločen in miren kot pravi junak, ki je pripravljen za sveto stvar dati tudi svoje življenje, je zbudil s svojim obnašanjem med sodno razpravo, še bolj pa na dan svoje smrti občudovanje v vsej javnosti, ki je z napetostjo zasledovala mučenišvo mladih slovenskih borcev za pravice in dostojno življenje svojega mučenega naroda. Na Bazovici nad Trstom ustreljen v prsi — zadnji hip se je zaokrenil v vzklikom »Živela Jugoslavija!« leži pokopan na skritem kraju v Trstu s tovariši vred, čakajoč velikega sodnega dne, ko se izkaže, da je bil 6. sept. 1930 postavljen mejnik v zgodovini dveh sosednih narodov, pričajoč o neizogibni božji pravdi, v kateri je pravičen sodnik le Eden, ki vse točno plačuje in povrača po zasluženju ob svoji uri na svoj dan.

LONČAR IVAN, bivši župan v Kočevju, nadpreglednik finančne kontrole v p., član načelstva Ljudske posojilnice in Kočevju in njen soustanovitelj, umrl 16. jan. 1931, star 63 let. Veren in splošno priljubljen mož, preprost poštenjak iz Tržiča na Gorenjskem. Kot slovenski župan nemškega Kočevja se je ves posvetil občinskemu delu in bil kot mravlja priden. Tudi politično nenaklo-

njeni krogi so imeli polno lepih besed o njegovi poštenosti. Kadar je šlo za dobrobit dobre stvari in Cerkve, je bil vedno med prvimi branitelji in delavci.

PLEČNIK ANDREJ, gimnazijski profesor v pok., rojen 23. okt. 1866 v Ljubljani, umrl 24. jun. 1931 v Repnjah, brat vseučilišnih profesorjev Joža in Janeza. Kot kaplan je služboval v Podbrezjah, Trnovem in pri Sv. Petru v Ljubljani, odkoder je šel za profesorja na realko v Idrijo. Odtam je bil imenovan za profesorja na ljubljanski realki, odkoder je prišel na gimnazijo v Kočevje. Pokojni Andrej je bil nenavadno nadarjen, čisto svojski mož, ki ni poznal nobenih kompromisov. Menda je bil prav zato, kakor vsak tak, vse življenje nemirna duša. Tega njegova vnianost ni sicer nikoli razodevala, če ti je pa kot prijatelju pisal, ni zatajil svoje notranje nemirnosti. Zanimal se je podrobno za vse duševno delo v Slovincih, ga pravilno ocenjal, pa tudi duhovito šibal. Le žal, da ni ostre in pravične sodbe nikoli javno zapisal. Kot cerkveni govornik je bil nenavadno izviren, dovtipen in duhovit. Njegovi govori — spet žal, da nenapisani — so polnili cerkve do zadnjega kotička. Ves nemiren v sebi je iskal miru v samotah in ga našel tedaj, ko se je njegova krsta zibala v tihem sončnem dopoldnevu sredi repenjskih polj na vodiško pokopališče.

KOTNIK FRANC, železn. inspektor v pok., umrl v Guštanju v 71. letu dne 12. aprila 1931. Rodil se je l. 1860 v Dobrihah v Meziški dolini, sin Jugove-Zupančeve hiše, ki je dala že toliko izobražencev slovenskemu narodu. Po končanih studijah je stopil v železniško službo ter jo zapustil kot nadzornik državnih železnic l. 1920. Služboval je v različnih mestih; tako v Ljubljani, v Trstu, v Welsu. Odlikovala ga je vzorna marljivost, vestnost in poštenost pri delu, ostal je narodno zaveden vkljub vsem pritiskom. Kjerkoli je služboval v Sloveniji, povsod se je posvetil društvenemu in prosvetnemu delu in bil tako trdna opora slovenstva. Svoje otroke je vzgojil v strogo narodnem in verskem duhu. Eden sinov je v diplomatski službi, drugi ima odgovorno mesto v jeklarni v Guštanju, kjer se je ob prevratu boril v Malgajevi četi za osvoboditev koroških krajev. Zopet eden je vzoren učitelj, mlajši so po šolah. Imel je 15 otrok, od katerih jih živi še osem. Takoj ko je šel v pokoj, je postal gerent v trgu Guštanju, potem pa je delal tu kot tajnik in hranilnici in posojilnici. Bil je reden dopisnik »Slovenca« in drugih listov. Za njim žaluje vse, kar med Korošci slovensko čuti. Za svoje delo je bil odlikovan z redom sv. Save V. razreda.

JANŽEK EDVARD, biseromašnik v pokoju, je umrl 4. januarja 1931 v Rimskih toplicah. Rojen je bil 16. februarja 1844 v Podgorju pri Slovenjgradcu. Oče učitelj je bil dober znanec škofa Slomška. Služboval je dolgo let v Trbovljah, kjer je Edvard hodil v ljudsko šolo. Do 6. razreda je obiskoval gimnazijo v Celju, zadnji dve leti pa v Mariboru. Za kaplana je bil nameščen najprej v Vidmu, potem v Podsveti, nato je bil provizor v Zagorju, dokler ni leta 1882 dobil župnije Sv. Marjete pri Rimskih toplicah, kjer je zgradil podružnico Marija Lurd. Leta 1892 je prišel za župnika v Sevnico, a se že l. 1895 vrnil v prejšnjo župnijo, kjer je prenovil notranjost cerkve, za

katere je dobil v dar dragocen kelih iz Rima — darilo dunajskega nadškofjisk. kapitlja Leonu XIII. za zlato sv. mašo. Leta 1913 je šel v pokoj, a tudi v njem — ni miroval. Do svoje smrti je bil pomožni duhovnik. Leta 1918 je obhajal zlato sveto mašo, 1928 pa biserno.

BULOVEC ANTON, sodnik, odvetnik. Rojen 25. jul. 1869 v Radovljici kot sin uglednega trgovca in cerkvenega ključarja, umrl v Ljubljani 23. sept. 1931. — Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, pravne nauke na Dunaju. Po izpiti je služboval najprej na Brdu, nato v Novem mestu in v Ljubljani, kjer je dosegel naslov višjega sodnega svetnika. Leta 1924 je stopil v pokoj in odprl svojo odvetniško pisarno. Bolj kot poklic je s srcem ljubil prirodo, ki ji je posvetil vse svoje proste ure. Bil je več let član in odbornik muzejskega društva, član Odseka za varstvo prirode ter član in računski preglednik Društva za raziskavanje jam. Posebno polje naravoslovnega zanimanja so bili od rane mladosti — metulji in sršeni. Leto za letom je gojil in opazoval razne vrste domačih metuljev, ki jih je rad podaril znanstvenim zavodom. Nobeno čudo ni, da je bil vse življenje v stalnih stikih s prirodoslovci-metuljarji tudi izven naše domovine. V ožjih znanstvenih stikih je bil n. pr. s svetovno-znanim angleškim profesorjem metuljev I. W. H. Harrisonom, ki mu je pošiljal od naših metuljev posebne vrste in jajčeca, da jih je mogel slavni angleški učenjak porabiti v svoje namene. V zahvalo je zato ta učenjak imenoval novo križano vrsto »hybr. buloveci« že l. 1913. Nekaj razprav je pokojni Bulovec priobčil v domačih časopisih, n. pr. v Domu in svetu »Kako metulji prezimijo«. V dijaških letih je bil sotrudnik pri Vrtcu. Pokojni Bulovec je bil kot dijak gojenec Alojzijevejšča, vedrega in veselega značaja, od vseh ljubljenc kot blag in plemenit fant.

HÖNIGMANN FRANC, vpok. župnik in dekan, rojen 1. aprila 1854 v župniji Ribnici, umrl 1. jun. 1931 v Škofji Loki. V mašnika je bil posvečen 1882, naslednje leto je odšel za dve leti kaplanovat v Črni vrh nad Idrijo. Leta 1893 je prišel za župnika v Kropo, kjer je bil 16 let, nato pa je šel za župnika na Brezovico pri Ljubljani, od tam za dekana na Vrhniko, v pokoj je stopil leta 1919. V Kropi je sezidal novo impozantno župnišče, preslikal cerkev in z vso vneto skrbel za napredek kraja. V svojem poklicu in delu se ni strašil pred nikakimi težavami in napor. Na Vrhniki bi zgodovina Rokodelskega doma govorila o njegovem gospodarskem talentu. Najlepsi in najtrajnejši spomenik si je postavil z ustanovitvijo trdne in solidne posojilnice, še bolj pa z ustanovitvijo žebblarske zadruge, ki se je po modrem in srečnem vodstvu razvijala iz skromnih početkov v današnjo moderno tehnično velepodjetje, kjer ima do 200 delavcev iz Kroe in Kamne gorice zaslužek in kos kruha. Pokojni je bil prvi, ki je videl bedo od kovaških gospodov izžetih trpinov in pomagal. Kolikor je napredka prišlo v Kropo in okolico, je prišlo po njegovem socialnem delu, pobudi in vodstvu.

KUŠAR FRANC, nadžupnik v Mengšu, umrl v 71. letu kot žrtev strašnega roparskega napada doma v župnišču 13. febr. 1931. Doma je bil iz Reteč pri Škofji Loki. Župnijo v Mengšu je prevzel l. 1900 ter celih 30 let neutrudljivo delal na istem kraju. Tih in miren značaj, blažega srca si je pridobil obče spoštovanje. Samo kadar je bilo treba nastopiti za splošni blagor, je znal biti odločnejši. Bil je skrben vodja Katol. prosv. društva v Mengšu, občinski odbornik, član nadzorstva slamninarske in klobučarske zadruge, predsednik nadzorstva hranilnice in posojilnice, član električne strojne zadruge in večletni krajevni šolski odbornik. Njegovo požrtvovalno delo je znala ceniti vsa okolica. Zato je bila ob nenadni izgubi svojega dobrega župnika, ki je padel pod nožem zverinskega roparja, bridko zadeta vsa župnija in z njo ogorčena vsa Slovenija.

LEGAT JOŽEF, rojen 13. marca 1884, umrl 21. jan. 1931 v Žirovnici. Po poklicu tesar pri že-

leznici je imel tudi majhno posestvo. Kljub redni zaposlenosti izven doma se je pridno udeleževal javnega dela v svoji brezniški občini. Od leta 1904 je bil ves čas zelo vnet in delaven član gasilnega društva. Bil je član gospodarskega odbora žirovniske srenje, zadnje desetletje pa občinski odbornik. Jetika je delavnega občana prezgodaj pobrala.

ZUPAN IVAN, posestnik, trgovec z lesom in gostilničar v Kovorju pri Trzinu na Gorenjskem, † 22. nov. 1930 v 66. letu. Delaven mož kakor mravlja, dober kot kruh, veren in pošten, prava pristna gorenjska korenina. Ni

bil v šolah izobražen, toda z izredno nadarjenostjo in pridnostjo je znal svoje gospodarstvo visoko razviti. Strog gospodar in oče je znal biti tudi uvideven in dober.

ŠAVNIK FRANC, rojen 6. sept. 1877 v Kranju, umrl zadet od kapi 4. maja 1931 istotam. Gimnazijo

je obiskoval v Ljubljani, univerzo na Dunaju, kjer je dovršil farmacevtski studij, nakar je stopil že več let pred smrtjo svojega očeta leta 1922 v njegovo lekarno v Kranju. S svojim ljubeznivim nastopom, svojo mirno in blago naravo si je pridobil ljubezen in spoštovanje vseh. Bil je načelnik kranjske podružnice SPD, odbornik in podpornik Dijaške kuhinje, član in odbornik raznih kranjskih dobrodelnih in prosvetnih društev. Bil je kapetan I. razr. v rez. in odlikovan z redom sv. Save IV. razr. in Jugoslovanske krone V. razr. Dober in skrben mož in oče je zapustil tri majhne otročiče. Njegova mati je izgubila z njim zadnjega svojih peterih odraslih sinov. Ostala ji je samo še ena hči, druga je tudi že umrla.

BERDAJS LOVRO, knjigoveški pomočnik, roj. 8. avgusta 1875 v Ljubljani, umrl 24. jan. 1931. Knjigoveštva se je izučil 1893 pri Matiji Gerberju v Ljubljani, nekaj časa delal v tujini, nato pa leta 1895 stopil v knjigovoznico Družbe sv. Mohorja v

Celovcu, kjer je služil do 24. jan. 1920. V Celovcu je rad delal pri vseh slovenskih prireditvah, trudil se zlasti ob volitvah za slovensko stvar, radi česar so ga Nemci takoj ob izbruhu svetovne vojne spravili hitro »v vojno službo brez orožja«, dasi je imel C izvidnico, ter ga imeli ves čas vojne za

politično nezanesljivega. Bil je vnet planinec. Z bivšim poslancem Grafenauerjem je ustanovil zilsko podružnico SPD.

KURENT JOSIP, blagajniški sluga Kranjske hranilnice v Ljubljani, umrl nepričakovano 72 let

star. V mladosti je služil 10 let v vojaški službi v Bosni, leta 1889 prišel v službo Kranjske hranilnice ter 42 let nepretrgoma ostal zvest in vester sluga, za kar je dobil polno pohval in priznanj od svojih predstojnikov. Leta 1927 odlikovan s srebrno svetinjo za državljanske zasluge. Večkrat je bil predsednik Društva uslužbencev denarnih zavodov. Pokojni je doživel tudi bridke ure, ko mu je na soški fronti padel v svetovni vojni edini sin Franc, nato pa od žalosti umrla še žena. S pokojnim Kurentom je legel v grob lep kos kranjske zgodovine, zbrane okrog Kranjske hranilnice.

AUMAN FRANC,

župan in kovaški mojster na Viru pri Domžalah, je bil roj. 1895, umrl po težki operaciji v Ljubljani 21. sept. 1930. V najlepši življenjski dobi, sredi načrtov za bodočnost, ga je smrt ločila od dela. Pokojnik je bil po Sloveniji znan po izdelavi svojih slovečih voz, ki jih je tudi razstavljal na vsakoletnem Ljubljanskem velesejmu. Nesebično se je mnogo trudil na gospodarskem in prosvetnem polju. Mnoge organizacije in gospodarske naprave so bile deležne njegove krepke, delavne roke. Bil je član načelstva hranilnice in kraj. šol. odbora v Dobu, predsednik prosv. društva, odbornik gasilnega društva. Rad je sodeloval tudi pri cerkvenem petju. Vedno je bil odkrit značaj ter odločen katoličan, ki se ni bal javno pokazati svojega verskega prepričanja.

KOSTANJEVEČ

JOSIP, župnik v pok. je umrl v celjski bolnici 12. julija. Rojen je bil pri Sv. Marjeti niže Ptuja 1858. Dolgo je župnikoval v Kalobju. Pokojni je bil utele-

šeno gostoljubje; v njegovo župnišče je vodila pot res vsakega, kdor je prišel v Kalobje. Kajkrat so razni, njemu čisto tuji ljudje našli gostoljubnega zavetja pod njegovo streho. Tudi tolovaji so vedeli zato in se zglasili nekoč preoblečeni v orožnike ter ga izropali. Kot kaplan in katehet je bil ljubljčen od otrok in učiteljstva. Pokojnega so prepeljali iz Celja

v Vojnik, kjer je živel zadnja leta vpokojen in je želel počivati tudi mrtve.

DOLINAR ANTON, biseromašnik. Pokojnik je bil rojen v Lučinah 11. januarja 1847, v mašnika pa je bil posvečen 9. julija 1870. Nad trideset let je

bil župnik v rojstni fari v Lučinah. Sezidal je novo cerkev, v katero je vteknil do zadnjega vinarja vse, kar je zaslužil. Zase je živel tako skromno, da zadnji kmetič ne more bolj. Kot vpokojenec pa je živel v Repnjah. Bisereno sv. mašo je praznoval na Brezjah v počitnicah, nato pa je zbolel in umrl 5. nov. 1930 v Kamniku v Domu sv. Antona pri usmiljenih

nih bratih star 83 let. Pokopan je v Mekinjah. Pokojnik je bil nadarjen pridigar, izvrsten poznavalec klasičnih jezikov. Kaj rad je v družbi napil po grško, rad spravljal v zadrego marsikakega profesorja, ko ga je vpraševal, kaj se pravi po grško groblje, zalisci itd. Vedno je bil vesel in duhovit dovtipnež.

KERIN MARTIN,

bivši župnik in lazarist, je bil rojen 21. avgusta 1869 v Sv. Križu pri Kostanjevici v znani rodbini Kerinovi. Umrl je 6. aprila 1931 v Ljubljani in počiva na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani. Gimnazijske studije je dovršil v Novem mestu, bogoslovne pa v Ljubljani. Rajni je služboval kot kaplan v Fari pri Kostelu, Črnomlju, Krškem in v Šmarjeti na Dolenjskem, kot župnik pa v Stružah šest let, v Boštanju pri Sevnici devet let in v Smledniku na Gorenjskem sedem let. Nato se je podal k oo. lazaristom v Ljubljani, kjer je deloval kot misijonar do svoje smrti osem let. Pokojnik je bil sošolec znanega majorja Colariča in pesnika župnika Fr. Neubauerja. Bil je blaga, gostoljubna duša. Zato so ga gospodarske skrbi pri cerkvi in župnišču preveč trle in mu rušile rahle živce. Dal je slovo vsej »svetni robie in zelo srečen deloval in skrbel samo za duše.

ZLICAR FRANC,

rojen 21. septembra 1877 v Kamenu pri Sv. Juriju ob juž. žel., umrl 30. julija 1931 istotam. Od doma globoko verno vzgojen je vse življenje črpal svojo moško moč iz vere. Bil je nesebičen javni in prosvetni delavec. Leta 1902 je ustanovljal z dr. Ant. Korošcem Slov. katol. prosv. društvo, ki se je pod njegovo trdno voljo zelo razmahnilo, in l. 1909 je

na njegovo pobudo vzcvetela močna mladinska organizacija v Sv. Jürju. Bil je duša vsemu krajevnemu prosvetnemu, pa tudi gospodarskemu in političnemu delu. Sam poln vere jo je kot oče sedmerih otrok globoko sadil v duše svojih otrok. Šele 53 let star jih je zapustil nepreskrbljene.

POLLAK FRANJA, žena Karla Pollaka, znana veleindustrija usnja v Ljubljani, roj. Peterca 1858 v Ljubljani pri Sv. Krištofu, umrla 31. jan. 1931 v hiši na Dunajski cesti, kjer je prebila skoro vse svoje družinsko življenje v krogu številne rodbine, tiha in skromna, delavna in skrbna ob strani soproga, ki je z redko vztrajnostjo postavil trdne temelje iz skromnih početkov vzrasli veleindustrijske trdke Pollak v Ljubljani. V strogem krščanskem duhu vzgojena je vedno skrbela za dobro krščansko vzgojo svojih otrok, ki jih je bilo 14, a živih ostalo le 8. Nekatere je ugrabila smrt sredi mladostnega cvetja, a bridke izgube niso strle vdane in potrpežljive matere. Dobra mati družini je bila skrbna dobrotnica tudi revnim in potrebnim, a vselej tako, da je njena dobrota ostala za javnost neznana. Velik ugled njenega soproga in njena dobrota sta določila za kumico praporu sv. Mihaela, ki si ga je omisnila ob prvem delavskem kongresu 1. 1899 »Slovenska kršč. soc. zveza« in ki ga ima še danes nje naslednica »Prosvetna zveza v Ljubljani«. Že zgodaj je postala znana in priljubljena tudi med katoliškimi akademiki, med katere je v počitniški dobi rada prišla in obiskovala njihove prireditve, zlasti pa socialne tečaje na Sv. Joštu, pri katerih Pollakove družine skoro nikoli ni manjkalo. Dr. Krek, socialist, in tovarnar Pollak s soprogo, sinovi in hčerkami — pa mladi akademiki, to je bila družba, ki se po njej toži.

BIRK FRANČIŠEK C. M. je bil rojen v Jaršah pri Ljubljani 26. marca 1866 in krščen še isti dan v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Starši so ga vzgojili v strogo krščanskem duhu. Gimnazijo je kar od doma obiskoval v Ljubljani, kjer je maturiral 15. julija 1886, nakar je vstopil v ljubljansko bogoslovje in bil po tretjem letu 21. julija 1889 posvečen v mašnika. Po končanem bogoslovju je služboval kot kaplan v Kočevju in Kranju ter kot stolni vikar v Ljubljani. Leta 1900 je vstopil v misijonsko družbo, v kateri je deloval kot misijonar po Sloveniji in kot priljubljen spovednik v Gradcu, pri sv. Jožef. nad Celjem, v Ljubljani in v Mirnu pri Gorici. V Mirnu in v Ljubljani je tudi dlje časa opravljaj službo hišnega superijorja ondotnih misijonskih postojank. Umrl je 3. septembra 1930 v Ljubljani. Njegov značaj bi kratko označil takole:

mož strogo dosleden, ki ni poznal, kadar je šlo za načela, nobene prijenljivosti ne v svojem zasebnem življenju ne v javnem delovanju.

JALEN TEREZIJA, učiteljica. Rojena je bila na Rodinah 4. sept. 1888 kot deveti otrok mežnarja Matije in kot sestra kateheta in pisatelja Jalena Janeza. Brezniški župnik, pokojni g. Tomaž Potočnik, jo je dal v samostanske šole in ji oskrbel prvo službo na Koroški Beli, kjer je 16 let z vso vnamo poučevala deco in se tudi v društvenem življenju zelo izkazala, tako da je morala na političen pritisk zapustiti priljubljeni kraj in po »službeni potrebi« oditi v Gorje. Kot učiteljico so jo pohvalili vsi nadzorniki, nekateri ji k uspehom celó čestitali.

Bila je ena tistih redkih učiteljic, ki se je z vso dušo posvetila vzgoji kmetijskih gospodinj in neumorno delala za gospodinske šole. Za prosveto med svojimi je bila iz vsega srca. Kumovala je praporu bivšega Orla na Koroški Beli z geslom: »Za vero dedov in svobodo vnukov«. Ob njeni smrti 15. septembra 1930 so zajokali odrasli, obrisali si solze posiveli gorenjski možje. Odkrit značaj poln vedrosti, včasih gorenjsko rezek, globoko veren — čistilka Male cvetke sv. Terezije, od mladih let v družbi Marijinih otrok.

KREGAR IVAN, pasar v Ljubljani, umrl dne 7. maja 1931 zadet od kapi, sedeč med svojci, dosepeši zjutraj v krog svoje družine. Ivan Kregar se je rodil 17. septembra 1867 v Ljubljani. Pasarske obrti se je učil doma, nato pa šel po tedanjem običaju v svet, da se izpopolni v svoji obrti. Več let je delal na Dunaju, ustavil se je tudi v Kölnu. Vrnivši se v Ljubljano je odprl lastno delavnico, si ustanovil lastno ognjišče in kmalu postavil lasten dom. Svojo obrt je razširil in izpopolnil, tako da je bila znana po vsej Sloveniji in tudi na Hrvaškem,

nekaj izdelkov pa je šlo celó preko morja. Pokojnik se je zgodaj udeleževal javnega življenja. Bil je med prvimi vnetimi delavci nekdanje »Vseslovenske ljudske stranke«, ki mu je pred vojno poverila pomembne zastope. Bil je občinski svetnik ljubljanski, svetnik Trgovske in obrtne zbornice, predsednik obrtno pospeševalnega urada itd.

Razvoj ga je potisnil s političnega bolj na gospodarsko polje. Zadnja leta je bil načelnik Ljudske posojilnice v Ljubljani, ki ji je bil tudi soustanovitelj. Leta 1930 so ga poklicali zopet v občinski svet ljubljanski in končno v banovinski svet. Prenaporno vsestransko delo pa je omajalo njegovo zdravje. Na vseh mestih je bil priljubljen po svoji razboritosti in zdravi sodbi. V nekdanji »Slov. kršč. socialni zvezi« je bil delaven član, kip na zastavi

sv. Mihaela je njegovo delo. S pokojnim Ivanom Kregarjem je legel v grob dobršen kos zgodovine izza Krekove krščansko-socialne dobe med Slovenci. Vztrajen, delaven, pošten, veren mož do zadnjega diha.

FATUR IVAN, trgovec in gostilničar na Uncu, je bil rojen 5. maja 1890 na Rakeku, kjer poseduje njegovi starši še zdaj trgovino in gostilno; izvira pa ta družina iz Zagorja na Krasu, kjer je doma tudi znana pisateljica Lea Fatur. Že zgodaj se je izobrazil v trgovini. V svetovni vojni je bil na fronti v Galiciji in v Tirolah. Po vojni se je poročil z Marijo Gliha iz znane trgovske družine na Uncu in s tem prevzel trgovino v svoje roke. Dobil je zvesto družico, le žal, da mu jo je smrt tako zgodaj ugrabila že l. 1929. Potrati radi izgube dobre žene in strti od bolezni, je vedno bolj hiral. Bil je blagega, tihega značaja in kljub vsem težavam ni nikdar tožil. Rad je pomagal bližnjemu s svojim nasvetom ter je užival veliko zaupanje pri ljudeh. Bil je odločen krščanski mož in stalni naročnik katoliškega časopisa. Vsako leto je komaj pričakal knjig Družbe sv. Mohorja. Od ustanovitve hranilnice in posojilnice na Uncu je bil rajni tudi član odbora. Umrl je 30. maja 1931 na svojem domu na Uncu.

KNAFLIČ FRANCE, tovarnar usnja v Šmartnem pri Litiji, roj. 1854 v Doslovčah na Gorenjskem, umrl 9. aprila 1931 v Leonišču v Ljubljani. Pokojnik se je usnjarske obrti izučil pri svojem očetu, ki je imel majhno usnjarno v Doslovčah, a se s petletnim Francetom preselil v Šmartno, kjer je oče nadaljeval svojo obrt. S prirojenjo žilavostjo in poštenostjo je znal iz nič ustvariti veliko domačo industrijo, ki je tudi po očetovi smrti v inozemstvu upoštevana. V usnjarski stroki je izučil kar vse tri sinove. Dočim je najstarejši padel v svetovni vojni, je sin Pavle po dovršeni srednji šoli v inozemstvu zelo izpopolnil svoje strokovno znanje in prevzel domačijo in tovarno usnja v Šmartnem; sin Tone je tovarnar usnja v Kamniku. Stari Knaflič, grča in korenina šmarske vasi, je bil vnet lovec, blag značaj. Za reveže in domačine je imel vedno odprte roke. Originalen mož, poln zdravega dovtipa, vesten in delaven kot mravlja, podjeten in neugnan v skrbi, da bi povzdignil svojo tovarno do konkurenčne višine. Prav posebno je bila naklonjena njegova hiša šmarski cerkvi. Za njo je dala desnica, da ni vedela za dar levica. Komaj 24 ur pred njegovo smrtjo so pokopali njegovo življenjsko družico Ivano, rojeno Verbič, iz ugledne vrhniške rodbine.

POČ-PETER, železn. pristav v p., rojen 1850 v Velikih Laščah, umrl 16. jan. 1931. Šolal se je v gimnaziji v Novem mestu in na učiteljsku v Idriji, napravil 1866 izpit za pomožnega učitelja in služil v Krškem. Pozneje je bil zasebni učitelj pri Auerspergu v graščini Turn, nato dnevničar pri sodniji in pri okrajnem glavarstvu, dokler ni šel

k vojakom in odslužil kot dragonec vojaška leta v vojaški pisarni leta 1877, nakar je dobil službo pri južni železnici. Služboval je v raznih krajih Štajerske in povsod stal v prvih vrstah narodnih buditeljev. Leta 1911 je stopil v pokoj in se preselil v Krško. Tu se je zanimal za vse društveno življenje. Nad vse je ljubil oder. Po-

magal je ustanoviti Prosv. društvo, bil načelnik gas. društva, v katero je on prvi uvedel slovensko poveljevanje. Vneto je delal v občinskem posredovalnem uradu in v odboru okrajne posojilnice, prav posebno pa je skrbel kot ključar za romarsko cerkev sv. Rozalije. Bil je dolgoleten zvest ud Družbe sv. Mohorja. V družbi prijeten pripovedovavec in zabavnež, si je pridobil časten naslov »strica Poča«.

COTIČ JOŽEF, gostilničar na Martinovi cesti v Ljubljani, umrl dne 14. junija 1931, dober mesec po praznovanju svoje 70letnice. Rodil se je 10. maja 1861 v Vipavi, zgubil z devetimi leti mater, z enajstimi rodni dom in moral iz ljudske šole z brati po svetu za kruhom. Med njimi je bil tudi brat Makso, poznejši urednik »Edinosti« v Trstu. Po vojaških letih je bil sprejet v službo užitninskega zakupa v Ljubljani. Leta 1894 so ga prijatelji pozvali v Vipavo, da je prevzel strokovno vodstvo novoustanovljene Vipavske vinarske zadruge. Tedaj se je bilo pričelo na Vipavskem živahno krščansko-socialno gibanje in mladi Cotič Jože se je z vso vnemo oprijel javnega dela. Ko se je tudi v Ljubljani usta-

novilo l. 1898 »Vino-gradniško društvo« na pobudo dr. Kreka, so poklicali v Ljubljano strokovnjaka Jož. Cotiča, da je tu prevzel vse strokovno vodstvo. Pozneje je postal strokovni vodja deželne vinarske zadruge. Po vojni se je posvetil svoji družini in svoji gostilničarski obrti. S pokojnim Cotičem je združen lep kos na-

šega boja za gospodarsko osamosvojitve po načelih mladega kršč. soc. gibanja med Slovenci. Ostal je do smrti vnet Krekovec in borben član iz stare Krekove kršč. soc. garde, vedno živahen in dovipen Vipavec, zanimajoč se do zadnjega diha za vse javne razmere, trden in zvest mladostnim vzorom.

SLANC ALOJZIJA, veleposestnica v Litiji, je bila rojena l. 1875 v Litiji kot edina hči posestnika in župana g. Alojzija Koblerja. Bila je deležna naj-

skrbnejše in najboljše vzgoje, se omožila ter bila vzorna mati in soproga. Dobra dela in izredna ljubezen in skrb do svojih otrok je bila vsebina njenega plodonosnega življenja. Svoje otroke je vzgojila v narodnem duhu in kot navdušeni »Jugoslovenci« je bil njen pogled vedno uprt proti jugu in je vedno trdila, da živi tam doli trd, žilav narod, ki kljubuje vsem viharjem. Ob njeni prerani smrti so se hvaležno spominjali njenega sodelovanja Ciril-Methodova družba in druga dobrodelna ter prosvetna društva. Njen pogreb ob obilni udeležbi ljudstva od blizu in daleč ter ob navzočnosti raznih društev in odličnega občinstva je pokazal, da je legla v prerani grob žena, kakršnih je le malo med nami.

MIKLAČIČ ALFONZ, roj. v Škofji Loki 25. junija 1876, umrl v Lemontu, Chicagi, Ill. v Ameriki 10. februarja leta 1931. Gimnazijo je dovršil 1897, v mašnika posvečen leta 1900, kaplan je bil v Šmartnem pri Kranju, pri Sv. Duhu nad Krškimi in v Rovtahu nad Logatcem, od leta 1905 pa župni upravitelj na Vrhu pri Sv. Treh Kraljih. Od tu je odšel med Slovence v Ameriko. V franciskanski red je stopil leta 1926 ter leta 1930 ustanovil v Johnstownu, Pa. v Ameriki slovensko župnijo Sv. Male Terezije. Po slovesnih obljubah je bil nastavljen pri Sv. Štefanu v Chicagi, služboval pa je tudi v Clevelandu, v Leadvilleju.

DR. ŠAVNIK EDVARD, višji okrajni zdravnik v pok. in častni meščan Kranja, umrl po težki boleznici v 79. letu starosti 19. januarja 1931. Plemenit in človekoljuben mož, jeklen značaj. Pogrešali ga bodo vsi — gospod, dijak in delavec, zlasti pa človekoljubna in druga društva, ki jim je bil zvest član, ustanovitelj in podpredsednik. Rodil se je dne 13. marca 1852 v Kranju kot sin lekarinarja Sebastijana Šavnika. Nižjo gimnazijo je dovršil doma, višjo v Ljubljani, medicinske studije pa v Gradcu, kjer je postal doktor zdravilstva l. 1875. Leta 1878 je bil v vojaški službi v Bosni. Pozneje je bil imenovan za uradnega zdravnika v Logatcu, a službe ni nastopil. Leta 1888 je bil imenovan za okrajnega zdravniškega referenta. To službo je izvrševal do leta 1926, ko je bil upokojen in za zasluge odlikovan z redom sv. Save IV. stopnje. Nad trideset let je bil v kranjskem občinskem odboru in bil izvoljen za častnega meščana.

ŠERJAK JERNEJ, hišni posestnik in častni meščan ljubljanski, rojen v vasi Blato v župniji Šmarje 24. avgusta 1865, je umrl 6. aprila 1931. Rajni je stopil v službo že pred 42 leti pri tvrdki Antona Krisperja v Ljubljani in postal njen dolgoletni poslovodja. Svoje dni je bil tudi član občinsk. sveta, izvoljen na listi kršč. soc. delavstva. Bil je vzoren katoliško živeč mož, ki je zelo skrbno vzgojil svoje otroke. Že zgodaj se je udeleževal dela v kršč. soc. organizacijah pod vodstvom dr. Kreka. Globoko veren mož je ustanovil z rajnim prelatom Fliksom bratovščino za nočno češčenje presv.

Rešnjega Telesa. Pri križevniški moški in mladeniški Marijini družbi je bil vnet član od njenega početka in dlje časa njen predsednik. Vincencijeva konferenca ga je štela med svoje najboljše dobrotnike, a tudi Katol. prosv. društvo pri Sv. Jakobu ga bo prištevalo med velike svoje podpornike. Mestni občinski svet ljubljanski ga je izvolil za častnega meščana zaradi zaslug, ki si jih je pridobil svoje dni kot član mestnega občinskega sveta v Ljubljani.

KOVAČIČ JAKOB, učitelj v pok. pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, rojen 15. julija 1857 na Ptujski gori, umrl 15. januarja 1931. Studiral je gimnazijo do 5. razreda v Ptujju in nato učiteljsiše v Mariboru. Učiteljeval je v Čadramu, Ljutomeru, Slovenski Bistrici in končno pri Sv. Trojici od 1890—1919, ko je stopil v stalni pokoj. Izmed treh sinov je eden polkovnik, drugi profesor, tretji pa je bil učitelj in padel 1915 v bitki na Doberdobi. Pokojnik je bil trikrat oženjen, tretja soproga je še učiteljica pri Sv. Trojici. Vse življenje pokojnikovo je bilo en sam delavni dan. Res bi kdo rekel, da je bil mož »stare šole«. Pa trdimo, da bi le bila vsa »mlada šola« taka, kot je bil gospod učitelj Jakob! V šoli vzoren, izven šole požrtvovalno delaven. Poleg svoje učiteljske službe je opravljal posle tajnika pri gasilnem društvu in blagajnika učiteljskega društva za okraj Sv. Lenart v Sl. goricah. Obe ste ga počastili s častnim članstvom. Največ svojih sil izven šole pa je posvetil trojiški posojilnici, ki ji je bil od ustanovitve l. 1896 skozi 33 let tajnik in blagajnik. Šegav in dobrovoljen je bil splošno priljubljen. Bil je vzoren krščanski učitelj, pošten, kremenit značaj.

BARLE IVAN, nadučitelj v pokoju v Kandiji pri Novem mestu, rojen 15. oktobra 1841 v Pirničah pri Medvodah, umrl 90 let star 18. decembra 1930. Ljudsko šolo je obiskoval v Smledniku, gimnazijo v Ljubljani, pripravnico pa v Idriji. Služboval je najprej v Podzemlju v Beli Krajini, potem v Nev-

Ijah, Tunjicah in v Budanjah pri Vipavi. Od tu se je vrnil v Podzemelj, kjer je učil od leta 1872 do 1893, v Šmihelu pri Novem mestu pa od 1893 do 1903, ko je po 42 letni službi stopil v pokoj. Šolsko mladino je ljubil in vzgajal kot lastne otroke, ki jih je imel 11 in jih kljub skromni učiteljski plači skrbno vzgojil in tako preskrbel, da so mu na starost bili v ponos in veselje. Po trudapolnem službovanju je živel kot pravi gospod Mirodolski dolgih 27 let v lastni hišici v Kandiji sredi zelenja in cvetja v največji sreči, telesno popolnoma zdrav in krepek, duševno pa neverjetno svež do svoje smrti. Ostal je zvest ud Mohorjeve družbe od njene ustanovitve leta 1860. Ob njegovi smrti je živel še osem otrok, med njimi je posebno znan Janko, stolni kanonik in ravnatelj nadškofijske pisarne v Zagrebu. Gustav je državni pravdnik v Novem mestu.

KRHNE ŠTEFAN, računski kontrolor fin. dir. in rez. art. kapetan II. r., umrl 16. oktobra 1930 po kratkem mučnem trpljenju. Rojen je bil v Vipavi. Bil je prijazen, dobrosrčen, pripravljen vedno vsakomur ustreči. Rajni je bil 10 let blagajnik Družabnega kluba v Ljubljani. V vsem svojem delu je bil vesten in točen, vnet motociklist in dober sportnik. V vseh društvih, pri katerih je sodeloval, se je poznala njegova izredna delavnost in požrtvovalnost. Bil je pravi vseznalec, spreten slikar, mehanik, izumitelj. V strojni tehniki je iznašel marsikaj porabljivega. Njegove najdbe bi se gotovo obnesle, toda jih ni dal patentirati. Svoje izume je hotel do skrajnosti izpopolniti in zato vedno premišljal, kako bi jih izboljšal. Zdrav razum, skromnost in zgledna marljivost so bile njegove odlike. Pokojni je bil brat g. Franceta Krhneteta, dekana v Postojni.

O ljudskem štetju.

S. Kranjec.

Vsak dober gospodar hoče vedeti čim bolj natanko, ne le koliko ima zemlje, živine ali denarja, ampak tudi vsake druge stvari, ki je zanj kakršnekolj vrednosti. Prav tako važno je pa tudi za narod in državo, da zve za število svojih ljudi, od katerih je v vsakem oziru odvisen. Kot se le dober gospodar briga za take stvari, tako mora tudi narod biti že na neki višji stopinji omike, da si zastavi vprašanje: koliko nas je? ali da se začne celó zanimati za število vseh ljudi na zemlji. Preprosti narodi se s takimi vprašanji ne razburjajo in živijo, boljše, životarijo tudi v tem pogledu kot brezskrbni otroci, od danes do jutri. To stanje omike nam dobro označuje odgovor sansibarskega (Sansibar je otok ob vzhodnoafriški obali) sultana na vprašanje nekega francoskega potnika po številu prebivalstva v njegovi državi. Sultan mu je namreč začuden odgovoril: »Kako naj bi to vedel, ko niti ne vem, koliko ljudi živi v moji hiši!«

Toda že omikane države starega veka so poznale ljudsko štetje in ena od knjig starega zakona ima naslov »Števila« ter vsebuje tak popis Izraelcev. Še bolj imenitno je pa postalo ljudsko štetje, ki ga je zaukazal za rimsko državo cesar Avgust, saj je z njim v zvezi najvažnejši dogodek svetovne zgodovine — rojstvo Kristusovo. Seveda so bila vsa taka štetja

takrat in še dolgo kasneje v mnogih ozirih nepopolna. Upoštevali n. pr. niso sužnjev, pa tudi pri svobodnih državljanih se je omejevalo zanimanje oblasti le na čisto določene svrhe, navadno vojaške in davkarske. Tako so n. pr. še v predvojni Turčiji šteli le vojne obveznike in davkoplačevalce; oboje — vojaščina in davki — sta bili pa navadno bolj malo priljubljeni zadevi, zato je razumljivo, da so se štetju ljudje radi odtegovali in je bilo na ta način dobljeno število prebivalstva zelo nezanesljivo. Zato je bila med evropskimi državami pred vojno baš Turčija statistično najmanj poznana in Carigrad je bil edino veliko evropsko mesto, čigar prebivalstvo je bilo le približno cenjeno.

Pravo ljudsko štetje, ki upošteva ne glede na trenutne posebne potrebe celotno prebivalstvo kake države, je mogoče le v omikanih državah z dobro urejeno upravo. Tako štetje se je vršilo najprej na Švedskem leta 1749, nato so sledile l. 1790 Zedinjene države Sev. Amerike in šele v začetku prejšnjega stoletja tudi ostale evropske države, nazadnje Rusija, kjer se je vršilo prvo popolno ljudsko štetje šele leta 1897. Ta štetja se redno ponavljajo, navadno v presledkih po 10 let, uvedli so jih pa kmalu tudi v kolonijah. Zlasti znamenito delo je bilo prvo štetje v velikanski, gosto obljedeni Britanski Indiji v letih 1869—72, ki je

izkazalo kar 60 milijonov ljudi več, kot so po prejšnjih cenitvah pričakovali. Z Rusijo, Indijo in tudi Japonsko so bile zamašene velike vrzeli v našem poznanju človeštva, ostale pa so še druge, med temi zlasti Osrednja Afrika in pa gosto poseljena Kitajska, za katero se gibljejo cenitve prebivalstva med 300 in 400 milijoni. Seveda tudi uradno štetje ni vselej in povsod enako zanesljivo, njegova vrednost je tem večja, čim popolnejša je uprava v kaki državi, pa tudi čim stalnejše je prebivalstvo. Slednje velja zlasti za kolonije, kjer pri najboljši volji ni mogoče dognati števila raznih na pol pastirskih rodov. Vendar je vsako štetje neprimerno bolj zanesljivo kot razne cenitve, ki imajo za podlago na primer število rodbin ali hiš ali celo le zunanjo sliko o velikosti in gostoti selišč ali pa n. pr. porabo kakih določenih živil.

Takozvano »ljudsko štetje« pa že davno ni več samo štetje ljudi, pri katerem bi šlo le za število prebivalstva, ampak zanimajo nas v vedno večji meri še razni drugi podatki. Tako je iz gospodarskih pa tudi vojaških razlogov važno razmerje spolov in pa starost prebivalstva, dalje njegov poklic in njegove premoženjske razmere; zato je vsako ljudsko štetje obenem tudi štetje stanovanjskih in gospodarskih poslopij ter domače živine. Zlasti važna je tudi razdelitev prebivalstva po veri in narodnostih, posebno v narodnostno mešanih državah, kot je bila bivša Avstro-Ogrska, pa tudi v sedanjih narodnih državah za takozvane narodne manjšine. Namesto »ljudsko štetje« bi morali torej bolj po pravici reči »popis« ljudi ali prebivalstva, ker ga nele štejejo ampak tudi od različnih strani popišejo, in tako se tudi glasi uradni naziv za ljudsko štetje pri nas.

Kot v marsikakem pogledu je imela Jugoslavija tudi s popisom svojega prebivalstva velike težave. Posamezni njeni deli so poprej spadali v upravnem in torej tudi statističnem oziru k različnim državam in upravnim enotam. Slovenske dežele in Dalmacija so bile podrejene osrednjemu statističnemu uradu na Dunaju, Vojvodina je spadala pod Budimpešto, dočim sta imeli Hrvatska-Slavonija in Bosna-Hercegovina lastne statistične urade v Zagrebu oziroma v Sarajevu. Zelo dobro je bila urejena statistična služba v bivši kraljevini Srbiji, kjer je bil že knez Miloš koj po osvoboditvi leta 1815 ukazal prvi popis prebivalstva. Seveda so takrat šteli le oženjene

davkoplačevalce in pa nad 7 let stare moške, ki so plačevali sultanu davek, takozvani harač. Slični popisi so se vršili nato skoro vsako leto, toda šele leta 1834 so šteli tudi ženske in prvo pravilno in zanesljivo ljudsko štetje je bilo v Srbiji leta 1866, čigar številk so tudi objavili. Po l. 1890 se je vršilo natančno štetje vsakih 5 let, torej zadnjič pred vojno l. 1910. Ker se je kmalu nato začela balkanska vojna in za njo svetovna, niso utegnili tega gradiva podrobneje obdelati, a med vojno so ga za okupacije popolnoma uničili Bolgari. Tako tudi predvojna Srbija v tem oziru ni bila točno poznana, neprimerno slabše je bilo pa še s Črno goro in zlasti z Južno Srbijo, kjer se turška uprava za statistiko sploh ni zmenila.

Prvi popis prebivalstva, ki se je vršil v naši državi 31. januarja 1921, je bil torej izredne važnosti. Treba je bilo šele dognati, koliko nas je in kaj imamo; kaj smo rešili iz strašne vojne vihre in prinesli s seboj v novo domovanje. Pokazala se je žalostna slika: med vojno smo izgubili skoro dva milijona duš in ogromno število živine. Posledice vojne so se videle tudi v razmerju spolov ter starosti prebivalstva. Na 1000 moških je prišlo 1039 žensk (v Srbiji sami celó 1085, dočim jih je bilo leta 1910 samo 937!), na 1000 moških od 30. do 35. leta starosti je prišlo šele 1278 žensk istih let. Da je vojna pobirala predvsem mlade, krepke ljudi, kaže tudi razmerje starosti. Prebivalcev v starosti od 20—30 let je bilo komaj dobra tretjina (38%), mlajših in starejših pa skoro dve tretjini (62%), kar je za gospodarsko in vojno moč države malo ugodno razmerje. V celem je imela Jugoslavija pred 10 leti skoro 12 milijonov ljudi (11.984.911) ali povprečno 48 na 1 km². Med evropskimi državami je bila po površini (248.665 km²) na 12., po prebivalstvu na 10. in po gostoti šele na 15. mestu v Evropi.

Nič manjše važnosti pa ni letošnji popis prebivalstva, ki se je vršil 1. aprila 1931. Ta se je prav za prav vršil šele v popolnoma urejenih razmerah in je zato tudi zanesljivejši od prvega. Saj pred 10 leti nismo imeli niti na vseh straneh trdnih mejâ; severna Dalmacija je bila še zasedena od Italijanov in del Banata smo šele leta 1924 dobili od Romunov, pa tudi uprava je bila v mnogih krajih še dosti pomanjkljiva. Poleg mnogo večje natančnosti in točnosti podatkov pa je velika vrednost letošnjega štetja v tem, da nam je s številkami pokazalo, kako se je v prvem desetletju svojega

obstanka naša nova država razvijala, v koliko je težke vojne rane prebolela in koliko je — zlasti v primeri s sosedi — v različnih ozirih napredovala. Prav točne slike o vsem tem še ne bomo kmalu imeli; kajti podrobna obdelava ogromnega gradiva zahteva dosti časa in enako tudi druge države še niso objavile vseh števil svojih najnovejših popisov. A že ti podatki, ki so nam za našo državo doslej pri rokah, nam kažejo v vsakem oziru napredek in nas morejo navdajati z zadovoljstvom. Predvsem se je število prebivalstva v tem desetletju skoraj za dva milijona zvišalo in znaša letos okoli 14 milijonov (13,929.978) za vso državo, ali 56 na 1 km², kar znači 16·33 % prirastka. Razmerje med obema spoloma je postalo tudi ugodnejše, kajti na 1000 moških pride letos le še 1020 žensk in gotovo se bo tudi v porazdelitvi prebivalstva po starosti pokazala ugodnejša slika. Enako je postala naša država tudi v narodnem oziru dosti enotnejša (1921 je štela 83 % Jugoslovanov in 17 % drugih narodnosti), ker se je veliko tujega prebivalstva (n. pr. Turki iz Južne Srbije) izselilo. Splošen napredek v šolstvu in ljudski prosveti se bo gotovo pokazal v statistiki pismenosti, ki je bila zadnjič še malo razveseljiva (le 47·6 % vseh za šolo dorasli je znalo brati in pisati). O vseh teh in še drugih zanimivih podrobnostih pa bo mogoče govoriti šele, ko bodo podatki iz vse države zbrani in prerešetani ter v debelih knjigah objavljeni.

Nekoliko natančnejši podatki o letošnjem popisu so objavljeni že za našo državsko banovino. Če jih primerjamo z onimi pred desetimi leti, slika v splošnem ni preveč razveseljiva. Vsega prebivalstva so namreč našli letos 1,120.584, to je le za 82.746 več kot leta

1921, dočim bi moralo biti skoro 170.000 ljudi več, ko bi prebivalstvo v Sloveniji v isti meri naraščalo kot v ostali državi. Za vso Jugoslavijo znaša prirastek dobrih 16 %, za našo banovino pa le pičlih 8 %, je torej več kot za polovico manjši in sploh najmanjši v državi. Pri petih banovinah je prirastek višji od povprečnih 16 % (najvišji pri črinski banovini, 25 %!), nižji je pri primorski (12·28 %) in savski (11·42 %) ter pri rodovitni in bogati donavski banovini (9·61 %). Najbolj je seveda naraslo prebivalstvo v središču države. Beograd, Zemun in Pančevo imajo danes skoro 300.000 ljudi, pred 10 leti so jih imeli pa le dobrih 152.000, kar pomeni 91 % prirastka. Vse to naraščanje prebivalstva v južnih delih države gre tudi na račun Slovenije, ki poleg tega pošilja tisoče svojih ljudi še v inozemstvo. Gospodarska stiska in izseljevanje sta žalostni vzrok, da stoji naša banovina glede prirastka na najnižjem mestu v državi. Ker se izseljujejo v prvi vrsti moški, je tudi razumljivo, da pride pri nas na 1000 moških kar 1074 žensk, dočim jih je v vsej državi povprečno le 1020.

Bolj razveseljivo sliko nam nudijo letošnji podatki v narodnostnih in verskih razmerah. Kot v vsej državi je tudi pri nas padlo število drugojezičnih prebivalcev, tako da ima danes dravska banovina po materinem jeziku skoro 95 % Slovencev (l. 1921 92·32), 1·58 % Srbohrvatov (leta 1921 1·70), 2·38 % Nemcev (l. 1921 3·94), in 0·68 % Madžarov (l. 1921 1·39).

Po veroizpovedi je 97 % katoličanov (leta 1921 96·57), 0·47 % pravoslavnikov (leta 1921 0·62) in 2·23 % evangeličanov (leta 1921 2·63); nekaj malega je še židov in drugih veroizpovedi.

Marija Pomagaj z Brezij izprosi nam za svetnika Barago!

Dneva 25. in 26. julij 1931 ostaneta za Slovence pomembna in slovenski verniki ju bodo hranili v trajnem spominu. Nad 4000 romarjev je ta dva dneva obiskalo Brezje, kjer so hoteli počastiti 1500letnico efeškega zbora, ki je proglasil Marijo za Mater božjo, in kjer so poprosili Boga in Marijo, naj poveljita Barago v svetnika, in kjer so izročili spomenico ljubljanskemu škofu, naj ukrene vse potrebno za pospešitev razprave o Baragi — blaženem.

Misel, naj bi Cerkev proglasila Barago za svetnika, je vzniknila med ameriškimi katoli-

čani, zlasti med ameriškimi Slovenci. Dne 9. avg. 1930 so v Baragovi stolnici v Marquettu slovesno izročili škofu Nussbaumu spomenico s prošnjo, naj stori vse potrebno, da se proglasi Baraga za blaženega. Škof Nussbaum je na spomenico odgovoril, da Baraga pač zasluži čast oltarjev, toda treba je, da Bog tudi pred svetom pokaže, kako prav je, ako se Baraga prišteje med svetnike. »Častite Barago, zatekajte se k njemu po pomoč v svojih stiskah in preskusite moč njegove priprošnje pri Bogu...« je svetoval vernikom, ki so se razšli po Ameriki.

Zastave spremljajo čudodelno podobo Marije Pomagaj iz cerkve k oltarju pod milim nebom.

Želja ameriških Slovencev in ameriških katoličanov ni ostala osamljena. Tudi v Baragovi domovini so se zgenili verniki in obveljal je sklep, da pohite dne 26. julija na Brezje, k Materi božji, ki je, kot pravi Baraga, prav posebna patrona slovenskega ljudstva, da tam proslave Barago in da tam slovesno izrazijo svojo željo in da polože svoje molitve na Marijin oltar. Prispeli so pa prav v ta namen tudi ameriški Slovenci, da v domovini proslave velikega moža.

V soboto zvečer, 25. julija 1931, je veljalo slavje samo Materi božji. Nedogledna procesija slovenskih vernikov se je vila okrog cerkve. Bil je to najlepši izraz katoliške misli v zadnjih letih. Goreče lučke v rokah romarjev so bile kakor goreča ljubezen, ki žari v srcih vernikov.

V nedeljo 26. julija so se trume še vedno večale. Še so prihajali posebni vlaki.

Sv. maša je bila na prostem. Daroval jo je prevz. škof dr. Gregorij Rožman. Pred mašo je stopil na govorniški oder župnik Plevnik, ki že nad 30 let deluje med ameriški Slovenci in je duhovni vodja KSK Jednote. Njegov govor je iz-

zvenel v prošnjo, naj bi Slovenci dobili čimprej svojega svetnika Barago, ki bo družil Slovence na domači grudi z vsemi slovenskimi izseljenci po vseh delih sveta.

Sv. maši so prisostvovali tisočere množice, pred oltarjem so stale zastave Marijinih družb, prosvetnih organizacij in druge.

Takoj po sv. maši pa se je približalo škofu posebno odposlanstvo duhovnikov in generalni vikar Nadrah je prebral pred prevzvišenim spomenico, ki jo je podpisalo 20.000 slovenskih družin in vernikov. Spomenica je bila glasen klic Slovenije, naj nas usliši Bog in naj nam

nakloni svetnika. Spomenica pa je bila tudi obsodba sedanje dobe. Pravi namreč:

»Živimo v dobi, ki obožava sirovo silo stroja, ki časti tekmovavce in prvake sporta in ki se peha samo za telesno lepoto. Gledamo, kako razjeda pogansko negovani nacionalizem mistično telo Kristusovo in razvneva v narodih besno sovraštvo. Sunkoma se trga od božjih zakonov zasebno in javno življenje, pa naj si bo gospodarsko, politično ali državno; Cerkev ne more več nemoteno širiti svojega poslanstva med narodi.

Marijo Pomagaj, obdano od zastav, neso duhovniki nazaj v cerkev.

V tej zmedenosti pa gleda narod na svojega vzornika in kažipota Barago, ki ga je bila sama nesebičnost, ljubezen, vdanost, krepost in vera in žrtev.«

Končno naglašala spomenica prošnjo, naj škof podpira prizadevanja in želje slovenskega ljudstva, da se Baraga dvigne na oltar.

Škof je spomenico sprejel in naglasil, da je prav verjetno, da bo Bog dopustil jasna znamenja, ki nam bodo pričala o milosti, ki jo je dosegel veliki naš Baraga pri Bogu.

Pri zborovanju Katoliške akcije je govoril zastopnik KSK Jednote, predsednik Opeka, v imenu ameriških Slovencev, ki so prispeli v Slovenijo, da skupno z rojaki proslave ta znameniti dan. Naglasil je, naj bo Baraga zgled vsem Slovencem to in onstran, in naj jih proglasitev Barage za blaženega v veri le še poži in utrdi. Za njim je govoril dr. Capuder o Mariji in 1500 letnici efeškega zbora, Ivo Peršuh pa o delu misijonarja škofa Barage.

Odposlane so bile pozdravne brzojavke kralju in papežu, dospele so razne pozdravnice, med katerimi je zlasti navdušila ona, ki jo je

poslala Baragova zveza iz Amerike in čije predsednik Grdina se je proslave osebno udeležil in osebno pozdravil zborovavce.

V samostanu je bila posebna misijonska narodopisna in narodnoumetnostna razstava. Zanimive so bile zlasti vezenine s slovenskimi vzorci, delo slovenskih učiteljic, ki so skoro vso razstavo priredile same.

Nedvomno pa je ta proslava na vse slovenske vernike globoko vplivala, zlasti še, ker so v svojih ameriških rojaki našli tako močno vero in narodno zavest in ker so se zavedali, da so pobudo za to proslavo dali prav za prav ameriški Slovenci.

S proslavo pa je bil istočasno poudarjen veliki kulturni pomen Barage i za Slovence i za svet. Kajti Baraga je delal za občestvo duha, resnice in pravice. Njegovo delo bo pomembno, ko bomo že zdavnaj pozabili na razne prvake v boks, telovadbi in ko bo že zdavnaj zvođenelo češčenje političnih samodržcev, denarnih mogotcev in lažnih prerokov človečanstva, bratstva in enakosti.

Razgled po svetu.

J. Šedivý.

Svetovno ozračje je vedno bolj napolnjeno z elektriko. Kljub strašni gospodarski krizi se zlasti velike države oborožujejo z mrzlično naglico. V svetu vlada sirova sebičnost, ki pozna samo številke in dobiček. Revolucionarna gibanja polnijo časnikarske predale. Preganjanje katoličanstva je zajelo celó države, ki so veljale doslej za najbolj katoliške. Kruto je začela preganjati katoličanstvo vlada majhne republike ob Baltiškem morju, ki se imenuje

Litva.

Litvanska država je pred nekaj leti sklenila pogodbo (konkordat) s sv. stolico, kjer je priznala katoliški Cerkvi zelo veliko svobode. Zajamčila je tudi neovirano delovanje katoliške akcije. Sedaj pa litvanska vlada gazi na grd način to pogodbo, ki jo je prostovoljno sklenila. Četudi je velikanska večina državljanov zvesto vdanih katoliški Cerkvi, vendar vlada kruto preganja katoličanstvo. Razpustila

je katoliška društva, zaprla katoliške srednje šole in dela katehetom take ovire, da je verouk iz šol takorekoč odpravljen. Mnogo duhovnikov in neustrašenih vernikov je v ječah. Papeškega nuncija je vlada izgnala iz države.

Še hujše vesti prihajajo iz države, ki je veljala do nedavna za najmočnejšo trdnjavo katoličanstva. Je to

Španija.

Španija je bila država, kjer je bilo na videz vse prepojeno s katoličanstvom, a ga je bilo v resnici premalo. Zemlja je v rokah plemičev in veleposestnikov, delovni sloji pa so jim bili pravi sužnji. Veleposestniki so samo uživali in zapravljali denar po letoviščih in zabaviščih, a svojim delavcem, ki so jim pripravljali bogastvo, niso večkrat dali niti najpotrebnejšega. Španski bogataši so se ponosno nazivali katoličane, obenem pa gazili krščansko zapoved ljubezni do bližnjega in delali delov-

Nobena knjižnica in noben zaveden Slovenec ne sme biti brez **Zgodovine slovenskega naroda**. Šest zvezkov, spisal dr. Josip Gruden, vsak Din 12.— (16.—); vsi skup vezani Din 108.— (144.—). Sedmi in osmi zvezek spisal dr. Josip Mal, vsak zvezek stane Din 15.— (za neude Din 20.—).

nemu ljudstvu hude krivice. Oporo so imeli v kralju Alfonzu XIII. in v diktaturi. Zato ni čudno, če je ljudstvo videlo rešitev v republiki. Kljub vsemu pritisku je ljudska beda in nejevolja našla izraz v občinskih volitvah sredi aprila, ki so prinesle republikancem velikanško večino. Kar je tlelo že dolgo pod pepelom, je nenadoma izbruhnilo v vso silo. Revolucionarno gibanje je zajelo zlasti mesta. Ministrski predsednik Azuar je moral odstopiti, kralj Alfonz XIII. pa zbežati. Vlado je sestavil republikanski voditelj Alcala Zamora. Grehe katoliško pobarvanih bogatašev in ljudskih pijavk so nerazsodne množice skušale maščevati nad katoliško Cerkvijo, ki je glasnica pravice in ljubezni. Od komunistov naščuvane tolpe so začele požigati cerkve in samostane. Nad 150 cerkvâ so uničili plameni. Revolucija je zadala katoličanom tem večji udarec, ker so bili slabo pripravljeni. Dobro se drži edino Katalonija, kjer so se katoličani že sami lotili reševanja socialnega vprašanja. Volitve v ustavodajno skupščino ob koncu junija so prinesle republikancem pričakovano večino, v Kataloniji pa si je pridobil večino mandатов voditelj katalonskih avtonomistov Macia. Nova ustava bo uzakonila predvsem tudi razdelitev veleposestev.

Portugalska,

španska soseda, je bila v nevarnosti, da tudi njo zajame enak vrtinec. Portugalski vladi pa se je vendar posrečilo rešiti diktaturo s pomočjo finančnega ministra Oliveira Sabeza, ki je z železno roko znižal državne davke. Po daljših naporih je vlada zadušila upor na Madeiri.

Veliko vznemirjenje v vsej Evropi je povzročila sredi marca vest o carinski uniji med Nemčijo in Avstrijo. Ti nemški državi sta hoteli z enotnimi carinami napraviti odločilni korak k zedinjenju obeh držav. Taka velika enotna nemška država bi ogrožala zlasti Francijo in njene zaveznice. Toda Franciji se je posrečilo uveljaviti svojo premoč v Evropi in združenje Nemčije z Avstrijo preprečiti.

Nemčija

razburja Evropo že od volitev v septembru leta 1930, ko se je med 36 milijoni volivcev izjavilo 13 milijonov proti miru, za politiko meča in silja. Nemški ministrski predsednik dr. Brüning, član katoliške stranke »Centrum«, je v težkem položaju, ko mora braniti svojo vladno

proti 107 Hitlerjevim narodnim socialistom, 41 nacionalistom in 77 komunistom v parlamentu. Prav krogi, ki pripadajo Hitlerju in nacionalistom, so umetno ustvarjali gospodarsko krizo, da bi se otresli gospodarskih bremen in da bi onemogočili plačevanje vojne odškodnine. Obenem pa se je v zadnjih letih Nemčija spreminjala v evropsko Ameriko. Tovarne so se izpopolnjevale z mrzlično naglico. Stroji vedno bolj izpodrivajo človeka. Število brezposelnih delavcev je naraslo na 4 milijone. Državni primanjkljaj je dosegel že skoraj 10 milijard dinarjev. Nemčiji je v juliju pretil gospodarski polom. Ljudje so navalili na banke in dvignili v nekaj dneh skoraj 3 milijarde mark (40 milijard dinarjev) svojih prihrankov. V tej sili je priskočila Nemčiji na pomoč Amerika, ki se boji, da bi z gospodarskim polomom izgubila v Nemčiji težke milijarde svojih posojil. Po dolgem času se je prvič zgodilo, da so morali nemški ministri obiskati Pariz. Ob teh gospodarskih težavah Nemčije je še tem bolj vzrasla moč njene tekmovalke Francije. Vsa ta beda pa še ni Nemcev toliko izmodrila, da bi se odrekli pohlepu po poljskem ozemlju in da bi dali Lužiškim Srbom, najmanjšemu slovanskemu narodu, vsaj najosnovnejše pravice. Ko to pišemo, so se začela pogajanja v Londonu. Francija je pripravljena Nemčiji pomagati le, ako ta spremeni svoje vojnorožljne načrte in porabi denar (posojilo) za gospodarstvo, ne pa za vojne ladje.

Avstrija.

Ko je lansko leto septembra padla Schobrova vlada radi raznih afer, so sestavili vladno krščanski socialci z Vaugoinom kot ministrskim predsednikom in dr. Seiplom kot zunanjim ministrom. Novembrske volitve l. 1930 so sicer pokazale, da so socialni demokrati najmočnejša stranka, vendar so sestavili vladno krščanski socialci s Schobrovo skupino. Schober je bil pod popolnim vplivom nemškega poslanika na Dunaju. Dr. Schober je vneto sodeloval pri načrtu carinske zveze med Nemčijo in Avstrijo. Radi Schobrove zunanje politike in poloma Kreditnega zavoda je morala ta vlada odstopiti. Vladno krmilo so prevzeli krščanski socialci brez dr. Schobra. V slovenski Koroški so Avstrijci ojačili zatiranje Slovencev. V slovenske kraje so začeli naseljevati protestantske Nemce. Tudi borba proti slovenskemu jeziku v cerkvah je vedno hujša.

Francija

je ena izmed najsrečnejših evropskih držav. Brezposelnosti je v Franciji zelo malo. Banke in hranilnice so polne denarja. Ker so obresti v Franciji izredno nizke, ga francoski bogataši nalagajo v tujih državah. Močna narodna vlada Tardieua se je po trinajstmesečnem delu morala ob koncu l. 1930 umekniti Steegu zaradi skrite zarote francoskih svobodomislecev, ki so si poiskali poslušno orodje med starčki senata. Ali čez dober mesec je doživel Steeg v parlamentu poraz in vladne vajeti je vzel v svoje roke Pierre Laval. Z veliko napetostjo so se pričakovale volitve predsednika republike, ki so se vršile 13. maja. Veliki uspehi v parlamentu so dali pogum zunanjemu ministru Briandu, da je kandidiral. Vse je pričakovalo, da bo zmagal Briand, toda izvoljen je bil Doumer. Po porazu užaljeni Briand je odstopil kot zunanji minister, kar pa je pozneje preklical.

Anglija

je hotela večkrat pokazati svojo premoč nad Francijo v Evropi, pa se ji ni posrečilo. Tudi Anglija je hudo prizadeta radi brezposelnosti, ali vendar se vlada delavske stranke Mac Donalda uspešno bori s težavami. V Londonu so se zbrali ministrski predsedniki vseh pokrajin pod angleško nadvlado, ki so skupno razpravljali o gospodarskih težavah in omogočili Angliji še večji njen gospodarski razmah v teh krajih. Težave dela londonski vladi Indija, ki se ne more popolnoma umiriti. Da bi si pridobila izgubljeno zaupanje, je angleška vlada izpustila iz ječe na svobodo znanega voditelja indijskih borcev za svobodo Mahatma Ghandija. Angleški uvoz v Indijo je sedaj svoboden, ali Angleži morajo plačati 20 odstotkov večjo carino ko prej.

Italija

se oborožuje z velikansko naglico. Za oboroževanje izda letno več, kot znaša ves jugoslovanski proračun. Pri tem strahovito navija davčni vijak. Ob pobiranju davkov je prišlo v južni Italiji celó do uporov. Uradnikom je znatno znižala plače. S sovjetsko državo je sklenila trgovski sporazum, ki je naperjen zlasti proti uvozu jugoslovanskega lesa in žita. Mussolini vodi naravnost obupen boj proti slovenskemu prebivalstvu v Julijski Benečiji.

Jugoslovanski poslanik v Washingtonu, minister dr. Leonid Pitamic, se odpelje voščit za novo leto predsedniku Zedinjenih držav Hooverju.

Slovenski časopisi so ustavljeni. Od 521 slovenskih šol leta 1918 ni sedaj niti ene. Slovenske učitelje je vlada prestavila v italijanske kraje, a med Slovence pošilja Italijane. Edino slovenska duhovščina še vztraja vsaj po deželi kljub nasiljem in preganjanju. Kdor si ne da poitalijančiti svojega imena, plača kaznil do 5000 lir. Pošiljanje slovenskih knjig iz Jugoslavije je strogo kaznivo. V izredno oster spor se je zapletel Mussolini s sv. stolico radi katoliške akcije. Mussolini odreka Cerkvi vsako pravico do mladine in gazi lateranske pogodbe. V Italiji se je začelo kruto preganjanje katoliške akcije. Fašisti javno sramote Cerkev in papeža. Procesije na sv. Rešnjega Telesa je papež letos v Italiji prepovedal, da ne bi prišlo do izgredov. V tej borbi proti Cerkvi in papežu pa stoji ob strani sv. očeta vsi italijanski duhovniki in verniki, tudi tisti, ki so bili prej naklonjeni fašizmu, prav tako pa

Kako si naročiš knjigo iz založbe Družbe sv. Mohorja? Piši dopisnico: Družba sv. Mohorja v Celju in povej naslov knjige, ki jo želiš, in svoj naslov; po pošti dobiš položnico in prejmeš knjigo.

tudi vsi katoliški verniki vsega sveta. Radi Mussolinijevega spora s Cerkvijo so izostali desetisoči romarjev in letoviščarjev, ki so prej prinašali Italijanom velike dohodka.

Jugoslavija.

je v prvi polovici leta dvakrat doživela spremembe v Živkovičevi vladi. Proračun se je zmanjšal za 137 milijon. dinarjev. V inozemstvu je dobila Jugoslavija 2 milijardi 300 milijonov dinarjev posojila. Gospodarska kriza je občutna tudi v Jugoslaviji. Slovenci so najbolj prizadeti po zastoju lesne in vinske trgovine. Da bi našla odjemavcev za odvišno žito, je vlada vzela v svoje roke trgovino z žitom. Posrečilo se ji je dvigniti cene in prodati že pred koncem žetve tretjino odvišne pšenice. Južno Srbijo je marca zadela hud potres, po Sloveniji pa so nastale spomladi velike povodnji in vremenske neizgode. Kralj in kraljica sta letos prvič obiskala Zagreb, kjer sta doživela nepričakovano sijajen sprejem. Ker so mnoge naloge, zlasti zenačenje zakonov, izvršene, zato je želja kralja, da se posveti poslej vsa skrb gospodarski politiki, h kateri pa hoče kralj pritegniti ljudstvo za sodelovanje. Zato se pripravlja nova ustava,

Jugoslovanska sosed

Madžarska

še vedno sanja o obnovitvi nekdanje Ogrske. Oporišče ima v Italiji, ki si prizadeva osnovati blok Avstrije, Madžarske in Bolgarije. Vso moč imajo še vedno grofje in veleposestniki. Veliko gonjo je povzročila Madžarska proti Češkoslovaški, ker misli, da bo najlažje dosegla popravilo mej v svojo korist na Slovaškem.

Češkoslovaška

ima velike težave z brezposelnostjo. Vladno krmilo ima v rokah Udržal, ki v zadnjem trenutku vedno reši vlado. Voditelj Slovakov, župnik Hlinka, se je večkrat zelo odločno izjavil proti Madžarski in za Češkoslovaško republiko, četudi ne odstopi od zahteve po avtonomiji. Z Jugoslavijo je sklenila Češkoslovaška trgovsko pogodbo, ki je za nas ugodnejša od prejšnje.

Poljska

je imela 16. novembra 1930 volitve, ki so prinesle večino vladi. Pilsudski, ki je pred volitvami sam prevzel min. predsedništvo, se je na volitve pripravljval s tem, da je zaprl nevarne

nasprotnike. V ječo je moral celó Korfanty, ki ima največ zaslug, da je Gornja Šlezija pripadla Poljski. Po volitvah je Pilsudski prepustil vlado svojemu zaupniku polkovniku Slawku, ki pa se je moral 27. maja umekniti prejšnjemu trgovinskemu ministru Prystoru. Ukrajinska narodna manjšina je pretrpela strašna nasilja v takozvani pacifikaciji, ko je poslala vlada v ukrajinske kraje vojaštvo, ki je delalo hišne preiskave in postopalo z ljudmi kakor z vojnimi sovražniki. Vojaštvo so morale vzdrževati ukrajinske vasi. Radi zmanjšanih državnih dohodkov je morala vlada zmanjšati uradnikom plače za 15% in odpustiti okrog 50.000 uradnikov, ki ne morejo najti kruha in zaslužka. Z velikim zunanjim posojilom gradi Poljska v gospodarskem in vojaškem oziru važno železnico iz Gornje Šlezije v Gdinjo ob Baltiškem morju, v edino svoje пристanišče.

Sovjetska zvezna država (SSSR)

je vrgla na svetovni trg velikanske zaloge lesa, pšenice in v zadnjem času tudi vina, da bi znižala cene in povzročila nezadovoljnost med kmeti ter povečala brezposelnost. Z železno roko vlada še vedno Stalin, ki močnejše nasprotnike odstrani, slabše pa prisili, da se mu uklonijo. Z vso odločnostjo hoče izvesti zlasti petletni gospodarski načrt, ki bi naj napravil ruske boljševike neodvisne od tujega uvoza. Letos bi morali poklicati iz tujine 13.000 strokovnjakov, da bi se mogel uresničevati petletni gospodarski načrt. Kajti dočim postavi nemški kvalificiran zidar dnevno 1400 opek, jih postavi ruski samo 500. Skoraj 45 odstotkov zemlje je že pretvorjene v kolektivna (zadružna) gospodarstva, kjer se obdeluje vse skupno s stroji pod državnim nadzorstvom. Tudi industrija naglo napreduje s pomočjo zapadnih bogatašev. Amerika je prodala sovjetski državi lansko leto nad polovico vseh poljedelskih strojev in traktorjev, ki so jih kupili boljševiki. Preganjanje krščanstva je še vedno divjaško in kruto. Poleg Stalina je najmočnejša osebnost Molotov, ministrski predsednik sovjetske zvezne države, ki je imela 1. januarja 1931 nad 161 milijonov prebivalcev.

Romunija.

Ker se voditelj kmetske stranke dr. Maniu ni strinjal s kraljem Karlom, je njegova vlada padla že oktobra 1. 1930. Zamenjal ga je Mironescu, nato pa prof. Jorga, ki je razpisal vo-

litve. Volitve se niso vršile, ampak delale. Zato je bilo pričakovati, da bo kmetska stranka doživela poraz. Dočim je imel dr. Maniu v starem parlamentu med 387 poslanci 348 mandatorov, si je v volitvah zadnjega maja mogel prioriti radi vladnega nasilja komaj 20 poslancev. Dr. Maniu se je v znak ugovora umeknil iz političnega življenja. Preden so se mogli pokazati uspehi njegovega dela za omiljenje gospodarske krize, je moral odstopiti. A tudi sposobnemu prof. Jorgi se ne obetajo zlati časi.

Bolgarija

je presenetila ves svet s svojimi junijskimi volitvami. Kljub takemu vladnemu pritisku, kakor je mogoč samo na Balkanu, je zmagala opozicija. Ljapčev se je z Demokratičeskimi sговорom moral umekniti Malinovu, ki je kljub nasprotovanju carja Borisa sestavil vlado s poljedelsko stranko pokojnega Stambolijskega. S tem je zadobil velik udarec italijanski vpliv, ki se je povečal, odkar se je v oktobru 1930 car Boris poročil z italijansko kraljično Ivano. Zakaj poljedelska stranka je sovražnica Italije in makedonskih tolpe ter se zavzema za prijateljske odnose z Jugoslavijo. Ali bo Malinov, ki je leta 1918 prisilil carja Ferdinanda k od-

povedi, dovolj močan, da bo ukrotil makedonske tolpe in onemogočil italijanske spletke, bo pokazala bodočnost.

Grčija

pod vodstvom zvitega Venizelosa niha med Italijo in Francijo ter skuša dobiti od obeh čim več koristi.

Turčija

je sklenila s SSSR sporazum glede Črnega morja. Italija jo je zadnji čas vedno bolj zbliževala z Bolgarijo proti Franciji in Jugoslaviji.

Ameriške Zedinjene države

imajo kljub svojemu bogastvu veliko nezaposlenost. Državni proračun izkazuje velik primanjkljaj. Ko je zagrozil Nemčiji gospodarski polom, ji je priskočila na pomoč Amerika. Zakaj zbala se je, da bo izgubila svoja milijardna posojila.

V južnoameriških državah Peru in Argentini je izbruhnil upor, ki je vrgel dotedanji vladi in jih izročil revolucionarjem.

Tako nam že površen pogled po svetu ne vzbuja veselega upanja in s strahom pričakujemo, kaj nam prinese bodočnost, če ne bo v svetu zavladovalo temeljno krščansko načelo, da so ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi.

Več umetnosti! – Narodna galerija.

Dr. Josip Regali.

Nad Evropo leži megla. Ni še videti, kaj da se bliža iz daljave. V polmraku se podirajo stavbe in se bodo sesedle, razen tistih, ki stoje na granitnih temeljih ter so vzdane v najglobkejšo osnovo človeške duše. V tej zmedi in poltemi se zde množicam stvari, ki so malenkostne ali pa celó brez vsake vrednosti, velike in imenitne, prav kot se moti truden popotnik, ki gre ponoči čez močvirje in je prepričan, da je svetleči se trhli štor luč domače hiše.

Stroj obožujejo in preklinjajo. Tehnika je zavladovala. Sredstvo je postalo cilj. Je tako, kot če bi si hromec želel bergel, namesto da bi hrepenel po zdravju. Vse življenje je postalo mehanično. Vse se giblje kot lutke na vrvi. Nihče ne misli na vzrok in namen. Tja v en dan žive ljudje, vsak posnema brez preudarka okolico. Vse je le zunanji uspeh. Zato vlada povsod povprečnost, ne pa talent in značajnost in so na vrhu ljudje sirove moči brez npravne vsebine. Zato svet ne more iz zagat. Predreti ne morejo niti stremljenja, ki jih vse spozna

za dobra in koristna. Največje zamisli ostajajo prazne besede.

Sport in telesna vzgoja, ki sta do neke meje potrebna, sta nad vsem. Množice zanima le sport in rekord. Posnemanja vreden se milijonom in milijonom izobražencev ne zdi tisti, ki se je nesebično žrtvoval za vzvišene cilje, ampak tisti, ki najprej preteče daljavo 1000 m, ali pa tisti, ki zna najbolje brcati žogo. Mišice so postale več kot možgani. Boksar Jack Dempsey v Severni Ameriki je zaslužil v nekaj letih 10 milijonov dolarjev ali nad 500 milijonov dinarjev z boksanjem, ki je izmed najsirovejših sportov. To zato, da je vseh 500 milijonov dinarjev zapravil v štirih letih, torej na leto toliko, da bi se preživelo v Evropi vsako leto vsaj deset tisoč delavskih rodbin. Boksar Dempsey je lahko naravnost razmetal vsako leto petkrat toliko, kot ima letnih izdatkov najvišji znanstveni zavod Severne Amerike »Smithsonian Institution« v Washingtonu, več kot desetkrat toliko, kot je izdala na leto za

znanost in umetnost francoska znanstvena akademija »Institut de France«, več kot dvajsetkrat toliko, kot izdajo na leto vse znanstvene akademije v Nemčiji.

Stroj, kinematograf, nadomestuje umetnost. Neumne igre, tatvine, umore, vratolomnosti in nebrzdano spolnost predstavljajo bežeče slike. Nštevilni gledavci jih gledajo dan za dnem, večer za večerom. Milijarde dolarjev zmeče ljudstvo Severne Amerike za kinematografe, ko ubijajo zlasti ameriški filmi duha in ko kinematografi sploh zastrupljajo gledavcu vso domišljijo, ker so redno brez vsake vzvišene misli.

Mehanizacija, tlačanstvo življenja, sport, kinematograf — to je ozračje velikega sveta. Ni to nov čas, je le bolezen, ki se je prišla velikih narodov. Nastopila je plitvost mišljenja, praznота v dušah. Gine čut za človeško dostojanstvo in za svobodo. Človek ni nič — snovnost je vse, pa vkljub temu propada prav gospodarstvo in nastopa obubožanje.

Nemec Müller-Sander pravi: »Vzroki sedanje svetovne gospodarske krize in grozečega boljševizma tiče v napačnem svetovnem nazarju, na katerem sloni sedanja doba tehnike. Odpraviti je mogoče te vzroke le, če začno izobraženi narodi čisto drugače pojmovati življenje. Sanjač ali pritlikavec je, kdor misli, da bo sedanjemu zlu kos samo s posvetovanji o mednarodnih posojilih in s premetavanjem števil. Stvaren človek se bori sedaj z duševnim orožjem. Pravi duševni, gospodarski in politični predstavitelji sedanjega časa Američani, Rusi in Prusi so se v vrtočlavem tekmovanju v tehniki upehali do smrti. Uspeh je gospodarski polom in boljševizem. Svetovna gospodarska kriza je plod posebnega ameriškega in pruskega načina mišljenja, kot je boljševizem posledica posebnosti ruske duše. Življenski izraz pruske duše je skrajno majhen in nima nobene zveze s svetom. Prusi živijo bolj telesno kot duhovno. Zato skušajo to pomanjkljivost nadomestiti z organizacijo in disciplino, na kar naslanjajo vse življenje. Tako pa postane disciplina, red in strahovanje, samo sebi namen. Človek je na svetu le za državo, za gospodarstvo, za svoj poklic, namesto narobe, da bi država služila človeku.«

Tako daleč je prišlo na Nemškem, da oznanjujejo mladi ljudje, ki se sami pečajo z

umetnostjo, da je konec umetnosti in da je umetnost nepotrebna in nima več pravice do življenja.

Strupeni dih sedanjosti je za majhne narode nevarnejši kot za velike. Mehanizacija življenja in opičje posnemanje je bolezen, ki mali narod napravi brezbrizen za velike stvari in ga uspava, da v nezavesti izgine, ker mu vzame notranjo moč. Spravi ga tudi v gospodarsko hlapčevstvo.

Tudi med Slovenci sport pretiravajo. Naši dnevni časniki so polni poročil o sportu in tekmah. Mlajšemu rodu postaja sport že cilj in zgled, ni mu več sredstvo za zdravje in razvedrilo. Slovenci le samo v Jugoslaviji izdajo po mestih, trgih in vaseh za slabe, mnogokrat pohujšljive kinematografske predstave na leto kakih 10 milijonov dinarjev, za vse leposlovne in znanstvene knjige, s tistimi, ki jih izdajajo knjižne družbe, pa kako polovico imenovanega zneska. Za oblikujočo umetnost pa žrtvujejo zasebniki komaj desetino tistega, kar za »zabavne« filme. Po slovenski zemlji se širi duh tovarne, smisel za domačnost izginja. Mladi rod hiti v tovarne, v mesta in v tujino, misleč, da bo imel lepše in prijetnejše življenje, pa postaja suženj stroja in tujca. Po slovenskih mestih rasto velikanske stavbe, podobne škatlam, da ubijajo stare, s čutom postavljene hiše in palačice; po deželi zidajo brez okusa po tovarniško. Dnevni časopisi so razen sportnih tekem polni »imenitnih jubilejev«, ki slave Jako Zaletla, ki ima edino zaslugo, da je postal 30 let star. Slovenska narodna pesem, posebne lepote, ki vzbuja občudovanje drugod, izginja; mladina poje tuje pesmi in tuje cestne popevke. Fantovsko petje v mesečini za vasjo se ne glasi več tako ubrano, pač pa ropoče gramofon po zaduhlih gostilnah ob slabem dalmatinskem vinu. Cvetoče naglje vidiš redko na oknih kmečkih domov. Le v oddaljenih krajih najdeš še stara pokopališča z železnimi križi, ki jih je skoval v prelepih oblikah ljudski umetnik, postavljenimi iz ljubezni in spoštovanja do prednikov.

Čut slovenske zavednosti in samostojnosti izginja. Govore: saj Slovenci nismo nič. Pa niso drugi dosti večji ali pa so vsaj veliko manj ustvarili. Pozabljajo, da ni številnost naroda odločilna, pač pa da volja in zavest majhnega naroda lahko ustvari velike stvari. Ni prednost

Kdo nam je odkril Prešerna in ga pokazal v vsej globoki lepoti? Nabavi si dr. A. Žigonovo Prešernovo čitanko in zveš. Oba zvezka brošir. Din 84— (112—), vezana Din 93— (124—).

in sreča, če je kak narod velik, prav kakor ni dobrota, če stojim na veliki planjavi sredi mla-kuž, pač pa je lepo na vrtu med dehtečimi cveticami ali na vrhu gore pod oblaki.

Praznosta zija tudi v naši notranjosti. Sedanja čas ni dal dušam nove, boljše vsebine. Strupena megla mehanizacije življenja in otopenosti bo odpravila poglobitev čustvovanja. Prava, resnična umetnost rodi prisrčnost in notranje življenje. Res, da sedanje umetnosti ljudstvo ne razume, ker je tudi umetnost postala plitva, je dostikrat slabotna in se šopiri med umetnostjo neznanja in šušmarstva. Po slovenski zemlji, sredi med ljudstvom, je pa iz preteklih časov dovolj pravih umetnin, ki se blešče na oltarjih po cerkvah in so skrite po domovih. Gledamo jih, pa jih ne razumemo. Če se bo ljudstvo zamislilo vanje in poslušalo njih šepet, bo našlo v njih lastno dušo, ki bo oživila in našla tla.

Narodna galerija v Ljubljani ima namen zbrati vse najodličnejše slovenske umetnine, slike in kipe, od najstarejših časov do danes, da pokaže slovensko moč in delo v oblikujoči umetnosti. Ta zbirka, ko bo dovršena, bo gotovo vplivala na prihodnja slovenska pokolenja v duhovnem smislu bolj kot še tako prepričevalna beseda, ker oblikujoča

umetnost, če je resnična, bolj neposredno deluje na človeka kot beseda, skoro tako kot glasba. Slovenske stare nabožne slike bodo zbujale nadzemelske misli, krajinske slike ljubezen do narave in domače zemlje.

Narodna galerija v Ljubljani v ljubljanskem »Narodnem domu«, ki ga je pridobila za svoje namene leta 1925, ima že danes v javni, vsakomur pristopni zbirki, zbranih 193 slik in 22 kipov iz zadnjih 50 let slovenske umetnosti. Je to šele začetek. Leta 1931 je pa pridobila iz »Narodnega muzeja« in ljubljanskega knezoškofijskega muzeja 265 slik in 80 kipov iz 18. in iz začetka 19. stoletja; l. 1929 umrla veliki ljubitelj naše umetnosti, zadnji potomec svoje rodovine, Karel vitez pl. Strahl, graščak iz Stare Loke, ji je pa naklonil 98 slik iz svojih zbirk. S tem je napravljen začetek za prvo slovensko javno zbirko zgodovinskih umetnin. »Narodna galerija« je šele v začetku svojega pota, ker mora pridobiti še najznamenitejša dela umetnikov slovenskega pokolenja iz preteklih stoletij, ki so v tujini raztresena ali pa pozabljena v domovini. Vsak Slovenec naj bi »Narodno galerijo« podprl po svojih močeh, ne le ker bo »Narodna galerija« slovenski ponos, ampak tudi zato, ker morejo le duševni zakladi in duševne sile preroditi človeštvo.

Bela Krajina — pozdravljena!

J. D.

Vse gradivo za letošnji Koledar je bilo že ne samo zbrano, ampak tiskarna ga je bila tudi že postavila, ko so nepričakovano prinesli časopisi 1. septembra 1931 nadvse razveseljivo vest, da je naš kralj 28. avgusta podpisal zakon, po katerem se priključi Bela Krajina k dravski banovini. Veselje, ki ga je zbudila ta novica v Beli Krajini, je nepopisno: povsod so goreli kresovi, slišal si vrisk, petje, harmoniko — na vse načine so kazali naši dobri Beli Kranjci svojo radost, da so zopet združeni z ostalimi Slovenci v isti upravni enoti. Kralju so se brzojavno pošiljale zahvale; med prvimi brzojavkami je bila zahvala Prosvetne zveze v Ljubljani, ki je naglašala, da bo ta dan zapisan z zlatimi črkami v zgodovini Slovencev.

Da, ni se veselila tega dogodka samo Bela Krajina, veselili smo se ga vsi Slovenci. Že od

l. 1848, odkar se zavedamo svojega narodnega življenja, smo skušali doseči, da bi bili vsi Slovenci združeni v eni upravni enoti. To je bila naša stara zahteva po »Zedinjeni Sloveniji«. Dolgih 70 let smo zaman čakali svoje združitve; ko smo pa po razpadu Avstrije dne 28. oktobra 1918 sami vzeli svojo usodo v svoje roke, je bilo naše prvo politično dejanje to, da smo ustanovili svojo zedinjeno Slovenijo, ki je pod vodstvom Narodne vlade v Ljubljani združevala vse Slovence Jugoslavije. Vidovdanska ustava z dne 28. junija 1921 nas je zopet razdelila na dve oblasti: ljubljansko in mariborsko. Ko so se pa 3. oktobra 1929 ustanovile banovine, smo prišli skoro vsi Slovenci v dravsko banovino — manjkalo nam je samo naše ljube Bele Krajine. Bridko smo je pogrešali, kakor je tudi Bela Krajina pogrešala

Kdor hoče uživati preprosto lepoto gorskega in pastirskega življenja, naj bere lepo povest **Ovčar Marko**. Spisal Janez Jalen. Broširana stane Din 27— (36—), vezana Din 36— (48—).

Ljubljane, zgodovinskega središča vseh Slovencev.

Zato nas pa navdaja sedaj tako prisrčno veselje, ko je zopet združeno to, kar je povezal Bog z vezjo istega jezika.

Prostor nam ne dopušča, da bi mogli danes posvetiti temu dogodku toliko pozornosti, kolikor je dogodek zasluži. Rečemo samo eno: če bi se bilo Slovencev posrečilo že l. 1848 doseči združitev v eni upravni enoti, bi bilo imelo to za posledico, da bi se bili bolje poznali med seboj in da bi bili — bolj ostali skupaj. Bržkone bi se od skupne matere Slovenije

ne bili hoteli ločiti l. 1866 Beneški Slovenci, ko so morali sami voliti med Avstrijo (v kateri smo bili vsi Slovenci) in Italijo in so se izrekli za Italijo; nobenega dvoma pa ne more biti o tem, da bi bili po svetovni vojni pri Sloveniji ostali koroški Slovenci, in gotovo bi bila s Primorjem drugačna usoda.

Cim manj nas je Slovencev, tem bolj moramo držati skupaj, tem bolj se moramo med seboj ljubiti.

Zato pa, Beli Kranjci, tisočkrat pozdravljeni ob Svojem vstopu v skupni slovenski dom! Vaše želje so izpolnjene. Vaše molitve uslišane.

Letopis

za dobo od avgusta 1930 do avgusta 1931.

Potresi, požari, nezgode, razno:

Avgust (1930): 14. in 15. so bila v Sloveniji huda neurja; v Smledniku je toča napravila za poldrugi milijon Din škode. V Ratečah-Planici, Rimskih toplicah, Konjicah in Poljčanah je deževje povzročilo poplave. 22. je napravil velik požar v Kamniku pri Preserjih ogromno škodo. Ogenj so povzročili otroci, ki so se igrali z žveplenkami; oškodovanih je bilo več posestnikov. 30. je nad Roquefortom v Franciji zagorelo neko civilno letalo, padlo na neko hišo, ubilo lastnika, hišo zažgalo. V njej je zgorela gospodarjeva žena z otrokom. Letalec, ki se je skušal rešiti s padalom, se je ubil.

September: 5. je v mestu San Domingo na Kubi uničil strahovit orkan tri četrtine hiš, 800 mrtvih, na tisoče ranjenih. 18. se je zgodila na letališču Böblingen pri Stuttgartu strašna letalska nesreča. Zračni akrobat Schindler je hotel prestopiti iz enega letala v drugo, pri tem sta letali trčili in vsi štirje letalci so bili ubiti. 23. V Trbovljah sta Smodič in Kroepe čistila hlev in pri tem prišla v stik z elektriko, ki je Smodiča ubila in Kroepeja poškodovala. V rudniku je smrtno ponesrečil rudar Nadrah Leopold. 27. je padala na Sorskem polju strašna toča in potokla vse pridelke in sadje v sorski fari in okolici.

Oktober: 5. Strašen konec je napravil angleški zrakoplov R 101. Ko je plaval v noči nad mestcem Beauvais v Franciji, je zagorel in strmoglavil na tla. Na čudežen način se je izmed 58 ljudi, ki so bili na njem, 8 oseb rešilo. Trupla drugih so bila razmesarjena in zogljnela. 11. je narasla Savinja za 3-80 m in poplavlja Celje in Savinjsko dolino. Povsod so vode silno narasle in napravile škodo v Litiji, zagorski in trboveljski kotlini, v kamniški okolici, v Medvodah je Sora odnesla provizoričen most. Radi silnega deževja se je v Podnartu utrgala skala in razbila hišo kočarju M. Finžgarju. 21. V Alsdorfu v Nemčiji v rudniku Ana II. je v Viljemovem šahtu prišlo do strašne eksplozije, ki je poglala v zrak upravno poslopje in glavni izvrševalni stolp šahtne naprave. Vnel se je jamski plin. 276 rudarjev je bilo mrtvih, 92 težko ranjenih. Nekateri so rešili šele čez 50 ur iz rovov. 27. Po hribih je zapadlo veliko snega, v dolinah so vode

napravile mnogo škode; zlasti na Štajerskem okrog Ljutomera, nad Rajhenburgom, v Slovenjgradcu, Slov. Bistrici in drugod. 30. Hud potres v Italiji. Potresno središče kopališče Senigalia. Veliko smrtnih žrtev in ranjencev.

November: 5. je bilo v bližini mesta Athene v državi Ohio, Amerika, zasutih čez 300 rudarjev, 235 mrtvih, 26 so še živih odkopali, pravočasno se jih je 200 rešilo. Vzrok: eksplozija strupenih plinov. 10. so zanetili otroci, ki so se igrali z vžigalicami, velik požar v Sv. Marjeti pri Moškanjcih. Ivanu Bratuši je zgorelo gospodarsko poslopje z vsemi pridelki. 13. je v Lyonu v Franciji podsul gorski plaz 22 hiš, pri tem je izgubilo življenje nad 100 ljudi. 25. Na Kitajskem so roparji ubili dva italijanska misijonarja, duhovnika Norellija in Luciana. 25. V donavskem pristanišču v Komornu je uničil požar Škodova skladišča. Škode je 4 mil. Kč. 26. Na Japonskem velik potres. 259 mrtvih in 351 ranjenih. Središče potresa Missima, 5650 hiš popolnoma porušeni, 2353 deloma. 28. Kitajski komunistični razbojniki so ubili italijanskega misijonskega nadškofa p. Loggija.

December: 2. je v mestu Porretti v Italiji eksplodirala smodnišnica; škode 100 mil. lir. 6. V dolini Mense v Belgiji se je nenadoma pojavila skrivnostna megla, ki je usmrtila 50 ljudi in mnogo živine. Vzrok: strupeni plini sosednih kemičnih tovarn. 8. Italijanska potapljaška ladja »Artiglio« je v severnofrancoskih vodah hotela razstreliti potopljeno ladjo Florence, ta pa je bila polna razstreliva. Mine so ga vžgale in poglalo je »Artiglio« 300 m v zrak, 10 mornarjev ubitih, 7 se jih je rešilo. 9. se je na Sušaku porušil od trhlости lesen pomol, pri tem je padlo v morje okrog 60 ljudi, 4 so utonili. 11. se je porušil oder pri »bagranju« na Fali. V vodo je padlo 12 delavcev, 1 je utonil, 1 je bil težko, drugi laže poškodovani. 15. sta trčila vrhniški vlak in vrhniški avtobus, ki je takoj zagorel. Šofer mrtev, sprevodnik umrl za poškodbami, 5 potnikov težko poškodovanih; med njimi tudi vrhniški dekan Ivan Kette in Lambert Ramšak, župnik na Vrhu pri Sv. Treh kraljih. 17. V bližini mesta León v Španiji sta trčila ekspresni in tovorni vlak. 12 mrtvih, 18 ranjenih, nekateri

smrtno. 20. V gosti megli sta trčila v Kattegatu parnika Oberon, ki se je potopil, in Arcturus, ki je bil težko poškodovan. Pri tem je zgubilo življenje 41 ljudi. 22. Izbruh vulkana Merapija na Javi je zahteval 1000 smrtnih žrtev, opustošil 8 vasi, 12 km dolga, 200 m široka reka goreče lave se je razlila iz njega.

Januar (1931): 14. poročajo iz Amerike, da je na sv. večer zgorelo v nekem stanovanju v Whiting Ind. 7 Jugoslovanov. Ogenj je povzročil cigaretni ogorek, vržen na tla. 14. je bil v Mehiki hud potres. Mesto Oahaka — 40.000 prebivalcev — popolnoma porušeno, veliko ljudi ubitih in ranjenih. Na nebu je bila eno uro čudna rumena svetloba, iz katere so švigale strele, utrgal se je oblak, voda iz vodnjakov pa je pronikla v zemljo. 18. je upepelil požar gospodarsko poslopje A. Novaka na Nijivah pri Radečah, v Dol. Logatcu kozolec g. Verbiča, v Dragotincih pri Zg. Radgoni A. Gabrovcu koč — vso posest —, v Beznovcih pri Murski Soboti domačijo Lapačevih. 6. V Clevelandu sta se zadušila s plinom zakonca Žagar. 18. Novi potresni sunki pri vulkanu Merapiju, 18 mrtvih, 15 ranjenih. 23. Po vsej jugozapadni Evropi je razsajala huda hripa, samo v Španiji nad 500.000 bolnikov. 26. V Konjicah sta trčila osebni avtomobil in lokomotiva. Lastnik, trgovec Franc Grobelšek, iz Maribora ubit, 2 osebi težko, 1 laže ranjena. 25. Pri Drežnici v Bosni se je usul na progo kup kamenja v času, ko je privozil vlak; lokomotiva je padla v Neretvo, vlakovodja je bil težko, kurjač laže ranjen.

Februar: 3. Na severnem otoku Nove Zelandije je bil hud potres. Središče v zalivu Hawkes. Mesto Napier, 19.000 prebivalcev, uničeno; preko 1000 mrtvih. Nastal je še požar, zgorela je bolnica z vsemi bolniki in strežniki. 9. je pogorel v Razdrtem pri dol. Šmarjah Kastelico hlev in skedenj.

Marec: 5. V Markovcih pri Murski Soboti sta zgoreli dve domačiji, zažgal je 6leten otrok. 5. V Zaborštu pri Domžalah so pogorela Hribarju gospodarska poslopja s krmo in orodjem. 7. Med Beogradom in Pančevem sta trčila potniška parnika »Franchet d'Esperay« in »Zagreb«. Prvi je bil tako poškodovan, da se je potopil. Razen krmarja in dveh potnikov so vse rešili. 8. Ponoči je bil v vsej srbski Makedoniji hud potres. Čutili so ga pa tudi v Grčiji in Bolgariji. Med Strumico in Gjevgjelijo je bil promet prekinjen, ker je bila porušena večina postajnih poslopij. V desetih vaseh so bile vse hiše porušene. 9. Ves Kras v poledici. Škoda na sadnem drevju ogromna. Po vsej Evropi sneg, viharji in poplave. Na Brodu pri Rogatcu je pogorela hiša in trgovina g. Götza. 11. Na Slovenskem in Hrvaškem velike povodnji. Ljubljansko barje pod vodo. Sava prestopila bregove od Kleč do Jarš, pri Ježici spremenila strugo, v Sremski Mitrovici se je razlila na kilometre daleč in uničila letino. V Bosni vse reke narasle in preplavile bregove. V Splitu neurje. 11. V Murski Soboti je ponoči divjal vihar s točo, pozneje s snegom. 13. V Savoiji se je utrgal velikanski, skoro pol kilometra dolg plaz, ki je dve vasi popolnoma odnesel. Porušenih je 250 hiš in gospodarskih poslopij. 11. V Zdihovem in okolici je poledica poškodovala in uničila 4000 sadnih dreves. 11. Plamen je uničil Gradovo gospodarsko poslopje v Zg. Kašlju. 18. V Makedoniji in Tesaliji velike poplave. Vse reke,

zlasti Marica, hudo narasle. Škoda ogromna. Vojaštvo reševalo prebivalstvo. 17. V Zgornji Kašlju je zopet gorelo; Jožefu Bezlaju je požar upepelil vso domačijo. 20. Pri Sv. Ani pod Ljubeljem je plaz zasul nadzornika fin. kontrole Torkarja, njegov tovariš je ušel. Torkarja so rešili. 23. Veliki sneženi zameti so v mnogih krajih povzročili plazove. Na sedlu Brandkopf je plaz zasul 7 smučarjev, 6 so jih rešili, pri Innsbrucku 5, rešena samo 2. Na Tirolskem je sneg zasul kočo rudarjev; rešili so 5 mož, ostali so izginili v prepadu. Iz snega so potegnili mater, očeta, 5 otrok, ki so jih oživili. V Alpah je padlo toliko snega, kot že 40 let ne. Pri Patscherkofernu so trije smučarji našli smrt pod snegom. V Cataniji in Mesini tudi poplave. 20. jadrnic se je potopilo. V Possilipu pri Neaplju se je zaradi udora hriba porušilo več hiš. 5 smrtnih žrtev. 26. Nad otočjem Fidži v Pacifiškem oceanu je divjal strahovit ciklon. Vse prometne zveze uničene, opustošena polja, gozdovi, vasi porušene. Prevrnil se je vlak. 200 človeških žrtev. Vihar na grškem otoku Lenkas; obal se je pogreznila v širini 1 km in dolž. pol km. V severni Boliviji je izstopila reka, zverli so pribežale v Riveralto, klate živino, dokler jih niso pregnali s streljanjem. 16. Pri otoku Sv. Barbe ob Novi Fundlandiji se je potopila ladja »Wiking«, na kateri je bilo 150 mož posadke in filmska ekspedicija 4 članov. Ladjo je raznesla eksplozija, 117 mož je po ledenih ploščah prišlo do obale, kjer so jih napol zmrzle rešili. 28. V Sv. Križu pri Litiji je pogorela nezavarovana hiša otrok g. Borštnerja in blago v trgovini g. Vidmarja. 31. V Nicaragui je silen potres porušil glavno mesto Managua. Kar ni razdejal potres, je uničil požar. Vodne cevi so popokale, da niso mogli gasiti. Vse cerkve so podrle. Kaznilnica je s kaznjenci vred zgorela. Smrtnih žrtev čez 2500, mnogo ranjenec.

April: 2. Pri Gibraltarju je v megli trčila angleška matična ladja za letala »Glorius« v francoski potniški parnik »Florida« in ga težko poškodovale. 500 potnikov so rešili na »Glorius«, 23 jih pogrešajo. 7. je pri Brezovici zavozil avto češkega zdravnika in univ. profesorja Kostliva v drevo. Šofer težko ranjen, hčerka profesorja lahko. 9. V Cerknem pri Litiji se je A. Perku zadušilo v hlevu 8 glav živine. 13. V Senici pri Medvodah je pogorel mlin in del hiše pri »Tineta«. 13. V Sp. Kokri pri Kranju je zgorela Fr. Roglju vsa domačija. 17. V Ptujju je velik požar uničil Orniškova skladišča in povzročil poldrugi milijon Din škode. 18. V Gornji Pirošici pri Brezicah so po krivdi otrok zgorela gospodarska poslopja petim gospodarjem, enemu tudi hiša. 19. Pri Spodnjem Jagoscu v soseskni Sv. Lenarta nad Kamnikom je v hiši nastal požar, hči je iz goreče hiše rešila svojega otroka, matere ni mogla več, zgorela je. 21. V kantonskem pristanišču je zletel v zrak kitajski parnik, 40 potnikov in vsa posadka se je ponesrečila. Pirati so položili bombo z uro, ker se kapetan ni hotel odkupiti. 27. Na otoku Formozi so se sprla gorska plemena. Lovci na človeške glave so obglavili 200 oseb, mnogo so jih odpeljali v pragozde. Mnoga naselja so pogorela. Japonci so poslali vojaštvo, da vpostavi red. 27. Mesto Vilna je bilo popolnoma pod vodo. Več hiš porušenih. Obsedno stanje. 27. Pri Mariboru je šofer nenadoma zavrl limuzino v polnem diru. Ta se je dvakrat prevrnila v zraku.

Izmed šestih potnikov sta bila dva teže ranjena, drugi le malo poškodovani. Šofer si je iz obupa pre-rezal žile. 27. V Andrejcih pri Murski Soboti je požar uničil vsa gospodarska poslopja kmeta Žiška. Pred nekaj dnevi pa je pogorela domačija njegovemu sinu. 28. V Novi nogi pri Litiji je pogorela hiša Mihe Godca. 29. V bližini Kaire je zgorel vagon brzovlaka z 38 potniki. 29. Na severu gore Ararat v ruski Armeniji je bilo zaradi potresa ubitih 000 oseb, 1400 ranjenih in 80.000 brez strehe.

Maj: 12. V bližini Reimsa je neka jugoslovanska poljedelska rodbina naletela na polju na granato iz vojnih časov, ki je tri ubila, štiri pa težko ranila. 18. je uničil požar domačijo Rapotočnikovo v Tolstem vrhu, v Verdrižu pri Šmiklavžu pa gospodarska poslopja z vso krmo in orodjem posestniku Skodniku. 19. zgorelo gospodarsko poslopje Mihi Šlibarju v Moravčah.

Junij: 6. V Monakovem je pogorela »Steklena palača«, kjer je bila stalna umetniška razstava. Skoro vse dragocene umetnine, nameščene v 75 dvoranh so uničene. 5. V Hajdini pri Ptujju je požar uničil hišo posestnika J. Cartla. Pri reševanju po-hišstva sta se ponesrečila dva fanti; eden smrtno-nevarno. Gospodarjeva mati je umrla za ope-klinami. 9. V kitajskih vodah se je potopila za-radi trčenja z nekim trgovskim parnikom naj-večja in najmodernejša britanska podmornica »Poseidon«. Rešilo se je 5 častnikov in 24 mož po-sadke, dva sta pa umrla. V trupu ladje je ostalo 18 mornarjev. 9. je divjala na Ŭncu huda nevihta s točo, pri kateri je pod nekim kozelcem ubila strela Marijo Kovačič in njenega sinčka. 13. Nad Dravskim poljem je divjala nevihta; v Zlatoličah je strela ubila kmeta Klasinca. 13. V Loki pri Frankolovem je treščilo v Koštmajevo gospodarsko poslopje; Ivana Novačana, ki je tam vedril, je strela ubila, poslopje s krmo je zgorelo. 14. Vihar je prevrnil delavski izletniški parnik »St. Filibert«, ki se je vračal z otoka Noir Montier. Pri tej grozni katastrofi je izgubilo življenje 442 ljudi. 15. V Romuniji je požar uničil 30 tisoč m³ gradbenega lesa. 15. je divjala na mnogih krajih Slovenije silna nevihta s točo. V Beli Krajini je napravila mnogo škode na trtah, v Domžalah je padala kot jajca debela toča in uničila poljske pridelke; v Vojniku na Štajerskem tudi tako debela in pokon-čala vse nasade, v Mariboru je na več krajih tre-ščilo, tudi v stolp glavne cerkve, nad Ljubljano je bil vihar brez toče. 15. V hrvaškem Zagorju so ne-urja napravila veliko škode. 15. Silni nalivi v Mežiški dolini, v Mozirju, vode so preplavile na-selja, toča pobila poljske pridelke. V Kamniškem okraju so nevihte mnogo pokončale, istotako v Žužemberku in Šmarjah pri Jelšah. Na Gorenjskem je razsajal orkan, v Ribnem je odnašal strehe, po-lomil drevje, prevračal kozelce, na Jelovici je na-pravil v gozdovih milijonsko škodo. V celjski oko-lici so nevihte napravile za osem milijonov Din škode. 21. je v Kamniku ubila strela mlada zaro-čenca Rudolfa Valjavca in Frančiško Balantič. 21. V domžalski okolici je toča potolkla še to, kar je prejšnji teden pustila. Šentvidsko polje na Dolenj-skem je toča uničila, ogromno škode je napravila v višnjegorski župniji in na Jablanških poljih, pa tudi v Beli Krajini.

Julij: 4. V Bohinjski Bistrici je uničil požar veliko žago g. Krkoča in 2300 m³ lesa; škode je milijon Din. 4. Na Prelogah je zgorelo posestvo Janeza Leskovarja in Antona Korošca. Pri tem je našla smrt v plamenih Leskovarjeva žena. Zgorela mu je tudi večja vsota denarja, ki ga ni hotel dati v hranilnico; zavarovan ni bil. 8. Na Mlaki pri Kranju je požar uničil pol vasi, škoda znaša preko pol milijona Din. Pogumna reševalka Micka Kopač je svojo požrtvovalnost plačala z življenjem. 15. Na Savi je požar uničil 50 ha mladega gozda. 20. V vasi Nadlesk v Loški dolini je uničil požar 22 hiš, 40 gospodarskih poslopij, 4 hiše močno poško-doval. 21. V Trstu je pogorelo 500 vagonov lesa, vrednega 3 milijone lir. 19. je zgorel državni gozd pri Kalu blizu Postojne, škode 200.000 lir; isti dan je pogorela tudi skoro vsa vas Strane, škode pol milijona lir. 21. V Plovdivu v Bolgariji je uničil požar veliko skladišče tobaka; 80 milijonov levov škode, 900 delavcev brez dela.

Proslave in jubileji.

Avгust. 2. so obhajali v Kočevju prav slovesno 600letnico, odkar so se v ondotnih krajih naselili nemški Kočevjarji. 2. so svečano otvorili in blago-slovili počitniški dom kraljice Marije na Pohorju. 3. je škof dr. Rožman blagoslovil drugo letalo ljub-ljanskega aerokluba, dobilo je ime »Bloudek XV.« 10. so slovesno odkrili Cankarjev spomenik na Vrhniku. 24. so v Trebnjem na Dolenjskem blago-slovili novi prosvetni dom; zbralo se je do 3000 ljudi. 24. je romalo 1500 rudarjev na Brezje in Bled pod vodstvom škofa dr. Tomažiča. 25. je praznoval 50letnico češki fin. minister dr. K. Engliš. 31. je otvoril jesenski velesejem min. dr. Korošec. Isto-časno so otvorili tudi misijonsko etnološko razstavo.

September. 4. je izročil ljublj. škof dr. Rožman msgr. Tomu Zupanu visoko papežovo imenovanje za prelata. 9. je bil odprt v Ljubljani medna-rodni misijonski kongres. Prišli so akademiki in bogoslovci iz Poljske, Nemčije, Francije, Avstrije, Švice in Ogrske. 14. so slovesno blagoslovili in otvorili delavski dom v Kranju. 21. je obhajal kn. škof. zavod sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano srebrni jubilej. Neprecenljivo zaslugi si je pridobil nadškof A. B. Jeglič z ustanovitvijo te prve sloven-ske gimnazije, ki je vzgojila Slovincem že toliko izobraženih mož. 18. Idrijski dekan msgr. Mihael Arko je obhajal zlato mašo. Pri tej priliki je bil imenovan za častnega kanonika goriškega stolnega kapitlja. 28. je 60-ič praznoval svoj rojstni dan duh. svetnik in župnik domžalski Franc Bernik. Njegovo izredno delavnost izpričujejo poleg drugega krasni prosvetni dom, nove orgle, Dobrodelni dom.

Oktober: 5. je slavil 80letnico Ivan Tomažič, najstarejši ljubljanski gasilec in eden najstarejših Krekovec. 5. je bila 30letnica Vzajemne zavarovalnice. 8. so slovesno blagoslovili krasno novo palačo Vzaj. zavarovalnice v Ljubljani. 8. je sto-pil v pokoj Ignacij Hladnik, ki je služboval 42 let kot organist v kapiteljski cerkvi v Novem mestu. 8. je obhajal 60letnico dela v Kampiški smodnišnici 83letni Janez Letnar. 12. so blagoslovili novi pro-svetni dom v Št. Janžu na Dravskem polju. 26. so v Slov. Krajini ob udeležbi 10.000 ljudi praznovali 25letnico, kar izhaja »Marijin list«.

November: 6. je minilo 60 let, odkar je stopila delavka Antonija Hladnik v vevško papirnico. 13.

je praznoval v Sv. Juriju ob Ščavnici bivši narodni poslanec in minister Ivan Roškar 70letnico. Pri tej priliki so mu v hranilnici izročili spominsko diplomu. 28. je kanonik Anton Žlogar v Novem mestu praznoval 80letnico. 29. župnik predmestne župnije v Mariboru, p. Valerijan Langergott, je obhajal 60letnico. 30. 50letnica Marijanišča, ki obsega osnovno deško šolo, sirotišče, dijaški konvikt, kmetijsko gospodinjstvo šolo in dijaško menzo.

December: 2. je minilo 70 let, kar se je rodil poslednji zastopnik koroških Slovencev v dunajskem parlamentu, narodni bореc in mučenik Franc Grafenauer. 14. so svečano proslavili 1500letnico smrti sv. Avguščina; dopoldne z komemoracijo na univerzi, zvečer pa v Unionu v Ljubljani. 16. je obhajal 60letnico odličnega gospodarstvenika, župnika Melhior Zorko v Reki na Štajerskem.

Januar: 11. je preteklo 50 let, kar mežnari Franc Tonih v Dev. Mar. v Polju. 27. v Sv. Križu pri Rogški Slatini je obhajal 70letnico odličnega duhovnika Fr. S. Korošec, nadžupnik, ki je versko, socialno in gospodarsko dvignil svojo župnijo. 28. župan občine Draga, Jožef Erjavec, zaslužen javni delavec 60letnik. 28. Dr. Ante Bauer, nadškof zagrebški, je praznoval 20letnico nadpastirskega delovanja in bil odlikovan s Karadjordjevo zvezdo 1. reda. 31. je bil na univerzi v Ljubljani slovesno promoviran za častnega doktorja ljublj. univerze predsednik češkoslovaške republike dr. Tomaž Masaryk.

Februar: 9. je dopolnil 60. leto F. S. Finžgar, župnik, književnik in urednik publikacij Družbe sv. Mohorja. 10. je bil 70 let star naš rojak Matija Murko, profesor jugoslovanskih jezikov in književnosti na Karlovi univerzi v Pragi. 11. je obhajala 50letnico, odkar je redovnica in orglavka, č. mati Eleonora Hudovernik, uršulinka v Ljubljani, pesnica in skladateljica. 14. V Št. Ilju je praznoval 60letnico svetnika, župnika Fran Schreiner, vnet dušni pastir, požrtvovalen delavec in neustrašen narodni bореc. 25. je preteklo 50 let, kar je promoviral za dr. medicine Vinko Gregorič, odličnega gospodarskega delavca (dolgoletni predsednik zdravniške zbornice za Slovenijo), zdravnik, organizator in politik.

Marec: 7. so v Splitu krstili naš novi parnik »Kraljica Marija«. Kumovala je kraljica. 12. V Sv. Križu pri Rogški Slatini je obhajal 70letnico priljubljenega gostilničarja in posestnika Fr. Pav. Ogrizek, mnogim dobrotnik in prijatelj. 14. je obhajal 70letnico ljubljanske stolne kanonik Josip Šiška, odličnega gospodarskega delavca, eden prvih pionirjev združenstva. 19. je obhajal 20letni škofovski jubilej prejšnjega tržaško-koprski, sedanji mariborski škof dr. Andrej Karlin. 22. je praznoval 65letnico trgovca in gostilničarja Ignacija Mercina v Zgornjem Kašlju, že 40 let organizator, kulturni in gospodarski delavec. 25. je bilo 25 let škofovanja goriškega knezoadikofa dr. Frančiška Sedeja. Vse hvaležno goriško ljudstvo, zlasti Slovenci, je slavilo ob tej priliki svojega nadpastirja. 28. je obhajal v Ljubljani 70letnico gimnazijske kateheze v pok. dr. Franc Perne, zelo naobražen vzgojitelj mladine in pisatelj.

April: 6. je v Ljubljani praznoval 70letnico zgleдни učitelja nešteti Ljubljančanov, ravnatelj Jakob Furlan, vedno zaveden narodnjak, 39 let je učil na I. 6 let je bil upravitelj na VI. m. deški šoli. 18. je bil 80 let star častni kanonik dr. Ivan Svetina, bil je 15 let prefekt v Alojzijevešču, 32 let profesor verouka in matematike, fizike ter propedevitike na

I. drž. gimnaziji, predsednik dijaške kuhinje, sodelavec pri družbi sv. Cirila in Metoda in pisatelj verouka ter prirodoslovnih člankov. 18. je vladika dr. Jeglič slovesno blagoslovil temeljni kamen nebotičnika, ki ga gradi Pokojninski zavod na Dunajski cesti v Ljubljani. 27. je prispela jugoslovanska delegacija na poljsko-jugoslovanski kongres v Poznaniu.

Maj: 16. je obhajal v Ljubljani 85letnico Ivan Korče, dolgoletni prosvetni in gospodarski delavec v Cerknici. 19. je minilo 65 let življenja odvetniku dr. Franu Mayerju, županu in zaslužnemu gospodarsko-kulturnemu delavcu v Šoštanju.

Junij: 7. V Beričevem pri Dolu so slovesno odkrili spomenik pred rojstno hišo slovenskega skladatelja Jurija Fleischmana. 7. so v Murski Soboti odkrili spomenik junakom, ki so pri osvobojevanju dali življenje. Proslave se je udeležilo nad 5000 ljudi. 12. je obhajal 60. rojstni dan Anton Dokler, ravnatelj moškega učiteljskega v Ljubljani. 25. Na tehnični srednji šoli so svečano odkrili spominsko ploščo pok. ravnatelju Iv. Šubicu, hkrati so praznovali 20letni jubilej šole z veliko razstavo. 29. je obhajal 60. rojstni dan Matej Riepl, dekan na Prevaljah, vzgleden dušni pastir in vnet kulturni in gospodarski delavec. 26. Biserno poroko sta praznovala Anton in Ančka Perjatelj.

Julij: 3. V Ljutomeru so praznovali 60letnico gasilstva.

Razni dogodki.

Avgust: Zrakoplov »R 100« je preletel iz Cardingtona do Montreala 3400 milj in je v 75 urah priletel na cilj. 14.—17. se je vršil v Zagrebu evharistični kongres ob udeležbi nad 100.000 ljudi. Zastopani so bili Čehoslovaki, Francozi, Slovaki, Poljaki, Ukrajinci. 14.—16. so slavili Poljaki spomin velikega poraza, ki ga je prizadejal maršal Pilsudski boljševiški armadi leta 1920 pred vrati Varšave. 16. se je pri evharističnem kongresu v Zagrebu smrtno ponesrečilo 5 ljudi. Opazovali so razsvetljavo na železniškem nasipu, ko je neopaženo zavozil vlak v gledavce. 19. je prišel min. preds. general Živković v Ljubljano. 26. je prišlo okrog 500 rojakov iz Francije in Vestfalije v domovino na obisk. 27. so se vršile letalske tekme male antante in Poljske. Iz Varšave je prvi dospel čez Prago v Beograd Jugoslovanski kapetan Rupčić. Dva poljska letalca sta se smrtno ponesrečila.

September: 2. je pričel v Trstu veleizdajniški proces, naperjen proti 87 Slovincem. Aretiranih je bilo te dni okrog 500 Slovencev. Obdolžence je sodilo izjemno sodišče, ki je prišlo iz Rima v Trst. 2. so pripeljali v Tromsø zemske ostanke Andreeja, polarnega raziskovalca, ki je skušal priti z balonom na severni tečaj. Našli so jih čez več kot 30 let. 5. Konec tržaškega procesa; strašna obsodba: Valenčič Alojzij, Marušič Franc, Miloš Zvonimir in Bidovec Ferdinand obsojeni na smrt s strelom v hrbet. Španger Alojzij 30 let ječe, Štoka Vladimir 20 let, Kosmač Nikolaj 25 let, Rup Karel in Kaca Lovrenc 15 let, Obad Ivan in Manfred Andrej 10 let, Bevk Slavko, Pertot Miroslav, Zahar Marij, Kosmač Jožef vsak 5 let, Korže-Frančeskin Sofija 2¹/₂ leti ječe. 28. je odstopil minister za šume in rude dr. Anton Korošec, na njegovo mesto je bil imenovan inž. Dušan Serbec, doslej ban dravske banovine.

Oktober: 2. V Leningradu je bilo ustreljenih 17 duhovnikov, ker niso hoteli zapustiti svojih cerkv in priznati ministrstva za cerkve. 3. Kitajski roparji so umorili misijonarki Edith Nettletten in Jane Harrison, ki so jih že meseca junija ugrabili. 8. V Braziliji je izbruhnila revolucija. 14. se je pojasnilo, da so generala Kutjepova, ki je skrivnostno izginil, ugrabili boljševiki. Zvabili so ga v Parizu v avtomobil, kjer so ga omamili; njegovo srce pa tega ni preneslo in je umrl. 23. je odšla slovenska misijonarka dr. Mirjam Zalaznik na svoje misijonsko mesto v Pankipore v Indijo. 25. Bolgarski kralj Boris se je v Assisiju poročil z laško princezino Ivano.

November: 9. so prišli v Ljubljano kraljevi odposlanci: predsednik vlade general P. Živković in ministri ing. Dušan Sernec, dr. Srškić in dr. Stanko Švrljuga.

December: 15. V Španiji je izbruhnila revolucija. 17. Revolucija v Guatemali, vstahi so zmagali in postavili svojega predsednika republike. 28. Predsednik kitajske republike se je izpreobrnil h katoličanstvu; na Kitajskem je bilo l. 1930 skoro 50.000 izpreobrnjenj.

Januar: 9. poročajo iz Amerike, da je v letu 1930 tam propadlo 782 bank z izgubo 15 milijard Din. 9. je izdal papež Pij XI. okrožnico o krščanskem zakonu »Casti conubii«. 17. Iz republike Liberije, ki obstoji iz osvobojenih črnih sužnjev, prepeljanj iz Amerike, prihajajo strašna poročila o trgovini s sužnji. Trgovci polove na tisoče ljudi in jih prodajajo posestnikom plantaž, ki jih neusmiljeno izkoriščajo. Vlada vse to mirno gleda, predsednik King je sam največji trgovec. Republiko bodo postavili pod nadzorstvo Društva narodov. 23. V Rimu so zaprli 24 intelektualcev radi zarote proti fašizmu. V ječi so skrivaj umorili mladega Umberta Ceva.

Februar: 8. Nemška znanstvena ekspedicija je izkopala na razvalinah Varke v Mezopotamiji ostanke do 7000 let stare kulture. 12. V Italiji so ustavili Slovencem zadnji list, goriško »Družino«. 20. Albanski kralj Ahmed Zogu se je mudil na Dunaju; ko se je vračal iz gledališča, sta streljala nanj albanska dijaka. Ostal je nepoškodovan, adjutant pa je bil ubit in minister dvora ranjen; kralj je napadavcema odgovoril s revolverjskimi strelji. 20. Znani švedski raziskovalec Sven Hedin je našel na Kitajskem 6200 deščic z rokopisi iz 2. stol. pred Kr. 26. Zagrebški nadškof dr. Ante Bauer je v sporazumu z jugoslovanskim katoliškim episkopatom poslal duhovnikom okrožnico, v kateri naroča, da se imajo vršiti na praznik sv. Jožefa v vseh cerkvah molitve za versko svobodo naših bratov v Italiji.

Marec: 4. Na Primorskem so skoro vse slovenske učitelje, kar jih je še ostalo, kazensko premestili v južno Italijo. 5. Podkralj lord Irvin in Ghandi sta v Novem Delhiju podpisala sporazum glede notranje ureditve Indije. 7. Na zamažvirjenem Imotsko-Beljskem polju v Hercegovini so odkrili zamašen požiralnik, skozi katerega sedaj odteka voda. Iščejo še pet drugih. Zanje so zvedeli iz 300 let starih zapiskov, po katerih so franjevci te požiralnike zamašili l. 1645, ko so prišli Turki, da bi se ne ugnezdili na rodovitnem polju. Če najdejo še ostale, se bo močvirje spremenilo v dobro polje. 12. V Sv. Križu pri Ajdovščini so Italijani konfinirali za eno leto po svojem kulturnem in znanstvenem delovanju in svetniškem življenju znanega župnika Rejca. 14. je prišel v vseh ljubljanskih župnih cer-

kvah sv. misijon. Trajal je 10 dni in izredno dobro uspel. 12. je priredila ljubljanska Glasbena Matica slavnostni koncert na čast 80 letnice p. Hugolina Sattnerja, skladatelja. 24. je hotel nadškof dr. Jeglič v Gorico k proslavi 25letnice knezoškofa dr. Sedeja, pa so ga v Podbrdu Italijani zavrnil, čeprav so mu v Ljubljani dali potni list. 27. V znak protesta proti nečutenemu postopanju v Podbrdu je nadškof dr. Jeglič vrnil italijanskemu konzulatu v Ljubljani visoko odlikovanje, red sv. Mavricija in sv. Lazarja, ki mu ga je l. 1925 podelila italijanska vlada, diplomo je podpisal sam Mussolini.

Aprila: 1. je bil izdan nov uradniški zakon. 2. Preprost kmečki fant A. Ocepek je sestavil stroj za zatiranje sadnih škodljivcev. Stroj razpršuje snovi v obliki prahu po drevju in nasadih. 13. Pri občinskih volitvah v Španiji so na vsej črti zmagali republikanci, nakar je kralj Alfonz pristojno odstopil in z družino odpotoval v Anglijo, prestolu se pa ni odpovedal. 27. v Bukarešti kongres časnikarjev male antante.

Maj: 13. Ob priliki 40letnice okožnice Leona XIII. »Rerum novarum«, je romalo 30 slovenskih krščanskih socialcev pod vodstvom prof. univ. dr. Snoja v Rim, kjer jih je papež sprejel. 13. Nad župnijo Krkovec je proglasil tržaški škof dr. Fogar interdikt, ker so fašisti pregnali že tri slovenske župnike. 20. V notranjosti Grenlandije je našla reševalna ekspedicija truplo dolgo pogrešanega nemškega raziskovalca Wegenerja; zmrazil je, ko je skušal doseči obalo morja. 27. V Španiji so revolucionarji pokončili številne cerkve in samostane, zato je papež odpoklical tamošnjega nuncija. Iz Barcelone so izgnali jezuiti. 31. V Bratislavi se je vršila velika parada nemške militaristične organizacije »Jeklenih čelad«. Udeležilo se je 150.000 mož pod vodstvom bivših generalov.

Junij: 1. Italijanska vlada je razpustila katoliška društva. 1. Papež je prepovedal v Italiji vse pocesije izven cerkv kat. kog ugovor proti postopanju vlade. 1. So otvorili novo tramvajsko progo v Šiško. 26. Na obisk v domovino je prišlo 76 ameriških izseljencev Jugoslovancev, med njimi 15 Slovencev, pod vodstvom g. Antona Grdine. 27. je prvič vozil tramvaj na Vič.

Julij: 2. Letalca Post in Gatty sta obletela svet v osmih dneh, 15 urah, 51 minutah. Startala sta v New Yorku. 3. je prispela potujoč po Jugoslaviji v Ljubljano odlična gluha in slepa ameriška pisateljica Helen Keller.

Umrli so:

Avgust (1930): 6. umrl župnik v pok. v Žireh, Jožef Florjančič. — V Ameriki je umrl (15. jul.) najstarejši Slovenec, član KSK Jednote, 84letni Josip Pašič.

September: 16. Na Koroškem je umrla ga. Jerica Zwitter v Zahomcu v Zilski dolini. 18. je umrla Viktorija Lampe, mati pok. dr. Evg. Lampeta, stara 82 let. Imela je devet otrok, štirje še žive.

Oktober: 18. je na Dunaju umrl univ. prof. dr. Leopold Fonck S. J., učenjak svetovnega slovesa.

November: 15. je umrl v Innsbrucku starosta kat. sociologov univ. profesor p. Jožef Biederlack.

December: 13. je umrl 71letni univ. prof. Friderik Pregl, rojen Ljubljančan, dobil je za svoja mikroanalitična raziskavanja Noblovo nagrado. 10. v Domžalah 85letni Jakob Šme.

Januar (1931): 3. Maršal Joffre, v svetovni vojni vrhovni poveljnik francoskih armad, potem predsed-

nik vrhovnega vojnega sveta zaveznikov in maršal Francije. Bil je globokoveren katoličan.

Februar: 28. V Valkenburgu na Holandskem katoliški znanstvenik svetovnega slovesa, naravoslovec jezuit p. Erick Wasmann, 72 let star.

Marec: 22. v Ljubljani 90letni Alojzij Lindtner, soustanovitelj in 50letni delavni član Vinc. družbe.

April: 16. je umrl odvetnik dr. Alojzij Kokalj. 23. od kapi armadni general Stev. Hadžić, minister vojske in mornarice n. r.

Maja: 15. v ljubljanskem mestnem zavetišču Aleksander Toman, sobojevnik kralja Petra I. Vel. v Bosni; pozneje je v Ameriki na gospodarskem in prosvetnem polju veliko storil za svoje rojake. V

domovini ga je radi slovanskega mišljenja Avstrija zaprla za 14 mesecev. 15. v Ljubljani prvi slovenski župan in narodni borec pri Sv. Jakobu v Rožu, Franc Kobentar. V svojem domačem kraju je osnoval slov. šolo. Nemci so mu dvakrat izropali hišo. 18. minister brez portfelja dr. Mate Drinković.

Junij: 5. v Žabnici pod Višarjami 90 letni Janez Ehrlich, kremenit krščanski mož, steber slovenstva.

Julij: 19. v Praporčah pri Št. Rupertu Alojzija Strmole, vzorna članica raznih cerkvenih organizacij. 19. na Sevnici pri Mirni posestnik Jakob Venciger, dobrotnik cerkve in revežev. 22. generalni ravnatelj Ljubljanske kreditne banke v p. Alojzij Tykač.

Gospodinjam!

Danes je po vsej domovini mnogo gospodinjskih tečajev. Pošiljajte vanje svoje hčere! Največ pa se bodo naučile v tečajih, če jih že matere same prej doma učite gospodinjstva, in ko dovrše tečaj, tedaj jim izročite kuhalnico. Sicer bodo vse pozabile. — Mnogo se piše danes po listih o kuhi in gospodinjstvu. Beritel »Kuharico« ste dobile z mohorskimi knjigami. Ne v kot z njo. Vedno naj bo pri rokah! — Po radiu gredo predavanja v zadnjo vas. Poslušajte ta predavanja! Veliko se boste naučile. Za denar je trda. Sadite, kjer je prilika, sočivje, zelenjad, paradižnike. Za vse dobite denar, če le morete do trga. Katera pa nima prilike, da bi se učila, brala, radio poslušala, pomni pa tole: Sedanja veda je dokazala, da je najbolj tečna in zdrava hrana tista, kakor so jo nekdanj uživali preprosti ljudje. Kratko se pove takole: Jejte meso malo! Nič ne bodite žalostni, če ga večkrat po tedne nimate. Več jih je prezgodaj umrlo, ker so uživali preveč mesnine, kakor pa onih, ki so meso malokdaj jedli. Je dokazana resnica. Jejte pa prikuh, kolikor se vam zljubi. Kaj so prikuhe? S tem imenom označujemo vso hrano iz rastlinstva: zelje vseh vrst. Zelo zdravo je sirovo kislo zelje, nekoliko z oljem zabeljeno. Le napravite si ga za malico in zraven kos črnega kruha! Verjemite učenim: v črnem kruhu (iz pšenične, ržene moke) je več redilnih snovi kot v belem. Bel kruh naj bo le za posladkanje tu in tam. Namesto piškotov! — Solate so izvrstne. Nekaj jih kar tako Bog da: regrat, motovilec, krešo. Druge solate sadimo. Solata mora biti vsak dan na mizi! Pridevajte vmes čebulo, česen. To sta dve zelo koristni rastlini. Pesa, korenje, repa! Ali veste, da te po na-

svetu zdravnikov mnogi meščani jedo kar sirove namesto juhe! Mleko! Jejte kislo, pomolzeno (od zdravih krav seveda!). Bolj je redilno kot zavreto. Otrokom daj kos črnega kruha za malico in kopo orehov. Presega vse piškote, čaje, čokolade in druge poslaščice. Privoščite si h krompirju košček sirovega masla. Žganci, sokovi (močniki), kaše vseh vrst — to so stebri domače hiše. Stran z neumnim čajem in rumom in žganjem. Stane, pa ni za nič. Še škoduje. Seveda — brez zabele ne sme biti domača jed. Potrebna je. Tretji nauk: Uživajte sadja, kar ga le morete. Vsi, brez izjeme. Otroci posebno. Pa tudi odrasli. Kdo ne mara za sadje? Alkoholik, pijanec. Tisti hoče le pekoči guljaž, kisle reči in meso, da laže spet pije in se vnovič zastruplja. Zakaj sem to zapisal? Zato, ker mi je zelo učen gospod, v hrani učen, rekel: Povejte vendar ljudem, da naj se nikar ne sramujejo domače hrane. Kmečki ljudje še ne vedo ne, kako zdravo in dobro žive ob preprosti, doma pridelani hrani. Poceni je in tečna in zdrava. Nekdanj, ko so videli gospodo, da je pogačo in je meso, so si sami želeli vsega tega, da bi bili bolj gosposki. Glejte, danes se je pa gospoda spametovala in je ona tista, ki hoče živeti spet preprosto. Razne bolezni (rak v črevih, nervoznost, neprebravnost črev, pokvarjeni želodci otrok in odraslih itd.) so pokazale pravo pot prehrane.

Gospodinje! Pripravljajte družini zdravo hrano! 1. Meso malo. 2. Prikuh, solat (vseh vrst), kumare so posebno dobre, tečen kruh, ki ga pecite doma, in druge preproste močnate jedi naj bodo vsak dan na mizi. 3. Sadja pripravite, kar ga le morejo snesti. Družina Vam bo zdrava in krepka.

Kdo še ni bral dr. A. Ušeničnikove **Knjige o življenju**? Za vsakega mislečega človeka, preprostejšega kakor učenega, je ta lepa knjiga zvezda - vodnica ob sodobnem razrvanem življenju. Broširana stane Din 21— (za neude 28—); v platno vezana Din 33— (za neude Din 44—).

Seznamek

župnij, krajev, poverjenikov in udov Družbe sv. Mohorja.

Seznamek smo razvrstili po škofijah in dekanijah. — Številke na koncu župnij in krajev pomenijo število udov leta 1931, v oklepajih () število udov leta 1930. — Pri krajih s poštним uradom ni pošta posebej navedena.

Krška škofija.

1. Beljak. Brnca. Gallob Jan. 24 (18). Župni urad — (16). — Zila. Lamprecht J. (P. Beljak.) 8 (10). — Sv. Lenart. Sadjak A., žpk. (P. Rekarja ves.) 38 (40). — Loče. Dr. Ogris Josip, žpk. 51 (65). — Šteben. Ožgan Iv., žpk. (P. Malošče.) 26 (30).

2. Borovlje. Žihpolje. Košir Kristo, župnik. 28 (21). — Golšovo. Košir Kristo. (P. Žihpolje.) 10 (7). — Bilčovo. Štih Jožef, žpk. (P. Bistrica v Rožu.) 105 (92). — Borovlje. Koschat Maks. — (26). — Glinje. Wornig Matej, župnik. (P. Borovlje.) 35 (33). — Št. Janž. Kuchling Anton, (P. Svetna vas.) 68 (72). — Kapla. Singer Št., župnik. (P. Svetna vas.) 30 (30). — Kotmara ves. Mente K., župnik. 39 (38). — Sv. Lenart v Ljubelju. Schuster Otto, provizor. (P. Podgora.) 20 (20). — Sele. Vauti Alojzij, žpk. (P. Borovlje.) 99 (97). — Slov. Plajberk. Schuster Otto. (P. Podgora.) 45 (40). — Šmarjeta. Boštjančič Jos., prov. 31 (32). — Sveče. Ruprecht Vikt., župn. (P. Bistrica v R.) 87 (85). —

3. Celovec. Celovec. Družba sv. Mohorja 34 (26). — Sv. Duh. Msgr. Podgorc Val., 11 (10). — Hodišje. Starc Iv., žpk. 63 (58). — Otok. Malgaj Fr., žpk. 18 (17). — Škofičje. Nadrah Al., župn. upr. (P. Vrba.) 23 (25). — Vetrinjš. Klatzer Št. 12 (12).

4. Dobrla ves. Dobrla ves. Vastl Martin. 141 (123). — Apače. Rudl J., prov. (P. Galicija.) 13 (23). — Galicija. Rudl J., žpk. 20 (—). — Globasnica. Pšeničnik J., žpk. 38 (37). — Kamen. Šturm A., žpk. (P. Tinje.) 15 (15). — Škocijan. Poljanec Vinko. žpk. 75 (75). — Korte. Nagel Iv., žpk. v p. (P. Železna Kapla.) 14 (14). — Št. Lipš. Zulechner Feliks, žpk. (P. Deberla ves.) 71 (80). — Mohličje. Hanisch Jos. 7 (—). — Obirsko. Zupan Ign., žpk. (P. Žel. Kapla.) 31 (36). — Rebrca. Šporn Iv., žpk. (P. Žel. Kapla.) 18 (22). — Šteben. Muhl Fr., župnik v p. (P. Šmihel pri Plib.) 21 (20). — Št. Vid. Kindlman Jak., žpk. 89 (93). — Železna Kapla. Repnik Fr., kpl. 133 (154). — Žitara ves. Weiß V., žpk. (P. Miklavc.) 43 (41).

5. Pliberk. Pliberk. Dr. Zeichen Fr., m. kapl. 130 (132). — Kazaze. Hribar Jos., dekan. 36 (36). — Šmihel. Vintar Josip, žpk. 129 (129). — Vogrče. Wölfl Blaž, žpk. (P. Pliberk.) 40 (40). — Žvabek. Uranšek Franc, žpk. (P. Pliberk.) 41 (39). — Suha. Hutter Alojzij, prov. 31 (23).

6. Rožek. Dvor. Fritz Jožef, dekan. (P. Vrba.) 20 (18). — Drava. Katnik Janez, posestnik. (P. Podravlje.) 11 (15). — Št. Ilj. Petrič Janko, župnik. (P. Vrba.) 52 (94). — Št. Jakob. Šenk Franc, žpk. 117 (118). — Gorzdanje. Kuchler Martin, župnik. (P. Vrba.) 18 (20). — Lipa. Reichmann Rado. 11 (—). — Logaves. Bayer Stefan, župnik. (P. Vrba.) 22 (24). — Pečnica. Sekol Jan., žpk. (P. Ledénice.) 48 (46). — Podgorje. Vuk Franc, žpk. 54 (54). — Rožek. Dobernik Jožef, žpk. 42 (47). — Skočidol. Majrič Ljud., župnik (P. Podravlje.) 30 (34). — Sv. Jurij. 10 (9).

7. Šmohor. Blače. Maierhofer Janko, župnik. — (—). — Borlje. Dr. Lučovnik Iv., žpk. (P. Goriče.)

16 (18). — Brdo. Ebner Janez, župnik. — (40). — Čače. Havliček Fran, žpk. — (3). — Gorje. Katnik Franjo, župnik. (P. Zilska Bistrica.) 14 (14). — Št. Jurij. Mošič J., žpk. 10 (16). — Melviče. Mikula Fr., žpk. (P. Brdo.) 20 (20). — Št. Štefan. Pelnaš A., žpk. 4 (5). — Zilska Bistrica. Skrinar A., žpk. 25 (26).

8. Tinje. Tinje. Benetek Anton, prošt. 26 (26). — Medgorje. Marktl Niko, župnik. (P. Grabštanj.) 17 (16). — Podgrad. Marktl Niko. (P. Grabštanj.) 14 (14). — Podkarno. Brabenec Jan., prošt. (P. Žrelc.) 12 (11). — Radiše. Holec Franc, žpk. (P. Žrelc.) 59 (58). — Št. Tomaž. Župni urad. (P. Škofji dvor.) 6 (7). — Žrelc. Supanc Ana. 6 (6).

9. Velikovec. Djekše. Trabesinger Lenart, žpk. 25 (24). — Gorenčje. Muri Ign., župnik. 30 (30). — Grebinj. Župni urad. 8 (9). — Št. Jurij. Kovač Franc, župnik. (P. Zg. Trušnje.) 5 (7). — Klošter. Kukačka Josip, župnik. (P. Grebinj.) 28 (16). — Krčanje. Drdlik Jožef. — (8). — Št. Peter. Rosman Franc, žpk. (P. Velikovec.) 32 (36). — Ruda. Pirker F., prov. 15 (15). — Št. Rupert. Brandstätter V., žpk. (P. Velikovec.) 26 (26). — Šmarjeta. Kovač F., soprov. 2 (3). — Vovbre. Zebedin Kristof, žpk. 20 (21).

10. Razne. Zg. Bela. Pleterski Franjo. 1 (1).

Skupno število udov 2801 (3011).

Lavantinska škofija.

1. Slov. Bistrica. Slov. Bistrica. Cerjak J., dekan. 279 (226). — Črešnjevce. Zamuda Al., žpk. (P. Slov. Bistrica.) 119 (112). — Gornja Polskava. Gartner Franc, župnik. 60 (71). — Laporje. Ozimič Jože, župnik. 110 (111). — Majšperg. Bratanič R., žpk. (P. Ptujška gora.) 69 (73). — Makole. Šegula Fr., župnik. 267 (233). — Sv. Martin. Sinko Franc, župnik. (P. Slov. Bistrica.) 60 (70). — Poljčane. Cilenšek Vekoslav, župnik. 118 (130). — Spodnja Polskava. Zorko Melhior, žpk. (P. Pragersko.) 104 (81). — Studenice. Čede Josip, žpk. (P. Studenice pri Poljčanah.) 61 (54). — Tinje. Hafner U., župnik. (P. Slov. Bistrica.) 41 (44). — Sv. Venčeslav. Zakošek Ivan, župnik. (P. Slov. Bistrica.) 33 (30).

2. Braslovče. Braslovče. Arko Leop., kapl. 163 (193). — Sv. Andraž. Ocvirk Maks, župnik. (P. Velenje.) 29 (30). — Gomilsko. Grobelšek Iv., žpk. 117 (130). — Sv. Jurij. Rečnak Jos., žpk. 136 (137). — Marija Reka. Agrež Mart., župnik. (P. Sv. Pavel pri Preb.) 42 (35). — Sv. Pavel. Končan Fort., žpk. 170 (165). — Šmartno. Presker K., žpk. 233 (228). — Vransko. Dr. Mörtl Val., župnik. 148 (156).

3. Celje. Celje. Jurak Peter, opat. 630 (590). — Gotovlje. Václavik Robert, župnik. (P. Žalec.) 80 (86). — Galicija. Kramaršič Al., žpk. (P. Žalec.) 28 (48). — Griže. Krančič Iv., župnik. 134 (135). — Sv. Peter. Dr. Jančič Iv., žpk. 149 (155). — Polzela. Jodl Iv., žpk. 128 (122). — Teharje. Vesenjak P., žpk. 201 (219). — Žalec. Veternik A., žpk. 228 (247).

4. Dravsko polje. Hoče. Sagaj A., dek. — (154). — Cirkovce. Ravšl Ant., žpk. 176 (165). — Črna gora. Zagoršak Fr., žpk. (P. Ptujška gora.) — (100). — Fram. Rakun Fr., žpk. 137 (62). — Št. Janž.

Polak F., žpk. 145 (140). — **Sv. Lovrenc.** Spindler F., 120 (120). — **Slivnica.** Mihalič J., žpk. 168 (164).

5. **Dravograd.** Dravograd, Serajnik V., prošt. 42 (21). — **Libeliče.** Vogrinec A., žpk. 31 (26). — **Ojstrica.** Kociper R., prov. (P. Dravograd.) 12 (15).

6. **Gornji grad.** Gornji grad, Šlander Maks, žpk. 111 (107). — **Bočna.** Kitak Jakob, župnik (P. Gornji grad.) 76 (76). — **Sv. Frančišek.** Vogrinec Iv., žpk. (P. Radmirje.) 112 (108). — **Ljubno.** Krančič Jos., žpk. 102 (102). — **Luče.** Mikolič Jurij, župnik. 120 (100). — **Marija Nazaret.** P. Kerub Tušek, žpk. (P. Mozirje.) 82 (89). — **Mozirje.** Krošelj Fr., žpk. 117 (130). — **Nova štifta.** Fermé Gothard, žpk. (P. Gornji grad.) 57 (64). — **Rečica.** Požar A., župnik. 222 (214). — **Šmartno.** Štiglic Fr., žpk. 58 (63). — **Šmihel.** Presnik Jos., žpk. (P. Mozirje.) 50 (47). — **Solčava.** Šmid Mil., župnik. 90 (83).

7. **Jarenina.** Jarenina, Čizek Josip, dekan. 177 (172). — **Št. Ilj.** Vračko Ev., župnik. 204 (187). — **Sv. Jakob.** Erhatic M., žpk. 208 (196). — **Sv. Jurij.** Terstenjak Fr., ž. upr. (P. Zg. sv. Kungota.) 39 (32). — **Sp. Sv. Kungota.** Kraner Vinc., žpk. 83 (83). — **Svečina.** Časl Franc, župnik. 57 (57).

8. **Konjice.** Konjice, Tovornik Fran, arhidijak, dekan. 240 (228). — **Čadram.** Hohnjec Fr., žpk. (P. Oplotnica.) 153 (144). — **Sv. Jernej.** Pavlič P., žpk. (P. Loče.) 26 (34). — **Kebelj.** Panič Jožef, župnik. (P. Oplotnica.) 58 (46). — **Sv. Kunigunda.** Žgank Ferd., župnik. (P. Zreče.) 38 (49). — **Loče.** Žičkar Marko, župnik. 85 (73). — **Prihova.** Vajda Julij, žpk. (P. Konjice.) 110 (105). — **Stranice.** Atelšek Ivan, župnik. (P. Konjice.) 25 (36). — **Špitalič.** Goričan Jan, žpk. (P. Konjice.) 25 (36). — **Zreče.** Bezjak J., žpk. 70 (50). — **Žiče.** Tomažič A., žpk. (P. Loče.) 38 (38). — **Skomarje.** Skvarč J., žpk. 6 (—).

9. **Kozje.** Kozje, Lunder V., župnik. 89 (66). — **Buče.** Turk Miloš, župnik. 67 (77). — **Dobje.** Vavpotič Franc, župnik. (P. Slivnica pri Celju.) 62 (42). — **Olimlje.** Lorbek Iv., župnik. (P. Podčetrtek.) 19 (18). — **Sv. Peter.** Lah Ivan, župnik. 106 (86). — **Pilštanj.** Rauter Jakob, župnik. 71 (71). — **Planina.** Cepuder Vladim., župnik. (P. Planina.) 64 (75). — **Podčetrtek.** Pirc And., žpk. 59 (57). — **Podsreda.** Krohne Josip, dekan. 46 (41). — **Polje.** Mlakar Iv., žpk. (P. Podčetrtek.) 31 (31). — **Prevorje.** Šaloven Fr., žpk. (P. Pilštanj.) 38 (10). — **Št. Vid.** Vurkelc Jernej, župnik. (P. Pilštanj.) 62 (66). — **Zagorje.** Pribožič J., župnik. 17 (25).

10. **Laško.** Laško, Dr. Krulje Fr., dek., nadžpk. 280 (317). — **Dol.** Gorjup Pet., župnik. 150 (158). — **Sv. Jedert.** Lončarič Jos., župnik. (P. Laško.) 75 (75). — **Jurklošter.** Kocjančič Ant., žpk. 30 (19). — **Sv. Lenart.** Kosi Jakob, žpk. (P. Laško.) 74 (73). — **Loka.** Šket Mihael, župnik. 101 (96). — **Marija širje.** Kristovič M., proviz. (P. Zid. most.) 35 (39). — **Sv. Marjeta.** Bohak Jakob, župnik. (P. Rimske toplice.) 50 (49). — **Sv. Miklavž.** Čebašek Jakob, žpk. (P. Laško.) 46 (44). — **Razborje.** Pretnar Jože, prov. (P. Loka.) 42 (30). — **Št. Rupert.** Jager A., žpk. (P. Sv. Jurij ob juž. žel.) 113 (68). — **Trbovlje.** Gorogranc Mart., kapl. 310 (300). — **Hrastnik.** Kat. del. prosvetno društvo. 71 (11).

11. **Sv. Lenart v Slov. gor.** **Sv. Ana.** Šeško K., župnik. 160 (135). — **Sv. Anton.** Škof Fr., žpk. 122 (116). — **Sv. Benedikt.** Gomilek Fr. Sal., žpk. 280 (280). — **Sv. Boljenk.** Lasbaher J., župnik. 68 (65). — **Sv. Jurij.** Bosina Ivan, žpk. 204 (180). — **Sv. Lenart.** Janžekovič Josip, dekan. 106 (105).

Marija Snežna. Vršič Srečko, župnik. 71 (66). — **Negova.** Bratkovič Fran, župnik. (P. Ivanjci.) 143 (120). — **Sv. Rupert.** Kodrič Josip, žpk. (P. Lenart v Slov. gor.) 81 (81). — **Sv. Trojica.** P. Ernst Jenko, župni upravitelj. 142 (132).

12. **Dolnja Lendava.** Dolnja Lendava, Jerič Ivan, dekan. 32 (29). — **Marušič.** Matevž, 6 (6). — **Beltinci.** Herman Ferd., kapl. 106 (125). — **Bogojina.** Breznik Janez N., provizor. 115 (100). — **Črensovci.** Čačič J., župnik. 58 (46). — **Petešovci.** Jelen Jožefa. (P. D. Lendava.) — (8). — **Strehovci.** Bojnc Franc. (P. Dobrovnik.) 9 (12). — **Turnišče.** Greif Ivan, župni uprav. 39 (25). — **Velika Polana.** Rantaša Anton. (P. Črensovci.) 81 (77). — **Hotiza.** Zadravec Matija. (P. Dol. Lendava.) 5 (4).

13. **Ljutomer.** Ljutomer, Lovrec And., župn. 255 (255). — **Apače.** Cilenšek Ivan, kapl. 58 (62). — **Cezanjevc.** Ferk Mih., eksp. (P. Ljutomer.) 76 (62). — **Sv. Jurij.** Štuhac Fr., žpk. 205 (180). — **Kapela.** Meško Martin, kanonik in župnik. (P. Radenci.) 144 (153). — **Sv. Križ.** Weixl Jos., dekan. (P. Križevci.) 381 (352). — **Mala Nedelja.** Ostrž Fr., žpk. 116 (106). — **Gor. Radgona.** Gaberc Mart., žpk. 360 (350). — **Veržej.** Tkalec Jožef, ž. upr. (P. Križevci.) 42 (46).

14. **Marenberg.** Marenberg, Messner Ivan, žpk. 59 (68). — **Brezno.** Sagaj Marko, žpk. 45 (30). — **Kapla.** Lovrenčič V., žpk. (P. Brezno.) 35 (33). — **Muta.** Hurt Fr., župnik. 52 (54). — **Sv. Ožbolt.** Brdnik Bl., žpk. (P. Brezno.) 15 (12). — **Remšnik.** Pavlič Vid, žpk. (P. Marenberg.) 21 (40). — **Pernice.** Gešman Peter. (P. Muta.) 8 (12).

15. **Maribor levi breg.** Maribor, Stolna, Munda Vinko, st. vik. 667 (545). — **Bogoslovje.** Dr. Cukala Fr., st. kan. 38 (58). — **Frančiškani.** P. Landerget V., žpk. 392 (432). — **Sv. Barbara.** Potočnik Jos., župnik. 60 (52). — **Sv. Duš.** Rožman Jakob, župnik. (P. Selnica.) 42 (41). — **Gornja Sv. Kungota.** Magdič Franc, župnik. 8 (7). — **Kamnica.** Božiček Fran, župnik. (P. Maribor.) 136 (134). — **Sv. Križ.** Kren Fr., žpk. (P. Maribor.) 76 (76). — **Sv. Marjeta.** Franjež Jern., žpk. 91 (95). — **Sv. Martin.** Lajšič A., žpk. 77 (65). — **Sv. Peter.** Tkavc A., žpk. (P. Marib.) 91 (82). — **Selnica.** Čiuha Fr., žpk. 71 (41).

16. **Maribor desni breg.** **Sv. Magdalena.** Stergar Ant., dekan. 520 (690). — **D. M. v Puščavi.** Nadrah Ign., žpk. (P. Sv. Lovrenc pri Mrb.) 57 (53). — **Limbuš.** Bračič A., žpk. 69 (63). — **Sv. Lovrenc.** Oblak Jan., žpk. 95 (107). — **Ruše.** Pšunder Ferd., žpk. 170 (175). — **Studenci.** Oo. kapucini 81 (67).

17. **Mežiška dolina.** **Prevalje.** Riepl Matej, dek. 136 (136). — **Guštanj.** Rehar Jos., žpk. 105 (113). — **Črna.** Razgoršek V., žpk. 100 (120). — **Št. Danijel.** In Strojna. Kupčič J., žpk. (P. Prevalje.) 52 (42). — **Javorje.** Viternik L., žpk. (P. Črna.) 10 (9). — **Koprivna.** Hojnik Iv., žpk. 25 (—). — **Kotlje.** Serajnik Iv., žpk. 45 (50). — **Mežica.** Hornböck Iv., žpk. 157 (149).

18. **Murska Sobota.** Murska Sobota, Kolenc Franc, kapl. 131 (82). — **Horvat Št.** kateh. 38 (46). — **Cankova.** Safošnik Jak., kapl. 60 (80). — **Gornja Lendava.** Rataj A. P., kaplan. 32 (27). — **Gornji Petrovci.** Čirič A., žpk. 10 (10). — **Sv. Jurij.** Berden A., kpl. (P. Rogoševci.) 11 (9). — **Kančovci.** Benkovič M. Štefan. (P. Prosenjakovci.) 6 (—). — **Markovci.** Ficžko K., župn. 6 (4). — **Martjanci.** Gjorek F., cerk. 27 (31). — **Pertoča.** Varga Štefan, kpl. (P. Rogoševci.) 21 (28). — **Sv. Sebešan.** Szupl Jož. 10 (10). — **Tišina.** Krantz Jož., žpk. (P. Rankovci.) 76 (69). — **Veliki Dolenci.** župni urad — (6).

19. **Nova cerkev. Nova cerkev.** Žagar Pavel, dek. kan. (P. Vojnik.) 9 (8). — **Črešnje.** Lovšin Janez, prov. (P. Vojnik.) 9 (8). — **Dobrna.** Urleb Franjo, žpk. 120 (118). — **Frankolovo.** Čech Vacl., župnik. (P. Vojnik.) 42 (44). — **Sv. Jošt.** Čarf M., žpk. 45 (—). — **Šmartin.** Ozvatič Fr., žpk. 74 (65). — **Vitanje.** Musi Jože, župnik. 120 (115). — **Vojnik.** Lasbacher A., župnik. 192 (225).

20. **Ptu j. Ptu j.** Mestna nadžupnija. Dr. Žagar Iv., inf. prošt. 140 (120). — **Sv. Peter in Pavel.** P. Alfonz Svet, župnik. 244 (262). — **Sv. Andraž.** Alt Ivan, žpk. 136 (107). — **Hajdina.** Skuhala Vek., žpk. (P. Ptu j.) 116 (158). — **Sv. Lovrenc.** Sinko Jožef, žpk. (P. Juršinci.) 124 (96). — **Sv. Marjeta.** Sketa Ivan, župnik. 187 (178). — **Sv. Marko.** Hlastec Franc, žpk. (P. Ptu j.) 116 (135). — **Polenshak.** Poplatnik J., žpk. (P. Moškanjci.) 83 (81). — **Sv. Urban.** Razbormik Iv., žpk. 92 (102). — **Vurberg.** Kokelj Al., žpk. 90 (82).

21. **Rogatec. Rogatec.** Šalamon Fran, dekan. 80 (80). — **Sv. Ema.** Plepelec J., žpk. (P. Pristava.) 25 (25). — **Sv. Florijan.** Malajnar Karel, župnik. (P. Rogatec.) 21 (24). — **Kostrivnica.** Slavič Jan., žpk. (P. Podplat.) 57 (58). — **Sv. Križ.** Korošec Fr., žpk. (P. Rog. Slatina.) 246 (228). — **Sv. Peter.** Pučnik A., župnik. (P. Podplat.) 33 (33). — **Sv. Rok.** Veranič Ant., žpk. (P. Rogatec.) 32 (24). — **Stoprce.** Pichler Al., žpk. (P. Rogatec.) 40 (37). — **Žetale.** Lorber Jurij. 7 (13). — **Rotar** Milko, org. 84 (—).

22. **Stari trg. Šmartin.** Horvat Štef., kaplan. (P. Slovenjgradec.) 87 (140). — **Dolič.** Uličnik M., žpk. (P. Mislinje.) 53 (45). — **Št. Ilj.** Roškar Dav., žpk. (P. Mislinje.) 105 (107). — **Št. Jan.** Župni urad. (P. Meža.) 14 (15). — **Stari trg.** Jurko Ivan, žpk. 121 (149). — **Sv. Miklavž.** Treiber Franc, žpk. (P. Slovenjgradec.) 35 (35). — **Pameče.** Trinka Ant., župnik. (P. Slovenjgradec.) 32 (31). — **Sv. Peter.** Vrhnjak Al., župnik. (P. Meža.) 44 (60). — **Podgorje.** Kotnik Simon, župnik. (P. Slovenjgradec.) 38 (34). — **Razbor.** Lampert Karel, žpk. (P. Slovenjgradec.) 38 (39). — **Sele.** Meško Fr. Ks., žpk. (P. Slovenjgradec.) 26 (31). — **Slovenjgradec.** Čizek Al., žpk. 85 (85). — **Sv. Vid.** Repolusk Frid., žpk. (P. Mislinje.) 45 (54).

23. **Šaleška dolina. Škale.** Msgr. Rotner Iv., dek. (P. Velenje.) 156 (145). — **Bele vode.** Essenko Anton, žpk. (P. Šoštanj.) 43 (33). — **Št. Ilj.** Schreiner Franc, žpk. (P. Velenje.) 76 (65). — **Št. Janž.** Weiß Matej, župnik. (P. Velenje.) 79 (68). — **Sv. Mihael.** Gril Pavel, žpk. (P. Šoštanj.) 275 (293). — **Šmartno.** Potokar J., žpk. (P. Velenje.) 100 (109). — **Zavodnje.** Rožman J., žpk. (P. Šoštanj.) 44 (26). — **Zg. Ponikva.** Gorišek J., žpk. (P. Žalec.) 93 (128).

24. **Šmarje pri Jelšah. Šmarje.** Lom Franc, žpk. 170 (170). — **Dramlje.** Sigl Jož., žpk. 38 (44). — **Sv. Jurij ob j. ž.** Mikuš Val., žpk. 219 (213). — **Kalobje.** Šveglj Pet., žpk. (P. Sv. Jurij ob j. ž.) 46 (45). — **Ponikva.** Kociper Ant., žpk. 102 (121). — **Sladka gora.** Ivanc Iv., žpk. (P. Šmarje pri Jelšah.) 75 (65). — **Slivnica.** Rabuza Jakob, žpk. 28 (34). — **Sv. Stefan.** Močnik Fran, žpk. (P. Šmarje p. Jelšah.) 28 (21). — **Št. Vid.** Župni urad. (P. Grobelno.) 28 (29). — **Zibika.** Jelšnik Iv., žpk. (P. Pristava.) 44 (53). — **Zusem.** Palir I., žpk. (P. Loka pri Zusem.) 31 (22).

25. **Velika Nedelja. Velika Nedelja.** Horvat Fr., dekan. 166 (153). — **Ormož.** P. Ciril Lekšan, žpk. 225 (222). — **Sv. Boltenk.** Molan Fran, župnik. 80 (94). — **Sv. Lenart.** Zadravec Pet., žpk. (P. Vel. Nedelja.) 47 (61). — **Sv. Miklavž.** P. Anzelm Polak, žpk. 92 (97). — **Središče.** Cajnk Jar., žpk. 184

(201). — **Svetinje.** Bratušek Fr., žpk. (P. Ivanjovci.) 80 (103). — **Sv. Tomaž.** Zemljic Mat., žpk. 200 (269).

26. **Videm m. Videm.** Medvešek Ivan, dekan. 107 (107). — **Brežice.** Jurhar Mart., žpk. 270 (275). — **Artiče.** Šribar Josip, župnik. 76 (53). — **Bizeljsko.** Somrek Ant., kaplan. 81 (97). — **Dobova.** Pernat Ant., žpk. 70 (63). — **Kapele.** Kolenc Leopold, žpk. (P. Dobova.) 38 (56). — **Koprivnica.** Doberšek Fr., žpk. 72 (79). — **Pišce.** Toplak Fr., žpk. 143 (124). — **Rajhenburg.** Zidanšek J., kapl. 171 (150). — **Sevnica.** Lesjak D., kpl. 164 (138). — **Sromlje.** Pečnak J., žpk. 70 (56). — **Zabukovje.** Stoklas Matija, žpk. (P. Sevnica.) 19 (18). — **Zdole.** Šoba A., žpk. (P. Videm.) 40 (33).

27. **Vuzenica. Vuzenica.** Hüttner Drag., dek. 57 (65). — **Sv. Anton.** Letonja Fr., žpk. (P. Vuhred.) 20 (18). — **Sv. Primož.** Dolinar Ivan, župnik. (P. Vuzenica.) 25 (26). — **Ribnica.** Fišer And., žpk. 120 (134). — **Trbonje.** Prohašky Ferdo, žpk. (P. Vuzenica.) 28 (48). — **Vuhred.** Hrašovec H., žpk. 32 (35).

28. **Zavrčje. Zavrčje.** Podvinski Anton, dekan. 102 (146). — **Sv. Andraž.** Škumlec Ogn., župnik. 41 (61). — **Sv. Barbara.** Vogrin Jan., žpk. 20 (76). — **Sv. Trojica.** Jazbinšek Fr., žpk. (P. Podlehnik.) 38 (77). — **Sv. Vid.** Soklič Jakob, žpk. 97 (111).

Skupno število udov 25.520 (25.128).

Ljubljanska škofija.

1. **Cerknica. Cerknica.** Juvanec Jožef, dekan. 254 (272). — **Babno polje.** Črnugelj Ant., adm. (P. Stari trg pri Rakeku.) 42 (27). — **Begunje.** Ježek M., župnik. 136 (136). — **Blake.** Švigelj Viktor, župnik. (P. Nova vas pri Rakeku.) 144 (112). — **Grahovo.** Wester Al., župnik. 81 (83). — **Planina.** Lovšin Iv., župnik. 116 (138). — **Stari trg.** Hafner Jern., župnik. 266 (252). — **Sv. Trojica.** Žužek Kar., žpk. (P. Nova vas pri Rakeku.) 37 (43). — **Unec.** Martinčič And., župnik. (P. Rakek.) 64 (59). — **Sv. Vid.** Pucelj Jan., župnik. (P. Begunje pri Cerknici.) 90 (102).

2. **Kamnik. Kamnik.** Jenko Miha, kaplan. 219 (212). — **Dob.** Bešter Jan. Ev., žpk. dek. 157 (126). — **Domžale.** Bernik Franc, žpk. 154 (143). — **Gozd.** Selan Mat., ž. upr. (P. Kamnik.) 38 (36). — **Groblje.** Misijonišče. (P. Domžale.) 61 (53). — **Homec.** Govekar Fr., žpk. (P. Radomlje.) 105 (104). — **Ihan.** Kepec J., žpk. (P. Domžale.) 102 (82). — **Komenda.** Zabukovec J., žpk. (P. Kamnik.) 209 (162). — **Mečinje.** Čadež Vikt., žpk. (P. Kamnik.) 111 (104). — **Mengeš.** Škrbe Stan., kaplan. 205 (170). — **Motnik.** Župni urad. 68 (69). — **Nevlje.** Rihar L., župnik. (P. Radomlje.) 71 (61). — **Radomlje.** Šiška Jan., dekan in župnik v pok. 37 (42). — **Rova.** Golmajer Franjo, župnik. (P. Radomlje.) 35 (40). — **Sela.** Pavlič Anton, župnik. (P. Kamnik.) 39 (43). — **Skaručina.** Dežman Jan., kurat. (P. Št. Vid n. Ljubljano.) 47 (44). — **Sp. Tuhinj.** Opeka Ivan, župnik. (P. Šmartno v Tuhinju.) 76 (90). — **Stranje.** Langerholz Janez, župnik. (P. Kamnik.) 80 (73). — **Špitalič.** Mezeg Ant., žpk. (P. Motnik.) 43 (35). — **Tunjice.** Razboršek J., žpk. (P. Kamnik.) 55 (55). — **Vodice.** Janc Peter, žpk. 216 (176). — **Vranja peč.** Knol Adolf, žpk. (P. Kamnik.) 62 (62). — **Zg. Tuhinj.** Bernik Jan., žpk. (P. Šmartno v Tuhinju.) 59 (56).

3. **Kočevje. Kočevje.** Studen F., kpl. 105 (117). — **Fara pri Kostelu.** Staré A., župnik. 75 (90). — **Nemška Loka.** Rogelj J., žpk. 7 (3). — **Oslinica.** Pir-kovič J., žpk. 90 (62). — **Spodnji log.** Župni urad. (P.

Nemška Loka.) 3 (8). — **Stara cerkev.** Jamnik A., 16 (19). — **Stari loč.** Oražem J., kaplan 6 (3).

4. **Kranj.** Cerklje. Dolinar Franc, dekan, 265 (193). — **Kranj.** Škerbec Matija, žpk. 422 (358). — **Besnica.** Pokorn Fran, žpk. (P. Kranj.) 51 (51). — **Duplje.** Vrankar J., žpk. 59 (58). — **Goriče.** Železný Al., žpk. (P. Golnik.) 64 (64). — **Jezerško.** Drunecky Jan., žpk. 60 (58). — **Št. Jošt.** Kokel Fr., eksp. (P. Kranj.) 20 (21). — **Kokra.** Dimnik Mart., žup. upr. 45 (45). — **Kovor.** Zabret Franc, žpk. (P. Tržič.) 80 (28). — **Križe.** Hartman Josip, župnik. 216 (205). — **Lom.** Sparhakl Karel, žp. upr. (P. Tržič.) 53 (53). — **Mavčiče.** Mikuz Ivan, župnik. (P. Smlednik.) 114 (108). — **Naklo.** Župni urad. 90 (82). — **Olševke.** Škerbec Mat., č. kan., dek. v p. (P. Predvor.) 42 (40). — **Podbrezje.** Vondrašek V., žpk. 85 (81). — **Predvor.** Lakmayer F., žpk. 160 (160). — **Predoslje.** Zupanc Ign., žpk. (P. Kranj.) 112 (102). — **Smlednik.** Cegnar Jos., žpk. 214 (154). — **Senčur.** Piber Ivan, župnik. 152 (104). — **Hrastje.** Zmrzlikar Jožef. (P. Kranj.) 32 (30). — **Št. Urška gora.** Šmit Franc, žpk. (P. Cerklje p. Kranju.) 29 (50). — **Šmartin.** Šarec Al., žpk. (P. Strazišče.) 220 (162). — **Trboje.** Cuderman Ivan, župnik. (P. Smlednik.) 31 (30). — **Trstenik.** Dr. Arnež Janko, žpk. (P. Golnik.) 61 (59). — **Tržič.** Vovk Ant., žpk. 460 (380). — **Vogljje.** Rajčević Fr., žpk. (P. Senčur.) 39 (35). — **Vesovo.** Brešar Jos., žpk. (P. Cerklje pri Kranju.) 84 (80). — **Zapođe.** Koželj Fr., župnik. (P. Smlednik.) 37 (23).

5. **Leskovec.** Leskovec. Štrukelj Alojz, kapl. 183 (183). — **Boštanj.** Rakovec Engelb., žpk. 48 (50). — **Bučka.** Francič Janez, žpk. 48 (43). — **Cerklje.** Žust Jak., žpk. 267 (102). — **Catež.** Kmet Mik., žpk. (P. Brežice.) 25 (34). — **Sv. Duh.** Župni urad. (P. Krško.) 61 (66). — **Št. Jernej.** Lesjak Ant., žpk. 132 (104). — **Kostanjevica.** Golob Fr., žpk. 121 (103). — **Sv. Križ.** Zupanc Andrej, župnik. 70 (60). — **Krško.** Filipič J., žpk. 160 (134). — **Raka.** Škerjanec Martin, žpk. 61 (102). — **Studenec.** Štrubelj Ivan, žpk. (P. Sevnica.) 52 (51). — **Škocijan.** Anžič Jož., žpk. 103 (85). — **Velika dolina.** Gnjezda Janez, žpk. (P. Jesenice na Dol.) 49 (40).

6. **Litija.** Šmartno. Gornik Anton, dekan. 221 (207). — **Dobovec.** Pogačar J., ž. upr. (P. Trbovlje.) 38 (40). — **Dole.** Filler Vacl., žpk. 48 (48). — **Hotič.** Cuderman Kristijan, župnik. (P. Litija.) 65 (52). — **Janče.** Verce Franc, župnik. (P. Litija.) 31 (37). — **Javorje.** Javornik Tom., ž. upr. (P. Šmartno p. Litiji.) 48 (56). — **Št. Jurij.** Vodopivec Iv., žpk. 35 (28). — **Kresnice.** Dolinar Janez, žpk. 51 (46). — **Konjšica.** Drešar Ivan, (P. Zagorje ob Savi.) 10 (6). — **Št. Lambert.** Rupnik Karel, župnik. (P. Sava.) 23 (24). — **Litija.** Kralj Franjo, župnik v pok. 193 (165). — **Polšnik.** Kovič Jernej, žup. uprav. (P. Sava.) 38 (35). — **Prežganje.** Stupica Jos., žpk. (P. Litija.) 50 (57). — **Primskovo.** Plešic Anton, žpk. (P. Šmartno pri Litiji.) 39 (38). — **Radeče.** Lovšin Anton, župnik. 140 (145). — **Sava.** Širaj A., žpk. 65 (45). — **Svibno.** Selan A., žpk. (P. Radeče pri Zid. m.) 48 (50). — **Štanga.** Žnidaršič Ant., žpk. (P. Litija.) 50 (45). — **Zagorje.** Sitar Val., župnik. 221 (190).

7. **Ljubljana.** mesto. Stalna. Vindišar Iv., stolni vikar. 251 (281). — **Sv. Jakob.** Barle Janez, m. žpk. 340 (336). — **Mar. oznan.** Dr. o. Gvido Rant, žpk. 566 (503). — **Prosvetna zveza.** 132 (111). — **Uršulinke.** Koretič Franc, šp. 12 (13). — **Trnovo.** Hostnik Anton, kapl. 469 (393). — **Nova založba.** 240 (235). — **Sv. Peter.** Petrič Janko, žpk. 706 (635).

— **Splošna bolnica.** Slana Ign., kurat. 105 (88). — **Umobolnica.** Orehek Mila. 15 (25). — **Sv. Krištof.** P. K. Zakrajšek. 146 (147). — **Sp. šiška.** P. Pij Zankar, 317 (297). — **Drž. klas. gimn.** Osana J., prof. 32 (—).

8. **Ljubljana.** okolica. **Brezovica.** Lavrič And., žpk. 192 (170). — **Črnuče.** Tomelj Ant., žpk. (P. Ježica.) 132 (132). — **D. M. v Polju.** Müller Jan., žpk. 310 (274). — **Dóbrova.** Hauptman P., župnik. 129 (118). — **Dol.** Kastelic Matija, župnik. 102 (97). — **Golo.** Kunauer Janez, župnik. (P. Studenec-Ig.) 7 (7). — **Sv. Helena.** Rihtaršič Jan., župnik. (P. Dol pri Ljubljani.) 120 (118). — **Ig.** Klemenčič Janez, župnik. (P. Studenec-Ig.) 122 (121). — **Sv. Jakob.** Novak Jožef, župnik. (P. Dol pri Ljubljani.) 85 (75). — **Ježica.** Košir Fr., žpk. 177 (162). — **Sv. Katarina.** Pavlin Andrej, župnik. (P. Medvode.) 31 (33). — **Polhovgradec.** Štrukelj Janez, župnik. 102 (90). — **Preska.** Oblak Val., žpk. (P. Medvode.) 112 (110). — **Rudnik.** Zajc Karel, župnik. (P. Ljubljana.) 67 (57). — **Sora.** Kajdiž Valentin, župnik. (P. Medvode.) 153 (155). — **Sostro.** Poljak M., župnik. (P. Hrušica pri Ljubljani.) 181 (153). — **Šmartin.** Lesar J., žpk. 117 (116). — **Tomislj.** Zajc Fr., žpk. (P. Studenec-Ig.) 50 (34). — **Vič-Glince.** P. Teodor Tavčar, žpk. 650 (470). — **Št. Vid n. Lj.** Zabret V., dekan. 502 (501). — **Belec Fran.** prof. 52 (59). — **Želmlje.** Erjavec Iv., žpk. (P. Studenec-Ig.) 44 (36).

9. **Loka.** **Stara Loka.** Mrak Matija, dekan. (P. Škofja Loka.) 176 (158). — **Bukovšica.** Župni urad (P. Selca.) 46 (48). — **Črni vrh.** Dovč J., žpk. 42 (47). — **Dražgoše.** Hiti. Fr., žp. (P. Železniki.) 54 (38). — **Davča.** Kopitar A., (P. Sorica.) 33 (31). — **Javorje.** Klopčič J., žpk. (P. Poljane.) 63 (61). — **Sv. Lenart.** Mevželj J., žpk. (P. Selca.) 59 (55). — **Leskovica.** Kos Mat., žpk. (P. Gorenja vas.) 45 (45). — **Lučine.** Poljanec Ivan, ž. upr. (P. Gorenja vas.) 39 (39). — **Nova Oselica.** Tome Alojz, ž. upr. (P. Gorenja vas.) 44 (34). — **Poljane.** Tavčar Matej, žpk. 186 (181). — **Reteče.** Mersolj Jan., žpk. (P. Škofja Loka.) 93 (95). — **Selca.** Šušteršič Franc, žpk. 230 (215). — **Sorica.** Cunder Vilj., žpk. 46 (52). — **Stara Oselica.** Gogala Iv., žpk. (P. Gorenja vas.) 86 (85). — **Škofja Loka.** Podbevšek Jernej, žpk. 308 (276). — **Trata.** Brajec Josip, župnik. (P. Gorenja vas.) 93 (76). — **Zali loč.** Hribar Anton, žpk. (P. Železniki.) 60 (70). — **Žabnica.** Verce Josip, žpk. (P. Škofja Loka.) 91 (77). — **Železniki.** Bertoncelj Val., žpk. 152 (136). — **Žiri.** Šinkovec Stan., kaplan. 210 (198).

10. **Moravče.** **Moravče.** Jerman Anton, kapl. 223 (196). — **Blagovica.** Štrekelj Jak., žpk. (P. Lukovica.) 54 (52). — **Brdo.** Slak Matija, župnik. (P. Lukovica.) 78 (71). — **Čemšenik.** Dagarin Mat., žpk. (P. Medija-Izlake.) 92 (80). — **Češnjice.** Perko Pav., žpk. (P. Šmartno v Tuhinju.) 21 (17). — **Sv. gora.** Žganjar Ig., žpk. (P. Vače.) 36 (39). — **Št. Gotard.** Pfajfar Franc, žpk. (P. Trojane.) 58 (61). — **Izlake.** Osolnik Franc, eksp. (P. Medija-Izlake.) — (63). — **Kolovrat.** Sušnik Janko, župnik. (P. Medija-Izlake.) 53 (52). — **Krajska.** Brecljnik Al., žpk. (P. Lukovica.) 62 (58). — **Sv. Križ.** Komlanec Ant., župnik. (P. Moravče.) 25 (33). — **Sv. Ožbalt.** Vadnjal Ant., žpk. (P. Trojane.) 30 (30). — **Peče.** Ogrizek Jakob, župnik. (P. Trojane.) 31 (30). — **Sv. Trojica.** Markič Jožef, duhovnik. (P. Dob.) 22 (23). — **Vače.** Rihar. Ivan, župnik. 77 (77). — **Vrhopolje.** Jerše Valentin, ekspozit. (P. Lukovica.) 33 (29). — **Št. Vid.** Majersič Filip, ekspozit. (P. Lukovica.) 33 (34). — **Zlato polje.** Kranjc Jožef, župnik. (P. Lukovica.) 26 (23).

11. **Novo mesto.** **Novo mesto.** Kek Fr., vikar. 262 (256). — **Bela cerkev.** Rebol Bl., žpk. 30 (45). — **Brunšice.** Šesek Iv., žpk. 59 (64). — **Črmošnjice.** Hönigman Fr., kpl. 12 (11). — **Mirna peč.** Bukovec Mart., kpl. 177 (162). — **Podgrad.** Česenj And., žpk. (P. Novo mesto.) 24 (25). — **Poljane.** Veider Iv., žp. upr. (P. Toplice.) 7 (6). — **Prečna.** Šmidovnik Ant., žpk. 94 (87). — **Soteska.** Volc Al., žpk. (P. Straža.) 35 (31). — **Stopiče.** Žitnik Francišek, župnik. 57 (65). — **Št. Peter.** Vovko Franjo, župnik. 86 (102). — **Šmarjeta.** Perko Ivan, župnik. 91 (94). — **Šmihel.** Pečnik Ivan, kaplan. (P. Novo mesto.) 211 (204). — **Toplice.** Erzar Fr., žpk. 166 (62). — **Vavta vas.** Bartel B., žpk. (P. Straža.) 61 (49).

12. **Radovljica.** **Radovljica.** Fatur Jak., dek. 163 (153). — **Begunje.** Zevnik Mih., žpk. 82 (77). — **Bled.** Oblak Jan., župnik. 184 (181). — **Boh. Bela.** Drolc Martin, župnik. 132 (129). — **Boh. Bistrica.** Ambrožič Jos., žpk. 146 (129). — **Brezje.** P. Bonav. Resman. 108 (112). — **Breznica.** Koprivec Peter, žpk. (P. Žirovnica.) 131 (115). — **Dobrava.** Klavžar Janez, žpk. (P. Podnart.) 70 (66). — **Dovje.** Pečarič Franc, župnik. (P. Mojstrana.) 139 (129). — **Gorje.** Hiti Fr., žp. upr. 242 (205). — **Jesenice.** Kastelic Anton, žpk. 300 (273). — **Kamna gorica.** Zorko Fr., žpk. 122 (124). — **Koprivnik.** Kres Jos., ž. upr. (P. Boh. Bistrica.) 61 (65). — **Koroška Bela.** Zbontar M., žpk. (P. Javornik.) 228 (176). — **Kranjska gora.** Čuk Kar., žpk. 156 (145). — **Sv. Križ.** Krašna Fr., ž. upr. (P. Jesenice na Gor.) 46 (54). — **Kropa.** Kanduč Fr., žpk. 69 (72). — **Lesce.** Murnik J., 12 (—). — **Leše.** Knafelj J., župn. upr. (P. Brezje.) 39 (48). — **Ljubno.** Juvan Fr., župnik. (P. Podnart.) 40 (39). — **Mošnje.** Bleiweis Fr., žpk. (P. Radovljica.) 65 (60). — **Ovišje.** Očepek Jožef, župnik. (P. Podnart.) 65 (60). — **Rateče.** Lavtižar Josip, župnik. 95 (86). — **Ribno.** Kramar Janez, župnik. (P. Bled.) 100 (98). — **Srednja vas.** Golf Anton, župnik. 211 (183). — **Zasip.** Demšar Anton, župnik. 59 (49).

13. **Ribnica.** **Ribnica.** Skubic Anton, dekan. 350 (391). — **Dobrépolje.** Presetnik Franc, kaplan. 200 (183). — **Dolenja vas.** Škulj Karel, župnik. 118 (105). — **Draga.** Lončar Franc, župnik. 35 (32). — **Gora.** Habjan Jan. (P. Sodražica.) 34 (33). — **Sv. Gregor.** Krumpeštar Franc, župnik. (P. Ortnek.) 95 (107). — **Loški potok.** Pravhar Jos., župn. 205 (200). — **Rob.** Zabukovec Tom., župnik. 60 (59). — **Sodražica.** Traven F., župnik. 226 (185). — **Struge.** Orehek Andrej, žpk. 82 (82). — **Škocijan.** Zupančič Iv., župnik. (P. Turjak.) 60 (73). — **Turjak.** Godić Jožef. 22 (37). — **Velike Lašče.** Ramovš Jakob, župnik. 169 (150). — **Vel. Poljane.** Noč Ivan, župnik. (P. Ortnek.) 42 (38). — **Grčarice.** Klemenčič Pav., (P. Dolenja vas.) 9 (4).

14. **Semič.** **Metlika.** Cerar Gregor, prošt 201 (196). — **Adlešiči.** Peček Al., župnik. (P. Črnomelj.) 42 (100). — **Črnomelj.** Bitnar Pavlin, dek. 222 (182). — **Dragatuš.** Omahen Jakob, župnik. 110 (61). — **Planina.** Wittine H., župnik. (P. Črnomelj.) 3 (3). — **Podzemelj.** Ilc A., žpk. upr. (P. Gradac.) 86 (56). — **Radovica.** Novak Matija, župnik (P. Metlika.) 48 (42). — **Semič.** Miklavčič A., kaplan. 140 (126). — **Sinji vrh.** Župni urad. (P. Vinica.) 10 (8). — **Stari trg.** Zupančič Fr., žpk. 82 (135). — **Suhor.** Raztresen J., prov. — (34). — **Vinica.** Kos L., žpk. 59 (57). — **Preloka.** Jerič Al., žpk. (P. Vinica.) 100 (90).

15. **Šmarje.** **Šmarje.** Pešec Franc, dekan. (P. Šmarje-Sap.) 120 (188). — **Javor.** Klinec Jern., žpk.

(P. Dol. Hrušica.) 49 (52). — **Št. Jurij.** Medved Ant., župnik. (P. Grosuplje.) 68 (62). — **Kopanj.** Kogovšek. Ivan, župnik. (P. Grosuplje.) 68 (68). — **Lipoglav.** Pečarič Martin, žpk. (P. Šmarje-Sap.) 35 (37). — **Polica.** Bambič Joško, žpk. (P. Višnja gora.) 62 (52). — **Št. Vid.** Hladnik Jan., žpk. 330 (293). — **Stična.** Bolcar Bened., žpk.-upr. 109 (108). — **Višnja gora.** Vidmar Fr. Ks., žpk. 151 (133). — **Žalna.** Solar Jos., žpk. (P. Višnja gora.) 65 (58). — **Grosuplje.** Ravnikar Anton, ekspozit. 58 (66).

16. **Trebnje.** **Trebnje.** Tomažič Ivan, dekan. 193 (168). — **Čatež.** Povše Henr., žpk. (P. Vel. Loka.) 57 (67). — **Mirna.** Širaj Jakob, župnik. 93 (87). — **Mokronog.** Bukowitz H., žpk. 145 (128). — **Sv. Križ.** Erzin Leop., žpk. 128 (103). — **Sv. Trojica.** Supin Karel, žpk. (P. Tržišče.) 103 (80). — **Št. Janž.** Črnilec Janez, žpk. 200 (202). — **Št. Lovrenc.** Oblak Anton, župnik. (P. Velika Loka.) 82 (88). — **Št. Rupert.** Natlačen P., žpk. 150 (154). — **Trebelno.** Dolenc Janko, župnik. 80 (75).

17. **Vrhnika.** **Vrhnika.** Kete Janez, dekan. 413 (405). — **Bevke.** Poljšak Anton, eksp. (P. Vrhnika.) 60 (64). — **Borovnica.** Strajhar Iv., žpk. — (80). — **Horjul.** Nastran Fr., žpk. 152 (154). — **Hotedršica.** Borštnar Janko, župnik. 48 (51). — **Dol. Logatec.** Remškar Valent, žpk. 125 (127). — **Gor. Logatec.** Skubic Anton, 88 (86). — **Podlipa.** Gnidovec Josip, župnik. (P. Vrhnika.) 43 (42). — **Preserje.** Perčič Mihael, župnik. (P. Vrhnika.) 78 (80). — **Rakitna.** Lovšin Fr., župn. 42 (29). — **Rovte.** Sušnik Matija, župnik. 112 (122). — **Št. Jošt.** Nagode Jos., župnik. (P. Vrhnika.) 47 (54). — **Vrh.** Ramšak Fr., ž. upr. (P. Rovte.) 57 (51). — **Zaplana.** Mihelčič Ivan, žpk. (P. Vrhnika.) 43 (44).

18. **Žužemberk.** **Žužemberk.** Mali Gr., kapl. 108 (173). — **Ajdovce.** Žust Ig., žpk. (P. Žužemberk.) 41 (42). — **Ambrus.** Žavbi Iv., žpk. (P. Zagradec.) 56 (56). — **Dobrnice.** Omohlen Ignac, župnik. 158 (138). — **Hinje.** Porenta Anton, župnik. 26 (28). — **Sela.** Podlipnik Jos., žpk. (P. Zagradec.) 22 (29). — **Zagradec.** Petrič Gabr., žpk. (P. Zagradec.) 52 (49). — **Krka.** Vidmar Al., žp. upr. 74 (82). — **Šmihel.** Zupanc Al., kpl. 8 (8).

Skupno število udov: 31.459 (29.139).

Ostale jugoslovanske škofije.

1. Beograjska škofija.

Beograd. **Tumpej Andr.,** Plantarič Alojzij, Janežič Jožko, Laznik Ana, Klemenjak Andrej, Suban Fr., Stanjko Lojzka, Tavčar Neža, Usmiljenke Čukarica, Usmiljenke bolnica, Usmiljenke klinika, Krmec Marija, Mavec Maks, Kosi Marica, Suhač Lojze, Dolšak Franc, Smole Mavricij, Farkaš Sl., Krašovec Barica, Škrbina Anica, Špeglič Katica, Verbajš Lojzka, Ravbar Francka, Zotokar Tone, Pisanec Amalija, Istinič Martin, Erjavec Marija, Jurjevec Ana Jus Jožko, Serjun France, Mazi Hel., Elur Ana, Janežič Hugo, Rožman Miroslav, Purnat Jožef, Purkat Anton, Lenasi Ciril, Grčar Jožef, Korošec Jož., Pucelj Stanko, Tončič Jan., Magdič Konr., Klepej Ant., Zabukošek Jurij, Kranjc Franc, Turk Janez, Jezernik Pavel, Tavčar Janez, Cigoj Tone, Zajc Franč., Pertot Anica, Stepančič Milica, dr. Glaser Vladimir, Kovačič Emil, Delapoti Silvio, Ušaj Mirko, Arčon Angelca, Perhaj Alojzij, Šilih Ferdo, Škrlec Janez, Sole Luka, Pukšič Alojzij, Žnidaršič Jožko, Štrafela Zdravko, Šober Jožko,

Kotnik Rupert, Piščanec Tone, Šestir Ign., Majcen Ferdo, Turin Anton, Štrban Tone, Molek Tone, Gobec Fran, Primožič Ciril, Poberaj Tine, Zalezina Angelca, Debeljak Ivana, Meden Franc., Markovič Lojzka, Poljak Sava, Šmuc Rado, Mav Alojzij, dr. Tollazzi Tomo. — Repič Franjo, ravnat.; Repič S., Repič Borut, dijaka. — *Nardin Lud.* — Troha Sl., dr. geom.; Bahorič Fr., dr. Miholič S. — Dr. Korošec A., min. na razp.; Smodej Fr., dr. Rapotec, Ličen Oskar, Rutar Roz., Jernejčič J., Poje Ant., Arčon Ang., Muzetič, Kobe Gustav, Franke Ern., Oblak Fr., Kuštrin Mar., Novak Ivanka, Zemljak Slavko, Rot Joško, Radanovič Jož., Kunstl Neža, Zveza služkinj, Sagadin Minka, Ulaga Tom., Praznik Ivan, Žlender Jos., Gruđen Ivan, Miklin Mirko, Dobršek Fr., Tepina Mar., Košir Mar., Klarič Mar., Zelnik Jelica, Tiefengraber Pepca, Filak Neža, Kobola M., Plevnik R., Svetina M., Kunštič Barica, Resnik P., Ošaben Ivanka, Nareglon Ivanka, Lavrenčič Alojz, Kajfež Mici, Kajfež Urška, Kolarič Marija, Sagaj Julka, dr. Šuman, Mastnjak Erža, Knafelec Stanko, Besek Franjo, Zalesjak Stanko, Ratajc M., Kastelic T., Vršnik A., Vitežnik V., Mašič Stanko, Golia Drag., Šuler M., Zalesjak S., dr. Pavletič, dr. Jež, Mešiček Fr., Bardun E., Erjavec M., Serjanc Julka, Selan Iv., dr. Goršič, Štefanič, Dimnik Ciril, Lukežič And., Febre Pavla, Krošl A., Bratina L., Sida R., Simonič Mar., Škrl Jožko, Krkoč Iv., Bukovič Iv., Kurent Val., Zagodnik Ivanka, Medved Davorin (2 izt.) (P. Beograd.) 170

Bačka Palanka. Sever Ant. (P. B. Palanka.) 1
Kamenice-Srem. Kočevar Jernej, žand. narednik, žand. podof. škola. (P. Kamenice-Srem.) 1
Kupinovo. Hudohmet Sofija. (P. Kupinovo.) 1
Mali Idjoš. Šandor Pepica. (P. Mali Idjoš.) 1
Novi Bečej. Klinar Jakob. (P. Novi Bečej.) 1
Novi Sad. Ivančič Anton, Klenovšek Karlo, dr. Dolinar Jakob, Kužnik M., Stilinović Stanko, Sirknik Jernej, Podbršček Franjo, Šajn Josip, Trampuž Jož., (2 izt.), Vindiš Št., Beg Fran, Štupnik Francišek. (P. Novi Sad.) 13

Pančevo. Glušič Dominik. (P. Pančevo.) 1
Ruma. Kristl Ferdo, uč. gl. (P. Ruma.) 1
Ruski Krstur. Malacko Janko. (P. R. Krstur.) 1
Sekić. Dr. Hočevar J., pom. min. s. p. v p.; Ogrin Alojzija. (P. Sekić.) 2

Subotica. Fabčić Josip, Nestor Iv., Rasberger Iv., Planinc Fr., Jamar Kat., Amon Jos. (P. Subotica.) 6
Valjevo. Zajc Rik., Uršič Fr., Križnar Matej, Prijatelj Janko, Zaviršek Janez, Gostenček Ivan, Polimante Klavdija, Tič Franc, Delak Edv., Korenc Anton, Sigmund Vinko. (P. Valjevo.) 11

Vel. Bečkerek. O. Ivan Rafael Rodič, nadškof; Janko Ant., g. kat.; Poniz Rajko, Grafenauer Zdravko, Kosi Franjo, Gunčar Hinko, Krošlj Jos., Hvalič Jos., Grgurič Ant., Kastelic Terezija, Sestre milosrdnice v bolnici (2 izt.), Setre milosrdnice v sanatoriju, Šolske sestre Notre Dames, Sestre sv. Franje, But Jernej. (P. Vel. Bečkerek.) 17
Vel. Kikinda. Znidaršič Ivan. (P. Vel. Kikinda.) 1
Vršac. Pirkmajer Gabriel. (P. Vršac.) 1
Zaječar. Pavlić Franjo, Jenček Albin, Bezjak Franjo. (P. Zaječar.) 3

Število udov: 1 dosmrt. 231 letnih = 232 udov.

2. Bosanska škofija.

Sarajevo. Globočnik Marija, Kolman Fr., Višnar Matej, Slovenski klub, Urlep Janko, Raker Luka,

Pfeifer Val., Hude Alojz, Mušič Fr., dr. Preň Ferd., dr. Kržišnik Ant., Kos Fr., Poljanec Fr., Hlijon R., Skorčič Fr., Kladnik Pavel, Jenko Jože, Albert A., dr. Stipančič Jos., Jurišič Al., dr. Čremožnik Gr., Župančič Karlo, Prezelj Ivan, Medić Ana. (P. Sarajevo.) 24

Alipašinmost. Paravan Franjo, Pahor Ign., Vajdne Julka. (P. Alipašinmost.) 3

Banja Luka. »Triglav«, Štrekelj Ant., Kobol Jožefa, Kenda Ivan, Steinberger Jožef, Cuzi Alojz, Mrak Ant., Nussdorfer Alojzija, Brne Angel, Božič Alojzij, Gržel Ivan, Vatovec Franjo, *Samostan oo. trapistov*; Budin Jožef, žpk. v p.; Baumkircher Fr., Črtalič Avg., Godnič Josip Kocman Stanko, Sirotišče sv. Bernarda. (P. Banja Luka.) 19

Bijelina. Verhunc Fr., Korže Iv. (P. Bijelina.) 2
Blutnica. Duler Helena, Brechel Terezija. (P. Blutnica.) 2

Doboj. Mauhar Anton. (P. Doboj.) 1
Drvar. Krašovec Ivan. (P. Drvar.) 1

Fojnica. Vričko J. Riko, ravn.; Franjevački samostan; Brkanović Svetoz., sr. nač.; Fuks Jurij, šum.; Jerebinšek Franjo, žand. n.; Koselj Jakob, ž. mojst. (P. Fojnica.) 6

Han Kump. Vitez. Ceznar Đuro. (P. Han Kump Vitez.) 1

Ilidža. Majer Tomaž. (P. Ilidža.) 1
Kreka. Lapajna Lovrenc. (P. Kreka.) 1

Trebinje. Žlebnik Alojz. (P. Mokošica.) 1
Odžak. Mohorič Anton, župnik. (P. Odžak.) 1

Ramići. Kern Ivan. (P. Banja Luka.) 1
Sjetlina. Pratkanar Alojz. (P. Sjetlina.) 1

Oštreli. Kuk Marija. (P. Oštreli.) 1
Tešanj. Dr. Oberman Niko, odv. (P. Tešanj.) 1

Travnik. Jenko Ivan. (P. Travnik.) 1
Tuzla. Jemc Anton, Dečan Jurij, Kosjek M.,

Tratnik Lav., Mervar Josip, Čadež Mih., Miklavčič Gašp., Pristav Vinko. (P. Tuzla.) 8

Vareš. Vavpotič Josipina, Černe Franciška. (P. Vareš.) 2

Visoko. Starman Josip, Starman M., Kert M., Gruškovnjak A., Domicelj Iv., Pungert J., dr. V. Mikolji, Gruškovnjak Fr., Črnologar J., Lučić J., Globankar L. (P. Visoko.) 11

Zenica. Čop Ivan, Hodnik M., Kos. (P. Zenica.) 3
 Število udov: 1 dosmrt. 91 letnih = 92 udov.

3. Dalmatinska škofija.

Dubrovnik. Dr. Malnerič Martin, Kumar Miroslav, Don Vučetič Franjo, Dobravec Zena, Gerazina, Miklavč Ivan, Srabotnak Franjo, Koren Iv., Don Liepopili Ante, Miklav Mici, Čekada Bernardin, Don Capurso Karlo, Kavčič Ferdo, Rašica Gjuro, Dolenc Jan., Paulin Franjo, Don Fabris Spasoje, Jamnik Franjo. (P. Dubrovnik.) 18

Boke Kotarska. Blažek Mat. (P. Boke Kotarska.) 1
Donja Lastva. Dr. Matrkovac Anton, dvorni svetnik. (P. Donja Lastva.) 1

Makarska. Morauc Vjekoslav. (P. Makarska.) 1
Omiš. Černjavič Rozika. (P. Omiš.) 1

Pašman. Peterca o. Peter. (P. Pašman.) 1
Pučić. Don Krstinič Fran. (P. Pučić e.) 1

Rab. »Jadranc«, okrevališče. (P. Rab.) 1
Šibenik. Pelhan Ignacij, ing. (P. Šibenik.) 1

Trogir. P. Knafeč Ignacij. (P. Trogir.) 1
 Število udov: 2 dosmrt. 25 letnih = 27 udov.

4. Djakovska škofija.

Djakovo. Podržaj Franjo, dr. Špiletak Andr., Sokol Josip, kanonika; dr. Petlić Mat., prof.; Jurčević Anton, duh.; Hefner Josip, Vreča Oton ravnatelj; dr. Belić Matija, dr. Wünscht Martin, odvjetnik; Stare Franjo, org.; Brajković Božidar, Homotar Naco, uradnika; Crnić Ivan, duhovnik.

(P. Djakovo.) 13

Antunovac. Hauptman Ivan. 1

Brod. Božeglav Frančiška, Velušček Fr., Glazar Dragica, Pogačnik Ljudmila, Bat Raf., Bat Roman, Jerkić Olga, Novak Josip, Delez Albin, Viduč Pavla, Vedlin Fani, Bogatec Vlad., Francetić Marija, Beguš Olga, Rehar J., Škrabut J. 16

Sirač. Kokot Adam. 1**Ivanovci.** Sagadin Karel. (P. Djakovo.) 1

Osišek. Živko Mihajlo, župnik; Tomašić Tomo, kaplan; Besetzky Rob., Mikulić And., Ivičić Adam, Sokičić Josip, Horvath Ivan, Deutschbauer Stjep., Geci o. Kapistran, Ferk o. Joakim, Lorenčić o. Damasc., Putrih Hinko, kap.; Pašalić o. Grgo, Koren br. Vid, Kamnikar Josip, Ogrizek Janja, Ogrizek Ivan, Ogrizek Mar., Milosrdnice v sirotišću, Milosrdnice v »Vinkov dom«, Marijine sestre, Machulka Milutin, Poznič Janko, Horvat Franjo, Rogar Franja, Kuralt Ivan, Benčina Marija, Rutar Adela, Luzner Ivan, Sladić Rezika, Kravos Anton, Pošinger Kati, Brečko Josip, Pivec Pavlina, Samostanska knjižnica, Knjižnica III. reda, Časl Anton, Veleber Joško, dr. Pelz Stjepan, Razni člani (4 iztise). (P. Osišek.) 43

Vinkovci. Sever Franjo, Kokošak Franjo, Kovačić Franjo, Vrh Ivan, Trost Alojzij, Smuk Anton. (P. Vinkovci.) 6

Vrdnik. Babnik Rudolf, Babnik Ad., Kovač Martin, Podlesnik Ant., Kerenc Franč., Napotnik Ant., Maihenšek Ivan, Beuk Alojzij, Čitaonica rud. radnika. (P. Vrdnik.) 9

Zemun. Trattnić Amalija, Mazi Fran, Udir Josip, Vrečko Jak., Ferjančič Josip. (P. Zemun.) 5

Število udov: 2 dosmrtni, 93 letnih = 95 udov.

5. Škofija Krk.

Krk. Dr. Srebrnič Jožef, škof; Dminić Jak., st. prošt; Zahija Pet., kanon.; Uraković Iv., kancl.; Lapanja Vjek., Dobrščik And., Školaris Fr., Žic Jak., Rajčić Olga, Srebrnič Kat., Brusić Viljem, Fijav Roz., Premuda Vinko. (P. Krk.) 13

Dobrinj. Šabalja Pavao, žpk. (P. Dobrinj.) 1

Število udov: 0 dosmrtni, 14 letnih = 14 udov.

6. Senjska škofija.

Glina. Žužek Fr. (P. Glina.) 1**Gračac.** Zdovc Avg., Gergolet Jos., (P. Gračac.) 2**Jelenje.** Lessler J., kaplan. 1

Kastav. Lazić Julij, Brhčić Mate, Hvala Ad., Sixonić Šime, Košir Ant., Ivančić Ivana, Deviak Fr., Šuster Ana, Turk Josipa, Jagodnik Jos., Dukić Franč., Bačić Val., Bačić Anastaz, (P. Kastav.) 13

Senjski Rudnik. Bočko Ana, Rengeo Štefan.

(P. Senjski Rudnik.) 2

Trsat. Frančiškanski samostan, Blažić Josipina, Cilenti Mar., Golob Fran, Nemec Ivana, Kastelec Urša, Smerdel Mih., Stupar Mar., Vičić Ivana, Wiedrich Emil, Horvatin Karolina, Krušić Zora, Brumen Anton, Zorc Ter., Grgić Vjekoslav, Barbiš Marija, Suštović Marija, Petrović Radko,

Skardin Emilija, Ljubić Anton, Krešević Julka, Stradiot Sofija. (P. Trsat.) 22

Zamet. Ponikvar Adolf. (P. Zamet.) 1

Število udov: 3 dosmrtni, 39 letnih = 42 udov.

7. Škofija Skopje.

Skopje. Demšar Iv., Buković Ant., Kraljić J., Petrač Karlo, dr. Drušković Ante, Krčmar Mirko, Neimenovani, Neimenovani, Komošar Karolina. (P. Skopje.) 9

Bar. Don Kotnik Ivo. (P. Bar.) 1**Cetinje.** Prohart Jure, Švajncar Bl. (P. Cetinje.) 2**Demir Kapija.** Gruđen Ivan. (P. Demir Kapija.) 1**Boljevac.** Pretnar Kati, Hircenberger Lojzka. (P. Boljevac.) 2**Strumica.** Čopi Maks. (P. Strumica.) 1**Čuprija.** Pivk Steva. (P. Čuprija.) 1**Djevdjelija.** Katol. župni urad, Sr. Marg. Mjundžević, Ravbar Alojz, Janević Kat., Džonović Kiril, Hosta Anton. (P. Djevdjelija.) 6**Debar.** Šušmelj F. Mirko. (P. Debar.) 1**Lebane.** Czurda Dragotin. (P. Lebane.) 1**Niš.** Šubić Rezika, Bračić Ivan. (P. Niš.) 2**Prokuplje.** Lazar Josip. (P. Prokuplje.) 1**Priština.** Pavlin Jos., Sušnik Jos. (P. Priština.) 2

Število udov: 1 dosmrtni, 29 letnih = 30 udov.

8. Zagrebska nadškofija.

Zagreb. Legan Ivo, Kastelic Robert, Černé Josip, Maček Ant., Mrak Vid, Kosi Josip, Tivadar Ant., Lemut Fran, Mihevc Fran, Maček Mat., Fatur Ivan, Semec Ivan, Šušelj Avg., Zupančič France, Ašić Jos., Praznik Anton, Kolarić Alojz, Močivnik Al., Obad Jos., Pongrac Franc, Pirc Fr., Paušić Št., Ložnik Ivan, Repić Slavko, Sagadin Fr., Petrović Fani, Levak Fr., Frelih Ant., Gaberšek Iv., Glas Drago, Humar Ant., Omerzo Iv., Pintar Vikt., Bajc Fr., Stergaršek M., Bajc F., Beden Kar., Mikelić K., Fajfar Mirko, Burdjan Konrad, Kosmina Avgust, Kreačić Ivan, Židan Albert, Seražin Fran, Švara Alojz, Čelik Vikt., Jermančnik Mart., Težak Mat., Dobrajc Avg., Vičić Ant., Skert Fr., Božić Ernest, Penko Iv., Jančić Jak., Medved Iv., Sotelšek Ivan, Javoršek Fr., Pak Rok, Šušteršič Alojz, Husu Pet. — Horvat Franjo, Crnković Josip, dr. Klemenc Jos., dr. Marjetič Jože, Krivec Miško, Haler Josip, Čizmak Aleks., Sila Št., Rebec Josip, Mozetič Kar., Vižintin Franc, Kadivnik Ivan, Mlakar Štefanija, Jazbinšek Ivan, Krulc Ivan, Krulc Ana, Cvetko Jožef, Fajdiga Miha, Bernik Ivan. — Fras Rad o, Erjavec Ivan, Glavina Franjo, Maurer Štefan. — Ožir Mih., Slovenska deklška zveza, Geč Jerica, Vrič Milka, Kostec Ivan, Kožer Terezija, Lipovec Antonija, Zelenjak Alojz, Močnik Anton., Gorjanc Roza, Gerl Barica, Matko Amalija, Goričan Marija. — J. K. A. D. »Danica«, Vranič Josipa, Troha Anton., Dušić Anica, Godler Ter., Kajtna Agata, Jeretina Nežka, Dežnik Ivana, Pogljajen Marija, Preskar Mar., Dernač Mar., Postržin Mar., Grm Nežka, Jug Antonija, Zorko Ana, Stupica Berta, Jančić Jerica, Kolar Kati, Zarnik Helena. — Kikl Ljud., Šenker Karlo, Šenker Franjo, Pemić Anton, Šimenko Andrej, Prosen Josip, Zgorelec Josip, s. Albina, Mera Mar., Meršol Milka, Horvat Ant., Vizjak Josipa, Kovač Ana, Pleninger Ter., Galob Rezi, Ottorepec Johan, P. Stanko Kovač, Ukmar Štef., Toplišek Nežka, Svetel Karel; Kavšek Ivan, major. (P. Zagreb.) 138

Bjelovar. Riva Silvija; Smrekar Alojzij F., voj. kapelnik. (P. Bjelovar.) 2

Čakovac. O. *Timotej Tišler*, o. Benvenut Habjan, o. Mihael Troha, Jug Marija, Gjumber T., Hari Josip, Jeronim Šim., Šolčić Ana, Sopčić Karlo, Perjanec Antonija, Špiranec Mihael, Dogša Josip, Blazinarić Fr., o. Daniel Novak. (P. Čakovac.) 14

Čehovec. Štok Štefan. (Čehovec.) 1
Kraljevec. Brimšek Rudolf; Bregant Ant., nadz. žel. proge. (P. Donji Kraljevec.) 2

Draganići. Jazbec Miha. (P. Draganići.) 2
Duga Resa. Rovšnik Matija, Rovšnik J., Grebenšek Luka, Trošt Anton, Mali Juri, Novak Jožef, Šmid Ivan, Zavrl Alojzij, Pader Andrej, Petelinšek Matevž, Vidmar Viktor, *Občinska nar. knjižnica*, Wohlgemut Marija, Šimnic Marija, Rež Mar., Kovač Al, Dolinšek M. (P. Duga Resa.) 17
Gornji Mihaljevac. Tkalec Franjo (14 izt.). (P. Gornji Mihaljevac.) 14

Hraščina. Nejak Mijo, župnik. (P. Hraščina.) 1
Karlovac. Butković Franjo, Kralj Ivan, Povodnik Ivo, Štok Edvard, Čizl Mar. (P. Karlovac.) 5
Koprivnica. Dom presv. Srca, Štok Fr., Capara Tomo. (P. Koprivnica.) 3

Kotoriba. Praznik Al., Vrečko Jak., Vidmar Fr., Turk Fabjan. (P. Kotoriba.) 4
Krapina. Jošt Rad., Šuster Fr. (P. Krapina.) 2
Novi Marof. Majsec Josip, Osnovna škola. 2
Lepoglava. Mlinar Ant., Kljun Jan., Ošlaj Štef., Cimerman Katarina. (P. Lepoglava.) 4
Štrigova. Novak Josip. (P. Štrigova.) 1

Mala Subotica. Štampar Josip, Poje Pet., Muhvič Jera, Muhvič Jurij, Pignar Franjo, Kocjan Mihael. (P. Mala Subotica.) 6

Molve. Žnideršič Terez., učit. (P. Molve.) 1
Mursko Središče. Levačič Iv., Levačič And., Palnec Ant., Bračko Jos., Horvath Mih., Šalari Mart., Muhvič Jak., Ravnikar Ivan, Novak Josip, Kerznar Martin. (P. Mursko Središče.) 10

Našice. Petrovič Josip. (P. Našice.) 1
Pregrada. Kulterer Filip, Kranjčec Pavao. (P. Pregrada.) 2

Petrinja. Šmid Jos., podpolk. (P. Petrinja.) 1
Pitomača. Veršnik Dušan, trg. (P. Pitomača.) 1
Samobor. Čec Franc. (P. Samobor.) 1
Skakavac. Bajec Ludovik. (P. Skakavac.) 1

Štrigova. Zadravec Franjo, Ambruš Štef., Belović Barb., Bogdan Julijana, Kristofić Filip, Kutnjak Mart., Lovrenčić Fr., Lopuh Imbro, Nemec Ant., Nemec Martin, Podgorelec Ant., Terčič Lud., Valentič Matija, Ohman Aleks, Krznar Št., Kutnjak Pav., Trstenjak Josip, Alt Ant., Smolkovič Matija, Kunčič Karel, Žličar Ant., Zanjeković St., Novak K., Horvat Mart., Golenko Stj. (P. Stigova.) 25

Varaždin. O. Ciril Goričan. o. Ivan Reberc, o. Anzelm Canjuga, Franjevački samostan (5 izt.), Makuc Josip, zas. veterinar. (P. Varaždin.) 9

Število udov: 7 dosmrtn. 262 letnih = 269 udov.

Italija.

Število udov: 12 dosmrtn. 34 letnih = 59 udov.

Razne države.

Avstrija.

Wien. Dr. Piciglas Leopold, Pirnat Bern., Gabler Antonija, Kafka Nežka, Neudorfer Franciška. 5
Eberndorf. Kraiger Johann. 1

Eisenkappel. Žibart Jožef. 1

Donawitz. *Glastovec Ivan*, kovač; Marenk Adalbert, Rozman Anton, Košir Anton, Simić Jan., Delavec France, Waidhofer Katarina. 8

Graz. Br. Chrysostom. 1

Kainbach. *Schmauc Franc.* 1

Knittelfeld. Kuttin Karol, Schnider Alojz., Kemmetmüller Antonija. 3

Schwanberg. Fr. Dominikus Noč, Leskovar Mih. 2
Število udov: 4 dosmrtn. 18 letnih = 22 udov.

Nemčija.

Essen. Mlinarič Anton, Gale Ant., Knez Vinko, Kresse Marija, Pernuš Ivana, Povirk Val. 6
Gladbeck. Pokovec Fr., Urh Jernej, Rogar Joh., Jurišič Fr., Vadlan Jakob, Kort Franc, Češka Ivana. 7

Dortmund. Fischer Vili, Dritovšek Franc, Zupan Matija, Steiner Ernst, Trebušak Jož., Streher Franc, Mramor Jožef. 7

Hamborn. Čič Jos., Višnar Ana, Oražem Pet., Kodra Ant., Malis Anton, Cizerle Franc., Vidovšek Fort., Demšar Al., Golar Terezija, Kočar Janez, Karničnik Bernard, Pulko Valentin, Sket Marija, Kralj Marija. 14

Hamborn. Terlep Franz. 1

Hausen-Raitbach. Arh Veronika, Čuvan Ana. 2

Moers-Meerbeck. Lindič Jan., Hegenkötter praes., Zorko Matija, Solinc Josip, Krivec Anton, Klayžar Franc. 6

Število udov: — dosmrtn. 43 letnih = 43 udov.

Francija.

Aumetz. Kastelic Josip, Slovensko delav. društvo, Glavič Ign., Golob Luka, Golja Emil, Ržek Ant., Svetličič Leo, Eržen Pet., Šen Franc, Čigale Franc, Maraz Janez, Menart Andrej, Žužek Ivan, Požlep Janez, Hren Fr., Leban Miha, Batistič And., Senica Bl., Oman Jan., Pintar Izidor, Čugmas Al., Vezensek Ant., Amon Jak., Skale Ign., Amon Jan., Lužar Fr., Zupan Fr., Tolmajner Ivan, Vidmar Al., Poteko Miha, Levart Jurij, Rahulin Jože, Remec Fr., Peternejl Jože, Vončina Pet., Aškerc Martin, Leban Ivan, Spolenjak Ant., Pregelj Tone, Gantar Fr., Vavpotič Viktor, Biščak Št., Koblišak Vikt., Brutalič Marko, Samokec Ciril, Stiplovšek Andrej, Gorišek Jurij, Zaleten Blaž, Komljanec Anton, Roglič Ant., Rakušek Fr., Istenič Iv., Visokomski M., Kralj Matija, Batič Vikt., Kogovšek Jan., Pucelj Janez. — *Crusmes par Aumetz Mos*: Zgonc Jože, Kalar Ignacij, Resnik Anton, Žerjal Franc, Licitar Avg., Opresnik Franc, Truglas Avg., Rupnik Jean, Kolman Polde, Tadini Fr., Prestopec Fr., Potočnik Jož., Petek M. — *Tucquegnieux*: Radič Jože, Rože Rudolf, Završek Fran, Zupan Iv., Hika Filip, Kocjan Franc, Sekuti Jože, Gradišnik Ivan, Janežič Anton, Lekše Anton, Jakše Viktor, Krivec Ant., Bec Jože, Žohar Alojzij, Godec Mar., Hentek Jože, Dobrovoljc Janez, Jug Ivan, Zorko Anton, Skoberne Franc, Snegačnik Jože, Moravec Martin, Kolenc Lojze, Divjak Jean, Anzlovor Fr., Korun Jože, Šoln Alojzij, Grad Peter, Vrščaj Lojze, Zorko Marija, Krofl Franc, Bauman Karel, Tome Anton, Lipošič Marija. — *Audun le Tiche*: Gatej Lovro, Padežnik Janez, Nussdorfer France, Majerič Alojz, Miklavčič Fr., Grobin Jan., Kosmač Franc, Makuc Vikt., Kumar Franc, Kragelj Julijana. — *Mancieulles*: Slovenska knjižnica, Poharec

Josip, Virant Jean, Golič Franc, Krošl Pav., Budnar Rudolf. — **Boulangé**: Slov. pevsko društvo
 • **Triglava**, Cencič Alojz, Pajtner Franc. 148
Bruay-en-Artois. Simonič Franc., Biglez Kristan, Draksler Val., Dolšak Mihael, Kolenc Rud., Potisek Ivan, Zupančič Val., Knjižnica sv. Barbare, Dacar Ivan, Cebin Jurij, Jeršin Minka, Gomilar R., Gomilar Franc, Seško Ludovik, Dornik Peter, Tovornik Anton, Kladnik Rozalija, Korbar Justina, Bračun Amal, Gačnik Marija, Potrpin Gr., Sebič Josip, Zibret Rozalija, Zužet Marija. 26
Condat par Fumel, Laurich Franc. 1
Ham s Varsberg, Tursic Ferdinand. 1
Loeclé - Kembs, S. Serafina, usmilj.; Urbančič Kristina, Butelj Elizabeta, Skočir Anton, Mesek Rozalija. 5
Liewin, Oblak Jožef. 1
Merlebach, Bavdek Jožef, Grčar Al., Jakič Fr., Jugoslovanski dom (5 izvodov), Perovšek Ivan, Šemru Ivan. 10
Pas de Calais, Zupančič Rudolf. 1
Mense, Dolenc Tomaž. 1
Cite Strassbourg, Mivšek Matija. 1
Le Frimouille Wienne, Nagode Lav. 1
 Število udov 0 dosmrt. 196 letnih = 196 udov.

Razni kraji.

Mons. (Belgija.) Regali Pia 1
Praha, Ing. Arh Ivan, dr. Murko Matija, ing. Zupančič Gustav, dr. Herič Fran, Cvetnič Lavoslav, Globočnik Ciril, Lorenc Valerija, Skrbinšek Jožef, dr. Žmavc Ivan. 9
Bratislava, Butina Anton. 1
Proštevov, (Moravska.) Dimec Anton, 1
Rumpen, (Holandska.) Kužnik M. 1
Niewenhagen, (Holandska.) Klinar Fr., (6 izt.) 6
Lwow, (Poljska.) Wysoczinski Iv. 1
Mogila, Konvent o. cistercijancev. 1
Genève, Globavs Marija. 1
Plovdiv, (Bolgarija.) Štrajhar Alojzij. 1
Plovdiv, Usmiljenke Katoliške bolnice. 1
Sofija, Žabkar Anton. 1
Salonico, Cacouli Constantino. 1
 Število udov: 3 dosmrt. 23 letnih = 26 udov.

Amerika.

Združene države (U. S. A.)

New York, Rev. Podgoršek Hijacint (3 izt.), Danich Mar., Pavlič Val., Jazbec M., Ogrinc Ag., Zobec M., Remec C., Grill Mar., Svenshek E., Vesel Jera, Česko Kat., Zabred Nina, Jeglich John, Hude Ign., Zorman John, Holešek Fani, Kerch Ana, Vojska Frank, Keršmanc Fr., Kerch Marija, Kosmač Mar., Gostič Mar., Pavlič Kat., Jakopich Avgust, br. Šavlj Humil, Čagran Matija. P. New York.) 28
Brooklyn, (N. Y.) Škrabe J. os., Anžlovar Ant., Beljan Ant., Burgar Franc., Cvetković John, Cesork Al., Čik Mar., Felician Jos., Hodnik Jos., Kerković Jos., Murn Mart., Nakerst Pav., Slabič Jak., Starin Ant., Curl Mat., Petek Pet. (P. Brooklyn.) 16
Denver, (Colo.) Judnič J., župnik; Baudek Fr., Blatnik J., Bojc And. z dr., Dernovšek Anton. (P. Denver.) 5
Leadville, (Colo.) Rev. Trunk J. M. (10 izt.), Rus Agnes, Rus Mart., Jamnik John, Jamnik Mat., Ponikvar Ant. — **Buena Vista**, (Colo.) Fink John. — **Salida**, (Colo.) Drobnič Kat. — **Pueblo**, (Colo.)

Rev. Zupan Ciril, O. S. B. (9 izt.), Anžic Alojzij, Mahle Marj., Novak Matija, Prosen Ivana, Princ Ana, Spilar Jos., Sterle Fred. — **Morris**, (Ill.) Rev. Plaznik John. — **North Chicago**, (Ill.) Mrs. Petric Jenny. — **Waukegan**, (Ill.) Mrs. Kirn Ivan, Možina Antonija. — **Clarendon Hills**, (Ill.) Mrs. Koshak Mary. — **Chicago**, (Ill.) Mrs. Cherne Frank. — **Indianapolis**, (India.) Mrs. Gerbek Jenny, Mrvar Josip, Koren Anie, Cesnik Martin. — **Fredonia**, (Pans.) Mrs. Bambič Jenny. — **Houghton**, (Mich.) Rev. msgr. Rezek A. — **Calumet**, (Mich.) Rev. Plopič Lukas J., Banovec Franc., Brozovich R. J., Klobučar John, Klobučar L. J., Kastelec Matija, Likovich Matija, Mišica Kat., Ruppe Jos., Sheringer Jos., Srebernak Jos., Stampfel Urš., Stukelj J. Jos., Turk John, Barkovich Mar., Kump Ana, Plautz Jos., Shutte Mar. — **Soudan**, (Minn.) Mr. Nemanich G. — **Faribault**, (Minn.) Rev. Vilman A. — **Spudville**, (Minn.) Mrs. Mlakar Angela. — **Saint Michael**, (Minn.) Rev. Miks A. — **Shakopee**, (Minn.) Rev. Shavs M. Ely, (Minn.) Rev. Mihelič J. — **New Duluth**, (Minn.) Mrak Nik. — **Eveleth**, (Minn.) Rev. Leskovec Ant. **Montana**, (Mont.) Rev. Pirnat Mih., Holy Savior. — **Lindsey**, (Nebr.) Rev. Zaplotnik L. — **Worcester**, (N. Y.) Hren Mar. — **Little Falls**, (N. Y.) Petkovšek Jenny. — **West Linn**, (Oreg.) Mrs. Plantan Mar. — **Portland**, (Oreg.) Mrs. Serceļ Mar. — **Alison Park**, (Pa.) Levar Josipa. — **Cannonsbrugh**, (Pa.) Pelhan John. — **Forest City**, (Pa.) Sivic John, Svigelj Mar., Turk Matija, Gerčman Franc., Osolin Pavlina, Markel Rozalija. — **Pittsburgh**, (Pa.) Mr. Golobic John (5 izt.), Rev. Skur J., Golobic Frank, Gorup Peter., Radović John, Valenčič Josip, Gorišek Agn., Sadonič Mar., Valenčič Fr., Nečimer Fr., Šute Mat., Bohorič J., Starešinič John, Tomec Vilj., Kobi John, Bohor Mih., Ivanič Mat., Veselič Goe., Starešinič Goe., Berkopec Fr., Pavlaković M., Vidina Mih., Hudak Frank, Mravinec Mat., Berdik Mart., Moravec Jos., Cvetič Fr., Smolkovič John, Bašel Jos., Balkovec Jos., Krotec Jod., Kunič Mat., Pecman Mart., Gašparič John, Sumič G., Antlogar Mart., Balkovec John, Zbašnjik Ant., Jakše Anton, Baznik Ant., Pavlešič John, Hebec John, Bajuk Mart., Nemanič Ant., Zelnikar Ant., Rihtaršič Mat., Burkovec Jos., Brožič Frances, Henrihar Alojzij, Vidina Goe., Čič Rozi, Vidina John, Flajnik Ana, Habjan Ant., Berkopec Gasp., Foršek Jos., Bubaš G., Sader Ant., Lavrič Jak., Snelar Jos., Verbanec Barb., Zelko John M., dr. Arch Z. J., dr. Skur Ant. — **Ambridge**, (Pa.) Rozenberger John, Rozenberger Jos., Zakrajšek Ant., Kržan John, Knafelc John, Pavlešič Goe., Rozenberger Avgust. — **Puyallup**, (Wash.) Malnerič Mar. — **Enumclaw**, (Wash.) Verhovnik Agnes. — **Cumberland**, (Wash.) Media Mar., Sinkovec Mar. — **Willard**, (Wisc.) Rev. Novak J., Mrs. Toleni Marija. — **Milwaukee**, (Wisc.) Rev. Potočnik Rud., Berce Louis, Bevc Ter., Janežič Franc., Jenko Jak., Kralj Ant., Kozlevčar Anton, Pernat Mar., Recelj Ivana, Schwiegl Mar., Sorčič And., Tičar Ivan, Vršnik Mar., Arh Jožefa, Zalezal Tine, (P. Leadville.) 187

Chicago, (Ill.) Amerikanski Slovenec (200 izt.)

North Chicago, (Ill.) Rev. Butala M. J., Sestre sv. Benedikta, Šolska knjižnica, Cerkveni pevski zbor, Kovačič Iv., Drašler Jos., Opeka Frank, Barle Frank, Stritar Ant., Madrič Ant., Root Ant., Umek Ter., Haraur Jan., Mušič Lov., Košir Andr., Grom Ign., Kržič Mar. (P. North Chicago.) 18

Joliet. (Ill.) Rev. *Plevnik John* (2 izt.), Rev Hiti M. J., *Klepec Jožef*, Šolske sestre sv. Franc., Sterbentz Jožef, Adamič John, Adamič Leopold, Ambrož Val., Ancel Ter., Ancel Pet., Avsec Franc., Babič Matija, Baur Barb., Bluth Janez, Bluth Mark., Bučar Ana, Butala Kat., Čulik Fr., Dornik Franc., Erjavec Jož., Fabian Jož., Flajnik George, Flajnik G. st., Geršič Jož., Golobič Anton, Gorec Neža, Gregorčič Karolina, Hočevar Mih., Jansekovič L., Jerman Jož., Judnič Jan., Kastelic Eliz., Klemenčič Jož., Kozoglav Jan., Kramarič Jan., Kramarič M., Kunstek Ant., Kuzma George, Lavrič Franciška, Lavrič Fr., Liberšer Jož., Loparc Ana, Lubič Fran., Mali Marj., Muhič Jož., Muren Louis, Mustar Iva, Nemanič Fr., Nemgar Ant., Papež Fr., Papež Jan., Papič Janez, Pirc Jernej, Plut Aleš, Rogina Ana, Rus Fr., Rus J., Skubič J. druž., Skul druž., Sladič Al., Slapničar J., Sterniša Al., Stiglič Fr., Šušteršič Jan., Terlep Ant., Terlep Jož., Turk Neža, Vidmar Jan., Vrščaj Mar., Zalar Jož., Zaletel Jan., Zelko Barb., Zupančič Fr., Rev. Šolar Vencel. 75

Berwyn. (Ill.) Darovec Alojzij. 1
Ellinwood. (Kans.) Rev. *Podgoršek A. P.*, 1
Greaney. (Minn.) Rev. Sedej Franc, Babič Ignac, Žgajnar Jože, Kasun Jože, Starič Anton, Škraba Peter, Flak Ignac. 7

Little Pine. (Minn.) Burgstaller Andrej. 1
Buhl. (Minn.) Mrs. E. Malley. 1

Chisholm. (Minn.) Rev. *Schiffner John E.*, žpk., Adamič Joana, Bovitz J., Globočnik Fran., Kochevar Frank, Lamuth John, Laurich Jerry, Petrich Jos., Pustovarh John, Stark Mrs. M. 10

Rice. (Minn.) Rev. *Trobec John* (2 izt.), Rev. Trobec Jos., Rev. dr. Seliskar John, Slivnik John, Hudovernik Mat. ml., Hudovernik Mat. st., Petrič John, Pasman Fr., Oman Fr. 10

Gilbert. (Minn.) Rt. Rev. msgr. *Bilban M.*, Kern Franc., Jakelj John, Brimšek John, Marolt Matija, Erčulj Ant., Ulčar Frank, Tušar Frank, Babič Jos., Kern Blaž, Novak Josip. 11

St. Louis. (Mo.) Br. *Papich Marko*. 1

Cleveland. (O.) Oman J. John, Gnidovec Alb., Adler M., Bizjak P., Blatnik A., Cotman H., Češnovar F., Ferfolija A., Glavič T., Gliha Ant., Gliha Fran., Globokar Ant., Godec Fr., Grden Al., Habjan Fr., Hočevar Jož., Jerič Mar., Kegljevič Jan., Kenik Jož., Kmet Jern., Kordan Ant., Kozumplik Jurij, Koželj Fr., Kristančič Avg., Kužnik Fr., Lindič Fr., Maver Mar., Miklavčič Ant., Mirtel Mart., Mizerko Avg., Perhne Franc., Perko Franc., Perko Janez, Peskar Anton, Petrič Jan., Rogelj Jan., Slak And., Slamnik Neža, Šraj Ant., Štepec Jožefa, Strekelj Jan., Šušteršič Jan., Udovč Franjo, Urbančič Jera, Valenčič Ant., Vičič Ant., Vrček Mih., Winter Jan., Zrimšek Jožef, Žužek Baltazar. 50

Cleveland. (O.) Grdina Josip (15 izt.), Rev. Ponikvar B., Rev. Jager M., dr. Kern Fr., dr. Oman M., Lausche Fr., Zorman Iv., Grdina Ant., Grdina Jožefa, Gregorič Rud., Bukovnik John, Vičič Jenie, Pirc Franc., Lahar John, Kostanjšek Ter., Anžlovar Ant., Gorše Erez., Medic Mar., Cook Mar., Trček Iv., Perša John, Koroš Mart., Vencel Ivana, Mlinar Matija, Petruška Zora, Merkulja Št., Kavaš Matija, Oglera Fr., Pezdirc John, Suhadolnik Fr., Beseničar Mar., Urbančič Roza, Pišek John, Petek Fr., Jadrič John, Slogar Andrej, Sadnikar Fr., Brinšek Marija, Mišič Frank, Koljat Mar., Makovec Julija, Kostajšek Mart., Debevc Mar., Struna Mar., Mahne Mar., Šulc

J., Kuhar G., Smuk Ig., Cerkvenik R., Tomšič Ant., Zdesar And., Stefančič Fr., Lach Apol., Modic Jož., Pirc Fr., Grbec John, Flajnik Matija, Koparc Roz., Gerzelj Ivana, Knaus Jernej, Bajt And., Zakrajšek Jožefa, Mišmaš Jož., Zobec Neža, Novak Anton, Zalaznik Ivan, Toporiš Fr., Ogrin Jož., Gornik Iv., Potokar John, Pustotnik Mar., Petkovšek France, Frankovič Ant., Strehal Fr., Volf Ivan, Straus Mar., Vahčić Ant., Spilar Ana, Vaupetič Mar., Oberstar Ivana, Knap Mar., Miklaučič Jenie, Sajovic Fr., Krainc Jožefa, Sebenik Val., Perme Fr., Opoškar Elizab., Gobec Hel., Kotnik Jožefa, Sever Ivana, Tomič Fr., Setnikar Mih., Bogovič Mar., Pangeršič Fr., Gornik John, Peterlin John, Zadnik Mar., Golič Ant., Bizjak Sim., Putin John, Laušin Ivana, Kadunc John, Novak Leop., Kolar Ivana, Mestek Marjeta, Stamel Jos., Hrovat Jož., Primc Ter., Bradač Mar., Živoder Luc., Petrič Fr., Kosmač Roz., Žele Jenie, Arko Angela, Speh John, Gornik Jenie, Kenik Fr., Jakopič Ant., Baša Ant., Breseničar, Grčar Hel., Zabkar Fr., Zupančič Rozal., Svetin Ciril, Frank Julija, Segulin Gašp., Svigelj Louis, Milavec Jožef, Tekavc Fr., Brancelj Fr., Bukovnik John, Tahija Amalija, Lekšan Jožef. — Rev. Slaje Milan, Anzlin Mar., Berlan Mih., Brezar Mar., Ferjančič Ivana, Ček Anton, Krastar Marija, Germ Martin, Francič Mar., Jurečič Fr., Fr., Jerkič Louis, Kovacič Franjo, Kraus Louis, Kogovšek Pav., Čampa John, Mesec John, Možina Angela, Novak Mar., Novak Ana, Panchur George, Perko John, Primc Marija, Mislej John, Rakar Mart., Sedej Terez., Smrekar Mar., Sedej Jos., Starich Mar., Skebe Karel, Sewec Fr., Prostor Mar., Bokal Ant., Tekavec Mat., Terpin Ern., Walland Fr., Ižanec Louis, Markovič Anton, Laurich Antón, Novinšek Mallie. — Kuhar Ana, Smrekar Marija. 188

Barberton. (O.) Beg Fr., Krantz Anton, Okoliš Jenie, Podpečnik Jos., Zalar John, Poljanec Albina, Hitic Jožef. 7

Bridgeville. (Pa.) Rev. *Moder A. F.*, Mrs. Kos Marij., Čadež Jakob, Rainer Martin, dr. Krek John, dr. Scurich Fr., Drinovšek Luka. 7

Pittsburgh. (Ka.) Schount Meri. 1

Wilkes-Barre. (Pa.) Mosser A., Rogeh John, Resnik Fr., Kostelc Hel., Zagorc A., Gerčman A. 6

Johnstown. (Pa.) Rev. *Snoj Benigen*, br. Somrak Akurzij, Gunde Fr., Intihar Joe, Mele Fr., Mikuš Fr., Rovana A., Drašler Ivana, Hrovat Mar., Klučar Ter., Pečjak B., Pešič M., Požun Anton., Rovana M., Selan Mar., Selan Roza, Tomec A. 17

Sheboygan. (Wisc.) Kržišnik Mar. 1

Rock Springs. (Wyo.) *Potočnik Ter.*, Ferlic Mat., Jereb Jernej, Pivk Helena, Povhovic Julija, Leskovec Mat., Mrak John, Kržišnik Angela. 8

Število udov: 5 dosmrt. 852 letnih = 857 udov.

Buenos Aires. (Argentina.) Jančič Fani, Torkar Franc, Naglich Miguel, Lakner Franjo. 4

S. Paulo. (Brazilija.) Cernach Jacomo, Ambrož J., Šušelj Š., Pish J., Linhan J., Vatoč F. 6

Nuporanga. (Brazil.) Drnovšek Antonio. 1

Donnybrook. (Avstralija.) Tomšič Franc. 1

Število udov: — dosmrt. 12 letnih = 12 udov.

Afrika.

Aleksandrija. P. Čadež A. d., Čč. šolske sestre, *Cijan Hortenzija, Kavčič Ana, Glešič Franc.*, Zajec Franc, Stegenšek Nežika, Lovrin Anton., Škrabe

Terezija, Metljak Karol., Tušar Mar., Novak Mar.,
Lipovš Viktor., Frančeskin Alojz., Besednjak Justa,
Krajnc Ema, Toplikar Ivana, Sulič Pepina, Slov.
katol. društvo (7 izt.), Breginc V., Plestelj Roza. 27
Cairo, P. Evgen Stanet (24 izt.). 24
Lydenburg. (Transvaal. Br. Musar Jos., mis. 1
Število udov: 18 dosmrt. 41 letnih = 59 udov.

Imenik novih dosmrtnih udov.

Do konec junija 1931 so vstopili kot dosmrtni člani tile udje in pristopnino vplačali v Matico:

3.395 Majdič Ana, Celje	Din 500—
3.396 Dr. Pirkmajer Otmar, podban, Ljubljana	» 500—
3.397 Hribar Zlatica, Ljubljana	» 500—
3.398 Šinkovec Stanislav, kaplan, Žiri	» 500—
3.399 Prosvetno društvo, Žiri	» 500—
Din 2500—	

Imenik umrlih dosmrtnih udov.

Naznanjeni so nam tile dosmrtni člani, ki so zaspali v Gospodu ter se priporočajo v molitev:

946. Klemenc Julij (1887), Ljubljana.
947. Majdič Peter (1219), Celje.
948. Cejan, o. Otokar (596), Celje.
949. Porenta Gašpar (2643), Št. Vid nad Ljubljano.
950. Tomažič Marko (812), Košje.
951. Jenko Franc (1153), Mavčice.

952. Šiška Janko (2282), Radomlje.
953. Sitar Miha (1858), Sv. Jakob v Rožu.
954. Kušar Franc, župnik (677), Mengeš.
955. Knific Jožef (984), Šmartin pri Kranju.
956. Gruden Janez (583), Nova Oselica.
957. Šterk Jurij (1597), Vinica.
958. Jelenšek Janez (3150), Sv. Jedert nad Laškim.
959. Šket Alfonz, trgovec (693), Dramlje.
960. Uršej Franc (1572), Stari trg.
961. Dvoršak Blaž, duh. v pok. 2216), Stari trg.
962. Kocmur Ivana (1885), Sv. Jakob v Ljubljani.
963. Žmac Jože (3162), Sv. Frančišek v Sav. dol.

Pregled udov Družbe sv. Mohorja 1931.

Škofije in dežele	Šteje udov				
	do-smrt.	letnih	vкуп	od l. 1930	
				več	manj
Krška škofija	90	2.711	2.801	—	210
Lavantinska škofija	507	25.013	25.520	392	—
Ljubljanska škofija	743	30.716	31.459	2.320	—
Ostale jugosl. škof.	17	784	801	99	—
Italija	18	41	59	—	9
Razne države	7	280	287	196	—
Amerika	5	864	869	—	11
Afrika	3	49	52	7	—
Skupaj	1.390	60.458	61.848	3.014	230
				več	2.784

Statistika Mohorjanov v letu 1931.

Janez Zabukovec.

Število udov Mohorjeve družbe raste od leta do leta. Hvala Boгу. V letu 1931 je 2784 udov več. Najbolj se je pomnožilo število udov v ljubljanski škofiji, kar za 2320, v lavantinski za 392, drugod sta 302 več, manj pa jih je 230, tako, da šteje Mohorjeva družba sedaj 61.848 udov. Lepo število. Le nekaj nas mora boleti. Na Koroškem je padlo število udov za 210, vseh je še 2801, pod Italijo pa je le še 59 udov.

Veseli moramo biti vsakega napredka Mohorjeve družbe, a po pravici povedano, sem letos pričakoval, da se bo število udov še bolj pomnožilo, kakor se je. Družba je podala Barago in Kuharico, dve knjigi, brez katerih bi ne smela biti nobena slovenska družina. Res, čudim se, da se ni število udov bolj dvignilo. Ali pa smo že na vrhuncu? Nikakor ne. To naj pokaže podrobna statistika.

Najprej jo podam za ljubljansko, potem za lavantinsko škofijo. Za vsako škofijo navajam najprej število naročnikov po župnijah v odstotkih, potem po dekanijah. Nato izkazujem odstotno prvo in zadnjo faro v dekanijah in še odstotek za vso škofijo, prav na zadnje odstotek za vso Slovenijo. Število prebivalcev sem vzel po šematičnih za leto 1930. Gotovo je to število v primeri z onim po zadnjem ljudskem štetju nekoliko drugačna, a to nič ne škoduje, razlika ni velika, za presojo napredovanja ali nazadovanja pa še bolje. Število pred župnijo oziroma dekanijo pove, katera je v vrsti v primeri z drugimi, število za imenom, na katerem mestu je bila lansko leto, zadnje število pa pove, koliko udov Mohorjeve družbe pride na sto prebivalcev v tisti župniji. Druge opombe na drugem mestu.

I. LJUBLJANSKA ŠKOFIJA.

a) Po župnijah.

1. Bohinjska Bela (4)	17-600	11. Započe (66)	14-176	21. Lom (20)	12-045
2. Kamna gorica (1)	17-428	12. Črnuče (14)	13-552	22. Sv. Helena (23)	12-000
3. Mošnje, Brezje (3)	17-300	13. Hotič (37)	13-374	23. Dražgoše (76)	11-842
4. Ovsše (9)	15-776	14. Ribno (16)	13-333	24. Javor pod Ljublj. (18)	11-750
5. Železniki (13)	15-307	15. Mavčice (21)	12-666	25. Predvor (25)	11-695
6. Sv. Križ nad Jes. (2)	15-032	16. Vodice, Skaručina (33)	12-494	26. Križe (32)	11-675
7. Bevke (5)	15-000	17. Javorje pri Lit. (7)	12-462	27. Homec (26)	11-666
8. Vranja peč (8)	14-761	18. Reteče (17)	12-400	28. Leše (10)	11-607
9. Goriče (11)	14-222	19. Rateče-Planica (31)	12-400	29. Krško (54)	11-436
10. Velesovo (15)	14-189	20. Mekinje (28)	12-131	30. Motnik (27)	11-390

31. Sv. Lenart (41)	11-259	100. Planina (58)	7-873	169. Toplice (231)	5-496
32. Kropa (24)	11-219	101. Šmartin pri Kr. (153)	7-857	170. Gozd (174)	5-483
33. Vel. Poljane (47)	11-081	102. Ljubno (94)	7-843	171. Črnomelj (198)	5-481
34. Radovljica (46)	10-998	103. Naklo (112)	7-832	172. Trata (199)	5-454
35. Horjul (30)	10-888	104. Poljane n. Šk. L. (95)	7-828	173. Črni vrh n. P. g. (143)	5-384
36. Sv. Gregor (19)	10-795	105. Davča (106)	7-801	174. Preserje (166)	5-379
37. Žabnica (65)	10-718	106. Brdo (183)	7-665	175. Osilnica (218)	5-356
38. Novo mesto (42)	10-715	107. Šmartin p. Šm. g. (96)	7-657	176. Vel. Lašče (181)	5-333
39. Trstenik (45)	10-701	108. Dobrič (122)	7-636	177. Sv. Duh (155)	5-312
40. Smlednik (93)	10-700	109. Kolovrat (103)	7-571	178. Št. Jošt nad V. (145)	5-222
41. Gora pri Sodr. (44)	10-691	110. Prežganje (70)	7-552	179. Št. Peter pri N. m. (135)	5-212
42. Leskovača (39)	10-688	111. Sodražica (136)	7-533	180. Ljublj., Sv. Jak. (177)	5-210
43. Dovje (51)	10-562	112. Begunje p. Lesc. (114)	7-500	181. Cerknica (164)	5-200
44. Sora (38)	10-551	113. Polica (148)	7-405	182. Žalna (194)	5-200
45. Begunje pri Cerk. (40)	10-534	114. Brezovica (129)	7-398	183. Mirna (189)	5-166
46. Preloka (55)	10-526	115. Cerklje pri Kr. (170)	7-361	184. Janče (127)	5-166
47. Bukovščica (35)	10-454	116. Selca (120)	7-328	185. Kresnice (196)	5-120
48. Rova (22)	10-416	117. Krašnja (119)	7-319	186. Mirna peč (195)	5-057
49. Vič (98)	10-400	118. Predoslje (125)	7-291	187. Kostanjevica (203)	5-041
50. Ljubljana, Trnovo (62)	10-320	119. Lučine (109)	7-249	188. Čemšenik (91)	5-041
51. Št. Vid n. Ljublj. (43)	10-305	120. Zasip (146)	7-221	189. Sv. Trojica (150)	5-034
52. Ihan (80)	10-149	121. Unec (124)	7-207	190. Metlika (184)	5-025
53. Cerklje ob Krki (215)	10-075	122. Jezersko, Ravno	7-202	191. Hotedrška (171)	5-000
54. Sv. Katarina (636)	10-046	123. Blagovica (117)	7-200	192. Primskovo (187)	4-987
55. Kovor (226)	10-000	124. Sostro (139)	7-156	193. Dobrova (197)	4-980
56. Tunice (48)	10-000	125. Vrhnika (116)	7-096	194. Stari trg pri L. (190)	4-971
57. Kranjska gora (60)	9-942	126. Nova Oselica (168)	7-017	195. Češnjice (208)	4-941
58. Gorje (75)	9-877	127. Št. Gotard (105)	6-971	196. Stari trg ob K. (81)	4-938
59. Podbrezje (56)	9-849	128. Št. Jurje pri Šm. (134)	6-903	197. Sorica (167)	4-852
60. Duplje (52)	9-833	129. Boh. Bistrica (138)	6-870	198. Ajdovec (186)	4-823
61. Besnica (50)	9-807	130. Višnja gora (140)	6-863	199. Dragatuš (241)	4-782
62. Zali log (29)	9-740	131. Št. Janž (118)	6-825	200. Polšnik (201)	4-750
63. Tržič (86)	9-690	132. D. M. v Polju (144)	6-791	201. Vače (193)	4-666
64. Št. Ožbalt (53)	9-646	133. Škofja Loka (137)	6-784	202. Radeče (188)	4-666
65. Mokronog (74)	9-552	134. Ribnica (99)	6-730	203. Vavta vas (215)	4-656
66. Koprivnik v Boh. (49)	9-384	135. Šmartin v Tuh. (88)	6-701	204. Sela (178)	4-642
67. Komenda (108)	9-372	136. Kopanjski (123)	6-666	205. Trebnje (207)	4-628
68. Kokra (57)	9-336	137. Mengeš, Groblje (163)	6-650	206. Jesenice (204)	4-615
69. Podlipa (64)	9-287	138. Ljubljana, stoln. (102)	6-640	207. Škocijan pri T. (160)	4-615
70. Kranj (92)	9-173	139. Stranje (141)	6-611	208. Tomišelj (233)	4-484
71. Nevleje (90)	9-161	140. Zlato polje (156)	6-423	209. Polhov gradec (213)	4-390
72. Vrh sv. Treh Kr. (79)	9-120	141. Gor. Logatec (—)	6-423	210. Sv. Trojica v T. (229)	4-382
73. Senturška gora (6)	9-062	142. Spitalič (173)	6-417	211. Bučka (210)	4-363
74. Dobrova (72)	9-055	143. Moravče (154)	6-399	212. Stična (202)	4-360
75. Stara Loka (83)	9-025	144. Rakitna (200)	6-373	213. Sava (234)	4-333
76. Zaplana (61)	8-958	145. Grahovo (131)	6-225	214. Sela pri Šumb. (157)	4-322
77. Trboje (71)	8-857	146. Dol. Logatec (133)	6-209	215. Sp. Šiška (226)	4-105
78. Ježica (84)	8-850	147. Dob. (185)	6-198	216. Šmihel pri N. m. (211)	4-025
79. Babno polje (159)	8-750	148. Žiri (151)	6-176	217. Konjšica (244)	3-968
80. Želimlje (113)	8-695	149. Zg. Tuhinj (149)	6-171	218. Semič (227)	3-859
81. Št. Jošt (63)	8-695	150. Bloke (191)	6-158	219. Šmarjeta (209)	3-846
82. Peče (77)	8-611	151. Rudnik (175)	6-090	220. Zagradec (219)	3-840
83. Koroška Bela (128)	8-548	152. Loški potok (147)	6-088	221. Sv. Gora (205)	3-829
84. Dol pri Ljublj. (82)	8-535	153. Domžale (162)	6-033	222. Ig (216)	3-742
85. Javorje n. Šk. L. (67)	8-513	154. Čatež pod Zapl. (115)	5-974	223. Rob (218)	3-726
86. Srednja vas v B. (107)	8-440	155. Št. Lovrenc (132)	5-942	224. Studenec (220)	3-687
87. Senčur pri Kr. (121)	8-416	156. Šmarje, Grosuplje (73)	5-933	225. Leskovec (221)	3-588
88. Smartno pri Litiji (100)	8-363	157. Ljublj., M. ozn. (172)	5-916	226. Ljublj., Sv. Peter (231)	3-539
89. Štanga (101)	8-333	158. Radovica (176)	5-911	227. Krka (212)	3-503
90. Soteska (104)	8-313	159. Sv. Križ pri Lit. (192)	5-818	228. Prečna (232)	3-443
91. Stara Oselica (78)	8-269	160. Svibno (142)	5-790	229. Št. Rupert (224)	3-434
92. Bled (85)	8-232	161. Sv. Vid nad C. (130)	5-743	230. Dole pri Lit. (228)	3-428
93. Lipoglav (69)	8-215	162. Kamnik (158)	5-688	231. Št. Lambert (223)	3-392
94. Breznica (110)	8-187	163. Dolenja vas (180)	5-619	232. Žužemberk (169)	3-375
95. Turjak (12)	8-148	164. Ambrus (161)	5-600	233. Brusnice (222)	3-277
96. Sv. Jakob ob S. (108)	8-108	165. Dobrepolje (179)	5-555	234. Adlešiči (97)	3-201
97. Preska (89)	8-086	166. Št. Vid pri St. (182)	5-523	235. Zagorje (240)	3-157
98. Rovte (68)	8-000	167. Fara pri Kost. (126)	5-522	236. Trebelno (237)	3-085
99. Struge (87)	7-976	168. Dobovec (152)	5-499	237. Podzemelj (252)	3-071

238. Vinica (235)	3-062	249. Sv. Križ pri K. (253)	2-207	260. Šmihel pri Žuž. (—)	1-016
239. Št. Jurij pod K. (247)	2-791	250. Boštanj (245)	2-181	261. Planina pri Črn. (261)	0-949
240. Bela cerkev (206)	2-769	251. Št. Jernej (255)	2-030	262. Črmošnjice (263)	0-800
241. Škocijan pri M. (246)	2-751	252. Raka (236)	1-742	263. Sp. Log (256)	0-545
242. Grčarice (258)	2-727	253. Nemška Loka (264)	1-650	264. Stari Log (265)	0-400
243. Sinji vrh (248)	2-666	254. Čatež ob Savi (250)	1-533	Borovnica (239)	0-000
244. Vel. Dolina (251)	2-466	255. Poljane pri T. (259)	1-400	Banja loka	0-000
245. Stopiče (238)	2-466	256. Lesce (—)	1-355	Suhor (254)	0-000
246. Kočevje (242)	2-333	257. Hinje (262)	1-333	Sveta Planina	0-000
247. Draga (249)	2-333	258. Golo (260)	1-111	Zdihovo	0-000
248. Podgrad (243)	2-330	259. Stara cerkev (257)	1-066	7 kočevskih župnij	0-000

b) Po dekanijah.

1. Kranj (2)	9-422	7. Moravče (8)	6-202	13. Trebnje (11)	5-073
2. Radovljica (1)	8-772	8. Ribnica (9)	6-122	14. Novo mesto (16)	4-437
3. Loka (4)	7-910	9. Cerknica (7)	6-090	15. Semič (15)	4-244
4. Ljubljana, okolica (3)	7-872	10. Šmarje (10)	5-955	16. Žužemberk (14)	3-944
5. Kamnik (5)	7-772	11. Ljubljana, mesto (13)	5-155	17. Leskovec (17)	3-633
6. Vrhnika (6)	6-283	12. Litija (12)	5-074	18. Kočevje (18)	1-744

c) Odstotno prva in zadnja fara v dekanijah.

Kranj.		Moravče.		Trebnje.	
Prva: Goriče	14-222	Prva: Št. Ožbald	9-641	Prva: Mokronog	9-552
Zadnja: Predoslje	7-291	Zadnja: Sv. Planina	0-000	Zadnja: Trebelno	3-085
Radovljica.		Ribnica.		Novo mesto:	
Prva: Bohinjska Bela	17-600	Prva: Velike Poljane	11-081	Prva: Novo mesto	10-715
Zadnja: Lesce	1-355	Zadnja: Draga	2-333	Zadnja: Poljane	1-400
Loka.		Cerknica.		Semič.	
Prva: Železniki	15-307	Prva: Begunje	10-534	Prva: Preloka	10-526
Zadnja: Sorica	4-852	Zadnja: Stari trg	4-971	Zadnja: Planina	0-949
Ljubljana, okolica.		Šmarje.		Žužemberk.	
Prva: Črnuče	13-552	Prva: Javor	11-750	Prva: Dobrnič	7-636
Zadnja: Golo	1-111	Zadnja: Stična	4-360	Zadnja: Šmihel	1-016
Kamnik.		Ljubljana, mesto:		Leskovec.	
Prva: Vranja peč	14-761	Prva: Trnovo	10-320	Prva: Krško	11-436
Zadnja: Sela	4-642	Zadnja: Sv. Peter	3-539	Zadnja: Čatež ob Savi	1-533
Vrhnika.		Litija.		Kočevje.	
Prva: Bevke	15-000	Prva: Javorje	12-462	Prva: Fara	5-522
Zadnja: Borovnica	0-000	Zadnja: Št. Jurij pod K.	2-791	Zadnja: Banja Loka	0-000

Zastavo v ljubljanski škofiji nosi letos Bohinjska Bela. S četrtega mesta v lanskem letu se je letos dvignila na prvo mesto z odstotkom 17.600. Ko bi bila Kamna gorica vztrajala in ohranila svoj odstotek lanskega leta 17.714, bi bila ostala na prvem mestu tudi letos. Pa se je ponižno umeknila svoji tekmovalki. Resno voljo, prevzeti enkrat zastavo, kažejo Železniki in Ovsše. Železniki so se s 13. mesta dvignili na peto, Ovsše pa z 9. na 4., ko so bile leta 1929 še na 158. mestu. Še vedno so nevarne Mošnje. Sv. Križ nad Jesenicami pa je odstopil od tekmovanja za prvo mesto, čeprav ima še visok odstotek 15.032. Vsaj zdi se tako, ker je z 2. mesta padel na šesto. Šenturska gora, ki je lansko leto z 51. mesta skočila na šesto, je letos padla na 73. mesto. Lanski skok je bil prevelik, pa je omagala in stopila iz vrste tekmovalcev za prvo mesto. Stalno napreduje Hotič. Od 225. mesta leta 1929 se je lani dvignil na 27. mesto, letos pa že na trinajsto. Zelo so napredovale tudi nekatere druge župnije: Zapoge s 66. na 11. mesto, Vodice s 33. na 16., Dražgoše s 76. na 23. mesto. Dražgoše odlično

pričajo, koliko lahko doseže poverjenik, če hoče. Isti poverjenik, ki je letos v Dražgošah, je bil lansko leto na Turjaku. In glejte, Dražgoše so se letos dvignile s 76. na 23. mesto. Zelo je tudi napredoval Smlednik s 93. na 40. mesto, Vič z 98. na 49., Kovor z 226. na 55., Cerklje ob Krki pa so skočile z 215. na 53. mesto. Ali bodo vztrajale? Adlešiči so letos padli na 234. mesto z lanskega 97., Stari trg ob Kolpi s 83. na 196. mesto. To so preveliki padci, kar kaže, da so bili prej previsoki skoki. Najbolj vztraja tista župnija, ki se pod istim poverjenikom polagoma dviga, ali le neznatno pada in se zopet neznatno dviga. Le tam, kjer nastopi nov poverjenik, so navadno večji skoki brez škode, če le poverjenik ohrani dobro voljo. Po številu udov je napredovalo 168, nazadovalo 77, pri starem ostalo 31 župnij.

Po 10 ali več odstotkov ima 56 župnij, 9 več od lani, po 9 odstotkov 19, od lani 1 več, po 8 odstotkov 23-2 več od lani. Od 264 župnij ima že 191 župnij več kot 5% Mohorjanov, torej že skoraj tri četrte vseh. Lepo je to. Da bi se vse dvignile vsaj na 5%, ni verjetno, a nekaj bi se jih morda še, se-

veda ob delu in trudu, ki poverjenike često nad mero obremenjuje ob toliko drugih poslih. Pa — dobra in odločna volja zmaguje povsod.

Po dekanijah ni veliko spremembe. Kranj je odrinil Radovljico s prvega mesta na drugo, Loka Ljubljansko okolico s tretjega na četrto mesto, Moravče pa so porinile Cerknico s sedmega na deveto mesto. Gorenjske dekanije z Ljubljansko okolico in Vrhniko prednačijo in se kompaktno skupaj drže. Napredovala je Ljubljana (mesto) s 13. na 11. mesto, Novo mesto s 16. na 14. Nazadovala so Cerknica s 7. na 9., Trebnje z 11. na 13., Žužemberk s 14. na 16. mesto. Po številu udov je nazadovala samo dekanija Žužemberk, vse druge so napredovale, razen Kočevja, ki je ostalo pri starem.

V izkazu prvih in zadnjih v dekanijah ni veliko spremembe. V kranjski dekaniji je Kovor zadnje mesto prepustil Predosljam, v loški Trata Sorici, v kamniški Dob Selam, V ribniški so Velike Poljane porinile Turjak s 1. mesta, Grčarice pa odstopile zadnje mesto Dragi, v cerkniški Bloke Staremu trgu, v leskovski Št. Jernej Čatežu ob Savi.

V celi škofiji je odstotek Mohorjanov 5.951 po šematizmu, po zadnjem ljudskem štetju pa 6.023, šematizem namreč izkazuje 5913 duš več kot ljudsko štetje. Vsaki 17. prebivalec v ljubljanski škofiji je torej ud Mohorjeve družbe. To je veliko in če se število udov dvigne toliko, da bo na vsakih 15 prebivalcev en Mohorjan, pa bomo rekli: »Zadovoljni smo, če ostane tako.«

II. LAVANTINSKA ŠKOFIJA

a) Po župnijah.

1. Gor. Ponikva (1)	13-400	49. Sv. Miklavž p. S. g. (48)	7-000	97. Škale (109)	5-088
2. Šmihel nad Moz. (3)	13-298	50. Sv. Pavel pri Preb. (54)	6-938	98. Ponikva ob j. ž. (72)	5-087
3. Bočna (2)	12-991	51. Rečica (56)	6-937	99. Sv. Lovrenc v S. g. (138)	5-075
4. Šmartno ob Paki (4)	12-263	52. Razbor pri Sl. gr. (43)	6-896	100. Sv. Rupert nad L. (182)	5-067
5. Solčava (10)	11-250	53. Maribor, stolnica (74)	6-863	101. Kamnica (100)	5-037
6. Belevede (20)	11-082	54. Šmartno ob Dreti (32)	6-847	102. Sv. Anton na P. (114)	5-000
7. Sv. Peter v S. d. (5)	10-797	55. Sromlje (83)	6-829	103. Sv. Jurij ob j. ž. (105)	4-977
8. Sv. Benedikt v S. g. (8)	10-769	56. Št. Ilj v Slov. gor. (—)	6-800	104. Sv. Ana na Kr. (127)	4-968
9. Makole (14)	10-470	57. Ruše (47)	6-800	105. Vel. Nedelja (113)	4-967
10. Gotovlje (6)	10-256	58. Dol. Hrastnik (91)	6-733	106. Guštanj (88)	4-961
11. Negova (19)	10-206	59. Sv. Peter na Kr. g. (15)	6-586	107. Sv. Križ na Slat. (112)	4-954
12. Marija Nazaret (9)	9-879	60. Laporje (57)	6-574	108. Šmartno v R. d. (122)	4-933
13. Marija Reka (22)	9-767	61. Cirkovce (69)	6-518	109. Ljubno (103)	4-857
14. Gomilsko (7)	9-693	62. Sp. sv. Kungota (61)	6-484	110. Videm (106)	4-832
15. Mežica (13)	9-691	63. Sp. Polskava (97)	6-471	111. Sv. Duh na O. v. (110)	4-825
16. Sv. Andraž v Sl. g. (44)	8-982	64. Buče (34)	6-442	112. Kapela pri Rad. (96)	4-744
17. Sv. Križ pri Mar. (16)	8-941	65. Št. Janž pri Vel. (80)	6-401	113. Tinje (94)	4-676
18. Planina (12)	8-755	66. Mozirje (30)	6-290	114. Ljutomer (111)	4-656
19. Sv. Križ pri Ljut. (24)	8-639	67. Podčetrtek (73)	6-210	115. Sv. Bolfenk na K. (84)	4-610
20. Brežice (17)	8-631	68. Brezno (129)	6-206	116. Loka (121)	4-590
21. Zavodnje (95)	8-560	69. Vuhred (46)	6-200	117. Vitanje (126)	4-576
22. Sele (11)	8-414	70. Čadram (78)	6-115	118. Koprivnica (101)	4-500
23. Št. Ilj pri Velenju (41)	8-360	71. Kebelj (104)	6-105	119. Griže (115)	4-466
24. Prihova (27)	8-076	72. Braslovče (38)	6-104	120. Mala nedelja (130)	4-466
25. Sv. Marjeta p. R. t. (26)	7-936	73. Laško (49)	6-086	121. Zavrče (62)	4-444
26. Sv. Francisek (28)	7-904	74. Št. Janž na Dr. p. (77)	6-047	122. Ribnica (89)	4-444
27. Slov. Bistrica (63)	7-750	75. Nova štifa (29)	6-028	123. Sv. Rok ob Sotli (167)	4-431
28. Sv. Jurij v Slov. g. (60)	7-509	76. Vurberg (82)	6-016	124. Libeliče (149)	4-428
29. Gor. Radgona (36)	7-500	77. Polenšak (76)	6-001	125. Boğojina (136)	4-422
30. Žalec (23)	7-500	78. Veržej (59)	6-000	126. Dolič (147)	4-416
31. Sv. Lovrenc na Dravskem polju (31)	7-500	79. Sv. Primož na Poh. (67)	5-952	127. Cezanjevci (154)	4-408
32. Luče (66)	7-476	80. Vransko (64)	5-948	128. Stari trg (85)	4-384
33. Gornji grad (40)	7-474	81. Sv. Miklavž nad L. (81)	5-750	129. Poljčane (107)	4-370
34. Sv. Jošt na Kozj. (—)	7-438	82. Podgorje (93)	5-740	130. Loče (148)	4-358
35. Ormož (35)	7-408	83. Sv. Mihael p. šošt. (70)	5-729	131. Sv. Peter pri M. (142)	4-308
36. Sv. Lenart nad L. (39)	7-326	84. Pameče (79)	5-693	132. Slivnica (128)	4-274
37. Sv. Jakob v Sl. g. (50)	7-272	85. Kotlje (68)	5-555	133. Vojnik (98)	4-266
38. Sv. Vid nad Vald. (18)	7-258	86. Št. Danijel in Str. (116)	5-549	134. Sv. Anton v Sl. g. (135)	4-206
39. Slovenjgradec (37)	7-234	87. Šmartno pri Šaleku (71)	5-546	135. Sv. Martin pri V. (159)	4-133
40. Koprivna (—)	7-183	88. Studenice (102)	5-545	136. D. M. v Puščavi (144)	4-130
41. Dobrna (45)	7-164	89. Sv. Tomaž pri Or. (33)	5-518	137. Sv. Jurij ob Šč. (152)	4-125
42. Polzela (53)	7-162	90. Fram (201)	5-528	138. Vel. Polana (139)	4-099
43. Sv. Bolfenk v Sl. g. (51)	7-157	91. Sv. Marjeta niže Ptuj (90)	5-420	139. Trbonje (75)	4-000
44. Središče (25)	7-142	92. Sv. Jedert (87)	5-357	140. Št. Ilj pri Turj. (132)	3-969
45. Črešnjevce (55)	7-130	93. Kozje (141)	5-253	141. Zreče (194)	3-820
46. Sv. Jurij pod T. (42)	7-094	94. Konjice (99)	5-251	142. Sv. Andraž na P. (137)	3-815
47. Sv. Trojica v Sl. g. (58)	7-075	95. Sv. Marjeta ob P. (86)	5-170	143. Svetina (—)	3-800
48. Jarenina (52)	7-037	96. Žiče (92)	5-135	144. Sv. Peter p. Sv. g. (179)	3-794
				145. Sv. Jurij ob Pš. (178)	3-786

146. Zdole (176)	3-780	184. Črna (153)	3-010	216. Bizeljsko (206)	2-025
147. Sevnica (174)	3-770	185. Hajdina (131)	2-977	217. Pernice (184)	2-015
148. Rogatec (146)	3-764	186. Prevalje (188)	2-900	218. Martjanci (214)	1-904
149. Artiče (198)	3-759	187. Sv. Urban pri Pt. (173)	2-875	219. Jurklošter (235)	1-901
150. Sv. Martin na P. (120)	3-750	188. Sv. Venčeslav (200)	2-869	220. Kapele (191)	1-872
151. Sladka gora (170)	3-750	189. Ptuj, Sv. P. in P. (180)	2-852	221. Črešnjice (228)	1-844
152. Pišce (171)	3-714	190. Sv. Kunigunda na Poh. (151)	2-814	222. Ojstrica (212)	1-834
153. Teharje (134)	3-713	191. Sv. Rupert v S. g. (190)	2-810	223. Olimje (226)	1-818
154. Šmarje pri Jel. (150)	3-695	192. Maribor, Franč. (181)	2-780	224. Trbovlje (225)	1-802
155. Celje (161)	3-692	193. Tišina (204)	2-700	225. Galicija (183)	1-765
156. Svetinje (108)	3-690	194. Sv. Lenart pri V. ned. (157)	2-685	226. Št. Vid pri Gr. (223)	1-705
157. Žetale (240)	3-688	195. Šmartin p. Sl. gr. (123)	2-676	227. Slivnica (219)	1-689
158. Limbuš (166)	3-666	196. Dobova (207)	2-664	228. Št. Janž pri Dr. (229)	1-489
159. Stoprce (164)	3-636	197. Kapla (202)	2-631	229. Skomarje (—)	1-281
160. Sv. Marko n. Pt. (125)	3-625	198. Marija Snežna na V. (205)	2-615	230. Zabukovje (236)	1-266
161. Zg. Polskava (124)	3-599	199. Sv. Jernej p. L. (162)	2-600	231. Beltinci (230)	1-263
162. Maribor, Sv. M. (118)	3-535	200. Sv. Florijan ob Boču (186)	2-579	232. Gor. Petrovci (231)	1-243
163. Sv. Lenart v Sl. g. (158)	3-533	201. Sv. Štefan p. Ž. (221)	2-545	233. Sv. Ema (234)	1-215
164. M. Širje (143)	3-458	202. Dravograd (232)	2-470	234. Remšnik (215)	1-166
165. Pilštanj (160)	3-446	203. Marenberg (189)	2-485	235. Apače (233)	1-148
166. Sv. Miklavž p. O. (155)	3-407	204. Rajhenburg (217)	2-442	236. Črenšovci (—)	1-085
167. Vuzenica (140)	3-392	205. Podšreda (216)	2-421	237. Sv. Trojica v H. (222)	0-878
168. Prevorje (238)	3-386	206. Žusem (—)	2-366	238. Sv. Sebeščan (—)	0-847
169. Sv. Ožbalt ob D. (195)	3-378	207. Polje pri Podčetrtku (209)	2-364	239. Turnišče (241)	0-811
170. Cankova (117)	3-341	208. Muta (203)	2-363	240. Kančovci (—)	0-755
171. Javorje pri Pr. (187)	3-246	209. Dramlje (196)	2-317	241. Gor. sv. Kungota (239)	0-703
172. Razborje p. Z. m. (211)	3-230	210. Zagorje (163)	2-303	242. Pertoča (237)	0-689
173. Kostrivnica (169)	3-220	211. Stranice (213)	2-272	243. Sv. Barbara v H. (220)	0-526
174. Frankolovo (165)	3-206	212. Majšperg (208)	2-262	244. Gor. Lendava (243)	0-521
175. Sv. Lovrenc n. P. (156)	3-166	213. Zibika (197)	2-200	245. Markovci (245)	0-431
176. Sv. Barbara p. V. (193)	3-157	214. Sv. Andraž v Halozah (172)	2-149	246. Dol. Lendava (244)	0-390
177. Sv. Peter n. M. s. (175)	3-142	215. Sv. Vid pri Ptuj (199)	2-123	247. Nova cerkev (192)	0-300
178. Sv. Vid na Plan. (168)	3-100			248. Sv. Jurij, Sl. Kr. (246)	0-244
179. Dobje (218)	3-093			Hoče (177), Črna gora (21) in Vel. Dolenci (242)	0-000
180. Špitalič (119)	3-078			Nobenega naročnika ne izkazujejo	
181. Kalobje (185)	3-074			tudi Sv. Jernej nad Muto, Črneče.	
182. Murska Sobota (210)	3-071				
183. Selnica ob Dr. (224)	3-027				

b) Po dekanijah.

1. Braslovče (1)	7-509	10. Stari trg (8)	4-567	19. Kozje (21)	3-770
2. Gornji grad (2)	7-504	11. Vuzenica (9)	4-406	20. Laško (19)	3-697
3. Šaleška dolina (3)	6-458	12. Maribor, levi breg (18)	4-328	21. Rogatec (23)	3-661
4. Jarenina (4)	6-302	13. Ljutomer (10)	4-202	22. Videm (20)	3-631
5. Slovenska Bistrica (6)	5-687	14. Mežiška dolina (15)	4-142	23. Marenberg (25)	3-534
6. Sv. Lenart v Slovenskih goricah (7)	5-633	15. Ptuj (17)	4-112	24. Šmarje p. Jelšah (22)	3-392
7. Velika Nedelja (5)	5-216	16. Nova cerkev (16)	3-880	25. Dravograd (26)	2-358
8. Konjice (14)	4-688	17. Dravsko polje (12)	3-874	26. Zavrče (24)	1-811
9. Celje (11)	4-634	18. Maribor, desni breg (13)	3-854	27. Murska Sobota (27)	1-398
				28. Dol. Lendava (28)	1-156

c) Odstotno prva in zadnja fara v dekanijah.

Braslovče.		Slov. Bistrica.		Konjice.	
Prva: Šmartno ob Paki	12-263	Prva: Makole	10-470	Prva: Prihova	8-076
Zadnja: Sv. Andraž nad P.	3-815	Zadnja: Majšperg	2-262	Zadnja: Skomarje	1-281
Gornji grad.		Sv. Lenart v Slov. gor.		Celje.	
Prva: Šmihel n. Mozirjem	12-500	Prva: Sv. Benedikt v Sl. goricah	10-769	Prva: Sv. Peter v Sav. dolini	10-797
Zadnja: Ljubno	4-857	Zadnja: Marija Snežna na V.	2-615	Zadnja: Galicija	1-764
Šaleška dolina.		Vel. Nedelja.		Stari trg.	
Prva: Gor. Ponikva	13-400	Prva: Ormož	7-408	Prva: Sele	8-414
Zadnja: Škale	5-088	Zadnja: Sv. Miklavž pri Ormožu	1-407	Zadnja: Št. Janž pri Dravogradu	1-489
Jarenina.					
Prva: Sv. Jakob v Sl. g.	7-272				
Zadnja: Sv. Jurij ob Pesn.	3-786				

Vuzenica.

Prva: Vuhred	6:200
Zadnja: Vuzenica	3:392

Dravsko polje.

Prva: Sv. Lovrenc na D. p.	7:500
Zadnja: Črna gora in Hoče	0:000

Marenberg.

Prva: Brezno	6:206
Zadnja: Sv. Jernej nad M.	0:000

Maribor, levi breg.

Prva: Sv. Križ pri Marib.	8:941
Zadnja: Gor. sv. Kungota	0:703

Maribor, desni breg.

Prva: Ruše	6:800
Zadnja: Sv. Lovrenc na P.	3:166

Šmarje pri Jelšah.

Prva: Ponikva ob j. ž. . .	5:087
Zadnja: Slivnica	1:689

Ljutomer.

Prva: Sv. Križ pri Ljut. .	8:639
Zadnja: Apače	1:148

Kozje.

Prva: Planina	8:755
Zadnja: Olimje	1:818

Dravograd.

Prva: Libeliče	4:428
Zadnja: Črneče	0:000

Mežiška dolina.

Prva: Mežica	9:691
Zadnja: Prevalje	2:900

Laško.

Prva: Sv. Marjeta p. R. t.	7:936
Zadnja: Trbovlje	1:802

Zavrče.

Prva: Zavrče	4:444
Zadnja: Sv. Barbara . . .	0:526

Ptuj.

Prva: Sv. Andraž v Sl. g.	8:982
Zadnja: Ptuj, Sv. P. in P.	2:853

Rogatec.

Prva: Sv. Križ na Slatini.	4:954
Zadnja: Sv. Ema	1:215

Murska Sobota.

Prva: Cankova	3:341
Zadnja: Veliki Dolenci . .	0:000

Nova cerkev.

Prva: Št. Jošt na Kozj. . .	7:438
Zadnja: Nova cerkev . . .	0:300

Videm.

Prva: Brežice	8:631
Zadnja: Zabukovje	1:266

Dol. Lendava.

Prva: Bogojina	4:422
Zadnja: Dobrovnik	0:000

Zastavo v lavantinski škofiji nosi tudi letos Gornja Ponikva, čeravno je padla od lani za celih 5 odstotkov. S tem je dala zopet možnost tekmovanja, zakaj na 18.5 odstotka si ni upala spraviti nobena druga župnija. Če ostane Gornja Ponikva pri letošnjem odstotku 13.400, utegne prihodnje leto izgubiti zastavo, kajti Šmihel nad Mozirjem ji je blizu za petami. Zadostuje, da dobi še enega udeleženca, pa jo poseka. Po številu udov je napredovalo 128 župnij, nazadovale so 102, 22 jih je ostalo pri starem. Zelo so napredovale: Bele vode od 20. na 6. mesto, Sv. Andraž v Slov. goricah s 44. na 16., Zavodnje s 95. na 21., Slov. Bistrica s 63. na 27., Sv. Jurij v Slov. goricah s 60. na 28., Sromlje s 83. na 55., Dol s Hrastnikom s 91. na 58., Sp. Polskava s 97. na 63., Brezno s 129. na 68., Fram pod novim poverjenikom z 201. na 90. mesto, Kozje se je dvignilo z 141. na 93., Sv. Rupert ob Sotli s 167. na 123., Zreče s 194. na 141., Artiče s 198. na 149., Žetale z 240. na 157. in Prevorje z 238. na 168. mesto. Zelo so nazadovale: Sv. Peter na Kronski gori s 15. na 59. mesto, Buče s 34. na 64., Mozirje s 30. na 66., Braslovče z 38. na 72., Nova štifta z 29. na 75., Sv. Tomaž pri Ormožu s 33. na 89., Zavrče z 62. na 121., Stari trg s 85. na 128., Vojnik z 98. na 133., Trbonje s 75. na 139., Cankova s 117. na 170., Špitalič s 119. na 180. mesto.

Nad 10 odstotkov ima 11 župnij kakor lani, 4 po 9, 9 po 8, 25 po 7. Nad 5 odstotkov imajo 102 župniji, 5 več kakor lani; da jih bo polovica, se mora dvigniti še 51 župnij. Ali se bodo? Zakaj ne, če bodo poverjeniki Mohorjevo družbo vneto priporočali in če bo Mohorjeva družba vsako leto vsaj po eno privlačno knjigo izdajala.

Pri dekanijah so Braslovče še vedno na prvem mestu, a odstotek je padel in samo 6 tisočink odstotka manjka, da ni stopil Gornji grad na prvo mesto. Slovenska Bistrica je odrinila Veliko Nedeljo s 5. na 7. mesto in 6. mesto prepustila Sv. Lenartu, ki se je dvignil s sedmega. Napredovale so še Konjice s 14. na 8., Celje z 11. na 9., Maribor, levi breg z 18. na 12., Mežiška dolina s 15. na 14., Ptuj s 17. na 15., Kozje z 21. na 19., Rogatec s 23. na 21., Marenberg s 25. na 23., Dravograd s 26. na

25. mesto. Nazadovale so še dekanije: Stari trg, Vuzenica, Ljutomer, Dravsko polje, Maribor, desni breg, Laško, Videm, Šmarje pri Jelšah in Zavrče, Murska Sobota in Dolnja Lendava sta obdržali predzadnje in zadnje mesto.

V izkazu prvih in zadnjih je tudi nekaj sprememb. V dekaniji Gornji grad je Šmihel nad Mozirjem odrinil Bočno s prvega mesta, v jareninski je Svečina odstopila zadnje mesto Sv. Juriju ob Pesnici, v velikonedeljski se je Središče s prvega mesta umeknilo Ormožu, Sv. Lenart pri Veliki Nedelji pa Sv. Miklavžu pri Ormožu. Na Dravskem polju se je Črna gora preselila s prvega na zadnje mesto, prvo pa je zasedel Sv. Lovrenc. V dekaniji Maribor, desni breg je Limbuš odstopil zadnje mesto Sv. Lovrencu na Pohorju, v Mežiški dolini Koprivna Prevaljam. V dekaniji Nova cerkev se je Sv. Jošt na Kozjaku z zadnjega mesta dvignil na prvo, Nova cerkev pa je zasedla zadnje. V laški dekaniji je Jurklošter odstopil zadnje mesto Trbovljam, v kozjanski je zadnje mesto prevzelo Olimje, Prevorje pa se dvignilo. V šmarnski dekaniji je na zadnjem mestu Slivnica, ne več Sv. Vid pri Grobelnem, v rogaški Sv. Ema, ne več Žetale, v završki Sv. Barbara, ne več Sv. Trojica v Halozah, v Murski Soboti ne več Kančovci in Sv. Sebeščan, ampak Veliki Dolenci.

V celi škofiji je odstotek po šematizmu 4.170, po ljudskem štetju pa 4.080, ker je po ljudskem štetju 13.673 prebivalcev več kot po šematizmu, tako da pride po 1 Mohorjan na vsakih 24 prebivalcev. V primeri z ljubljansko je lavantinska škofija skoraj za 2 odstotka zadaj.

Odstotek za vso Slovenijo po ljudskem štetju je 5.017, torej pride 1 Mohorjan na 20 prebivalcev.

Od lani je nazadovalo v številu udov Mohorjeve družbe v ljubljanski škofiji 77, v lavantinski 102, v obeh skupaj 179 župnij. Če se poverjeniki vsaj v teh župnijah zavzamejo, da dvignejo število udov na prejšnje mesto, pa bo že znaten napredek. Vsaj nazadovala naj ne bi nobena župnija več, ali vsaj znatno ne, pa bo mogla tudi Mohorjeva družba svojim članom podajati več štiva in napredovati v vseh ozirih.

Sejmi.

*Dnevi pomenijo vobče letne in živinske sejme. — Pri srezih in krajih, ki so zaznamovani z zvezdico *, je opomniti tole: Ako pade sejm na nedeljo ali zapovedan odnosno državni praznik, se vrši sledeči delavnik; dnevi v oklepajih () pomenijo sejme samo za blago.*

V Sloveniji.

Srez Brežice.*

Brežice. 14. febr., ponedeljek po sv. Florijanu, 13. junija, 10. avg., 6. nov., soboto pred božičem; vsako soboto prašičji sejm. — **Dobova.** 31. januarja, 26. marca, 25. apr., 10. jul., 13. sept., 9. decembra. — **Golobinjek.** 14. sept. — **Kapela.** 17. jan., 10. marca, 17. apr., 7. jun., 17. avg., 17. sept. — **Pišce.** 19. febr., 8. jul., 1. avg., 6. okt., 3. nov. — **Planina.** 11. jan., 1. marca, 12. maja, 15. jun., 12. jul., soboto pred ang. ned., 15. okt., 3. dec. — **Rajhenburg.** 29. jan., veliki četrtek, poned. pred bink., dan po sv. Petru in Pavlu, 26. avg., 10. okt. — **Sevnica.** 14. februarja, poned. po tihi nedelji, tretjo sredo po veliki noči, 22. junija, 16. avg., 21. okt., 6. decembra. — **Videm.** 21. jan., 20. febr., 1. aprila, 21. maja, 3. avg., 26. okt., 16. dec. — **Zabukovje.** 3. aprila, 18. julija, 20. sept., 6. nov. (vsi za živino). — **Zdole.** 15. marca, 24. apr., 15. jul., 15. sept. — **Žigarski vrh.** 21. jun., 1. sept.

Mesto in srez Celje.*

Celje. Vsako sredo in sob. svinjski sejm; letni živ. in kram.: sredpostno soboto, 21. okt., 30. nov. — **Dobrna.** Poned. po sveč., kvat. čet. v sept., 6. dec. — **Dramlje.** 2. apr., 22. okt. — **Frankolovo.** 17. marca, kvat. sob. v sept. — **Sv. Jurij ob j. ž.** 2. jan., 10. febr., 12. marca, 23. aprila, 4. maja, poned. po letnih in jes. kvatrah, 22. jun., 12. avg., 28. oktobra, 19. nov., 10. dec. — **Sv. Lovrenc pri Prožinu.** Poned. po ang. ned., soboto po brez. spoč. Dev. Marije. — **Nova cerkev.** Poned. po sv. Treh kraljih, četrtek po vel. noči, poned. po Telovem, 6. nov. — **Sv. Ožbolt.** 21. marca. — **Petrovče.** 17. jan., 4. marca, 2. julija, 14. septembra. — **Svetina.** Poned. po Mar. Snežni, 25. maja. — **Teharje.** 21. jan., 22. febr., dan po Ozn. Marijinem, 26. jul., 12. okt., 19. decembra. — **Velika Pirašica (Pernov).** 21. marca. — **Vojnik.** Poned. pred sveč., poned. po beli ned., 16. maja, 4. julija, 7. sept., 18. oktobra. — **Žalec.** 14. febr., 13. junija, 25. jul., 29. avg., 4. okt., 13. dec. — **Vransko.** 3. marca, drugo sredo po vel. noči, 29. sept., 15. novembra. — **Braslovče.** Poned. pred sv. Matijem, cvetni petek, poned. pred sv. Matevžem, poned. pred sv. Martinom. — **Sv. Jurij pod Taborom.** 29. jan., 10. marca, 7. sept., 21. nov. — **Sv. Pavel pri Preboldu.** Živinski sejmi: 3. apr., 6. sept., 4. nov.

Srez Črnomelj.

Črnomelj. Prvi četrtek v mesecih jan., febr., maj, avg. in sept. veliki sejmi za blago in živino; ako je ta dan praznik, je sejm drugi četrtek. Torek po 1., 2., 3. in 4. kvat. nedelji, torek po cvetni ned., torek po veliki noči, torek po sv. Petru in Pavlu, torek po sv. Simonu in Judi. Vsak četrtek sejm za prašičke. — **Gradec.** 21. jan., 11. marca, 13. maja, 8. jul., 9. sept., 25. novembra. — **Metlika.** Torek po sv. Treh kraljih, torek po svečnici, torek po sv. Jožefu, torek po beli ned., torek po bink., torek po sv. Marjeti, torek po vel. Gosp., torek po sv. Miha-

elu, torek po sv. Martinu, torek po sv. Miklavžu. Vsak poned. za prašičke. — **Planina.** 1. maja, poned. po angelski ned. — **Semič.*** 14. febr., 15. marca, 26. apr., 15. jun., 24. jul., 12. okt. — **Stari trg pri Poljanah.** 18. marca, 13. jun. — **Vinica.** Poned. po Izpr. Pavla, poned. po tihi ned., drugi poned. po beli ned., poned. pred bink., poned. po sv. Marjeti, poned. po Mar. Imenu, poned. po 4. oktobru.

Srez Dolnja Lendava.

Dolnja Lendava. 25. jan., 27. marca, 17. aprila, 16. junija, 28. julija, 28. avgusta, 28. oktobra, 18. decembra ter vsak torek svinjski sejm. Ako pade veliki sejm na torek, tedaj se vrši svinjski sejm nasl. dan. — **Beltinci.** 20. jan., 24. (prest. l. 25.) febr., 25. apr., 27. jun., 15. jul., 5. nov. — **Bogojina.** 25. febr. 20. marca, 19. maja, 20. julija, 4. septembra, 16. nov. — **Črenšovci.** 14. marca, poned. po 3. maju, poned. po 14. sept., 20. okt. — **Dobrovnik.** 6. apr. (goveji), poned. po Telovem, 25. jul., 2. oktobra. — **Dokležovje.** 18. jun., 21. avg. — **Turnišče.** Četrtek pred cvetno ned., drugi poned. po vel. noči, četrtek pred bink., 12. jun., četrtek pred vel. Gosp., drugi dan po mali Gosp., 4. okt.; vsak četrtek svinjski sejm. Ako pade veliki sejm na četrtek, se vrši svinjski sejm naslednji dan.

Srez Gornji grad.*

Gornji grad. (6. febr.), 4. maja, 28. oktobra. — **Ljubno.** (19. marca), (1. maja), (24. jun.), (26. avg.), (19. nov.) — **Luče.** (25. maja). — **Mozirje.** 22. jan., 24. apr., bink. torek, 15. jun., 16. avg., poned. pred malo Gosp., 18. okt. — **Rečica ob Savinji.** 17. marca, 4. jul., 21. sept., 6. nov. — **Šmartno ob Paki.** 22. marca, 11. novembra.

Srez Kamnik.

Kamnik. Kramarski in živinski sejm vsak drugi torek v mesecu: jan., marec, junij, avgust, oktober, dec.; samo živinski pa v mesecu: febr., april, maj, julij, sept., nov. Ako je ta dan praznik, se vrši sejm prihodnji delavnik. — **Blagovica.*** 25. jan., 20. avg. — **Dob.** 14. febr., 15. jun., 10. avg., 28. dec. — **Domžale.** 4. jan., 4. maja, 26. jul., 25. nov. — **Gor. Tuhinj.** 20. febr., 3. marca, 3. apr., 12. jul., 21. sept. — **Krašnja.** 5. avg., 21. dec. — **Lukovica.** 3. febr., 26. marca, 27. apr., 9. sept., 18. okt. — **Mengeš.** 9. febr., 6. marca, 25. maja, 5. jul., 29. sept., 6. nov., 13. dec. — **Moravče.** Dan sv. Matija, velikon. poned., 16. maja, 21. jun., torek po sv. Jern., 11. nov. — **Motnik.** 12. febr., tretji pon. v postu, 22. apr., 2. jun., sredo po roženv. ned. — **Skaručina.** 15. apr., 1. sept., 28. okt. — **Št. Gotard pri Trojanah.** Petek pred cv. ned., 5. maja, 25. maja, 2. jul., 11. nov.

Srez Kočevje.

Kočevje. 20. jan., 20. marca, 4. maja, 15. junija, 25. jul., 24. avg., 16. okt., 30. nov., 31. decembra. — **Dolenja vaa.** 14. febr., 30. maja, 5. julija, 4. sept. — **Kočevska Reka.** 16. maja, 2. julija. — **Koprivnik.** 12. maja, 20. julija. — **Loški potok.** 3. febr., 4. apr., 7. junija, poned. po mali Gosp. — **Mala gora.** 5. apr., 25. maja, 1. jun., 30. jun. — **Mozelj.** 25. apr., 20. maja, 28. jun. — **Ribnica.** 2. jan., velik. poned., 24. junija, poned. po 2. avg., 21. sept. — **Sodražica.*** 22. jan., četrtek pred sv. Gregorjem, četrtek pred sv. Janezom Nep., 22. jul., 2. sept., četrtek pred sv. Terezijo. — **Stari log.** 13. julija. — **Trava.** 1. maja, poned. po 4. jul., 10. avg. — **Turjak.** 12. marca, 30. novembra.

Od te zbirke leposlovnih in poučnih spisov je izdala Družba sv. Mohorja v Celju do sedaj naslednje zvezke:

Družbeni udje dobivajo knjige po znižanih cenah, neudje pa po navadnih, v oklepajih navedenih, cenah.

1. Remeo Alojzij: Užitekari. (Ta zvezek je pošel in se pripravlja ponatisk.)
2. Platon: Sokratov zagovor, broš. 15.— (20.— vez. 21.— (28.—)
3. Kotnik dr. Fran: Storiije, broš. 15.— (20.— vez. 21.— (28.—)
4. Baar-Hybásek: Križev pot, broš. 12.— (16.— vez. 18.— (24.—)
5. Tolstoj: Knez Serebrjani, broš. 30.— (40.— vez. 42.— (56.—)
6. Jaklič: Zaduja na grmadi, broš. 15.— (20.— vez. 24.— (32.—)
7. Vadnjak: Otoški postržek, broš. 9.— (12.— vez. 18.— (24.—)
8. Tomič: Spoca in vesca, broš. 15.— (20.— vez. 24.— (32.—)
9. Pengov-Rataj: Kanija, broš. 12.— (16.— vez. 18.— (24.—)
10. Pregelj L.: Božji znamenji, broš. 9.— (12.— vez. 15.— (20.—)
11. Nicodemi D.: Učiteljica, broš. 6.— (8.— vez. 12.— (16.—)
12. London J.: Krištof Dimač, broš. 24.— (32.— vez. 33.— (44.—)
13. Kmetova: Sv. Francišek As., broš. 27.— (36.— vez. 36.— (48.—)
14. Dickens: Božična pesem, broš. 9.— (12.— vez. 15.— (20.—)
15. Malešič Matija: Kruh, broš. 21.— (28.— vez. 30.— (40.—)
16. Steska: Slov. umetnost I., broš. 30.— (40.— vez. 39.— (52.—)
17. Lagerlöf: Krist. legende, broš. 18.— (24.— vez. 27.— (36.—)
18. B.-P.: Jurček-Kozamurček, broš. 18.— (24.— vez. 24.— (32.—)
19. L.-O.: Moj mali Hlaček, broš. (razprodan vez. 18.— (24.—)
20. Pirjevec: Slovenski možje, broš. 30.— (40.— vez. 39.— (52.—)
21. Orczy-Poljanec: Za Cezarja, broš. 27.— (36.— vez. 36.— (48.—)
22. Malešič Matija: Živa voda, broš. 15.— (20.— vez. 21.— (28.—)
23. Jeglič C.: Naše prijateljice, broš. 27.— (36.— vez. 33.— (44.—)
24. Turšič Leopold: Tiho veselje, broš. 18.— (24.— vez. 24.— (32.—)
25. Kranjec S.: Kako smo se zedinili, br. 6.— (8.— vez. 12.— (16.—)
26. Jalen Janez: Ovčar Marko, broš. 27.— (36.— vez. 36.— (48.—)
27. Pregelj L.: Peter Markovič, broš. 15.— (20.— vez. 27.— (36.—)
28. Savinšek Slavko: Grče, broš. 12.— (15.— vez. 21.— (28.—)
29. V. Riha-F. Bradač: Palček, broš. 12.— (16.— vez. 18.— (24.—)
30. London: Kralj Alkohol, broš. 21.— (28.— vez. 33.— (44.—)
31. Brioux: Rdeča suknja, broš. 15.— (20.— vez. 24.— (32.—)
32. A.: Med življenjem in smrtjo, br. 27.— (36.— vez. 36.— (48.—)
33. Magajna: Primorske novele, br. 12.— (16.— vez. 21.— (28.—)
34. Breclj: Knjiga o zdravju, broš. 39.— (52.— vez. 51.— (68.—)
35. Scoville: V samotah pragozda, br. 18.— (24.— vez. 27.— (36.—)
36. S.-K.: V oblasti čarodejev, broš. 27.— (36.— vez. 39.— (52.—)
37. Bolhar Alojzij: Mati, broš. 12.— (16.— vez. 21.— (28.—)
38. Seljak Fr.: Kamnarjev Jurij, br. 21.— (28.— vez. 33.— (44.—)
39. Bordeaux: Zametene stopinje, br. 27.— (36.— vez. 39.— (52.—)
40. Bridges: Jetnik v Gorah mes., br. 15.— (20.— vez. 24.— (32.—)
41. Jeglič: Okrasne spenjavke, broš. 21.— (28.— vez. 30.— (40.—)
42. Grafenauerjeva M.: Iz duhovnega življenja družine, br. 18.— (24.— vez. 27.— (36.—)
43. Trdi orehi in veseli smehi, broš. 15.— (20.— vez. 24.— (32.—)
44. Terseglav F.: Med nebom in zemljo, br. 15.— (20.— vez. 24.— (32.—)
45. Josip Brinar: Kosmatin, broš. 15.— (20.— vez. 24.— (32.—)

Knjige štev. 5, 7, 26, 27, 30 in nadaljnje so vezane v platno. Zahtevajte podrobni prospekt vseh knjig iz založbe Mohorjeve družbe v Celju. Dobite ga brezplačno.

Leta 1931 so izšle v založbi Mohorjeve družbe poleg drugih tudi te knjige:

- Pogačnik: Sinje ozare (zbirka pesmi) samo vez. 15.— (20.—)
 Simonič: Splošno poljedelstvo, broš. 63.— (84.—), vez. 75.— (100.—)
 Vodusek: Svete maše (molitvenik), rd. obr. 30.— (40.—), zl. ob. 36.— (48.—)
 Koštiál: Brus, druga izdaja, samo broš. 6.— (8.—)